

JUSTITSMINISTERIET

Dato: 20. maj 2014
Kontor: Straffuldbyrdselskontoret
Sagsbeh: Sanne Renée Stengaard Jensen
Sagsnr.: 2014-3051/01-0022
Dok.: 1174783

Samlenotat vedrørende de sager inden for Justitsministeriets ansvarsområder, der forventes behandlet på rådsmødet (retlige og indre anliggender) og mødet i Det Blandede Udvalg den 5.-6. juni 2014

Side:

- 5-26** Dagsordenspunkt 1 Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om EU-agenturet for samarbejde og uddannelse inden for retshåndhævelse (Europol) samt om ophævelse af afgørelse 2009/371/RIA og 2005/681/RIA*
- *generel indstilling*
KOM(2013) 173 endelig
- 27-31** Dagsordenspunkt 2 Opfølgning på Middelhavstaskforcens anbefalinger
- *orienterende drøftelse*
KOM-dokument foreligger ikke
- 32-34** Dagsordenspunkt 3 Kommissionens 5. halvårslige rapport om Schengen-områdets funktion
- *status*
KOM-dokument foreligger ikke
- 35-38** Dagsordenspunkt 4 Procedure for valg af den administrerende direktør for FRONTEX
- *udveksling af synspunkter*

* Forslaget er fremsat efter TEUF, tredje del, afsnit V. Protokollen om Danmarks stilling, der er knyttet til Lissabon-Traktaten, finder derfor anvendelse, hvilket indebærer, at foranstaltningerne ikke vil være bindende for eller finde anvendelse i Danmark ("retsforbeholdet").

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

Telefon 7226 8400
Telefax 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

- KOM-dokument foreligger ikke
- 39-42** Dagsordenspunkt 5 Udenlandske krigere og hjemvendte set fra et terrorbekæmpelsesperspektiv, navnlig hvad angår Syrien
-præsentation
 KOM-dokument foreligger ikke
- 43-45** Dagsordenspunkt 6 Rådskonklusioner om terrorisme og grænsesikkerhed
-rådskonklusioner
 KOM-dokument foreligger ikke
- 46-53** Dagsordenspunkt 7 Kommissionens meddelelse om den fremtidige udvikling for området for retlige og indre anliggender (Post-Stockholm)
-præsentation og orienterende debat
 KOM-dokument foreligger ikke
- 54-56** Dagsordenspunkt 8 Anvendelsen af artikel 10 i protokol 36
-orientering fra formandskabet
 KOM-dokument foreligger ikke
- 57-59** Dagsordenspunkt 9 Konsekvenserne af underkendelsen af Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2006/24/EF af 15. marts 2006 om lagring af data genereret eller behandlet i forbindelse med tilvejebringelse af offentligt tilgængelige elektroniske kommunikationstjenester eller elektroniske kommunikationsnet og om ændring af direktiv 2002/58/EF
-udveksling af synspunkter
 KOM-dokument foreligger ikke
- 60-63** Dagsordenspunkt 10 Udkast til rådskonklusioner om EU's anti-korrupsionsrapport
-vedtagelse
 KOM-dokument foreligger ikke

- 64-66** Dagsordenspunkt 11 Årlig rapport for agenturet for fundamentale rettigheder
-præsentation
KOM-dokument foreligger ikke
- 67-68** Dagsordenspunkt 12 European Drug Report 2014
-præsentation
KOM-dokument foreligger ikke
- 69-92** Dagsordenspunkt 13 Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om retssikkerhedsgarantier for børn, der er mistænkt eller tiltalt i straffesager
-generel indstilling
KOM (2013) 822 endelig
- 93-120** Dagsordenspunkt 14 Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om oprettelse af en europæisk anklagemyndighed (EPPO)*
-status og orienterende debat
KOM(2013) 534 endelig
- 121-137** Dagsordenspunkt 15 Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om Den Europæiske Unions Agentur for Strafferetligt Samarbejde (Eurojust)*
-status og orienterende debat
KOM(2013) 0535
- 138-218** Dagsordenspunkt 16 Europa-Parlamentets og Rådets forordning om beskyttelse af fysiske personer i forbindelse med behandling af personoplysninger og om fri udveksling af sådanne oplysninger (generel forordningen om databeskyttelse).
-delvis generel indstilling/orienterende debat
KOM(2012) 0011
- 219-253** Dagsordenspunkt 17 Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om beskyttelse af fysiske personer i forbindelse med de kompetente myndigheders behandling af personoplysninger med henblik på at forebygge, efterforske, opdage eller retsforfølge straffe-

lovsovertrædelser eller fuldbyrde straffetretlige sanktioner og om fri udveksling af sådanne oplysninger.

-status/generel indstilling

KOM(2012) 0010

254-264 Dagsordenspunkt 18 Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om ændring af Rådets forordning (EF) nr. 1346/2000 om konkurs*

-generel indstilling

KOM(2012) 744 endelig

265-268 Dagsordenspunkt 19 Udkast til Kommissionens rapport fra 2013 om anvendelsen af EU's Charter om grundlæggende rettigheder og overensstemmelsen mellem interne og eksterne aspekter af beskyttelsen og fremmelsen af menneskerettigheder

-rådskonklusioner

KOM-dokument foreligger ikke

169-273 Dagsordenspunkt 20 Udkast til flerårig handlingsplan for 2014-2018 vedrørende europæisk e-justice

-vedtagelse

KOM-dokument foreligger ikke

274 Dagsordenspunkt 21 Konkursregistre

-orientering fra formandskabet

KOM-dokument foreligger ikke

Dagsordenspunkt 1: Kommissionens forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om EU-agenturet for samarbejde og uddannelse inden for retshåndhævelse (Europol) samt om ophævelse af afgørelse 2009/371/RIA og 2005/681/RIA*

Revideret notat. Ændringerne er markeret med kursiv.

Sagen er omfattet af retsforbeholdet.

KOM (2013) 173 endelig

Resumé

Sagen er omfattet af retsforbeholdet. Forslaget forventes sat på dagsordenen for rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 5.-6. juni 2014 med henblik på generel indstilling. Forslaget viderefører dele af de nugældende regler for Europol, men samtidig lægges der op til en række nyskabelser. Forslaget har både lovgivningsmæssige og statsfinansielle konsekvenser. Forslaget vurderes at være i overensstemmelse med nærhedsprincippet. Der ses ikke at foreligge offentlige tilkendegivelser om de øvrige medlemsstaters holdninger til forslaget. Fra dansk side er man overordnet set positivt indstillet over for forslaget.

1. Baggrund

Kommissionen har ved KOM(2013) 173 endelig af 27. marts 2013 fremlagt forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om EU-agenturet for samarbejde og uddannelse inden for retshåndhævelse (Europol) samt om ophævelse af afgørelse 2009/371/RIA og 2005/681/RIA, der udgør det hidtidige retsgrundlag for henholdsvis Europol og Cepol. Forslaget er oversendt til Rådet i dansk sprogversion den 29. april 2013.

Den Europæiske Politienhed (Europol) begyndte som et mellemstatsligt samarbejde i midten af 1990'erne. I 2009 blev Europol et EU-agentur. Europolis rolle er at støtte de nationale retshåndhævende myndigheders indsats og deres gensidige samarbejde om forebyggelse og bekæmpelse af grov kriminalitet og terrorisme. Europol virker til fremme af udvekslingen af oplysninger mellem medlemsstaternes retshåndhævende myndigheder og tilvejebringer kriminalistisk analyse til hjælp for de nationale politistyrker, når de skal foretage efterforskning på tværs af grænserne.

Det Europæiske Politiakademi (Cepol) blev oprettet som EU-agentur i 2005. Agenturet har til formål at fremme samarbejdet mellem de nationale politikorps ved at arrangere kurser for ledende politifolk om politiarbejde

med en europæisk dimension.

Kommissionen har som en del af baggrunden for det foreliggende forordningsforslag peget på, at det i Traktaten om Den Europæiske Unions Funktionsmåde (TEUF) artikel 88 bestemmes, at Europol skal reguleres ved forordning. Det bestemmes også, at der heri skal fastlægges de nærmere bestemmelser for Europa-Parlamentets kontrol af Europols aktiviteter sammen med de nationale parlamenter.

Kommissionen har endvidere peget på, at Det Europæiske Råd i Stockholm-programmet har opfordret Europol til at udvikle sig og ”blive et knudepunkt for informationsudveksling mellem medlemsstaternes retshåndhævende myndigheder, en tjenesteudbyder og en platform for de retshåndhævende tjenester”. I Stockholm-programmet tilskyndes endvidere til, at der indføres uddannelsesordninger og udvekslingsprogrammer for alle med en relevant beskæftigelse inden for retshåndhævelse på nationalt plan og på EU-plan, hvor Cefpol skal spille en central rolle med hensyn til at sikre den europæiske dimension.

Kommissionen har endvidere henvist til meddelelsen ”Strategien for EU's indre sikkerhed i praksis – Fem skridt hen imod et mere sikkert EU” (KOM(2010) 673 endelig), hvori Kommissionen har redegjort for centrale udfordringer, principper og retningslinjer i håndteringen af sikkerhedsproblemer i EU samt foreslået en række foranstaltninger mod de risici, som grov kriminalitet og terrorisme udgør for sikkerheden i EU.

Kommissionen har som baggrund for forslaget desuden anført, at man i løbet af det sidste årti i EU har set en stigning i den grove og organiserede kriminalitet, som er blevet et stadigt mere dynamisk og kompliceret fænomen. Globalisering i samfundet og erhvervslivet har skabt grobund for nye kriminalitetsformer og et mere varieret mønster i kriminaliteten, hvor kriminelle i høj grad bruger internettet som platform for kriminel aktivitet. Den grove kriminalitet påfører ofrene stadig mere alvorlig skade og medfører omfattende økonomiske tab. Samtidig genererer den et enormt udbytte, som øger de kriminelle netværks magt og berøver de offentlige myndigheder indtægter.

På den baggrund finder Kommissionen, at der er behov for EU-agenturer, der effektivt kan støtte samarbejde og vidensdeling mellem de retshåndhævende myndigheder og bistå i uddannelsen af dem.

Kommissionens forslag til forordning indeholder derfor en retlig ramme for et nyt Europol, der efterfølger og erstatter det nuværende Europol og det nuværende Cepol.

Kommissionen anfører, at forslaget er i overensstemmelse med den fælles erklæring fra Europa-Parlamentet, Rådet og Kommissionen om decentraliserede agenturer fra 2012, som indeholder en række principper for, hvordan forvaltningen af EU-agenturer skal tilrettelægges, samt en anbefaling om, at sammenlægning af agenturer bør overvejes bl.a. i tilfælde, hvor det kan skabe synergieffekter eller øge effektiviteten. En sammenlægning af Europol og Cepol vil efter Kommissionens opfattelse medføre begge dele.

I forbindelse med fremlæggelsen af det foreliggende forordningsforslag afgav Kommissionen en meddelelse om etablering af en europæisk ordning for uddannelse i retshåndhævelse (KOM(2013) 172 endelig) – kaldet ”LETS”.

Det fremgår af meddelelsen, at uddannelsesordningen sigter mod at gøre EU's svar på fælles sikkerhedsmæssige udfordringer mere effektivt, hæve standarderne for politiarbejde i EU og fremme udviklingen af en fælles retshåndhæveskultur som et middel til at øge samarbejdet og den gensidige tillid. Uddannelsesordningen skal endvidere identificere og afhjælpe mangler i den eksisterende uddannelse for retshåndhævende personale inden for grænseoverskridende anliggender ved at støtte og, når det er relevant, samordne undervisningen i europæiske og nationale ekspertisecentre.

Kommissionen har lagt op til, at det nye Europol skal have ansvaret for at gennemføre uddannelsesordningen.

På rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 5.-6. juni 2014 forventes der opnået en generel indstilling til forslaget.

Det danske retsforbehold

Forslaget er fremsat under henvisning til TEUF, navnlig artikel 87, stk. 2, litra b), og artikel 88, og skal vedtages efter den almindelige lovgivningsprocedure (TEUF artikel 294).

Ifølge artikel 1 i protokollen om Danmarks stilling deltager Danmark ikke i Rådets vedtagelse af foranstaltninger, der foreslås i henhold til TEUF, tredje del, afsnit V, og ifølge protokollens artikel 2 er ingen af de foran-

staltninger, der er vedtaget i henhold til TEUF, tredje del, afsnit V, bindende for Danmark, ligesom de ikke finder anvendelse i Danmark (”retsforbeholdet”).

2. Indhold

Den følgende gennemgang af forslaget er baseret på *formandskabets seneste kompromistekst af 7. maj 2014*.

2.1. Generelt

Kommissionen har med forslaget til en forordning for Europol lagt op til en gennemgribende omskrivning af retsgrundlaget for Europol. Indholdsmæssigt videreføres store dele af reglerne i den nugældende rådsafgørelse om Europol, dog i mange tilfælde omskrevet og lettere justeret. Samtidig lægges der op til en række ændringer, navnlig på fire hovedområder.

For det *første* styrkes den parlamentariske kontrol med Europol ved indførelse af en række beføjelser både for Europa-Parlamentet og for de nationale parlamenter.

For det *andet* styrkes Europol som knudepunkt for informationsudveksling mellem medlemsstaternes retshåndhavende myndigheder. Det sker navnlig ved, at medlemsstaternes forpligtelse til at levere oplysninger til Europol skærpes. Samtidig foreslås Europols software-arkitektur ændret, så det bliver lettere for Europol at forbinde og analysere data. En større åbenhed i systemerne modsvares af mere detaljerede regler for behandlingen af oplysninger og øget databeskyttelse.

For det *tredje* ændres og styrkes databeskyttelsesordningen for Europol. Blandt andet foreslås det, at Den Europæiske Tilsynsførende for Databeskyttelse bliver ekstern tilsynsmyndighed for Europol.

For det *fjerde* foreslås en række ændringer i Europols ledelsesstruktur.

I det følgende er hovedvægten lagt på forslagets centrale og nyskabende dele.

2.2. Europols målsætninger og opgaver (forslagets kapitel I)

Det fremgår af forslaget, at der med forordningen oprettes et EU-agentur

for samarbejde inden for retshåndhævelse (Europol). Det nye Europol erstatter og efterfølger det nuværende Europol.

Det nye Europols målsætning er ifølge forslaget *totalt*.

For det første skal Europol støtte og styrke medlemsstaternes kompetente myndigheders indsats for og deres indbyrdes samarbejde om at forebygge og bekæmpe grov kriminalitet, der berører flere medlemsstater, terrorisme og former for kriminalitet, der berører en fælles interesse, der er omfattet af en EU-politik. De kriminalitetsområder, som Europols kompetence omfatter, er opført i forslagens bilag 1. Det drejer sig eksempelvis om organiseret kriminalitet, narkotikahandel, hvidvask af penge, organiseret illegal indvandring, menneskehandel, manddrab, grov legemsbeskadigelse, IT-kriminalitet, korruption, handel med våben og eksplosivstoffer, handel med dopingmidler samt miljøkriminalitet m.fl. Der er tilføjet enkelte nye kriminalitetsområder i forhold til det nuværende Europols kompetence, bl.a. seksuelt misbrug og seksuel udnyttelse, herunder børnepornografi og seksuelle tilnærmelser til børn.

Omfattet af Europols målsætning er for det andet strafbare handlinger, der relaterer sig til de nævnte kriminalitetsformer, eksempelvis strafbare handlinger, der begås for at skaffe midler til at begå handlinger, der henhører under Europols kompetenceområde.

Målsætningerne svarer i alt væsentligt til Europols nuværende formål og kompetenceområde.

2.2.1. Europols opgaver

Europols opgaver som beskrevet i forslaget er til dels en videreførelse af det nuværende Europols opgaveportefølje. Beskrivelsen af opgaverne er dog i flere tilfælde omskrevet og justeret.

Navnlig videreføres den eksisterende opgaveportefølje i relation til indsamling, behandling, analyse og udveksling af oplysninger. Det gælder også støtte til medlemsstaternes efterforskninger samt udarbejdelse af trusselvurderinger og strategiske og operationelle analyser.

Efter forordningsforslaget vil Europol også fortsat kunne foreslå oprettelse af fælles efterforskningshold og deltage i sådanne, ligesom Europol fortsat vil kunne anmode en medlemsstat om at indlede efterforskning af en for-

brydelse omfattet af Europols målsætninger. Blot er der foretaget mindre justeringer i opgavebeskrivelsen.

Forslaget lægger desuden op til en række nye opgaver for Europol.

Europol skal bl.a. samarbejde med EU-organer, der er oprettet med hjemmel i traktatens afsnit V (som bl.a. vedrører grænsekontrol, asyl og indvandring samt retligt samarbejde i straffesager) og Det Europæiske Kontor for Bekæmpelse af Svig (OLAF), navnlig ved at bidrage med efterretninger om kriminalitet og relevant analytisk bistand.

Endvidere skal Europol ifølge forslaget etablere specialiserede EU-ekspertisecentre vedrørende kriminalitetsområder inden for Europols kompetence, navnlig Det Europæisk Center til Bekæmpelse af IT-kriminalitet.

Endelig lægges der med forslaget op til, at Europol skal have opgaver med at støtte efterforskning og operationelle foranstaltninger, der udføres i fællesskab mellem medlemsstaterne eller inden for rammerne af fælles efterforskningshold. Ligesom det er tilfældet i dag, vil det nye Europol ikke kunne anvende tvangsindgreb.

2.2.2. Medlemsstaternes samarbejde med Europol

Ifølge forslaget skal der, ligesom i dag, i hver medlemsstat være en national enhed, der skal være forbindelsesled mellem Europol og medlemsstaternes kompetente myndigheder. I Danmark varetages opgaven af Rigspolitiet.

Som noget nyt foreslås det desuden, at medlemsstaterne skal kunne give tilladelse til, *at deres nationale kompetente myndigheder tager direkte kontakt til Europol. Endvidere skal medlemsstaterne sikre, at deres nationale finansielle efterretningsenheder har mulighed for at samarbejde med Europol via de nationale enheder.*

Den nuværende ordning med nationale forbindelsesofficerer i Europol videreføres.

Herudover lægges der med forslaget op til et antal nye forpligtelser for medlemsstaterne.

Medlemsstaterne forpligtes således til at levere de oplysninger til Europol,

som er nødvendige for, at Europol kan opfylde sine målsætninger. Dette omfatter at meddele Europol oplysninger vedrørende kriminalitetsområder, der anses for en prioritet for EU. Medlemsstaterne kan dog i visse helt specifikke tilfælde undlade at meddele Europol sådanne oplysninger, f.eks. hvis der herved vil være risiko for at skade nationale sikkerhedsinteresser. Europol *skal årligt* rapportere om de oplysninger, som medlemsstaterne således har leveret, til Europa-Parlamentet, Rådet, Kommissionen og de nationale parlamenter.

Endvidere skal medlemsstaterne ifølge forslaget sikre, at alle relevante kompetente myndigheder i medlemsstaterne effektivt kommunikerer og samarbejder med Europol.

Endelig skal medlemsstaterne øge bevidstheden om Europolis aktiviteter.

2.3. Opgaver vedrørende samarbejde om retshåndhævelse (forslagets kapitel II)

Dette kapitel er blevet sammenskrevet med kapitel I.

2.4. Europolis organisation (forslagets kapitel IV)

Med forslaget lægges der op til en række ændringer i Europolis ledelsesstruktur. Kommissionen har som en del af begrundelsen herfor anført, at det vil bringe Europolis ledelsesstruktur i overensstemmelse med retningslinjerne i den fælles erklæring fra Europa-Parlamentet, Rådet og Kommissionen om decentraliserede agenturer fra 2012.

Det foreslås, at Europolis forvaltnings- og ledelsesstruktur skal bestå af en bestyrelse, en eksekutivdirektør samt om fornødent en direktion og/eller andre rådgivende organer, som bestyrelsen opretter.

2.4.1. Bestyrelsen

Bestyrelsen skal bestå af en repræsentant fra hver medlemsstat og *en* repræsentant *fra* Kommissionen. Der skal ved udnævnelsen af bestyrelsesmedlemmer tages højde *for* kendskab til samarbejde om retshåndhævelse. Hvert medlem skal have en suppleant. Medlemmerne skal udnævnes for 4 år ad gangen.

Bestyrelsen skal bl.a. vedtage årlige budgetter, flerårige og årlige arbejds-

programmer samt en årlig aktivitetsrapport. Arbejdsprogrammerne skal sendes til Europa-Parlamentet, Rådet, Kommissionen og de nationale parlamenter. Herudover skal bestyrelsen bl.a. etablere Europols interne strukturer samt i øvrigt foretage en række dispositioner af betydning for Europols organisation og drift, *ligesom bestyrelsen kan opfordre Rådet til at foreslå Kommissionen at åbne forhandlingerne af en international aftale med et tredjeland.*

2.4.2. Eksekutivdirektøren

Eksekutivdirektøren udnævnes af bestyrelsen og forestår ledelsen af Europol. Eksekutivdirektøren har ansvar for den løbende administration af Europol og for forberedelse og gennemførelse af en række af bestyrelsens beslutninger, herunder det flerårige og det årlige arbejdsprogram samt en række dispositioner af betydning for Europols drift.

Rådet kan anmode eksekutivdirektøren om at aflægge rapport om udførelsen af sit hverv.

2.4.3. Direktionen

Bestyrelsen kan *ved enstemmighed* nedsætte en direktion til at bistå bestyrelsen.

Direktionen har bl.a. til opgave at forberede de afgørelser, der skal træffes af bestyrelsen. Med det formål at styrke overvågningen af den administrative forvaltning skal direktionen desuden bistå og rådgive eksekutivdirektøren i forbindelse med gennemførelsen af bestyrelsens afgørelser. Endvidere skal direktionen sammen med bestyrelsen sikre passende opfølgning på resultater og henstillinger fra forskellige undersøgelser.

2.5. Behandling af oplysninger (forslagets kapitel V)

Der lægges med forslaget op til, at Europols softwarearkitektur skal laves om med henblik på at gøre det lettere og hurtigere for Europol at fastslå, om der er forbindelser mellem data, som agenturet allerede er i besiddelse af, og siden analysere dem.

Det nuværende Europol råder over dels det såkaldte Europol Informationssystem, hvori efterretninger inden for Europols kompetenceområde opsamles til brug for Europols arbejde og med henblik på generelt at stille dem til

rådighed for medlemsstaternes efterforskning af grænseoverskridende kriminalitet. Herudover har Europol et antal adskilte, emneopdelte analysedatabaser, som medlemsstaterne kun har adgang til, når de er særligt berørt af eller involveret i vedkommende emne.

Når det gælder analysearbejdet, lægges der med forslaget op til i princippet én stor database, hvortil der som udgangspunkt er generel adgang for medlemsstaterne.

Som modstykke til den større åbenhed foreslås reglerne om behandling af oplysninger ændret i forhold til det nuværende retsgrundlag. I forslaget fastsættes der således detaljerede regler om, til hvilke formål forskellige typer af oplysninger kan behandles, samt om kilder, adgang til og brug af oplysninger. Samtidig styrkes databeskyttelsen, se nærmere herom i afsnit 2.8.

Ifølge forslaget kan Europol kun behandle oplysninger, der er meddelt agenturet af a) medlemsstaterne i henhold til deres nationale ret, af b) EU-organer, tredjelande og internationale organisationer eller af c) private parter og privatpersoner i overensstemmelse med de regler, der er fastsat i forordningsforslaget. Endvidere kan Europol hente og behandle offentligt tilgængelige oplysninger samt oplysninger fra forskellige nationale og internationale informationssystemer, når det er tilladt efter de regelsæt, der gælder for disse informationssystemer.

Europol kan efter forslaget kun behandle oplysninger i det omfang, det er nødvendigt af hensyn til agenturets målsætninger, og *i forhold til personoplysninger* kun til følgende fire formål: a) krydscheck med henblik på at finde en sammenhæng mellem oplysninger, b) strategiske eller tematiske analyser, c) operationelle analyser i konkrete tilfælde samt d) lette udvekslingen af oplysninger.

De kategorier af personoplysninger, der kan indsamles, og de kategorier af personer (såsom mistænkte, ofre, vidner osv.), hvis oplysninger kan indsamles, er i forslagets bilag 2 specificeret i forhold til hvert af de fire databehandlingsformål.

Dataleverandøren (såsom en medlemsstat eller et EU-organ) bestemmer til, hvilke(t) af de fire hjemlede databehandlingsformål oplysningerne kan behandles. Dataleverandøren kan fastsætte begrænsninger i adgangen til eller brugen af oplysningerne. Begrænsningerne kan kun fraviges efter da-

taleleverandørens samtykke, eller når det er strengt nødvendigt for at afværge en overhængende *trussel mod liv*.

Medlemsstaterne har direkte adgang til oplysninger, som Europol opbevarer, når de er meddelt til brug for enten krydscheck eller strategiske og tematiske analyser. Medlemsstaterne har indirekte adgang baseret på et hit/no hit-system til oplysninger meddelt til brug for operationelle analyser i konkrete tilfælde. De tilknyttede person- eller sagsoplysninger udleveres kun efter en separat opfølgende anmodning. For Europols ansatte er adgangen til oplysninger baseret på et nødvendighedskriterie.

Det foreslås, at Eurojust (som navnlig har til opgave at fremme samarbejde om retsforfølgning af grov, grænseoverskridende kriminalitet) og Det Europæiske Kontor for Bekæmpelse af Svig (OLAF) skal kunne søge i Europols oplysninger for at konstatere, om der er overensstemmelse mellem oplysninger behandlet hos henholdsvis Europol og et af disse to agenturer.

2.6. Forholdet til partnere (forslagets kapitel VI)

Forslagets kapitel om forholdet til partnere viderefører i et vist omfang de nugældende regler herom, men der er også lagt op til ændringer. Det gælder navnlig i forhold til procedurerne for indgåelse af samarbejdsaftaler med tredjelande og internationale organisationer, når aftalerne giver mulighed for udveksling af personoplysninger (såkaldte ”operationelle samarbejdsaftaler”).

Ifølge forslaget kan Europol have samarbejdsrelationer med EU-organer, myndigheder i tredjelande, internationale organisationer samt private parter.

Europol kan efter forslaget selv indgå såkaldte arbejdsaftaler med tredjelande og internationale organisationer. Disse arbejdsaftaler må ikke tillade udveksling af personoplysninger og er ikke bindende for hverken EU eller medlemsstaterne.

Europol kan direkte videregive personoplysninger til EU-organer i det omfang, det er nødvendigt for, at Europol eller det EU-organ, der er modtageren, kan udføre deres opgaver, dog med forbehold for begrænsninger fastsat af dataleverandøren.

Med forslaget er der lagt op til, at Europols videregivelse af personoplys-

ninger til tredjelande eller internationale organisationer kræver særskilt hjemmel i enten a) en Kommissionsafgørelse om tilstrækkeligt databeskyttelsesniveau hos tredjelandet eller den internationale organisation, b) en aftale mellem EU og tredjelandet eller den internationale organisation, som er indgået i medfør af TEUF art. 218, og som giver tilstrækkelige garantier med hensyn til bl.a. beskyttelse af fysiske personers grundlæggende rettigheder og friheder, eller c) en samarbejdsaftale mellem det nuværende Europol og partneren, som er indgået inden anvendelsesdatoen for den nye forordning, og som tillader udveksling af personoplysninger. Der foreslås dog nogle undtagelser fra hovedreglen, således at eksekutivdirektøren og bestyrelsen i særlige situationer under visse betingelser kan tillade videregivelse af personoplysninger til tredjelande eller internationale organisationer.

Efter de nugældende regler spiller Europol en mere central rolle ved indgåelsen af sådanne samarbejdsaftaler med tredjelande og internationale organisationer, idet Europol efter Rådets godkendelse forestår udvælgelsen af nye partnere og indgåelsen af aftalerne. *Efter Lissabon-Traktaten er der imidlertid ikke længere mulighed for, at EU-agenturer selv kan forhandle internationale aftaler.*

Europol kan efter forslaget behandle oplysninger fra private parter og privatpersoner, når de modtages gennem nærmere præciserede enheder i en medlemsstat eller hos en partner.

2.7. Databeskyttelsesgarantier (forslagets kapitel VII)

Forslagets bestemmelser om databeskyttelse er til dels en videreførelse i store træk af regler i rådsafgørelsen. Samtidig lægges der på en række punkter op til ændringer, som har til formål samlet set at styrke databeskyttelsesordningen for Europol. I det følgende fokuseres hovedsagelig på nye elementer.

2.7.1. Tilsyn

Som en af nyskabelserne lægges der op til, at Den Europæiske Tilsynsførende for Databeskyttelse skal overtage det eksterne databeskyttelsestilsyn fra det nuværende kontrolorgan, Den Fælles Kontrolinstans, som består af repræsentanter for de myndigheder i medlemsstaterne, der er udpeget som nationale kontrolinstanser efter rådsafgørelsen om Europol.

Det foreslås, at Den Europæiske Tilsynsførende for Databeskyttelse får ansvar for at føre tilsyn med og sikre anvendelsen af forordningens bestemmelser om beskyttelse af grundlæggende rettigheder og frihedsrettigheder med hensyn til Europols behandling af personoplysninger samt for at rådgive Europol og de registrerede om alle forhold vedrørende behandling af personoplysninger. Den Europæiske Tilsynsførende for Databeskyttelse tildeles således en række opgaver såsom at modtage og undersøge klager fra registrerede, at iværksætte undersøgelser på eget initiativ samt at føre tilsyn med og sikre anvendelsen af bestemmelserne i både den foreslåede forordning og i alle andre EU-retsakter vedrørende beskyttelse af fysiske personer med hensyn til Europols behandling af personoplysninger.

Samtidig tildeles den Europæiske Tilsynsførende for Databeskyttelse efter forslaget en række konkrete beføjelser, herunder beføjelse til at rette en advarsel eller en påtale til Europol, til at træffe afgørelse om berigtigelse, blokering eller sletning af oplysninger, til midlertidigt eller definitivt at nedlægge forbud mod behandling, til at forelægge sagen for Europol og om nødvendigt for Europa-Parlamentet, Rådet og Kommissionen samt til at indbringe sagen for EU-Domstolen.

Ligesom i dag skal hver medlemsstat efter forslaget udpege en national tilsynsmyndighed, som har til opgave at føre tilsyn med lovligheden af den pågældende medlemsstats udveksling af personoplysninger med Europol samt at undersøge, om den registreredes rettigheder derved krænkes. Data-tilsynet er udpeget som national kontrolinstans efter de tilsvarende regler i rådsafgørelsen om Europol.

Det foreslås endvidere, at Den Europæiske Tilsynsførende for Databeskyttelse skal samarbejde med de nationale databeskyttelsesmyndigheder, bl.a. med henblik på at sikre ensartet anvendelse af forordningen i alle medlemsstater. Den Europæiske Tilsynsførende for Datasikkerhed skal endvidere holde de nationale databeskyttelsesmyndigheder orienteret om emner, der vedrører dem og inddrage de relevante nationale databeskyttelsesmyndigheder i konkrete sager, hvis disse vedrører data der hidrører fra en medlemsstat.

2.7.2. Øvrige databeskyttelsesgarantier

Som et andet nyt element lægges der med forslaget op til, at behandling af

personoplysninger om ofre, vidner, andre personer, der ikke er den mistænkte, og mindreårige er *tilladt, hvis det er nødvendigt af hensyn til at forebygge eller bekæmpe kriminalitet, der falder under Europols kompetence.*

For så vidt angår oplysninger om racemæssig eller etnisk baggrund, politisk overbevisning, religion eller tro, medlemskab af fagforening og for oplysninger vedrørende helbredsforhold eller seksuelle forhold (følsomme personoplysninger) gælder det, at behandlingen heraf er forbudt, medmindre det er nødvendigt af hensyn til at forebygge eller bekæmpelse kriminalitet, der falder under Europols kompetence. Desuden skal der ifølge forslaget ikke kunne træffes nogen *ugunstig* afgørelse, der har retsvirkninger for en registreret, alene på grundlag af elektronisk databehandling af følsomme personoplysninger, medmindre EU-retten eller national ret giver mulighed for det.

Endvidere lægges der med forslaget op til en ordning, hvor den dataansvarlige skal anmelde behandling af personoplysninger til forudgående *høring* hos Den Europæiske Tilsynsførende for Databeskyttelse, når der er tale om følsomme personoplysninger, eller når den pågældende type behandling på anden måde indebærer særlige risici for retten til beskyttelse af personoplysninger.

Med forslaget udvides logningsforpligtelsen for Europol. Det fastsættes, at Europol med henblik på kontrol af lovligheden af databehandlingen samt med henblik på at udøve egenkontrol og sikre dataenes integritet og sikkerhed skal registrere indsamling, ændring, adgang, videregivelse, samkøring og sletning af personoplysninger. Der kan ikke ændres i loggen. De registrerede oplysninger skal slettes efter tre år, medmindre de stadig skal bruges til løbende kontrol.

Der lægges op til en styrkelse af registreredes ret til indsigt i egne personoplysninger, som behandles af Europol. De oplysninger, som Europol skal give en registreret, der anmoder om indsigt, er således opregnet udførligt i forslaget.

Herudover er der i kapitlet om databeskyttelsesgarantier bl.a. regler om almindelige databeskyttelsesprincipper, om kilders og oplysningers forskellige grader af pålidelighed og nøjagtighed, om frister for opbevaring og sletning af oplysninger, om tekniske og organisatoriske foranstaltninger, der skal sikre sikkerhed i forbindelse med Europols behandling af op-

lysninger, og om den registreredes ret til at anmode om berigtigelse, sletning og blokering af oplysninger. Endelig er der en bestemmelse om ansvarsfordelingen mellem Europol og medlemsstaterne i forhold til databeskyttelse.

2.8. Retsmidler og erstatningsansvar (forslagets kapitel VIII)

I forslagets kapitel VIII fastsættes, at den registrerede har ret til at klage til Den Europæiske Tilsynsførende for Databeskyttelse samt procedurerne for klagebehandlingen. Det fastslås, at afgørelser truffet af Den Europæiske Tilsynsførende for Databeskyttelse kan indbringes for Den Europæiske Unions Domstol.

Der er fastsat almindelige bestemmelser om Europols erstatningsansvar i og uden for kontraktsforhold.

Det fremgår endvidere af forslaget, at enhver, der har lidt skade som følge af ulovlig behandling af oplysninger, skal have ret til erstatning fra Europol i henhold til TEUF artikel 340 om Unionens erstatningsansvar eller fra den relevante medlemsstat i henhold til dennes nationale ret.

2.9. Parlamentarisk kontrol (forslagets kapitel IX)

Forslagets kapitel IX omhandler parlamentarisk kontrol. Herudover er der fastsat bestemmelser om parlamentarisk kontrol i forslagets artikel 7, 14 og 15 samt i kapitel XI.

Det fremgår af TEUF artikel 88 om Europol, at der i forordningen for Europol skal fastlægges de nærmere bestemmelser for Europa-Parlamentets kontrol af Europols aktiviteter sammen med de nationale parlamenter.

Med Kommissionens forslag til forordning for Europol lægges der op til en styrkelse af den parlamentariske kontrol med Europol.

Både Europa-Parlamentet og de nationale parlamenter skal tilsendes en årlig aktivitetsrapport og det endelige årsregnskab. Både Europa-Parlamentet og de nationale parlamenter høres over det flerårige arbejdsprogram under udarbejdelsen. Europa-Parlamentet og de nationale parlamenter skal endvidere have en årlig rapport om de oplysninger, som hver medlemsstat har indsendt til Europol.

Desuden skal Europol under iagttagelse af tavshedspligten tilsende Europa-Parlamentet og de nationale parlamenter information om vurderinger af trusler, strategiske analyser og generelle situationsrapporter inden for Europols målsætninger samt resultaterne af undersøgelser og evalueringer, som Europol har bestilt. Europol skal også sende *administrative* aftaler med tredjelande og internationale organisationer, der tillader udveksling af personlige data, og som er relevante for Europols videregivelse af oplysninger til disse.

Endelig kan Europa-Parlamentet sammen med de nationale parlamenter anmode bestyrelsesformanden og eksekutivdirektøren om at møde til drøftelse af spørgsmål vedrørende Europol.

Herudover skal Europa-Parlamentet varetage funktionen som budgetmyndighed efter forordningen.

2.10. Øvrige emner (forslagets kapitel X-XIV)

Kapitel X omhandler personale og i kapitel XI fastsættes finansielle bestemmelser.

Kapitel XII omhandler diverse bestemmelser om bl.a. privilegier og immuniteter, gennemsigtighed og bekæmpelse af svig. Det foreslås, at Kommissionen senest fem år efter forordningens *anvendelsesdato* og herefter hvert femte år skal bestille en evaluering af Europols arbejde og arbejdsmetoder.

Kapitel XIII-XIV indeholder overgangsbestemmelser og afsluttende bestemmelser, blandt andet om at forordningen erstatter rådsafgørelse 2009/371/RIA (om Europol) for de medlemsstater, der deltager i vedtagelsen af forordningen.

3. Gældende dansk ret

Rådsafgørelse 2009/371/RIA om oprettelse af Europol er gennemført i dansk ret ved lov nr. 1261 af 16. december 2009 om Den Europæiske Politienhed (Europol). Det fremgår af loven, at rådsafgørelsen om Europol gælder her i landet. Det fremgår endvidere, at Rigspolitiet er den nationale enhed efter rådsafgørelsen, dvs. det danske Europol-kontaktpunkt. Datatilsynet er i loven udpeget som den nationale kontrolinstans vedrørende datatbeskyttelse. Det fremgår desuden af loven, at enhver forvaltningsmyn-

dighed kan videregive oplysninger til Rigspolitiet til brug for udførelsen af opgaver efter rådsafgørelsen, og at sådanne oplysninger skal videregives på Rigspolitiets anmodning.

4. Lovgivningsmæssige og statsfinansielle konsekvenser

En vedtagelse af forslaget til forordning vil medføre behov for ændring af Europol-loven.

Det fremgår af forordningsforslaget, at udgifterne beløber sig til 623 mio. euro for det sammenlagte agentur for perioden 2015-2020, hvortil kommer 1,5 mio. euro til Den Europæiske Tilsynsførende for Databeskyttelse; i alt udgifter for 624,5 mio. euro. Udgifterne afholdes over EU's budget, hvor Danmark traditionelt finansierer ca. 2 pct. af udgifterne. Det svarer til ca. 93 mio. kr., som Danmark ville skulle bidrage med over perioden, hvis vi var omfattet af forordningsforslaget.

5. Høring

Forslaget har været i høring hos følgende myndigheder og organisationer mv.:

Præsidenten for Vestre Landsret, Præsidenten for Østre Landsret, Præsidenten for Sø- og Handelsretten, Præsidenterne for byretterne, Advokatrådet, Amnesty International, Danske Advokater, Datatilsynet, Den Danske Dommerforening, Dommerfuldmægtigforeningen, Domstolsstyrelsen, Foreningen af Advokater og Advokatfuldmægtige, Foreningen af Offentlige Anklagere, Handelshøjskolen i København (Juridisk Institut), Handelshøjskolen i Aarhus (Juridisk Institut), Institut for Menneskerettigheder, Kriminalpolitisk Forening (KRIM), Københavns Universitet, Landsforeningen af Forsvarsadvokater, Politiforbundet, Retspolitisk Forening, Retssikkerhedsfonden, Rigsadvokaten, Rigspolitiet, Syddansk Universitet (Juridisk Institut), Aalborg Universitet (Juridisk Institut), Aarhus Universitet (Juridisk Institut).

Advokatrådet, Byretterne, Domstolsstyrelsen, Rigsadvokaten, Sø- og Handelsretten og Østre Landsret har afgivet høringssvar, men har ikke haft bemærkninger til forslaget.

Datatilsynet, Institut for Menneskerettigheder, Landsforeningen af Forsvarsadvokater, Retspolitisk Forening og Rigspolitiet har afgivet høringssvar med bemærkninger til forslaget.

5.1. Datatilsynets hørings svar

Datatilsynet har i sit hørings svar indledningsvis opsummeret en række af de ændringer, der er lagt op til med det nye forslag. Datatilsynet anfører herefter, at når der lægges op til et intensiveret samarbejde inden for et bredere kompetenceområde og dermed også til øget udveksling af personoplysninger, så er det vigtigt, at der etableres et effektivt og tidssvarende databeskyttelsesregime i tilknytning til Europols virksomhed. Datatilsynet anfører, at de foreslåede databeskyttelsesregler i forslagets kapitel V efter tilsynets opfattelse indeholder mange væsentlige og hensigtsmæssige elementer. Datatilsynet henviser herefter til den udtalelse om forslaget, som Den Europæiske Tilsynsførende for Databeskyttelse (EDPS) har afgivet, og henleder i den forbindelse navnlig opmærksomheden på udtalelsens punkt 43-51, som efter tilsynets vurdering bør indgå i de videre overvejelser om forslaget. Pkt. 43-51 omhandler bl.a. de foreslåede regler om formålsbegrænsning i forbindelse med behandling af oplysninger. Udtalelsen kan findes på EDPS' hjemmeside: www.edps.europa.eu.

Datatilsynet har videre anført, at Kommissionens forslag viderefører muligheden for, at Europol bl.a. kan indsamle oplysninger fra nationale informationssystemer gennem direkte it-adgang, for så vidt det er tilladt i henhold til national ret. Datatilsynet henviser til, at EDPS finder en sådan adgang betænkelig, navnlig fordi der er risiko for, at den dataansvarlige (nationale myndighed) mister kontrollen over videregivelsen. På den baggrund anbefaler EDPS – og Datatilsynet – at muligheden ikke videreføres i det nye retsgrundlag for Europol. Datatilsynet bemærker desuden, at en sådan adgang efter tilsynets opfattelse heller ikke vil være forenelig med persondatalovens §§ 6-8, da videregivelse/udlevering af oplysninger forudsætter, at den dataansvarlige danske myndighed vurderer berettigelsen heraf i den konkrete situation. Datatilsynet henviser samtidig til forslagets artikel 23, stk. 3, hvorefter national ret finder anvendelse på Europols adgang til og brug af oplysningerne, hvis denne indeholder strengere regler herom end forordningen.

Datatilsynet har i sit hørings svar endvidere fremhævet, at enhver efter forslagets artikel 45, stk. 4, har ret til at anmode den nationale tilsynsmyndighed om at kontrollere en række forhold vedrørende videregivelse af oplysninger om ham selv til Europol – en ret, der udøves i overensstemmelse med national ret i den medlemsstat, hvor anmodningen indgives. Datatilsynet har i den forbindelse anført, at Datatilsynet ikke har kompetence i

forhold til ”ren manuel” videregivelse af personoplysninger fra en dansk forvaltningsmyndighed til ikke-danske myndigheder.

Datatilsynet har videre anført, at tilsynet i lighed med EDPS finder, at forslaget artikel 49 giver anledning til tvivl om de nationale tilsynsmyndigheders kompetence, herunder om EDPS vil kunne meddele eksempelvis indsigt i oplysninger, selv om en national tilsynsmyndighed udtaler sig herimod.

Afslutningsvis har Datatilsynet med henvisning til den tilsigtede øgede udveksling af personoplysninger og ændringerne i øvrigt anført, at det ikke er muligt for tilsynet inden for de nuværende bevillingsmæssige rammer at afsætte yderligere ressourcer til tilsynsaktiviteter på Europol-området.

5.2. Institut for Menneskerettigheders høringssvar

Institut for Menneskerettigheder har i sit høringssvar indledningsvis redegjort for Europol-forslagets baggrund og formål. Herefter følger et afsnit om menneskeretten, hvoraf det fremgår, at databeskyttelse er en del af retten til respekt for privatlivet, som dækker blandt andet personlige oplysninger og kommunikation. Institut for Menneskerettigheder henviser til, at retten til respekt for privatlivet er beskyttet i bl.a. FN's Verdenserklæring om menneskerettigheder, FN's konvention om civile og politiske rettigheder, FN's børnekonvention, FN's handicapkonventionen, EMRK artikel 8 samt Europarådets konvention nr. 108 fra 1981 om elektronisk databehandling af personoplysninger og henstilling nr. R(87)15 af 1987 om politiets brug af personoplysninger. Instituttet henviser desuden til TEUF artikel 16 om databeskyttelse og EU's Charter om grundlæggende rettigheder artikel 7 (privatlivsfred) og artikel 8 (databeskyttelse). Instituttet henviser herudover til direktiv 95/46/EF om beskyttelse af fysiske personer i forbindelse med behandling af personoplysninger og om fri udveksling af sådanne oplysninger og forordning (EF) nr. 45/2001 om persondatabeskyttelse i fællesskabsinstitutionerne og –organerne. Endelig henviser instituttet til, at EU ved rammeafgørelse 2008/977/RIA har fastlagt nærmere betingelser for beskyttelse af personoplysninger i forbindelse med politisamarbejde og retligt samarbejde i kriminalsager.

Institut for Menneskerettigheder er herefter fremkommet med en række bemærkninger til selve Europol-forslaget. Det anføres indledningsvis, at instituttet ved vurderingen af forslaget databeskyttelsesmæssige aspekter har taget højde for, at behandlingen af data, herunder persondata, til under-

støttelse af de nationale retshåndhævende myndigheders indsatser er en af hovedårsagerne til eksistensen af Europol. Instituttet finder, at forslaget indeholder en ganske betydelig beskyttelse vedrørende behandlingen af oplysninger, herunder personoplysninger. Instituttet anfører, at instituttet i den forbindelse finder det positivt, at tilsynsopgaven forankres hos Den Europæiske Tilsynsførende for Databeskyttelse (EDPS), og at EDPS sikres uafhængighed og mulighed for at kunne handle effektivt, herunder med tilstrækkelige beføjelser til at kunne intervenere.

Instituttet henviser herefter til den udtalelse fra EDPS, der er omtalt i forbindelse med Datatilsynets høringsvar, og det anføres, at instituttet overordnet set er enig med de bemærkninger, der er anført i EDPS' udtalelse. Instituttet fremhæver generelt følgende synspunkter:

- En stærk ramme for databeskyttelse er vigtig, ikke alene for data-subjekterne, men også fordi et stærkt databeskyttelsesregime skaber tillid medlemsstaterne imellem, som igen er en betingelse for en succesfuld udveksling af information.
- Formålsbegrænsning er et nøgleprincip for databeskyttelse. Det har særligt betydning i det politimæssige og retlige samarbejde i efterforskning af straffesager, da datasubjekterne normalt ikke er bekendt med, at der behandles oplysninger om dem.

Institut for Menneskerettigheder anfører herefter følgende i relation til forslagets enkelte artikler:

- I forhold til artikel 24 om databehandlingsformål foreslås en række præciseringer, bl.a. af de tilladte databehandlingsformål, samt at kravene til formålsbegrænsning tydeliggøres (EDPS' udtalelse pkt. 173).
- I artikel 26, stk. 1, om medlemsstaternes direkte adgang til oplysninger hos Europol foreslås indsat en passage om, at medlemsstaternes adgang skal være baseret på et "need to know"-princip (EDPS' udtalelse pkt. 177).
- Artikel 29, stk. 4, foreslås ændret, således at en medlemsstat skal give sit udtrykkelige samtykke, før Europol kan videregive oplysninger fra medlemsstaten til eksterne samarbejdspartnere (EDPS' udtalelse pkt. 179).
- Det anbefales, at listen over Europols samarbejdsaftaler med tredjelande og internationale organisationer offentliggøres (EDPS' udtalelse pkt. 181).
- Det anbefales, at muligheden i artikel 23 for direkte adgang for Europol til nationale databaser fjernes (EDPS' udtalelse pkt. 184 a).

- Det anbefales at styrke artikel 35 om forskellige grader af personoplysningers nøjagtighed og pålidelighed ved at gøre medlemsstaternes vurdering heraf obligatorisk (EDPS' udtalelse pkt. 184 c).

5.3. Landsforeningen af Forsvarsadvokaters hørings svar

Landsforeningen af Forsvarsadvokater har i sit hørings svar bemærket, at forslaget er omfattet Danmarks retsforbehold. Landsforeningen af Forsvarsadvokater har herefter peget på, at der som en del af forslaget skal oprettes en stor fælles database med generel adgang for medlemsstaterne, hvortil medlemsstaterne har direkte og indirekte adgang efter forskellige regler. Det anføres i hørings svaret, at bestyrelsen kan have sine bekymringer i den forbindelse i lyset af de nyeste eksempler på indtrængen i det danske politis datamateriale.

5.4. Retspolitisk Forenings hørings svar

Retspolitisk Forening har i sit hørings svar indledningsvist konstateret, at forslaget er omfattet af Danmarks retsforbehold. Foreningen har videre anført, at Danmark således ikke vil være omfattet af forordningen, når/hvis den vedtages, og at foreningens hørings svar på den baggrund vil være ganske kortfattet, også fordi Danmarks indflydelse i forhandlingsforløbet må formodes at være enten marginal eller ikke til stede. Afslutningsvis har foreningen anført, at "[s]kulle forordningen blive vedtaget, kan Danmark naturligvis gennemføre tilpasset national lovgivning (i Folketinget), hvorefter Danmark vil kunne indgå som deltager i "systemet", men på mellemstatsligt grundlag og ikke direkte/umiddelbart underlagt forordningen, forudsat selvfølgelig at EU som sådan accepterer en sådan parallel-aftale."

5.5. Rigspolitiets hørings svar

Rigspolitiet har i sit hørings svar anført, at Rigspolitiet er positivt indstillet over for forslaget, herunder at Europol styrkes som knudepunkt for informationsudveksling mellem medlemsstaternes myndigheder. Det er desuden Rigspolitiets forventning, at den foreslåede omlægning af Europols analysedatabaser vil medføre en markant styrkelse af grundlaget for at gennemføre kriminalitetsanalyser.

Rigspolitiet har om den foreslåede sammenlægning af Europol og Cepol anført, at en sådan sammenlægning efter Rigspolitiets opfattelse vil ligge i naturlig forlængelse af den ændring af Cepols styringsform, som blev af-

sluttet under det danske EU-formandskab i 1. halvår af 2012. Rigspolitiet har videre anført, at oprettelsen af et egentligt politiakademi inden for EU med et stærkt fokus på den eksterne dimension efter Rigspolitiets vurdering vil medføre, at akademiet vil kunne opnå en højere professionel anerkendelse inden for retshåndhævelse. Endvidere vil et dobbelt mandat for det nye Europol efter Rigspolitiets opfattelse sikre en tættere sammenhængskraft mellem de strategisk prioriterede indsatsområder og det tilsvarende uddannelsesbehov. Rigspolitiet har desuden anført, at den foreslåede styringsform med en dobbelt repræsentation i bestyrelsen svarende til mandatet vil sikre medlemslandene fortsat indflydelse også på uddannelsesområdet.

Rigspolitiet har i sit høringssvar videre bemærket, at forslaget er omfattet af Danmarks retsforbehold. I den forbindelse har Rigspolitiet understreget, at Danmarks fortsatte deltagelse i Europol-samarbejdet efter Rigspolitiets opfattelse er af helt afgørende betydning for dansk politis mulighed for at varetage sine opgaver. Rigspolitiet anfører, at dansk politi således i vidt omfang bruger Europols analyse af kriminalitetsmønstre i det strategiske arbejde, herunder når særlige fokusområder for politiindsatsen i Danmark skal prioriteres, ligesom Europol udgør den centrale ramme for det operative, internationale politisamarbejde i forhold til udveksling og analyse af efterretninger samt efterforskning af konkrete sager.

Endelig har Rigspolitiet anført, at dansk politi vil have stærkt begrænsede muligheder for at videregive generelle efterretningsoplysninger til Europol, såfremt Europol-forordningens hjemmel til videregivelse af oplysninger til Europol ikke gennemføres i dansk ret.

6. Nærhedsprincippet

Kommissionen har i forslaget anført om nærhedsprincippet, at målet med den foreslåede forordning, nemlig oprettelse af en enhed med ansvar for samarbejde om retshåndhævelse og uddannelse heri på EU-plan, ikke i tilstrækkelig grad kan opfyldes af medlemsstaterne og derfor på grund af den foreslåede handlings omfang og virkninger bedre kan gennemføres på EU-plan. Kommissionen anfører, at unionen derfor kan træffe foranstaltninger i overensstemmelse med nærhedsprincippet, jf. TEU artikel 5. Kommissionen anfører videre, at forordningen i overensstemmelse med proportionalitetsprincippet, jf. nævnte artikel, ikke går videre, end hvad der er nødvendigt for at nå dette mål.

Det er ud fra tilsvarende betragtninger regeringens vurdering, at forslaget er i overensstemmelse med nærhedsprincippet.

7. Andre landes kendte holdninger

Der ses ikke at foreligge offentlige tilkendegivelser om de øvrige medlemsstaters holdning til forslaget.

8. Foreløbig generel dansk holdning

Regeringen er overordnet set positivt indstillet over for forslaget.

9. Europa-Parlamentet

Forslaget til forordning behandles efter den almindelige lovgivningsprocedure (TEUF artikel 294), der indebærer, at forslaget skal vedtages af Europa-Parlamentet. Europa-Parlamentets LIBE-udvalg har den 30. januar 2014 stemt om ordførerens betænkning over forslaget, hvorfor parlamentet nu er parat til at påbegynde trilogforhandlinger.

10. Specialudvalget for politimæssigt og retligt samarbejde

Sagen har senest været drøftet i Specialudvalget for politimæssigt og retligt samarbejde den 18. februar 2014.

11. Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg

Sagen har senest været forelagt Folketingets Europaudvalg forud for rådsmødet (retlige og indre anliggender) *den 3.-4. marts 2014*. Endvidere har udvalget modtaget statusorienteringer om sagen forud for rådsmøderne (retlige og indre anliggender) den 7.-8. oktober og 5.-6. december 2013.

Dagsordenspunkt 2: Opfølgning på Middelhavstaskforcens anbefalinger

Revideret notat. Ændringerne er markeret med kursiv.

Sagen er ikke omfattet af retsforbeholdet.

KOM-dokument foreligger ikke

Resumé

Sagen er ikke omfattet af retsforbeholdet. På rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 5.-6. juni 2014 forventes en opfølgende drøftelse om implementeringen af Middelhavstaskforcens forslag til initiativer, der kan bidrage til at forhindre fremtidige ulykker, hvor migranter omkommer i Middelhavet. Sagen har hverken lovgivningsmæssige eller statsfinansielle konsekvenser, og nærhedsprincippet har ikke betydning for sagen. Der ses ikke at foreligge offentlige tilkendegivelser om de øvrige medlemsstaters holdning til sagen. Regeringen bakker generelt op om Middelhavstaskforcens arbejde og de initiativer, som er identificeret i taskforcens rapport. Særligt er man fra dansk side positivt indstillet over for, at samarbejdet med oprindelses- og transitlande, herunder mobilitetspartnerskaber og regionale udviklings- og beskyttelsesprogrammer, tildeles en fremtrædende rolle.

1. Baggrund

På rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 7.-8. oktober 2013 orienterede Italien om hændelsen ved Lampedusa den 3. oktober 2013, hvor mindst 339 afrikanske migranter omkom, da et fartøj med omkring 500 personer ombord sank. Orienteringen blev efterfulgt af en drøftelse om, hvordan problemet med migrationspres fra de sydlige middelhavslande kan løses.

Som opfølgning på rådsmødet nedsatte Kommissionen en taskforce (Middelhavstaskforcen), der skulle komme med forslag til, hvordan ulykker, som den der fandt sted ved Lampedusa, kan undgås fremover.

Middelhavstaskforcen blev ledet af Kommissionen. Herudover deltog alle interesserede medlemsstater samt EU-agenturer, herunder EU's asylstøttekontor (EASO), Frontex og Europol. Fra dansk side deltog Justitsministeriet. Der blev afholdt møder i taskforcen den 24. oktober 2013 og den 20. november 2013.

Den 4. december 2013 offentliggjorde Kommissionen en meddelelse om

Middelhavstaskforcens arbejde.

På rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 5.-6. december 2013 præsenterede Kommissionen meddelelsen og de identificerede initiativer.

På sit møde den 19.-20. december 2013 vedtog Det Europæiske Råd konklusioner, hvoraf det bl.a. fremgår, at Det Europæiske Råd byder Kommissionens meddelelse velkommen og opfordrer til, at alle kræfter mobiliseres for at gennemføre de foreslåede initiativer.

Kommissionen anmodede den 21. februar 2014 alle medlemsstater og relevante EU-agenturer om at indsende oplysninger om, hvilke af de af Middelhavstaskforcen foreslåede initiativer, der er planlagt, iværksat eller allerede afsluttet. Kommissionen har på den baggrund udarbejdet en konsolideret liste, der skal fungere som styringsredskab for implementeringen af initiativerne.

På rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 3.-4. marts 2014 orienterede Kommissionen om den foreløbige status på implementering af initiativerne. Der var enighed om, at Rådet skal monitorere gennemførelsen af de initiativer, som er identificeret i Kommissionens meddelelse om Middelhavstaskforcens arbejde. Det blev i den forbindelse besluttet, at sagen skal drøftes igen på rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 5.-6. juni 2014.

På rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 5.-6. juni 2014 forventes Kommissionen at præsentere den konsoliderede liste over initiativer, hvorefter der forventes en drøftelse af, hvordan listen kan gøres mere operationel, herunder gennem fastsættelse af prioriteter og tidsfrister.

2. Indhold

Formålet med Middelhavstaskforcen var at identificere initiativer, der kan medvirke til at forebygge, at migranter føler sig nødsaget til at søge mod EU og derved bringer sig i livsfarlige situationer.

Kommissionens meddelelse om taskforcens arbejde indeholde initiativer inden for følgende fem områder:

- Samarbejde med tredjelande
- Regionale beskyttelsesprogrammer, genbosætning og lovlig adgang til EU

- Bekæmpelse af menneskesmugling og organiseret kriminalitet
- Grænseovervågning
- Solidaritet med medlemsstater, der oplever et stort migrationspres

Samarbejdet med tredjelande bør fortsat være styret af EU's globale tilgang til migration og mobilitet (GAMM), og fokus bør rettes mod at styrke samarbejdet med EU's nabolande samt oprindelses- og transitlande af særlig interesse – f.eks. Tunesien og Libyen. Der peges bl.a. på, at mobilitetspartnerskaber og regionale udviklings- og beskyttelsesprogrammer kan bidrage til at opbygge landenes asylsystemer, så de lever op til internationale standarder. Endvidere foreslås, at man på lidt længere sigt søger at etablere en netværk mellem relevante europæiske og nordafrikanske middelhavslande, der skal sikre en hurtig og direkte udveksling af information i forbindelse med sø-operationer. Samarbejdet med tredjelandene bør endvidere sikre en effektiv tilbagetagelse af ulovlige migranter i overensstemmelse med internationale standarder, bl.a. igennem programmer for frivillig tilbagevenden og tilbagetagelsesaftaler.

I forhold til at sikre den lovlige adgang til EU opfordrer Kommissionen medlemsstaterne til i videre omfang at genbosætte flygtninge via UNHCR (kvoteflygtninge), ligesom der lægges op til at se nærmere på den lovlige adgang f.eks. for studerende og arbejdstagere fra tredjelande. Kommissionen vil herudover undersøge yderligere muligheder for at skabe lovlig adgang til EU, f.eks. i form af såkaldte "humanitære visa", som giver mulighed for at rejse lovligt til EU og søge asyl. Dette henses dog til overvejelserne om nye strategiske retningslinjer for RIA-området.

I forhold til bekæmpelse af menneskesmugling og organiseret kriminalitet foreslås det bl.a., at EUROPOL's koordinerende rolle styrkes, og at der inden for rammerne af EU's såkaldte "policy cycle" om alvorlig, grænseoverskridende kriminalitet, udarbejdes handlingsplaner om henholdsvis ulovlig indvandring og menneskehandel. Endvidere foreslås det, at der udvikles en udførlig EU-strategi for den fremadrettede bekæmpelse af menneskesmugling.

I relation til grænseovervågning foreslås en styrkelse af Frontex' og relevante medlemsstaters redningskapacitet i det centrale Middelhav, bl.a. gennem tilførsel af ekstra 7,9 mio. euro til Frontex i 2013. Samtidig præciseres det dog, at Frontex' opgave er at overvåge grænserne, ikke at udføre redningsaktioner. Endvidere henvises der til, at det nye europæiske grænseovervågningssystem, Eurosur, er blevet operationelt fra den 2. december

2013, hvilket bl.a. vil forbedre Frontex' og medlemsstaternes evne til at lokalisere små fartøjer ved de ydre søgrænser. Samtidig foreslås det, at arbejdet med forordningen om gennemførelse af Frontex-koordinerede søoperationer fremskyndes. Endelige foreslås, at det på lidt længere sigt undersøges, hvordan det kan sikres, at private fartøjer, f.eks. handelsskibe og fiskerbåde, der tilfældigt bidrager til en redningsaktion, ikke efterfølgende oplever negative retlige eller økonomiske konsekvenser.

Som led i udvisningen af solidaritet med medlemsstater, der ikke har tilstrækkelige midler til at håndtere et øget migrationspres, lægges der op til, at Kommissionen, via forskellige EU-fonde, støtter Italien med 30 mio. euro, som bl.a. skal styrke grænseovervågningsoperationer. Endvidere foreslås det, at der afsættes ca. 20 mio. euro fra relevante EU-fonde til at forøge kapaciteten i forhold til modtageforhold, asylsagsbehandling, screening og registrering i andre medlemsstater, der oplever stigende migrationspres. Endvidere foreslås, at EASO fremadrettet tildeles en central rolle i forhold til at udvikle kapaciteten og kvaliteten af medlemsstaternes asylsystemer, herunder behandling af asylansøgninger, modtagelsesforhold og koordinering af intern omfordeling. Endelig opfordres medlemsstaterne til i højere grad overvejer intern omfordeling af flygtninge i EU.

3. Gældende dansk ret

Sagen giver ikke anledning til at redegøre for gældende dansk ret.

4. Lovgivningsmæssige og statsfinansielle konsekvenser

Sagen har hverken lovgivningsmæssige eller statsfinansielle konsekvenser.

5. Høring

Der er – ud over høringen af Specialudvalget for asyl- og indvandrings-samarbejde, jf. pkt. 10 nedenfor – ikke foretaget høring vedrørende sagen.

6. Nærhedsprincippet

Nærhedsprincippet har ikke betydning for sagen.

7. Andre landes kendte holdninger

Der foreligger ikke offentlige tilkendegivelser om de øvrige medlemsstaters holdning til sagen.

8. Foreløbig dansk holdning

Regeringen bakker generelt op om taskforcens arbejde og de initiativer, som er blevet identificeret. Særligt er man fra dansk side positivt indstillet over for, at samarbejdet med oprindelses- og transitlande, herunder mobilitetspartnerskaber og regionale udviklings- og beskyttelsesprogrammer, tildeles en fremtrædende rolle.

Fra regeringens side er man endvidere tilfreds med, at Kommissionen har udarbejdet en liste, der kan sikre den løbende monitorering og gennemførelse af de konkrete tiltag.

9. Europa-Parlamentet

Sagen skal ikke forelægges Europa-Parlamentet.

10. Specialudvalget for asyl- og indvandringssamarbejde

Sagen har været drøftet i Specialudvalget for asyl- og indvandringssamarbejde den 21. maj 2014.

11. Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg

Sagen har været forelagt for Folketingets Europaudvalg til orientering forud for rådsmøderne (retlige og indre anliggender) den 5.-6. december 2013 og den 3.-4. marts 2014 samt Det Europæiske Råds møde den 19.-20. december 2013.

Dagsordenspunkt 3: Kommissionens 5. halvårslige rapport om Schengen-områdets funktion

Revideret notat. Ændringerne er markeret med kursiv.

Sagen er ikke omfattet af retsforbeholdet.

KOM-dokument foreligger ikke

Resumé

Sagen er ikke omfattet af retsforbeholdet. På rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 5.-6. juni 2014 forventes en drøftelse af situationen i Schengen-området med udgangspunkt i en rapport fra Kommissionen om Schengen-områdets funktion. Sagen har hverken lovgivningsmæssige eller statsfinansielle konsekvenser. Nærhedsprincippet har ikke betydning for sagen. Regeringen støtter udviklingen og styrkelsen af den politiske styring af Schengen-samarbejdet.

1. Baggrund

Kommissionen fremlagde den 16. september 2011 den såkaldte Schengen Governance-pakke, som består af to forslag til retsakter og en meddelelse.

Det fremgår af meddelelsen, at Kommissionen hvert halve år vil udarbejde en rapport over Schengen-samarbejdet, som skal danne grundlag for en regelmæssig drøftelse i Rådet og Europa-Parlamentet med henblik på at styrke den politiske styring af Schengen-samarbejdet.

På rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 8. marts 2012 fandt der en første drøftelse sted af den politiske styring af Schengen-samarbejdet. Rådet vedtog på mødet konklusioner med henblik på at udvikle og styrke den fremtidige politiske styring af Schengen-samarbejdet og opstille rammerne for halvårslige strategiske drøftelser i Det Blandede Udvalg.

Det fremgår bl.a. af konklusionerne, at Rådet imødeser regelmæssige rapporter fra Kommissionen vedrørende Schengen-områdets funktion. Kommissionen forventes i sine rapporter bl.a. at give et overblik over generelle tendenser, udviklinger og udfordringer i Schengen-samarbejdet.

På rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 7.-8. juni 2012 blev den politiske styring af Schengen-samarbejdet drøftet med udgangspunkt i

Kommissionens første rapport om Schengen-området funktion, der blev offentliggjort den 16. maj 2012.

På rådsmøderne (retlige og indre anliggender) den 6.-7. december 2012, den 6.-7. juni 2013 og den 5.-6. december 2013 præsenterede Kommissionen henholdsvis sin anden, tredje og fjerde rapport om Schengen-områdets funktion, hvorefter der var en generel drøftelse af situationen i Schengen-området.

Det forventes, at der på rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 5.-6. juni 2014 vil være en tilsvarende drøftelse af situationen i Schengen-området med udgangspunkt i Kommissionens femte rapport om Schengen-områdets funktion. Kommissionen har endnu ikke offentliggjort rapporten.

2. Indhold

Indholdet af Kommissionens femte rapport om Schengen-områdets funktion kendes endnu ikke.

Rapporten forventes bl.a. at indeholde en beskrivelse af de aktuelle udfordringer på Schengen-området, herunder i forhold til migrationsstrømme og ulovlige indvandrere, samt en redegørelse for medlemsstaternes overholdelse og anvendelse af Schengen-reglerne.

3. Gældende dansk ret

Sagen giver ikke anledning til at redegøre for gældende dansk ret.

4. Lovgivningsmæssige og statsfinansielle konsekvenser

Sagen har hverken lovgivningsmæssige eller statsfinansielle konsekvenser.

5. Høring

Der er – ud over høringen af Specialudvalget for asyl- og indvandrings-samarbejdet, jf. pkt. 10 nedenfor – ikke foretaget høring vedrørende sagen.

6. Nærhedsprincippet

Nærhedsprincippet har ikke betydning for sagen.

7. Andre landes kendte holdninger

Der ses ikke at foreligge offentlige tilkendegivelser om de øvrige medlemsstaters holdning til sagen.

8. Foreløbig generel dansk holdning

Regeringen støtter udviklingen og styrkelsen af den politiske styring af Schengen-samarbejdet og forholder sig derfor positivt over for Kommissionens *femte* rapport om Schengen-områdets funktion.

9. Europa-Parlamentet

Sagen skal ikke forelægges Europa-Parlamentet.

10. Specialudvalget for asyl- og indvandringsamarbejdet

Sagen har senest været drøftet på et møde i Specialudvalget for asyl- og indvandringsamarbejdet *den 21. maj 2014*.

11. Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg

Kommissionens *femte* rapport om Schengen-områdets funktion har ikke tidligere været forelagt for Folketingets Europaudvalg.

Dagsordenspunkt 4: Valg af ny administrerende direktør for Frontex

Nyt notat.

Sagen er ikke omfattet af retsforbeholdet.

KOM-dokument foreligger ikke

Resumé

Sagen er ikke omfattet af retsforbeholdet. På rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 5.-6. juni 2014 forventes formandskabet at orientere om status for udnævnelse af ny administrerende direktør for Frontex efterfulgt af en udveksling af synspunkter blandt medlemsstaterne. Sagen har hverken lovgivningsmæssige eller statsfinansielle konsekvenser. Nærhedsprincippet har ikke betydning for sagen. Der ses ikke at foreligge offentlige tilkendegivelser om de øvrige medlemsstaters holdning til sagen. Regeringen er generelt positivt indstillet over for Frontex-samarbejdet. Regeringens stillingtagen til, hvilken kandidat til stillingen som ny administrerende direktør for Frontex man vil støtte, afventer Kommissionens indstilling om egnede kandidater til stillingen. Frontex er efter regeringens opfattelse en vigtig aktør i forhold til forvaltningen af EU's ydre grænser, hvorfor det er uheldigt, at udpegningen af ny administrerende direktør trækker ud.

1. Baggrund

Det Europæiske Agentur for Forvaltning af det Operative Samarbejde ved de Ydre Grænser (Frontex) blev oprettet ved Rådets forordning (EF) nr. 2007/2004 af 26. oktober 2004 (Frontex-forordningen).

Frontex har i henhold til Frontex-forordningens artikel 1 og 2 til formål at fremme, koordinere og udvikle den europæiske grænseforvaltning samt sikre, at medlemsstaterne samarbejder herom. Frontex's hovedaktiviteter består således i at koordinere det operative samarbejde mellem medlemsstater om forvaltning af de ydre grænser, bistå medlemsstater med uddannelse af nationale grænsevagter, herunder med indførelse af fælles uddannelsesstandarder, foretage risikoanalyser, deltage i udviklingen af forskning af relevans for kontrol og overvågning af de ydre grænser, bistå medlemsstater i situationer, der kræver øget teknisk og operativ bistand ved de ydre grænser samt støtte medlemsstaterne i forbindelse med tilrettelæggelsen af fælles tilbagesendelsesoperationer. Der gennemføres kontinuerligt Frontex-operationer ved EU's udsatte grænseområder.

Frontex ledes af en administrerende direktør i samarbejde med en bestyrelse. Den nuværende administrerende direktør, Ilkka Laitinen fra Finland, har fungeret siden Frontex' oprettelse i 2005 og fratræder ved udgangen af maj 2014. Der forestår således valg af en ny administrerende direktør.

Udnævnelsen af den administrerende direktør sker således, at Kommissionen foreslår kandidater til stillingen. På grundlag af denne kandidatliste udnævner bestyrelsen en administrerende direktør for en 5-års-periode med mulighed for forlængelse for en periode på højst 5 år. Bestyrelsen består af en repræsentant for hver medlemsstat samt to repræsentanter for Kommissionen, som alle udnævnes for en 4-års-periode med mulighed for forlængelse. Den danske repræsentant i bestyrelsen er pt. politiinspektør, leder af Rigspolitiets Nationale Udlændingecenter, Richard Østerlund la Cour.

Kommissionen indrykkede et opslag om stillingen som ny administrerende direktør i Den Europæiske Unions Tidende (C 372 A) den 19. december 2013.

Frontex' bestyrelsesformand meddelte ved breve af 14. og 17. april 2014, at valget af ny administrerende direktør for Frontex måtte udskydes – formentlig til slutningen af 2014 – idet Kommissionen ikke kunne indstille nogen af de opstillede kandidater til stillingen.

På SCIFA-mødet den 5.-6. maj 2014 orienterede Kommissionen om status for udnævnelsen af ny administrerende direktør for Frontex. Kommissionen oplyste, at man havde modtaget 26 ansøgninger til stillingen, herunder fra den nuværende vicedirektør for Frontex, som i forbindelse med udnævnelsen af administrerende direktør for Frontex i 2005 var blandt de 3 kandidater til stillingen, som Kommissionen indstillede til bestyrelsen. Kommissionen kunne imidlertid ikke indstille nogen af kandidaterne til stillingen, vurderet ud fra en række formelle kriterier, herunder at kandidaterne skulle have 15 års erfaring efter endt uddannelse, 5 års relevant erhvervs erfaring, have ledelsesmæssige kompetencer og være EU-borgere. Der ville derfor blive igangsat en ny og lettere revideret procedure, hvor man ville forsøge at udbrede kendskabet til opslaget til en videre kreds af personer. Stillingen forventes slået op på ny i slutningen af maj måned 2014, og det er målet, at man på Frontex' bestyrelsesmøde den 25.-26. november 2014 vil kunne udpege en ny administrerende direktør.

På rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 5.-6. juni 2014 forventes en orientering fra formandskabet efterfulgt af en udveksling af synspunkter blandt medlemsstaterne.

2. Indhold

Det fremgår af Frontex-forordningens artikel 20, 21 og 25, at Frontex ledes af en administrerende direktør i samarbejde med en bestyrelse.

Bestyrelsen består af en repræsentant fra hver medlemsstat og to repræsentanter fra Kommissionen med en mandatperiode på 4 år, som kan forlænges én gang. De lande, som er associeret i Schengen-reglerne, deltager i agenturet og har hver en repræsentant i bestyrelsen, hvis deltagelse er fastsat individuelt, jf. Frontex-forordningen artikel 21.

Af Frontex-forordningen artikel 24 og 26 fremgår, at Kommissionen på grundlag af et opslag i Den Europæiske Unions Tidende foreslår kandidater til stillingen som administrerende direktør for Frontex. Blandt disse kandidater udnævner Frontex' bestyrelse den administrerende direktør. Vurderingen skal foretages på grundlag af kandidaternes faglige kvalifikationer, dokumenterede administrative og ledelsesmæssige erfaring samt relevant erfaring med forvaltning af de ydre grænser. Beslutningen træffes med to tredjedeles flertal blandt de stemmeberettigede medlemmer, som hver har én stemme.

Den administrerende direktør bistås af en vicedirektør, som udnævnes af bestyrelsen på forslag af den administrerende direktør på grundlag af vedkommendes faglige kvalifikationer og dokumenterede administrative og ledelsesmæssige erfaring samt relevant erfaring med forvaltning af de ydre grænser. Beslutningen træffes med to tredjedeles flertal blandt de stemmeberettigede medlemmer, jf. Frontex-forordningen artikel 26.

Den administrerende direktør og vicedirektøren udnævnes begge for en 5-års-periode med mulighed for forlængelse for en periode på højst 5 år, jf. Frontex-forordningen artikel 26.

3. Gældende dansk ret

Sagen giver ikke anledning til at redegøre for gældende dansk ret.

4. Lovgivningsmæssige og statsfinansielle konsekvenser

Sagen har hverken lovgivningsmæssige eller statsfinansielle konsekvenser.

5. Høring

Der er – ud over høringen af Specialudvalget for asyl- og indvandrings-samarbejde (SPAIS), jf. pkt. 10 nedenfor – ikke foretaget høring vedrørende sagen.

6. Nærhedsprincippet

Nærhedsprincippet har ikke betydning for sagen.

7. Andre landes kendte holdninger

Der ses ikke at foreligge offentlige tilkendegivelser om de øvrige medlemsstaters holdning til sagen.

8. Foreløbig dansk holdning

Regeringen er generelt positivt indstillet over for Frontex-samarbejdet.

Regeringens stillingtagen til, hvilken kandidat til stillingen som ny administrerende direktør for Frontex man vil støtte, afventer Kommissionens indstilling om egnede kandidater til stillingen.

9. Europa-Parlamentet

Sagen skal ikke forelægges Europa-Parlamentet.

10. Specialudvalget for asyl- og indvandringssamarbejdet

Sagen har været drøftet i Specialudvalget for asyl- og indvandringssamarbejde (SPAIS) den 21. maj 2014.

11. Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg

Sagen har ikke været forelagt for Folketingets Europaudvalg.

Dagsordenspunkt 5: Udenlandske krigere og hjemvendte set fra et terrorbekæmpelsesperspektiv, navnlig hvad angår Syrien

Nyt notat.

Sagen er ikke omfattet af retsforbeholdet.

KOM-dokument foreligger ikke

Resumé

Sagen er ikke omfattet af retsforbeholdet. Det forventes, at EU's antiterrorkoordinatør, Gilles de Kerchove, på rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 5.-6. juni 2014 vil præsentere et diskussionsoplæg om 'foreign fighters' med henblik på politisk drøftelse. Diskussionsoplægget indeholder en række anbefalinger, som har til formål at styrke EU's og medlemsstaternes indsats på områder. Sagen rejser ikke spørgsmål i forhold til nærhedsprincippet. Sagen har hverken lovgivningsmæssige eller statsfinansielle konsekvenser. Fra dansk side er man positiv over for de eksisterende tiltag i EU's indsats mod terrorisme, og man forventer således at kunne tage presentationen og udfaldet af drøftelserne til efterretning.

1. Baggrund

EU's antiterrorkoordinatør, Gilles de Kerchove, orienterede på rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 7.-8. marts 2013 om sikkerhedssituationen i Sahel-regionen og situationens betydning for EU's interne sikkerhed. Antiterrorkoordinatøren understregede behovet for at samtænke EU's interne og eksterne sikkerhed og fremhævede i den forbindelse truslen fra de såkaldte 'foreign fighters'.

På denne baggrund blev det besluttet, at antiterrorkoordinatøren skulle arbejde videre med emnet, herunder navnlig med spørgsmålet om truslen fra 'foreign fighters'. Antiterrorkoordinatøren udarbejdede i den anledning et diskussionspapir med anbefalinger til nye initiativer på området, som han præsenterede på rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 7.-8. juni 2013.

Diskussionsoplægget indeholdt 22 anbefalinger til nye initiativer, som kunne styrke EU's indsats på området. Anbefalingerne rettede sig både mod EU's institutioner, EU's højtstående repræsentant for udenrigsanliggender og sikkerhedspolitik Cathrine Ashton samt medlemslandene. Anbefalingerne handlede bl.a. om forebyggelse af radikaliserings og motivation for at tilslutte sig kampene i Syrien, orientering om de barske forhold un-

der kampene i Syrien, styrkelse af kommunikationen om EU's eksisterende indsats på området samt støtte til de personer, som vender tilbage fra kampene.

På rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 5.-6. december 2013 præsenterede antiterrorkoordinatoren en rapport om status for gennemførelsen af de 22 anbefalinger med henblik på politisk drøftelse. I rapporten identificerede antiterrorkoordinatoren følgende fire områder, hvor EU's indsats kunne være særligt værdifuld for medlemsstaterne: forebyggelse, monitorering af rejseaktiviteter, retsforfølgning og samarbejde med trejdelande.

Det forventes, at antiterrorkoordinatoren på rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 5.-6. juni 2014 vil præsentere et nyt diskussionsoplæg om foreign fighters med henblik på politisk drøftelse.

2. Indhold

Diskussionsoplægget tager udgangspunkt i de fire indsatsområder, som antiterrorkoordinatoren tidligere har identificeret: forebyggelse, monitorering af rejseaktiviteter, retsforfølgning og samarbejde.

Med hensyn til forebyggelse har antiterrorkoordinatoren i samarbejde med Kommissionen og EU's Udenrigstjeneste udviklet to initiativer, som skal styrke kommunikationen omkring situationen i Syrien. Det første initiativ handler om at etablere en enhed ("Syria Strategic Communications Advisory Team"), som kan rådgive medlemsstater i forhold til at udvikle bl.a. såkaldte modfortællinger, som kan mindske motivationen for at rejse til Syrien. Enheden vil også kunne fremhæve EU's humanitære indsats i Syrien og de omkringliggende lande. Det andet initiativ handler om at etablere en EU-baseret webportal, hvor nødhjælpsorganisationer mv. kan oplyse muligheder for at bidrage til den humanitære indsats i Syrien.

I relation til monitorering af rejseaktiviteter peges der i diskussionspapiret bl.a. på bedre udnyttelse af eksisterende instrumenter, herunder SIS II, Interpols databaser og Terrorist Finance Tracking Program (TFTP), samt fremme af behandlingen af forslaget til et direktiv om et EU-PNR-system.

For så vidt angår retsforfølgning peges der i diskussionspapiret bl.a. på, at medlemsstaterne kan benytte Eurojust til at sikre koordineret efterforskning og retsforfølgning af foreign fighters.

I forhold til samarbejde oplistes i diskussionspapiret en række konkrete tiltag, som kan iværksættes i Jordan, Libanon, Tyrkiet, Tunesien, Irak, Balkan, Saudi Arabien, Qatar og Syrien. Det drejer sig bl.a. om at hjælpe Tyrkiet med det store antal syriske flygtninge, som landet har modtaget, og med at styrke luftfartssikkerheden.

3. Gældende dansk ret

Sagen giver ikke anledning til at redegøre for gældende dansk ret.

4. Lovgivningsmæssige og statsfinansielle konsekvenser

Sagen har hverken lovgivningsmæssige eller statsfinansielle konsekvenser.

5. Høring

Der er – ud over høringen af Specialudvalget for politimæssigt og retligt samarbejde, jf. pkt. 10 nedenfor – ikke foretaget høring vedrørende sagen.

6. Nærhedsprincippet

Sagen rejser ikke spørgsmål i forhold til nærhedsprincippet.

7. Andre landes kendte holdninger

Der ses ikke at foreligge offentlige tilkendegivelser om de øvrige medlemsstaters holdning til sagen.

8. Foreløbig generel dansk holdning

Fra dansk side har man generelt været positiv over for antiterrorkoordinatorens anbefalinger. På den baggrund forventes det, at man fra dansk side vil kunne tage præsentationen og udfaldet af drøftelserne til efterretning.

9. Europa-Parlamentet

Sagen skal ikke forelægges Europa-Parlamentet.

10. Specialudvalget for politimæssigt og retligt samarbejde

Sagen har været drøftet i Specialudvalget for politimæssigt og retligt samarbejde den 20. maj 2014.

11. Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg

Sagen har ikke tidligere været forelagt for Folketingets Europaudvalg.

Dagsordenspunkt 6: Rådskonklusioner om terrorisme og grænsesikkerhed

Nyt notat.

Sagen er ikke omfattet af retsforbeholdet.

KOM-dokument foreligger ikke

Resumé

Sagen er ikke omfattet af retsforbeholdet. På rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 5.-6. juni 2014 forventes formandskabet at forelægge rådskonklusioner om terrorisme og grænsesikkerhed med henblik på vedtagelse. Rådskonklusionerne indeholder en række anbefalinger, som har til formål at øge sikkerheden omkring EU's interne og eksterne grænser med henblik på at forebygge terrorisme. Sagen har hverken lovgivningsmæssige eller statsfinansielle konsekvenser, og sagen vurderes ikke at rejse spørgsmål i relation til nærhedsprincippet. Fra dansk side er man indstillet på at tilslutte sig vedtagelsen af rådskonklusionerne.

1. Baggrund

Under det uformelle rådsmøde (retlige og indre anliggender) den 23.-24. januar 2014 i Athen drøftedes bl.a. spørgsmålet om terrorisme og grænsesikkerhed, herunder sammenhængen mellem ulovlig migration og terrorisme samt udfordringerne med foreign fighters.

En række medlemsstater gav i den forbindelse udtryk for, at der er en vis (om end ikke direkte) sammenhæng mellem ulovlig migration og terrorisme, hvorfor der er fordele forbundet med effektiv grænseforvaltning. Mange medlemsstater pegede i den forbindelse på behovet for en mere effektiv anvendelse af de eksisterende instrumenter, herunder Schengen Information System II (SIS II), ligesom mange fremhævede Smart Borders-pakken og et EU-PNR-system som potentielt nyttige værktøjer.

På denne baggrund har formandskabet udarbejdet et udkast til rådskonklusioner om terrorisme og grænsesikkerhed, som forventes forelagt til vedtagelse på rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 5.-6. juni 2014.

2. Indhold

Det foreliggende udkast til rådskonklusioner indeholder en række anbefalinger, som har til formål at øge sikkerheden omkring EU's interne og eksterne grænser med henblik på at forebygge terrorisme. Anbefalingerne henvender sig navnlig til medlemsstaterne.

Blandt anbefalingerne kan nævnes bedre udnyttelse af eksisterende instrumenter, herunder SIS II, Visa Information System (VIS) og Integrated Border Management (IBM), samt fremme af behandlingen af forslaget til et direktiv om et EU-PNR-system og forslagene i Smart Borders-pakken.

Medlemsstaterne opfordres desuden til – inden for rammerne af Schengen-aftalen – at genindføre grænsekontrol for en begrænset periode, hvis der er en alvorlig trussel mod den pågældende stats sikkerhed.

Medlemsstaterne opfordres også til at øge samarbejdet med relevante EU-agenturer, herunder Frontex og Europol, og med udvalgte tredjelande. Samtidig opfordres medlemsstaterne til at udveksle erfaringer om bedste praksis på området, herunder i relation til mindreårige, som udrejser fra Schengenområdet.

3. Gældende dansk ret

Sagen giver ikke anledning til at redegøre for gældende dansk ret.

4. Lovgivningsmæssige og statsfinansielle konsekvenser

Sagen har ikke lovgivningsmæssige eller statsfinansielle konsekvenser.

5. Høring

Der er – ud over høringen af Specialudvalget for politimæssigt og retligt samarbejde, jf. pkt. 10 nedenfor - ikke foretaget høring vedrørende sagen.

6. Nærhedsprincippet

Sagen vurderes ikke at rejse spørgsmål i relation til nærhedsprincippet.

7. Andre landes kendte holdninger

Der ses ikke at foreligge offentlige tilkendegivelser om de øvrige medlemsstaters holdning til sagen.

8. Foreløbig generel dansk holdning

Fra dansk side er man indstillet på at tilslutte sig vedtagelsen af rådskonklusionerne.

9. Europa-Parlamentet

Sagen har ikke været forelagt for Europa-Parlamentet.

10. Specialudvalget for politimæssigt og retligt samarbejde

Sagen har været drøftet i Specialudvalget for politimæssigt og retligt samarbejde den 20. maj 2014.

11. Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg

Sagen har ikke tidligere været forelagt for Folketingets Europaudvalg.

Dagsordenspunkt 7: Nyt strategisk program for området for retlige og indre anliggender (Post-Stockholm)

Revideret notat. Ændringerne er markeret med kursiv.

Sagen er ikke omfattet af retsforbeholdet.

KOM-dokument foreligger ikke

Resumé

Sagen er ikke omfattet af retsforbeholdet. På rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 5.-6. juni 2014 forventes en drøftelse af, hvilke politiske prioriteter der bør adresseres i et nyt strategisk program. Sagen har hverken lovgivningsmæssige eller statsfinansielle konsekvenser, og nærhedsprincippet har ikke betydning for sagen. På asyl- og indvandringsområdet har Danmark sammen med syv ligesindede medlemsstater udarbejdet et fælles forslag til, hvilke politiske prioriteter der bør adresseres i et nyt strategisk program. Regeringen kan generelt bakke op om de prioriteter, der fremhæves i det fælles forslag fra denne kreds. På det civil-, politi- og strafferetlige område er det generelt Danmarks holdning, at fokus skal være på implementering og konsolidering af eksisterende lovgivning, herunder styrkelse af det praktiske samarbejde.

1. Baggrund

Det gældende strategiske program for EU's prioriteter på området for retlige og indre anliggender for perioden 2010-2014, Stockholm-programmet, udløber med udgangen af 2014.

Ifølge artikel 68 i Traktaten om Den Europæiske Unions Funktionsmåde udformer Det Europæiske Råd strategiske retningslinjer for den lovgivningsmæssige og operationelle programudformning i området med frihed, sikkerhed og retfærdighed.

På den baggrund fremgår det af konklusionerne fra Det Europæiske Råds møde den 27.-28. juni 2013, at Det Europæiske Råd på sit møde i juni 2014 vil drøfte udformningen af nye strategiske retningslinjer for den lovgivningsmæssige og operationelle programudformning i området med frihed, sikkerhed og retfærdighed. Som forberedelse til Det Europæiske Råd opfordres de kommende formandskaber til at indlede en refleksionsproces i Rådet. Kommissionen opfordres til at bidrage til denne proces.

Spørgsmålet om den fremtidige udvikling på området for retlige og indre anliggender efter udløbet af Stockholm-programmet er i rådsregi drøftet på det uformelle rådsmøde den 18.-19. juli 2013 i Vilnius, rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 5.-6. december 2013, det uformelle rådsmøde den 23.-24. januar 2014 i Athen og rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 3.-4. marts 2014.

Kommissionen afholdt den 29.-30. januar 2014 en konference, hvor man inviterede medlemsstater, medlemmer af Europa-Parlamentet og nationale parlamenter, andre EU-institutioner, relevante organisationer og forskere til at drøfte fremtidige udfordringer og prioriteter på området for indre anliggender.

På rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 3.-4. marts 2014 præsenterede Kommissionen mundtligt sine meddelelser om den fremtidige udvikling på området for retlige og indre anliggender. Meddelelserne blev udsendt den 11. marts 2014.

På rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 5.-6. juni 2014 forventes en politisk drøftelse af, hvilke politiske prioriteter der bør adresseres i et kommende strategisk program. På baggrund af drøftelsen forventer det græske formandskab at sende et brev til formanden for Det Europæiske Råd til brug for Det Europæiske Råds drøftelser på mødet den 26.-27. juni 2014 af udformningen af nye strategiske retningslinjer for området.

2. Indhold

Kommissionen har den 11. marts 2014 udsendt en meddelelse om vejen frem mod et åbent og sikkert Europa (indre anliggender) og en meddelelse om EU's dagsorden for retlige anliggender 2020 – øget tillid, mobilitet og vækst i unionen (retlige anliggender).

I Meddelelsen om vejen frem mod et åbent og sikkert Europa opstilles følgende fem politiske prioriteter, som ifølge Kommissionen bør inddrages, når Det Europæiske Råd fastlægger sine strategiske retningslinjer:

En effektiv migrations- og mobilitetspolitik

Der er efter Kommissionens opfattelse behov for at Europa bliver bedre til at tiltrække, fastholde og udnytte talenter for at sikre Europas konkurrenceevne og økonomi. Ulovlig migration bør forebygges og begrænses, lige-

som effektiv tilbagesendelse af tredjelandsstatsborgere uden lovligt ophold i EU bør sikres ved samarbejde med tredjelande.

Schengen, visum og ydre grænser

Kommissionen fremhæver effektiv gennemførelse af de ændringer af Schengen-konventionen, som blev vedtaget i oktober 2013, som en af de vigtigste politiske prioriteter. Schengenvisumkodeksen bør revideres for at sikre en mere ensartet behandling af Schengenvisa, og det bør overvejes at indføre et system, der i højere grad er baseret på en vurdering af enkeltpersoner end på nationalitet. Der bør foretages en regelmæssig revision af listen over lande med visumpligtige borgere, ligesom visumlempesaftaler bør overvejes, hvor det endnu ikke er realistisk at indføre visumliberalisering. Der bør arbejdes hen imod en mere effektiv grænseforvaltning, som giver lovlige rejsende lettere adgang til EU, samtidig med at grænse-sikkerheden øges. I den forbindelse bør gennemførelse af lovpakken om intelligente grænser (Smart borders) opprioriteres.

Et fælleseuropæisk asylsystem i praksis

Der bør efter Kommissionens opfattelse udarbejdes nye regler om gensidig anerkendelse af asylafgørelser mellem medlemsstater samt opstilles en ramme for overførsel af beskyttelse i overensstemmelse med traktatens mål om at skabe en ensartet status, som gælder i hele EU. Ansvar og solidaritet skal følges ad, og medlemsstaterne bør på den ene side fuldt ud overholde EU-rettens bestemmelser, ligesom medlemsstaterne på den anden side bør støtte andre medlemsstater, som har et midlertidigt højt pres på deres asylsystemer.

For at sikre en korrekt anvendelse af Dublinforordningen skal medlemsstaterne i højere grad videregående oplysninger til Kommissionen og Det Europæiske Asylstøttekontor (EASO) om den aktuelle situation og om eventuelle mangler, som vil kunne føre til en krise. Forebyggende foranstaltninger og beredskabsplaner bør anvendes for at afhjælpe mangler i medlemsstaternes asylsystemer. EU's beredskab til håndtering af massetilstrømning bør styrkes, og de gældende regler for midlertidig beskyttelse bør derfor vurderes og om nødvendigt ændres, så de bliver et mere praktisk og fleksibelt instrument.

Arbejdet for at fremme høje beskyttelsesstandarder i oprindelses- og transitlande bør intensiveres og antallet af personer, der bevæger sig ud på farlige rejser i håb om at nå Europa, nedbringes. Anvendelsesområdet for de eksisterende regionale beskyttelsesprogrammer bør udvides, ligesom

det bør vurderes, om der er behov for at etablere nye programmer. EU bør arbejde for at sikre en mere velordnet ankomst for personer med velbegrundede beskyttelsesbehov og mindske omfanget af menneskesmugling og menneskelige tragedier. Indsatsen for genbosættelse bør styrkes i koordinat ion med EU's udviklingspolitik og suppleret af procedurer for beskyttet indrejse, som muliggør anmodning om beskyttelse forud for en rejse til EU's grænser (humanitære kanaler).

Yderligere styrkelse af den samlede strategi for migration og mobilitet

Kommissionen finder, at ulovlig og tvungen migration skal forebygges ved at forbedre EU's samarbejde med tredjelande, fortsat bistand til at styrke oprindelses- og transitlandenes kapacitet til at forhindre ulovlig migration og bekæmpe menneskesmugling og menneskehandel, forbedring af grænseforvaltningen samt asyl- og modtagelseskapaciteter. Det bør have høj prioritet at styrke partnerskaberne med tredjelande om migration og mobilitet, navnlig med henblik på håndtering af manglen på arbejdskraft og færdigheder i Europa samt fremme af handelsrelateret mobilitet.

Et Europa, der yder beskyttelse

Kommissionen anfører, at EU's strategi for den indre sikkerhed fra 2010 bør ajourføres, således at en tilgang baseret på forebyggelse og retshåndhævelse fremmes og større synergi mellem indre anliggender og andre politiske områder med tilknytning til indre sikkerhed tilskyndes.

EU skal styrke sin reaktion på organiseret kriminalitet og koordinere sin indsats i og uden for EU, bl.a. gennem operationelt samarbejde mellem medlemsstaterne. Indsatsen mod ulovlig menneskehandel, korruption, økonomisk kriminalitet og andre kriminelle aktiviteter bør intensiveres, og der bør være bedre forbindelse mellem antikorrupsionsforanstaltninger og EU-politikområder, bl.a. ved at sikre effektive aftaler om udveksling af retshåndhævelsesoplysninger med tredjelande.

Radikalisering og terrorisme skal forebygges og bekæmpes i overensstemmelse med EU-strategien for bekæmpelse af radikalisering og rekruttering til terrorisme.

Den operationelle kapacitet til at bekæmpe internetkriminalitet skal øges, og EU skal bistå medlemsstaterne med at udvikle nationale kapaciteter til bekæmpelse af it-kriminalitet, ligesom der er behov for en mere koordineret indsats i overensstemmelse med EU's strategi for internetsikkerhed.

I Meddelelse om øget tillid, mobilitet og vækst i Unionen fokuserer Kommissionen på implementering, konsolidering, evaluering og praktisk samarbejde. Endvidere fokuseres der på muligheden for kodificering af EU-regler og praksis, i det omfang det vurderes hensigtsmæssigt, samt på behovet for at gennemføre nye initiativer til at understøtte allerede vedtagne retsakter.

Konsolidering

Kommissionen slår indledningsvist fast, at EU ved videreførelsen af dagsordenen for retlige anliggender først og fremmest bør konsolidere de fremskridt, der allerede er gjort, og sikre, at de grundlæggende rettigheder overholdes, samt at de rettigheder, der følger af EU-lovgivningen, bliver en realitet. Kommissionen fremhæver vigtigheden af, at der sker en effektiv beskyttelse af specifikke rettigheder, herunder beskyttelse af persondata, ligestilling mellem kønnene, borgerrettigheder, retten til retfærdig rettergang og børns rettigheder. Det bør efter Kommissionens opfattelse sikres, at der findes virkningsfulde retsmidler, at der sker uddannelse af retsvæsenets aktører samt at der findes tilgængelig informations- og kommunikationsteknologi, som vil lette domstolsadgangen for borgere og virksomheder. Kommissionen pointerer desuden vigtigheden af de eksisterende mekanismer og netværk på det civilretlige og strafferetlige område.

Kodificering

Det er Kommissionens opfattelse, at kodificering af den eksisterende lovgivning og praksis kan lette kendskabet til og forbedre forståelsen og anvendelsen af lovgivning, øge den gensidige tillid og sikre større konsistens og retssikkerhed, samtidig med at den bidrager til forenkling og færre administrative hindringer. Kommissionen mener, at EU bør se nærmere på behovet for kodificering af navnlig lovvalgsregler, lovgivning om forbrugerrettigheder samt rettighederne i forbindelse med strafferetssager.

Supplering

Kommissionen finder, at der kan overvejes initiativer til at supplere de eksisterende politikker og retlige instrumenter på området for retlige anliggender, hvor det er relevant. Efter Kommissionens opfattelse bør behovet for at styrke de processuelle rettigheder i civilsager undersøges nærmere. Desuden kan der blive behov for supplerende initiativer inden for retlige anliggender for at bidrage til økonomisk vækst. Kommissionen mener ligeledes, at der kan ses nærmere på behovet for at vedtage bestemmelser, der supplerer borgerrettighederne i EU-traktaterne.

I meddelelsen bemærker Kommissionen afslutningsvist, at disse mål kun kan føres ud i livet, hvis der sker en fast og målrettet indsats fra alle EU-institutionerne og alle medlemsstaterne samt fuld deltagelse af alle interesserede parter.

På asyl- og indvandringsområdet har Danmark sammen med syv ligesindede medlemsstater udarbejdet et fælles forslag til, hvilke politiske prioriteter der bør adresseres i et nyt strategisk program. Det er hensigten, at forslaget skal fungere som et oplæg til videre drøftelser i Rådet (retlige og indre anliggender).

For så vidt angår de indledende bemærkninger fremgår det af det fælles papir fra kredsen af ligesindede lande, at den fremtidige asyl- og migrationspolitik bør være baseret på en såkaldte ”whole of government approach” og omfatte alle relevante politikområder, herunder de eksterne relationer. Det understreges endvidere, at den fremtidige asyl- og migrationspolitik bør fokusere på praktisk samarbejde og gennemførelse af eksisterende lovgivning frem for på vedtagelse af ny lovgivning. Endvidere fremhæves behovet for solidaritet, herunder forpligtelsen til en effektiv gennemførelse af EU-lovgivningen inden for asyl- og indvandringsområdet og i forhold til visum og grænser.

Det fremgår endvidere af det fælles papir, at EU’s fremtidige politik på asylområdet bør have fokus på medlemsstaternes forpligtelse til at sikre en effektiv gennemførelse af det fælles europæiske asylsystem, herunder gennem et styrket praktisk samarbejde mellem nationale asylmyndigheder, som koordineres af EASO. Endvidere bør den nye varslings- og beredskabsmekanisme (”early warning”) anvendes til at forberede EU-landene bedre på kriser, der opstår uden for EU. Herudover bør arbejdet med regionale udviklings- og beskyttelsesprogrammer i transit- og oprindelseslande styrkes, og der bør fortsat være fokus på genbosætning under hensyntagen til forholdene i den enkelte medlemsstat.

I forhold til visum og grænser fremgår det af det fælles papir, at fokus bør være på at sikre den rette balance mellem åbenhed, sikkerhed og forebyggelse af migrationsrisiko. Mulighederne i visumkodeks bør udnyttes bedre, ligesom man bør se på muligheden for at anvende udvidede visumlempelsaftaler som et alternativ til visumfrihed, hvis dette selv i et langt perspektiv må anses for urealistisk. Endvidere understreges det, at forhandlinger om visumfritagelsesaftaler og tilbagetagelsesaftaler bør følges ad, og at EU bør kunne ophæve aftaler om visumfritagelse eller visumliberalisering,

hvis betingelserne herfor ikke (længere) er til stede. Det foreslås også, at der – bl.a. gennem en styrkelse af det lokale Schengen-samarbejde – sikres ensartethed i medlemsstaternes visumudstedelse. Samtidig lægges der op til, at medlemsstaterne ikke alene skal fokusere på, hvilket land en visumansøger kommer fra, men også på den konkrete ansøgers profil. I den forbindelse kan den mere målrettede og risikobaserede grænsekontrol, som smart borders-forslagene vil give mulighed for, inddrages. Endvidere bør muligheden for indførelse af et såkaldt EU-ESTA overvejes. Endelig foreslås en styrkelse af Frontex' operationelle kapacitet, herunder i forhold til kapacitetsopbygning i tredjelande.

For så vidt angår håndtering af migrationspres understreges det, at en fremtidig asyl- og indvandringspolitik bør tage sit udgangspunkt i, at personer, der ikke har ret til at opholde sig på EU's område, skal tilbagesendes. Der er derfor behov for at styrke EU-samarbejdet om tilbagesendelse – frivillig såvel som tvangsmæssig. I den forbindelse bør fokus særligt være på dialoger med centrale tredjelande. Endvidere kan der ses muligheden for at tidsbegrænse Kommissionens forhandlingsmandater, så de ikke blokerer for bilaterale tilbagetagelsesaftaler. Endvidere fremhæves samarbejdet med oprindelses- og transitlande om bekæmpelse af ulovlig indvandring, og det anføres bl.a., at en pligt til tilbagetagelse bør indgå som et fast element i aftaler om handel, udvikling mv. med tredjelande. Et andet emne, som fremhæves, er retten til fri bevægelighed og behovet for at bekæmpe svig og misbrug med hensyn til denne ret. I den forbindelse bør der bl.a. være fokus på identitets- og rejsedokumenters sikkerhed og på en effektiv håndhævelse af opholdsdirektivet.

3. Gældende dansk ret

Sagen giver ikke anledning til at redegøre for gældende dansk ret.

4. Lovgivningsmæssige og statsfinansielle konsekvenser

Sagen har hverken lovgivningsmæssige eller statsfinansielle konsekvenser.

5. Høring

Der er – ud over høringen af Specialudvalget for politimæssigt og retlige samarbejde og Specialudvalget for asyl- og indvandringssamarbejde (SPAIS), jf. pkt. 10 nedenfor – ikke foretaget høring vedrørende sagen.

6. Nærhedsprincippet

Nærhedsprincippet har ikke betydning for sagen.

7. Andre landes kendte holdninger

Der foreligger ikke, udover hvad der allerede fremgår af det fælles forslag fra Danmark og syv ligesindede medlemsstater, som nævnt under punkt 2, offentlige tilkendegivelser om de øvrige medlemsstaters holdning til sagen.

8. Foreløbig dansk holdning

Regeringen kan generelt bakke op om de prioriteter, der er fremhævet i det fælles forslag fra Danmark og syv ligesindede medlemsstater til prioriteter for et nyt strategisk program, og som beskrives under punkt 2. På det civil-, politi- og strafferetlige område er det generelt regeringens holdning, at fokus skal rettes mod implementering og konsolidering af eksisterende lovgivning, herunder styrkelse af det praktiske samarbejde.

9. Europa-Parlamentet

Sagen skal ikke forelægges Europa-Parlamentet.

10. Specialudvalget for asyl- og indvandringssamarbejdet *samt Specialudvalget for politimæssigt og retligt samarbejde*

Sagen har været drøftet i Specialudvalget for politimæssigt og retlige samarbejde *den 20. maj 2014* og Specialudvalget for asyl- og indvandringssamarbejde (SPAIS) *den 21. maj 2014*.

11. Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg

Sagen har været forelagt for Folketingets Europaudvalg *til orientering forud for rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 3.-4. marts 2014*.

Dagsordenspunkt 8: Anvendelse af art. 10 i Protokol nr. 36 om overgangsbestemmelser

Nyt notat.

Sagen er ikke omfattet af retsforbeholdet.

KOM-dokument foreligger ikke

Resumé

Sagen er ikke omfattet af retsforbeholdet. På rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 5.-6. juni 2014 forventes formandskabet at orientere om arbejdet i relation til anvendelsen af art. 10 i Protokol nr. 36 til Lissabon-traktaten om overgangsbestemmelser for retsakter vedtaget på grundlag af afsnit V og VI i Traktaten om den Europæiske Union (politisamarbejde og retligt samarbejde i straffesager) inden Lissabon-traktatens ikrafttræden den 1. december 2009. Protokollen indebærer, at EU-Domstolen og Kommissionen har begrænsede beføjelser i forhold til de pågældende retsakter i 5 år fra Lissabon-traktatens ikrafttræden. Protokollen indebærer endvidere, at UK med udgangen af overgangsperioden kan meddele, at man ikke vil acceptere Kommissionens og EU-Domstolens øgede kompetence på det politimæssige og strafferetlige område, hvilket UK har benyttet sig af i juli 2013. UK meddelte samtidig i juli 2013, at det ønskede at blive omfattet af 35 af de omhandlede retsakter. Sagen har hverken lovgivningsmæssige eller statsfinansielle konsekvenser, og sagen rejser ikke spørgsmål i forhold til nærhedsprincippet.

1. Baggrund

Med protokol 36 til Lissabontraktaten blev der indført en 5-årig overgangsperiode, hvor Kommissionen og EU-Domstolen ikke har haft fuld kompetence for så vidt angår de retsakter på RIA-området, der er vedtaget inden Lissabon-traktatens ikrafttræden, og som vedrører det politimæssige og strafferetlige samarbejde. Denne overgangsperiode ophører den 1. december 2014.

UK har i medfør af art. 10, stk. 4, i protokollen mulighed for inden den 31. maj 2014 at vælge, hvorvidt man vil acceptere, at Kommissionen og EU-Domstolen ved udgangen af overgangsperioden skal have fulde beføjelser i forhold til de ovennævnte retsakter. Hvis UK ikke accepterer dette, vil alle retsakterne vedr. politisamarbejde og retligt samarbejde i straffesager vedtaget inden Lissabon-traktatens ikrafttrædelse (ca. 133 retsakter) ikke længere finde anvendelse i forhold til UK efter overgangsperiodens afslut-

ning. UK har imidlertid efterfølgende mulighed for at anmode om på ny at lade sig omfatte af individuelle retsakter (opte in).

Den britiske regering meddelte i juli 2013, at man ikke agtede at acceptere den øgede kompetence, hvorfor retsakterne vedrørende politimæssigt og strafferetligt samarbejde, der er vedtaget inden Lissabontraktatens ikrafttræden, ikke vil finde anvendelse i forhold til UK med udgangen af overgangsperioden. Samtidig anmodede UK om at genindtræde i 35 af retsakterne.

Der har siden februar 2014 været nedsat en særlig rådsarbejdsgruppe med henblik på at undersøge konsekvenserne af afslutningen af overgangsperioden efter Protokol 36.

På rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 5.-6. juni 2014 forventes formandskabet at orientere om status for dette arbejde med særligt fokus på UKs beslutning om at udtræde af den del af det politimæssige og strafferetlige samarbejde, der blev vedtaget inden Lissabon-traktatens ikrafttrædelse, samt den britiske anmodning om at genindtræde i 35 af disse retsakter.

2. Indhold

Den britiske anmodning behandles i Kommissionen og Rådet med henblik 1) at udarbejde og konsolidere en liste over de relevante retsakter, der er omfattet af art. 10 i protokol nr. 36, og dermed med udgangen af overgangsperioden ikke længere er underlagt de begrænsninger ift. domstolskontrol og Kommissionens initiativret, der følger af overgangsbestemmelserne, 2) at undersøge om nogen af disse retsakter er forældede eller har en sådan karakter, at de kan ophæves og 3) at færdiggøre en liste over de retsakter, UK vil benytte sig af jf. deres ret til at genindtræde i, jf. protokollen.

Rådet forventes at notere sig det hidtidige arbejde, der fortsættes under italiensk formandskab.

3. Gældende dansk ret

Sagen giver ikke anledning til at redegøre for gældende dansk ret.

4. Lovgivningsmæssige og statsfinansielle konsekvenser

Sagen har hverken lovgivningsmæssige eller statsfinansielle konsekvenser.

5. Høring

Der er – ud over høringen af Specialudvalget for politimæssigt og retligt samarbejde, jf. pkt. 10 nedenfor – ikke foretaget høring vedrørende sagen.

6. Nærhedsprincippet

Sagen rejser ikke spørgsmål i forhold til nærhedsprincippet.

7. Andre landes kendte holdninger

Der ses ikke at foreligge offentlige tilkendegivelser om de øvrige medlemsstaters holdning til sagen.

8. Foreløbig generel dansk holdning

Man agter fra dansk side at tage præsentationen af sagen til efterretning.

9. Europa-Parlamentet

Sagen skal ikke forelægges for Europa-Parlamentet.

10. Specialudvalget for politimæssigt og retligt samarbejde

Sagen har været drøftet i Specialudvalget for politimæssigt og retligt samarbejde den 20. maj 2014.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Sagen har ikke tidligere været forelagt Folketingets Europaudvalg.

Dagsordenspunkt 9: EU-Domstolens dom om logningsdirektivet

Nyt notat.

Sagen er ikke omfattet af retsforbeholdet.

KOM-dokument foreligger ikke

Resumé

Sagen er ikke omfattet af retsforbeholdet. På rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 5.-6. juni 2014 forventes en drøftelse af konsekvenserne af EU-Domstolens dom af 8. april 2014, hvorved logningsdirektivet blev erklæret ugyldigt. Sagen om drøftelse af konsekvenserne af EU-Domstolens dom af 8. april 2014 har hverken lovgivningsmæssige eller statsfinansielle konsekvenser og vurderes ikke at rejse spørgsmål i relation til nærhedsprincippet. Fra dansk side tager man dommen til efterretning.

1. Baggrund

EU-Domstolen har ved dom af 8. april 2014 i de forenede sager C-293/12 og C-594/12 erklæret direktiv 2006/24/EF af 15. marts 2006 (logningsdirektivet) ugyldigt under henvisning til, at det var i strid med Den Europæiske Unions Charter om grundlæggende rettigheder (Charteret).

Formandskabet har lagt op til en drøftelse af dommens konsekvenser på rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 5.-6. juni 2014.

2. Indhold

Det nu ugyldige logningsdirektiv havde til formål at harmonisere medlemsstaternes bestemmelser om lagring af visse kommunikationsdata, der er genereret eller behandlet af udbydere af offentligt tilgængelige elektroniske kommunikationstjenester eller offentlige kommunikationsnet. I direktivet var fastsat regler, hvorefter medlemsstaterne skulle fastsætte regler, som pålagde teleudbydere at logge nærmere bestemte data om deres kunder med henblik på at sikre, at der var adgang til disse data i forbindelse med forebyggelse, efterforskning, afsløring og retsforfølgning af grov kriminalitet.

EU-Domstolen fandt i dommen af 8. april 2014, at logningsdirektivets regler om lagring af data og om nationale myndigheders adgang hertil udgør et indgreb af særlig alvorlig karakter i den grundlæggende ret til respekt for privatliv (Charterets artikel 7) og beskyttelse af personoplysninger (Charterets artikel 8).

EU-Domstolen anerkendte, at et sådant indgreb kan begrundes i hensynet til bekæmpelse af grov kriminalitet, men fandt, at EU-lovgiver med vedtagelsen af direktivet havde overskredet de grænser, som overholdelsen af proportionalitetsprincippet kræver henset til Charterets artikel 7, 8 og 52, stk. 1.

EU-Domstolen henviste i den forbindelse bl.a. til, at logningsdirektivet på generel vis omfatter alle personer, alle elektroniske kommunikationsmidler og alle trafikdata uden at foretage nogen sontring i forhold til formålet om bekæmpelse af grov kriminalitet, at logningsdirektivet ikke fastsætter nogen objektive kriterier for nationale myndigheders adgang til og anvendelse af dataene, og at opbevaringsperioden for data i logningsdirektivet er fastsat uden at foretage nogen sontring mellem de forskellige datakategorier.

EU-Domstolen erklærede på den baggrund logningsdirektivet for ugyldigt.

3. Gældende dansk ret

Efter retsplejelovens § 786, stk. 4, påhviler det udbydere af telenet eller telenetjenester at foretage registrering og opbevaring (logning) i 1 år af oplysninger om teletrafik (tele- og internetkommunikation) til brug for efterforskning og retsforfølgning af strafbare forhold. Bestemmelsen blev indsat i retsplejeloven ved lov nr. 378 af 6. juni 2002 (kaldet anti-terrorpakke I) og trådte i kraft den 15. september 2007.

Med hjemmel i denne bestemmelse er der fastsat nærmere regler om logning i bekendtgørelse nr. 988 af 28. september 2006 om udbydere af elektroniske kommunikationsnets og elektroniske kommunikationstjenesters registrering og opbevaring af oplysninger om teletrafik (logningsbekendtgørelsen).

Logningsbekendtgørelsen er i vid udstrækning udtryk for en gennemførelse af logningsdirektivets bestemmelser, idet bekendtgørelsen dog i få tilfælde går videre end de forpligtelser, der følger af direktivet.

4. Lovgivningsmæssige og statsfinansielle konsekvenser

Sagen om drøftelse af konsekvenserne af EU-Domstolens dom af 8. april 2014 har ikke lovgivningsmæssige eller statsfinansielle konsekvenser.

5. Høring

Der er ikke foretaget høring vedrørende sagen.

6. Nærhedsprincippet

Sagen vurderes ikke at rejse spørgsmål i relation til nærhedsprincippet.

7. Andre landes kendte holdninger

Der ses ikke at foreligge offentlige tilkendegivelser om de øvrige medlemsstaters holdning til sagen.

8. Foreløbig generel dansk holdning

Fra dansk side tager man EU-Domstolens dom til efterretning.

9. Europa-Parlamentet

Sagen har ikke været forelagt for Europa-Parlamentet.

10. Specialudvalget for politimæssigt og retligt samarbejde

Sagen har været drøftet i Specialudvalget for politimæssigt og retligt samarbejde den 20. maj 2014.

11. Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg

Sagen har ikke tidligere været forelagt for Folketingets Europaudvalg.

Dagsordenspunkt 10: Udkast til rådskonklusioner om EU's antikorrupsionsrapport

Nyt notat.

Sagen er ikke omfattet af retsforbeholdet.

KOM-dokument foreligger ikke.

Resumé

Sagen er ikke omfattet af retsforbeholdet. Formandskabet forventer på rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 5.-6. juni 2014 at fremlægge et udkast til rådskonklusioner om EU's antikorrupsionsrapport med henblik på Rådets vedtagelse heraf. Sagen har hverken lovgivningsmæssige eller statsfinansielle konsekvenser. Sagen rejser ikke spørgsmål i forhold til nærhedsprincippet. Der ses ikke at foreligge offentlige tilkendegivelser om de øvrige medlemsstaters holdning til sagen. Fra dansk side forventer man at kunne tilslutte sig Rådets vedtagelse af udkastet til rådskonklusioner.

1. Baggrund

Kommissionen fremlagde den 6. juni 2011 en meddelelse til Europa-Parlamentet, Rådet og Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg om bekæmpelse af korruption i EU (KOM(2011) 308 endelig). I meddelelsen er det anført, at der med henblik på at overvåge og evaluere medlemsstaternes indsats for at bekæmpe korruption og dermed fremme et større politisk engagement på EU-niveau bør indføres en særlig evalueringsmekanisme i form af en EU-rapport om bekæmpelse af korruption.

I forlængelse heraf fremlagde Kommissionen den 3. februar 2014 den første rapport om bekæmpelse af korruption i EU.

Kommissionens antikorrupsionsrapport bygger dels på informationer fra eksisterende evalueringsmekanismer på korruptionsområder (herunder i regi af Europarådet, OECD og FN), dels på indsamling af information i regi af en ekspertgruppe, et netværk af lokale korruptionskorrespondenter samt afholdelse af lokale workshops.

Rapporten indeholder bl.a. to Eurobarometerundersøgelser om, hvordan henholdsvis borgere og virksomheder i EU opfatter korruption.

Rapporten indeholder endvidere et kapitel om korruptionsrelaterede trends inden for EU og et tematisk kapitel om et udvalgt emne, som har særlig relevans inden for EU-området. I den foreliggende rapport analyser Kommissionen således, hvordan medlemsstaterne tackler korruption i forbindelse med offentlige indkøb.

Rapporten indeholder endelig 28 kapitler, som omhandler situationen i de enkelte medlemslande. Der er ikke tale om en udtømmende beskrivelse af korruptionsrelaterede emner og tiltag for hver enkelt medlemsstat. De landespecifikke kapitler fremhæver derimod udvalgte emner, anviser eksempler på god praksis, som andre lande kan lade sig inspirere af, og sætter fokus på emner, hvor der ifølge Kommissionen bør gøres mere.

Det forventes, at Kommissionen herefter vil udarbejde en rapport hvert andet år.

På rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 5.-6. juni 2014 forventer formandskabet at fremlægge et udkast til rådskonklusioner om EU's anti-korruptionsrapport med henblik på Rådets vedtagelse heraf.

Det udkast til rådskonklusioner, som skal danne grundlag for behandlingen på rådsmødet, foreligger endnu ikke pr. medio maj 2014. Den følgende gennemgang af indholdet af rådskonklusionerne er således baseret på et foreløbigt udkast, som formandskabet har fremlagt primo maj 2014.

2. Indhold

Det fremgår af udkastet til rådskonklusioner, at EU's første antikorrupsionsrapport bydes velkommen som et nyttigt redskab til at konsolidere antikorrupsionsindsatsen og fremme en høj antikorrupsionsstandard i hele EU.

Kommissionen opfordres til at indgå i et aktivt samarbejde med medlemsstaterne med henblik på at evaluere den ved udarbejdelsen af rapporten anvendte metode, således at rapportens politiske værdi øges. Det fremhæves, at man i den forbindelse bør være særlig opmærksom på forudgående involvering af medlemsstaterne.

Det understreges, at rapportens konklusioner bør funderes på et solidt bevismæssigt grundlag samt på oplysninger af mere substantiel og operationel karakter.

Medlemsstaterne inviteres til i lyset af rapporten at gøre en yderligere indsats for effektivt at håndhæve deres nationale antikorrupsionspolitikker og –foranstaltninger, idet det dog bemærkes, at situationen varierer fra medlemsstat til medlemsstat.

Det bemærkes, at identifikation og analyse af tværgående emner af særlig relevans på EU-plan er et vigtigt redskab til at gennemføre en effektiv EU-politik til bekæmpelse af korruption.

Kommissionens opfordres til at inkludere en evaluering af EU-institutionernes integritetspolitikker, idet disse er en naturlig del af en enhver tilbundsående vurdering af EU's antikorrupsionspolitikker.

Der insisteres i den forbindelse på EU's fulde tiltrædelse af GRECO med deraf følgende evaluering af EU-institutionerne fra GRECO's side, og Kommissionen anmodes om at fremskynde det forberedende arbejde med henblik herpå.

Endelig inviteres Kommissionen til at fortsætte det positive initiativ og at arbejde videre med udviklingen af den næste EU-antikorrupsionsrapport i lyset af rådskonklusionerne.

3. Gældende dansk ret

Sagen giver ikke anledning til at redegøre for gældende dansk ret.

4. Lovgivningsmæssige og statsfinansielle konsekvenser

Sagen vurderes ikke at have hverken lovgivningsmæssige eller statsfinansielle konsekvenser.

5. Høring

Der er – ud over drøftelsen i Specialudvalget for politimæssigt og retligt samarbejde, jf. pkt. 10 nedenfor – ikke foretaget høring vedrørende sagen.

6. Nærhedsprincippet

Sagen rejser ikke spørgsmål i forhold til nærhedsprincippet.

7. Andre landes kendte holdninger

Der ses ikke at foreligge offentlige tilkendegivelser om de øvrige medlemsstaters holdning til sagen.

8. Foreløbig generel dansk holdning

Regeringen er overordnet positivt indstillet over for udkastet til rådskonklusioner.

9. Europa-Parlamentet

Sagen skal ikke forelægges for Europa-Parlamentet.

10. Specialudvalget for politimæssigt og retligt samarbejde

Sagen har været drøftet i Specialudvalget for politimæssigt og retligt samarbejde den 20. maj 2014.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Sagen har ikke tidligere været forelagt for Folketingets Europaudvalg.

Dagsordenspunkt 11: Præsentation af årsrapporten for 2013 fra EU's Agentur for Grundlæggende Rettigheder (FRA)

Nyt notat

Sagen er ikke omfattet af retsforbeholdet.

KOM-dokument foreligger ikke

Resumé

Sagen er ikke omfattet af retsforbeholdet. EU's Agentur for Grundlæggende Rettigheder (FRA) udgiver hvert år en årsrapport om overholdelsen af grundlæggende rettigheder. Agenturet forventes på rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 5.-6. juni 2014 at præsentere årsrapporten for 2013. Årsrapporten er endnu ikke offentliggjort, men den danske regering har haft udkastet til årsrapporten i høring. Rapporten er inddelt i forskellige emner, herunder f.eks. grænsekontrol og visa, ligebehandling, databeskyttelse, børns rettigheder samt rettigheder for ofre for kriminalitet. Sagen rejser ikke spørgsmål i forhold til nærhedsprincippet, ligesom sagen ikke vurderes at have lovgivningsmæssige eller statsfinansielle konsekvenser. Der ses ikke at foreligge offentlige tilkendegivelser om de øvrige medlemsstaters holdning til sagen. Regeringen tager præsentationen af FRA's årsrapport for 2013 til efterretning.

1. Baggrund

Det fremgår af artikel 4(1)(e) i Rådets Forordning (EF) Nr. 168/2007 af 15. februar 2007 om oprettelse af Den Europæiske Unions Agentur for Grundlæggende Rettigheder (FRA), at agenturet skal offentliggøre en årsrapport om spørgsmål vedrørende grundlæggende rettigheder under agenturets aktivitetsområder, som også giver eksempler på god praksis.

FRA udgiver i overensstemmelse hermed hvert år en årsrapport om overholdelsen af grundlæggende rettigheder.

2. Indhold

Årsrapporten for 2013 har titlen "Fundamental rights: challenges and achievements in 2013" og er baseret på FRA's egen research samt information fra agenturets netværk "FRANET", der består af samarbejdspartnere i samtlige medlemsstater.

Årsrapporten for 2013 er endnu ikke offentliggjort, men den danske regering har haft udkastet til årsrapporten i høring og haft mulighed for at sende bemærkninger til FRA vedrørende faktuelle oplysninger om Danmark, der fremgår af i rapporten.

Rapporten er inddelt i forskellige emner, herunder f.eks. grænsekontrol og visa, ligestilling, databeskyttelse, børns rettigheder samt rettigheder for ofre for kriminalitet.

3. Gældende dansk ret

Sagen giver ikke anledning til at redegøre for gældende dansk ret.

4. Lovgivningsmæssige og statsfinansielle konsekvenser

4.1. Lovgivningsmæssige konsekvenser

Sagen har ingen lovgivningsmæssige konsekvenser.

4.2. Statsfinansielle konsekvenser

Sagen har ingen statsfinansielle konsekvenser.

Der er – ud over høringen af Specialudvalget for politimæssigt og retligt samarbejde, jf. pkt. 10 nedenfor – ikke foretaget høring vedrørende sagen.

6. Nærhedsprincippet

Sagen rejser ikke spørgsmål i forhold til nærhedsprincippet.

7. Andre landes kendte holdninger

Der ses ikke at foreligge offentlige tilkendegivelser om de øvrige medlemsstaters holdning til sagen.

8. Foreløbig generel dansk holdning

Regeringen tager positivt imod FRA's årsrapport for 2013.

9. Europa-Parlamentet

Sagen skal ikke forelægges for Europa-Parlamentet.

10. Specialudvalget for politimæssigt og retligt samarbejde

Sagen har været drøftet på et møde i Specialudvalget for politimæssigt og retligt samarbejde den 20. maj 2014.

11. Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg

Sagen har ikke tidligere været forelagt for Folketingets Europaudvalg.

Dagsordenspunkt 12: Præsentation af 2014 årsberetning om status for narkotikaproblemer i Europa

Nyt notat.

Sagen er ikke omfattet af retsforbeholdet.

KOM-dokument foreligger ikke

Resumé

Sagen er ikke omfattet af retsforbeholdet. EMCDDA (Det Europæiske Overvågningscenter for Narkotika og Narkotikamisbrug) udarbejder hvert år en samlet beretning om narkotikasituationen i Europa på baggrund af årsrapporter fra EU-medlemsstaterne samt Tyrkiet og Norge. Sagen rejser ikke spørgsmål i forhold til nærhedsprincippet, og den har ikke lovgivningsmæssige eller statsfinansielle konsekvenser. Fra dansk side forventer man at kunne tage Kommissionens præsentation til efterretning.

1. Baggrund

Det Europæiske Overvågningscenter for Narkotika og Narkotikamisbrug (EMCDDA) blev oprettet i 1993. Baggrunden var – i lyset af den eskalerede forekomst af narkotika – behovet for uafhængige oplysninger baseret på forskning til brug for en bedre forståelse af narkotikaproblemerne og dermed muligheden for at sætte ind med konkrete tiltag.

Centeret afgiver hvert år en beretning om narkotikasituationen i Europa, herunder om politikker og lovgivninger, anvendte tiltag samt beskrivelser af forskellige stoffers udbredelse og tilgængelighed mv.

Beretningen offentliggøres den 27. maj 2014, og det forventes, at direktøren for EMCDDA vil give en præsentation af centerets beretning om narkotikasituationen i Europa på rådsmødet.

2. Indhold

Årsberetningen om narkotikasituationen, der er centerets flagskibspublikation, indeholder de nyeste statistiske oplysninger samt beskrivelser af narkotikasituationen i de 28 EU-medlemsstater samt Tyrkiet og Norge. De oplysninger, som årsberetningen baserer sig på, er de samme som ligger til grund for Danmarks egen årsrapport for 2013 til EMCDDA om narkotikasituationen i Danmark. Den danske årsrapport indeholder bl.a. oplysninger og beskrivelser om den nationale narkotikapolitik, udbredelsen af stoffer,

forebyggelse, narkotikakriminalitet samt behandling, herunder i fængslerne.

3. Gældende dansk ret

Sagen giver ikke anledning til at redegøre for gældende dansk ret.

4. Lovgivningsmæssige og statsfinansielle konsekvenser

Sagen har hverken lovgivningsmæssige eller statsfinansielle konsekvenser.

5. Høring

Der er ikke foretaget høring vedrørende sagen.

6. Nærhedsprincippet

Sagen rejser ikke spørgsmål i forhold til nærhedsprincippet.

7. Andre landes kendte holdninger

Der ses ikke at foreligge offentlige tilkendegivelser om de øvrige medlemsstaters holdning til sagen.

8. Foreløbig generel dansk holdning

Fra dansk side forventer man at kunne tage centerets præsentation til efterretning.

9. Europa-Parlamentet

Sagen skal ikke forelægges Europa-Parlamentet.

10. Specialudvalget for politimæssigt og retligt samarbejde

Sagen har været drøftet på et møde i Specialudvalget for politimæssigt og retligt samarbejde den 20. maj 2014.

11. Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg

Sagen har ikke tidligere været forelagt for Folketingets Europaudvalg.

Dagsordenspunkt 13: Kommissionens forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om retssikkerhedsgarantier for børn, der er mistænkt eller tiltalt i straffesager

Revideret notat

Sagen er omfattet af retsforbeholdet.

KOM (2013) 822 endelig

Resumé

Sagen er omfattet af retsforbeholdet. Forslaget forventes sat på dagsordenen for rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 5.-6. juni 2014 med henblik på at opnå en generel indstilling til forslaget. Forslaget er en del af en lovgivningspakke, hvorved der lægges op til at indføre fælles minimumsregler for processuelle rettigheder i straffesager. Forslaget indeholder regler om processuelle rettigheder for børn, der er mistænkt eller tiltalt i straffesager, og børn, der er omfattet af reglerne om europæiske arrestordrer. Forslaget indeholder således bl.a. regler om børns ret til information, advokatbistand, lægeundersøgelse, individuel vurdering, adgang til retsmøder, rettidig og omhyggelig sagsbehandling samt beskyttelse af privatlivet. Forslaget indeholder endvidere nærmere regler om børns rettigheder i forbindelse med afhøring og frihedsberøvelse. Da forslaget er omfattet af retsforbeholdet, har det hverken lovgivningsmæssige eller statsfinansielle konsekvenser. Det er regeringens vurdering, at forslaget er i overensstemmelse med nærhedsprincippet. Der ses ikke at foreligge offentlige tilkendegivelser om de øvrige medlemsstaters holdning til sagen. Fra dansk side er man generelt positivt indstillet over for forslaget i sin nuværende form, idet man dog finder, at visse elementer i forslaget forekommer vidtgående.

1. Baggrund

Rådet (retlige og indre anliggender) vedtog den 30. november 2009 en såkaldt køreplan med henblik på at styrke den mistænkte eller tiltalte proceduremæssige rettigheder i straffesager, hvorefter der skal vedtages foranstaltninger vedrørende de mest grundlæggende processuelle rettigheder, og Kommissionen blev opfordret til at fremlægge de nødvendige forslag hertil. Rådet gav i den forbindelse udtryk for, at der endnu ikke var blevet gjort nok på EU-plan til at sikre individets grundlæggende rettigheder under straffesager.

I det flerårige arbejdsprogram inden for retlige og indre anliggender (Stockholm-programmet), som medlemsstaterne vedtog i december 2009, fremhæves bl.a. betyningen af individets rettigheder i straffesager som en

grundlæggende værdi i EU, der er væsentlig for opretholdelse af den gensidige tillid mellem medlemsstaterne og offentlighedens tillid i EU. I Stockholm-programmet omtales køreplanen som en integreret del af det flerårige program, og Kommissionen opfordres til at fremsætte forslag til gennemførelse heraf samt at undersøge flere aspekter af mistænkte og tiltaltes processuelle minimumsrettigheder og vurdere, om andre spørgsmål, f.eks. uskyldsformodningen, skal behandles for at fremme et bedre samarbejde på dette område.

Som led i gennemførelsen af køreplanen er der vedtaget tre retsakter. Det drejer sig om Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2010/64/EU om retten til tolke- og oversættelsesbistand, Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2012/13/EU om ret til information under straffesager og Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2013/48/EU om ret til adgang til advokatbistand i straffesager og i sager angående europæiske arrestordrer og om ret til at få en tredjemand underrettet ved frihedsberøvelse og til at kommunikere med tredjemand og med konsulære myndigheder under frihedsberøvelsen.

Som yderligere led i gennemførelsen af køreplanen har Kommissionen den 27. november 2013 fremlagt nærværende forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om retssikkerhedsgarantier for børn, der er mistænkt eller tiltalt i straffesager.

Forslaget er fremlagt som en del af en pakke, der tillige omfatter de samtidigt fremsatte forslag til direktiv om styrkelse af visse aspekter af uskyldsformodningen og retten til at være til stede under retssagen i straffesager (KOM (2013) 821 endelig) og direktiv om foreløbig retshjælp til mistænkte eller tiltalte, der frihedsberøves, og retshjælp i sager angående europæiske arrestordrer (KOM (2013) 824 endelig), der behandles i særskilte notater.

Direktivforslaget om retssikkerhedsgarantier for børn, der er mistænkt eller tiltalt i straffesager, skal i øvrigt ses i sammenhæng med Kommissionens samtidigt fremlagte henstilling om retssikkerhedsgarantier for sårbare personer, der er mistænkt eller tiltalt i straffesager, og sårbare personer, der er omfattet af sager angående europæiske arrestordrer. I henstillingen opfordres medlemsstaterne til at indføre minimumsrettigheder, der i det væsentlige svarer til minimumsrettighederne i dette direktiv, for personer der på grund af f.eks. alvorlige psykologiske, intellektuelle, fysiske eller sen-

soriske funktionsnedsættelser, psykisk sygdom eller kognitive lidelser må anses for sårbare.

Forslaget blev sammen med de to øvrige forslag i pakken om proceduremæssige rettigheder præsenteret på det uformelle rådsmøde (retlige og indre anliggender) den 23.-24. januar 2014 i Athen.

Forslaget har endvidere været drøftet på rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 3.-4. marts 2014.

Forslaget forventes forelagt for Rådet på rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 5.-6. juni 2014 med henblik på at opnå en generel indstilling til forslaget. Den kompromistekst, som skal danne grundlag for behandlingen på rådsmødet, foreligger endnu ikke pr. medio maj 2014.

Det danske retsforbehold

Forslaget er fremsat under henvisning til TEUF artikel 82, stk. 2, litra b, i traktatens tredje del, afsnit V, hvorefter der i den udstrækning, det er nødvendigt for at lette den gensidige anerkendelse af domme og retsafgørelser samt det politimæssige og retlige samarbejde i straffesager med en grænseoverskridende dimension, kan fastsættes minimumsregler for enkeltpersoners rettigheder inden for strafferetsplejen. Direktivforslaget skal vedtages efter den almindelige lovgivningsprocedure (TEUF artikel 294).

Ifølge artikel 1 i protokollen om Danmarks stilling deltager Danmark ikke i Rådets vedtagelse af foranstaltninger, der foreslås i henhold til TEUF, tredje del, afsnit V, og ifølge protokollens artikel 2 er ingen af de foranstaltninger, der er vedtaget i henhold til TEUF, tredje del, afsnit V, bindende for Danmark, ligesom de ikke finder anvendelse i Danmark ("retsforbeholdet").

2. Indhold

Den følgende gennemgang er baseret på det seneste udkast til en kompromistekst, som formandskabet har fremlagt medio maj 2014.

2.1. Generelt

Direktivforslaget har til formål at fastsætte fælles minimumsstandarder for rettigheder for børn, der er mistænkt eller tiltalt i straffesager og børn, der

er omfattet reglerne i Rådets rammeafgørelse 2002/584/RIA om den europæiske arrestordre og om procedurerne for overgivelse mellem medlemsstaterne.

Forslaget skal ses i sammenhæng med Den Europæiske Unions Charter om Grundlæggende Rettigheder (EU-chartret), navnlig artikel 4, 6, 7, 24, 47 og 48, idet det bygger på artikel 3, 5, 6 og 8 i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention (EMRK), således som disse bestemmelser er blevet fortolket af Menneskerettighedsdomstolen.

Forslaget afspejler endvidere folkeretlige regelsæt, herunder navnlig retningslinjerne for børnevenlig retspleje fra Europarådets Ministerkomité (2010), FN's såkaldte Beijingregler (1985) og FN's konvention om barnets rettigheder (navnlig generel bemærkning nr. 10 fra 2007 om børns rettigheder i forbindelse med ungdomsretspleje).

Det følger af forslaget, at ingen af forslagets bestemmelser må fortolkes således, at det indebærer en begrænsning i eller undtagelse fra de rettigheder eller retssikkerhedsgarantier, der er forankret i EU-chartret, EMRK eller andre relevante folkeretlige regler, herunder navnlig FN's konvention om barnets rettigheder, eller nationale retsregler, der giver et højere beskyttelsesniveau.

2.2. Anvendelsesområde

Forslaget finder anvendelse på børn, der er involveret i en straffesag.

Herudover finder forslagets *bestemmelser om information, advokatbistand, lægeundersøgelse, særbehandling under frihedsberøvelse, rettidig og omhyggelig sagsbehandling samt beskyttelse af privatlivet med de fornødne tilpasninger* anvendelse på børn, der er omfattet af overgivelsesproceduren i medfør af reglerne om europæiske arrestordre.

Ved børn forstås ifølge forslaget en person, der er under 18 år. I præambelbetragtningerne til forslaget opfordres medlemsstaterne imidlertid til at anvende direktivets retssikkerhedsgarantier på personer indtil det 21. år.

For så vidt angår børn, der er involveret i en straffesag, finder forslaget anvendelse fra det tidspunkt, hvor barnet *af en kompetent myndighed bliver oplyst om, at vedkommende er mistænkt eller tiltalt* for at have begået en strafbar handling, og indtil straffesagens afslutning.

For så vidt angår børn, der er genstand for sager om europæiske arrestordrer, finder forslaget anvendelse fra det tidspunkt, hvor barnet bliver anholdt i den fuldbyrdende medlemsstat.

Medlemsstaterne kan beslutte at forslagets bestemmelser, herunder navnlig bestemmelserne om information, individuel vurdering, lægeundersøgelse, begrænsning af frihedsberøvelse og anvendelse af alternative foranstaltninger samt adgang til retsmøder finder anvendelse på mistænkte og tiltalte i straffesager, og personer, der er genstand for sager om europæiske arrestordrer, som ikke længere er børn, når retssagen pågår, men som var børn, da retssagen blev indledt.

Herudover finder forslaget anvendelse på børn, som ikke er mistænkt eller tiltalt, men som under politiets eller en anden retshåndhævende myndigheds afhøring bliver mistænkt eller tiltalt.

Forslaget påvirker ikke nationale bestemmelser om den kriminelle lavalder.

For så vidt angår sager om mindre alvorlige overtrædelser, som ifølge medlemsstaternes nationale lovgivning kan afgøres af andre myndigheder end domstolene, men hvor sagen kan indbringes for domstolene, eller som ikke kan medføre fængselsstraf, finder forslaget kun anvendelse, når sagen er indbragt for en domstol. Under alle omstændigheder finder forslaget anvendelse i tilfælde, hvor den mistænkte eller tiltalte er frihedsberøvet, uanset hvilket stadie straffesagen befinder sig på.

Forslaget finder ikke anvendelse på straffesager, hvor barnet ikke kan pålægges en strafferetlige sanktion, men i stedet kan pålægges andre foranstaltninger.

2.3. Processuelle rettigheder

Forslaget indeholder følgende processuelle rettigheder for børn:

Information

Børn skal ifølge forslaget straks informeres om deres rettigheder i henhold til direktiv 2012/13/EU om ret til information under straffesager. De skal i

den forbindelse tillige informeres om deres rettigheder i henhold til nærværende direktivforslag, i det omfang disse rettigheder finder anvendelse.

Endvidere skal indehaveren af forældreansvaret gives de anførte informationer. Hvis dette ville stride mod barnets tarv eller skade straffesagen, eller hvis det ikke er muligt at kontakte eller fastslå identiteten af indehaveren af forældreansvaret, skal informationerne gives til en anden egnet voksen, der enten er udpeget af barnet og godkendt af de kompetente myndigheder, eller til en person udpeget af de kompetente myndigheder. Myndigheder eller andre institutioner med ansvar for børns beskyttelse eller trivsel kan også udpeges til at modtage informationerne.

Advokatbistand og retshjælp

Børn skal ifølge forslaget have adgang til en advokat i overensstemmelse med reglerne i direktiv 2013/48/EU om ret til adgang til advokatbistand i straffesager.

Medlemsstaterne skal sikre, at et barn, som har adgang til en advokat i overensstemmelse med direktiv 2013/48/EU, bistås af en advokat, når barnet afhøres af politiet eller andre retshåndhævende eller retslige myndigheder, herunder under retssagen, medmindre dette ikke står i rimeligt forhold til sagens kompleksitet, grovheden af den påståede overtrædelse eller den forventede straf, samt når barnet er frihedsberøvet, medmindre frihedsberøvelsen kun forventes at være af kort varighed.

Når barnet skal bistås af en advokat, men advokaten ikke er til stede, skal de kompetente myndigheder udskyde afhøringen af barnet i et rimeligt tidsrum. Myndighederne kan dog undtagelsesvist og alene under den del af straffesagens behandling, der går forud for retssagen, afhøre barnet uden tilstedeværelse af en advokat, hvis dette er nødvendigt for at afværge alvorlige negative konsekvenser for en persons liv, frihed eller fysiske integritet, eller hvis øjeblikkelig indsats fra efterforskningsmyndighederne er afgørende for at afværge, at straffesagen bringes i fare.

Forslaget berører ikke nationale regler om retshjælp, der skal finde anvendelse i overensstemmelse med EU-charteret og EMRK.

Individuel vurdering

Der skal ifølge forslaget tages hensyn til børns særlige behov for beskyttelse, uddannelse og social integrering. Med henblik herpå skal der foretages en individuel vurdering af barnet. Ved vurderingen skal der tages særligt hensyn til barnets personlighed og modenhed samt barnets *familiemæssige* og sociale baggrund. Vurderingens omfang og detaljeringsgrad kan variere afhængigt af sagens omstændigheder, grovheden af den påståede overtrædelse og den potentielle sanktion.

Den individuelle vurdering skal foretages på det *tidligst* passende tidspunkt og i hvert fald i så god tid, at retten kan tage den i betragtning i forbindelse med strafudmålingen. Hvis de elementer, der ligger til grund for vurderingen, ændrer sig, skal det sikres, at den individuelle vurdering afspejler de faktiske forhold under hele straffesagens forløb.

Forpligtelsen til at foretage en individuel vurdering kan fraviges, hvis det under hensyntagen til sagens omstændigheder ikke vil være proportionalt at foretage en sådan vurdering.

Lægeundersøgelse

Børn, der frihedsberøves, skal ifølge forslaget have adgang til en lægeundersøgelse med henblik på navnlig at vurdere barnets generelle mentale og fysiske tilstand.

De kompetente myndigheder skal af egen drift gennemføre lægeundersøgelsen, når der forligger særlige helbredsmæssige indikationer på, at dette er nødvendigt, eller når barnets generelle fysiske eller mentale tilstand giver anledning hertil.

Endvidere kan barnet, en indehaver af forældreansvaret eller en anden egnet voksen og barnets advokat anmode om lægeundersøgelsen.

Lægeundersøgelse kan afslås, hvis det er åbenbart, at anmodningen alene er fremsat med henblik på at forsinke straffesagen. Hvis anmodningen er fremsat af en indehaver af forældreansvaret, en anden egnet voksen eller barnets advokat, kan lægeundersøgelse endvidere afslås, hvis gennemførelse af lægeundersøgelsen vil stride mod barnets tarv.

Resultatet af lægeundersøgelsen skal foreligge skriftligt.

Lægeundersøgelsen skal gentages, hvis omstændighederne kræver det.

Afhøring

Medlemsstaterne skal ifølge forslaget sikre at afhøring af børn, der foretages af politiet eller andre retshåndhævende myndigheder forud for, at grundlaget for tiltalen forelægges for en domstol, kan optages med audiovisuelt udstyr.

Hvis barnet er frihedsberøvet, skal afhøringen optages med audiovisuelt udstyr, hvis dette står i rimeligt forhold til sagens kompleksitet, grovheden af den påståede overtrædelse og den potentielle sanktion. Hvis afhøringen på grund af uforudsete tekniske problemer ikke kan optages med audiovisuelt udstyr, kan politiet eller andre retshåndhævende myndigheder alligevel gennemføre afhøringen, hvis dette er afgørende for at afværge alvorlige negative konsekvenser for en persons liv, frihed eller fysiske integritet, eller for at afværge, at straffesagen bringes i fare.

Medlemsstaterne kan beslutte, at afhøringer, der gennemføres under tilstedeværelse af en advokat, ikke skal optages med audiovisuelt udstyr.

Begrænsning af frihedsberøvelse og anvendelse af alternative foranstaltninger

Frihedsberøvelse af børn inden domsfældelse må ifølge forslaget kun ske som sidste udvej og i det kortest mulige tidsrum. Frihedsberøvelsen skal regelmæssigt prøves af en domstol, enten af egen drift eller efter anmodning fra barnet, barnets advokat eller en retslig myndighed, der ikke er en domstol.

Når betingelserne for frihedsberøvelse er opfyldt, skal medlemsstaterne så vidt muligt sikre, at de kompetente myndigheder har adgang til at anvende alternative foranstaltninger.

Særbehandling under frihedsberøvelse

Frihedsberøvede børn skal ifølge forslaget holdes adskilt fra voksne, medmindre det strider mod barnets tarv. Når et frihedsberøvet barn fylder 18 år, skal medlemsstaterne bestræbe sig på, at det fortsat er muligt at holde barnet adskilt fra voksne.

Børn må frihedsberøves sammen med unge voksne, medmindre disse personer ikke er egnede til at opholde sig sammen med børn.

Under frihedsberøvelsen skal der kunne træffes passende foranstaltninger for at sikre og opretholde barnets sundhedsmæssige og fysiske udvikling, sikre barnets ret til uddannelse, sikre en effektiv og regelmæssig udøvelse af retten til familieliv, herunder opretholdelse af de familiemæssige bånd, samt fremme barnets udvikling og fremtidige integrering i samfundet. *Foranstaltningerne skal være proportionale og passende i forhold til frihedsberøvelsens længde.*

Rettidig og omhyggelig sagsbehandling

Straffesager, der involverer børn, skal ifølge forslaget behandles hurtigt og med den fornødne omhu. *Det følger af præambelbetragtningerne til forslaget, at sagens behandling skal ske under hensyntagen til barnets alder, særlige behov, modenhed, forståelsesniveau og eventuelle kommunikationsproblemer.*

Beskyttelse af privatlivet

Medlemsstaterne skal ifølge forslaget sikre, at børns privatliv beskyttes under straffesagen.

Medlemsstaterne skal således bl.a. træffe passende foranstaltninger med henblik på at beskytte personlige oplysninger om barnet, der hidrører fra den individuelle vurdering, beskytte audiovisuelle optagelser af afhøringer og undgå, at optagelserne anvendes på upassende måde samt beskytte billeder af barnet og dets familiemedlemmer.

Forslaget er ikke til hinder for, at de kompetente myndigheder kan offentliggøre informationer med henblik på identificere et barn, hvis dette er strengt nødvendigt af hensyn til straffesagen.

Ret til at blive ledsaget af en voksen under retsmøder

Børn har ifølge forslaget ret til at blive ledsaget af en indehaver af forældreansvaret under retsmøder.

Hvis det ikke er muligt for en indehaver af forældreansvaret at ledsage barnet, eller hvis den pågældende ikke er villig hertil, har barnet ret til,

med rettens accept, at blive ledsaget af en anden passende voksen. Det samme gælder, hvis det vil stride mod barnets tarv, hvis en indehaver af forældreansvaret ledsager barnet, eller hvis den pågældendes tilstedeværelse vil kunne skade straffesagen.

Adgang til retsmøder

Børn har ifølge forslaget ret til at være til stede ved retsmøder, hvor der tages stilling til skyldsspørgsmålet. Medlemsstaterne skal træffe passende foranstaltninger med henblik på at fremme børns tilstedeværelse ved disse retsmøder.

Medlemsstaterne skal i deres nationale lovgivning fastlægge under hvilke betingelser børn, som har ikke har været til stede under retssagen, har ret til genoptagelse af sagen, hvor den pågældende er til stede, og hvor der er mulighed for en fornyet prøvelse af sagens realitet.

2.4. Øvrige bestemmelser

Medlemsstaterne skal ifølge forslaget sikre, at retshåndhævende myndigheder samt fængselspersonale, der tager sig af sager, der involverer børn, *modtager passende uddannelse i børns rettigheder, passende afhørings teknikker, børnepsykologi, kommunikation med børn og pædagogiske færdigheder.* Medlemsstaterne skal også *anmode om, at sådan uddannelse gøres tilgængelig for dommere og anklagere.* Herudover skal medlemsstaterne *anbefale de, der er ansvarlige for uddannelse af advokater, at udbyde både en generel og en specialiseret uddannelse med henblik at øge advokaters opmærksomhed på børns behov.* Herudover skal medlemsstaterne enten i offentligt regi eller ved støttemidler til børneorganisationer tilskynde initiativer, der sikrer, at de, der tilbyder støtte og genoprettende foranstaltninger til børn, får den nødvendige uddannelse og overholder faglige standarder.

Det følger af forslaget endvidere, at medlemsstaterne afholder udgifter i forbindelse med afhøring, individuel vurdering og lægeundersøgelse af barnet, *medmindre disse udgifter dækkes på anden måde.* Medlemsstaterne kan bestemme, at barnet afholder de anførte udgifter, hvis den pågældende er fundet skyldig og *afholdelsen af udgifterne ikke vil bringe barnets fremtidige udvikling i fare.*

Endelig indeholder forslaget afsluttende bestemmelser om gennemførelse og ikrafttræden. Det følger heraf bl.a., at medlemsstaterne hvert tredje år skal rapportere til Kommissionen, hvordan de rettigheder, der er fastsat i direktivet, er blevet udøvet.

3. Gældende dansk ret

3.1. Indledning

Danmark har indgået folkeretlige forpligtelser, der er relevante i relation til behandlingen af børn og unge, der mistænkes eller tiltales i straffesager.

Det drejer sig bl.a. om Den Europæiske Menneskerettighedskonvention, der bl.a. indeholder regler om retten til ikke at blive underkastet tortur, umenneskelig eller nedværdigende behandling eller straf (artikel 3), om beskyttelse mod ulovlig anholdelse og frihedsberøvelse (artikel 5), om retten til en retfærdig rettergang (artikel 6) og om retten til respekt for privatlivet og familielivet (artikel 8).

Konventionen er inkorporeret i dansk ret ved lov nr. 285 af 29. april 1992 med senere ændringer, og konventionen er således en del af dansk ret. Dette indebærer, at danske bestemmelser i bl.a. retsplejeloven altid skal fortolkes i lyset af konventionen.

Det drejer sig endvidere om FN's Børnekonvention, der bl.a. indeholder regler om beskyttelse af barnets privatliv (artikel 16), om beskyttelse af barnet mod ulovlig frihedsberøvelse og tortur (artikel 37) og om barnets ret til en retfærdig rettergang, hvis barnet er anklaget for strafbare forhold (artikel 40).

Danmark har tiltrådt FN's Børnekonvention fra 1989 (ikrafttræden for Danmark den 18. august 1991). Konventionen er ikke inkorporeret i dansk ret, men indgår som et bidrag ved fortolkningen af relevante bestemmelser i dansk lovgivning.

Direktivforslaget finder anvendelse på børn, der er mistænkt eller tiltalt i straffesager. I dansk ret straffes strafbare handlinger foretaget af børn under 15 år ikke, jf. straffelovens § 15 om den kriminelle lavalder.

Politiet har dog mulighed for at efterforske sagen, når et barn er under 15 år mistænkes for at have begået en strafbar handling, bl.a. for at klarlægge

omfanget af kriminaliteten, for at konstatere, om andre personer kan mistænkes, og for at få eventuelle koster tilbagegivet. I den forbindelse kan politiet anvende visse straffeprocessuelle indgreb over for det pågældende barn, jf. retsplejelovens §§ 821 a-821 g.

Retsplejelovens almindelige straffeprocessuelle regler finder anvendelse for unge lovovertrædere i alderen 15-17 år. Retsplejeloven indeholder dog visse særlige regler for unge lovovertrædere. Herudover har Rigsadvokaten i meddelelse nr. 4/2007 fastsat nærmere retningslinjer for behandlingen af sager mod unge lovovertrædere.

3.2. Underretning

3.2.1. Underretning af de sociale myndigheder

Det følger af Rigsadvokatens bekendtgørelse nr. 803 af 28. juni 2010, at politiet skal underrette de sociale myndigheder om sagen, når en sigtet mellem 15 og 18 år skal afhøres, og sigtelsen angår en overtrædelse af straffeloven eller forhold, der efter loven kan medføre frihedsberøvelse. Underretningen sker til de sociale myndigheder i den kommune, hvor sigtede bor. Underretning om afhøring kan dog undlades, hvis afhøringen foretages direkte i forbindelse med, at den sigtede træffes under eller i umiddelbar tilknytning til lovovertrædelsen, og der ikke bliver tale om højere straf end bøde.

I andre tilfælde skal de sociale myndigheder i den kommune, hvor den unge har bopæl, underrettes, såfremt den unge har begået kriminalitet, der ikke er bagatelagtig, og hvor der kan være behov for støtte fra de sociale myndigheder. Underretning af de sociale myndigheder skal også ske, hvis der i øvrigt foreligger omstændigheder, der giver formodning om, at den unge har behov for særlig støtte, herunder hvis den unge har vanskeligheder i forhold til de daglige omgivelser, skolen, samfundet eller i øvrigt lever under utilfredsstillende forhold, eller der er behov for støtte på grund af nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne. Regler herom findes i bekendtgørelse nr. 1466 af 16. december 2010 om underretningspligt over for kommunen efter social service.

Politiet kan i forbindelse med underretning af de sociale myndigheder komme med forslag til initiativer over for den unge, f.eks. at der aflægges et besøg i den unges hjem med henblik på at drøfte den unges situation og den fremtidige indsats over for den unge.

3.2.2. Underretning af forældre

Det følger af Rigsadvokatens retningslinjer om behandlingen af sager mod unge lovovertrædelser, at forældrene (forældremyndighedens indehaver) skal underrettes snarest muligt, når en ung anholdes eller skal afhøres. Hvis den unge er anbragt uden for hjemmet, underrettes den unges opholdssted. Underretning kan undtagelsesvis udsættes, i det omfang efterforskningen nødvendiggør dette.

Ved afhøring af den unge afgør politiet, om den unges forældre kan være til stede under afhøringen. Politiet bør kun nægte forældrene at overvære afhøringen, såfremt det er nødvendigt af hensyn til efterforskningen.

I andre sager – det vil sige, hvor den unge ikke anholdes, og der ikke gennemføres en egentlig afhøring – underrettes den unges forældre snarest muligt, og senest når efterforskningen er afsluttet, f.eks. samtidigt med udsendelse af et bødeforelæg.

Underretning kan undlades, hvis kriminaliteten er af helt bagatelagtig karakter, eksempelvis mindre overtrædelser af færdselsloven og politivedtægten, og det skønnes, at det vil være tilstrækkeligt, at forholdet mundtligt påtales over for den unge. Hvis der findes grundlag for at meddele en advarsel eller pålægge en bøde, kan underretning ikke undlades. Underretning kan aldrig undlades ved overtrædelse af straffeloven, lov om euforiserende stoffer eller våbenloven.

3.3. Frihedsberøvelse inden domfældelse

3.3.1. Anholdelse

Anholdelse af 15-17-årige kan foretages efter de almindelige regler herom i retsplejelovens kapitel 69.

Det følger af § 755, stk. 1, at politiet kan anholde en person, der med rimelig grund mistænkes for et strafbart forhold, der er undergivet offentlig påtale, såfremt anholdelse må anses for påkrævet for at hindre yderligere strafbart forhold, for at sikre hans foreløbige tilstedeværelse eller for at hindre hans samkvem med andre.

Anholdelse må ikke foretages, hvis frihedsberøvelse efter sagens karakter eller omstændighederne i øvrigt ville være et uforholdsmæssigt indgreb, jf.

§ 755, stk. 4, ligesom anholdelsen skal foretages så skånsomt, som omstændighederne tillader, jf. § 758, stk. 1. Der skal ifølge Rigsadvokatens retningslinjer for behandlingen af sager mod unge lovovertrædere ved vurderingen af, om anholdelse vil være et uforholdsmæssigt indgreb, og ved anvendelse af eventuelle magtmidler i forbindelse med anholdelsen tages særligt hensyn til den unges alder.

Det følger af § 760, stk. 1, at enhver, der anholdes, skal løslades, så snart begrundelsen for anholdelse ikke er til stede. Inden 24 timer efter anholdelsen skal den anholdte, der ikke forinden er løsladt, fremstilles for en dommer (grundlovsforhør), jf. § 760, stk. 2.

Rigspolitiet har udarbejdet en skriftlig vejledning til anholdte personer. Vejledningen indeholder bl.a. oplysninger om den anholdtes ret til at kontakte familie eller arbejdsgiver for at orientere dem om anholdelsen, retten til at blive fremstillet for en dommer inden for 24 timer, retten til at kontakte en advokat, retten til at kontakte en læge og retten til at kontakte relevante konsulære myndigheder.

Rigsadvokaten har i meddelelsen om behandlingen af sager mod unge lovovertrædere, fastsat nærmere retningslinjer for behandlingen af unge anholdte. Det følger heraf, at der som udgangspunkt ikke bør ske anbringelse af anholdte 15-17-årige i arresthus eller fængsel.

Hvis anbringelse af en ung anholdt i arresthus eller fængsel vurderes at være nødvendig, bør varigheden af anbringelsen af den unge ifølge retningslinjerne begrænses mest muligt, og anbringelse natten over i arresthus eller fængsel bør som altovervejende hovedregel alene ske i tilfælde, hvor det er vurderingen, at den pågældende skal fremstilles i grundlovsforhør den følgende dag.

Herudover følger det af retningslinjerne, at der kun helt undtagelsesvist bør ske anbringelse af 15-17-årige natten over i arresthus eller fængsel, og da kun i tilfælde, hvor der er tale om alvorlig kriminalitet, og hvor afgørende hensyn til efterforskningen nødvendiggør en sådan anbringelse, f.eks. fordi der er medgerningsmænd på fri fod.

3.3.2. Varetægtsfængsling

Retsplejelovens kapitel 70 om varetægtsfængsling finder anvendelse over for unge lovovertrædere.

Der kan ske varetægtsfængsling, hvis betingelserne i § 762 er opfyldt.

Efter anmodning fra anklagemyndigheden afgør retten, om sigtede skal varetægtsfængsles, jf. § 764, stk. 1. Det følger af § 767, at retten fastsætter en frist for varetægtsfængslingens længde. Fristen skal være så kort som muligt og må ikke overstige 4 uger. Fristen kan forlænges, men højst med 4 uger ad gangen. Når anklagemyndigheden har indleveret anklageskrift til retten, og retten har fastsat tidspunktet for hovedforhandlingen, kan retten ved fristens udløb, bestemme, at varetægtsfængslingen skal fortsætte uden yderligere forlængelser, indtil der er afsagt dom i sagen. Træffer retten sådan bestemmelse, kan tiltalte tidligst efter 3 uger efter afgørelsen anmode retten om at ophæve varetægtsfængslingen. I så fald skal retten inden 7 dage træffe afgørelse herom. Hvis retten ikke imødekommer anmodningen, kan tiltalte tidligst 3 uger efter rettens afgørelse fremsætte en ny anmodning.

Med mindre der foreligger helt særlige omstændigheder, må varetægtsfængsling, når arrestanten er under 18 år, ikke finde sted i et sammenhængende tidsrum, der overstiger 4 måneder, når sigtelsen angår en lovovertrædelse, som efter loven ikke kan medføre fængsel i 6 år, eller 8 måneder, når sigtelsen angår en lovovertrædelse, som efter loven kan medføre fængsel i 6 år eller derover, jf. § 768 a, stk. 2.

Det følger af Rigsadvokatens retningslinjer for behandlingen af sager mod unge lovovertrædere, at personer under 18 år som altovervejende hovedregel bør søges undergivet varetægtssurrogat efter § 765. Denne hovedregel kan alene fraviges, hvis sigtelsen angår særlig grov eller personfarlig kriminalitet.

Anbringelse i varetægtssurrogat vil kunne ske på egnet hjem eller institution, jf. § 765, stk. 2, nr. 3. Varetægtssurrogater forudsætter samtykke fra sigtede.

For så vidt angår de tilfælde, hvor 15-17-årige ikke kan anbringes i varetægtssurrogat, er der i bekendtgørelse nr. 239 af 13. marts 2012 fastsat nærmere regler for behandlingen af 15-17-årige, der anbringes i kriminalforsorgens institutioner.

Det følger heraf, at 15-17-årige varetægtsarrestanter, der ikke anbringes i varetægtssurrogat, som udgangspunkt anbringes i arresthus så vidt muligt i nærheden af det sted, hvor den pågældende har sin bopæl eller anden per-

sonlig tilknytning. I den enkelte institution placeres de 15-17-årige efter en konkret vurdering på den afdeling, hvor hensynet til at beskytte den unge mod uheldig påvirkning fra medindsatte bedst tilgodeses. 15-17-årige unge må ikke uden godkendelse fra Direktoratet for Kriminalforsorgen dele opholdsrum med indsatte over 17 år.

Institutioner, der modtager en 15-17-årig varetægtsarrestant eller domfældt, skal snarest muligt søge at etablere et særligt behandlingsprogram med udgangspunkt i den unges motivation og samlede forudsætninger. Dette handlingsprogram kan f.eks. tage form af undervisnings- eller aktiveringstilbud for den pågældende. Herudover skal 15-17-årige indsatte have adgang til fysisk udfoldelse eller træning mindst to timer om dagen, hvoraf mindst en time skal være i fri luft, medmindre dette er uforeneligt med varetagelsen af sikkerhedsmæssige hensyn, eller den indsatte er anbragt i sikringscelle.

3.4. Advokatbistand

Retsplejelovens kapitel 66 indeholder regler om, hvornår en mistænkt eller sigtet har ret eller pligt til en forsvarer.

Således følger det af § 730, at den, der sigtes for en forbrydelse, er berettiget til at vælge en forsvarer i overensstemmelse med retsplejelovens regler. Er den sigtede under 18 år, og har den pågældende ikke indgået ægteskabet, tilkommer valget forældremyndighedens indehaver, som er berettiget til at optræde på sigtedes vegne.

Desuden opregnes i § 731 en række tilfælde, hvor der skal beskikkes en forsvarer for den sigtede, mens en forsvarer kan beskikkes efter § 732, når retten efter sagens beskaffenhed, sigtedes person eller omstændighederne i øvrigt anser det for ønskeligt, og sigtede ikke selv har skaffet sig bistand af en forsvarer.

Det følger af bekendtgørelse nr. 467 af 26. september 178 om vejledning af sigtede om adgangen til at begære en forsvarer, at politiet skal vejlede den sigtede om adgangen til at begære en forsvarer beskikket, hvis sigtelsen vedrører en lovovertrædelse, som kan medføre højere straf end bøde. Vejledningen skal gives samtidigt med, at sigtede gøres bekendt med, at han ikke er forpligtet til at udtale sig.

Sagsomkostninger, herunder salær til den beskikkede advokat, udredes af det offentlige med forbehold af ret til at få dem erstattet efter reglerne i retsplejelovens kapitel 91, jf. § 1007, stk. 1. Hvis tiltalte findes skyldig, har han som udgangspunkt pligt til at erstatte det offentlige de nødvendige udgifter, som er medgået til sagens behandling, jf. § 1008, stk. 1. Hvis den tiltalte derimod frifindes, eller hvis sagen i øvrigt ikke fører til sigtedes domfældelse, påhviler der ham ingen pligt til at udrede omkostninger, undtagen for så vidt disse måtte være forårsagede ved hans tilregnelige og retsstridige handlinger eller undladelser, jf. § 1010, stk. 1.

De anførte regler om advokatbeskikkelse og sagsomkostninger finder også anvendelse i sager om unge lovovertrædere.

3.5. Indhentelse af oplysninger om personlige forhold

Der er i Rigsadvokatens meddelelse om behandlingen af sager om unge lovovertrædere fastsat nærmere retningslinjer for indhentelse af oplysninger om personlige forhold.

Oplysninger om sigtedes personlige hold indhentes hos de sociale myndigheder i sigtedes opholdskommune. Oplysningerne bør ifølge retningslinjerne indhentes på et så tidligt tidspunkt som muligt. De bør dog ikke indhentes, før det er muligt i det væsentlige at overskue sagens nærmere karakter og omfang. Oplysninger om personlige forhold indhentes normalt i alle sager. Dette gælder dog ikke sager, der må forventes at ende med påtaleopgivelse, der kan afgøres med bøde eller advarsel, der forventes sluttet med et tiltalefrafald, eller der med altovervejende sandsynlighed vil medføre en ubetinget frihedsstraf, og hvor der allerede foreligger personlige oplysninger.

Personundersøgelser efter retsplejelovens § 808 indhentes normalt ikke i sager mod unge under 18 år. De oplysninger, der indhentes fra de sociale myndigheder, antages således at være tilstrækkelige i de fleste tilfælde. Hvis det overvejes at knytte tilsyn af kriminalforsorgen som vilkår til en helt eller delvist betinget dom, eller der kan blive tale om samfundstjeneste, skal der dog tilvejebringes en personundersøgelse. Det samme gælder, hvis der i øvrigt er behov for personlige oplysninger, som ikke kan skaffes gennem de sociale myndigheder.

3.6. Adgang til retsmøder

Det følger af retsplejelovens § 853, at den tiltalte personligt skal være til stede i retten under hele hovedforhandlingen, indtil sagen er optaget til dom, medmindre andet er bestemt i loven. Rettens formand kan dog tillade tiltalte at forlade retten, før sagen er optaget til dom, hvis det findes ubetænkeligt, at tiltalte ikke er til stede.

For så vidt angår ankesager følger det af § 921, stk. 1, at tiltalte har ret til at deltage i retsmøder vedrørende behandling af anken.

I sager om unge lovovertrædere underrettes indehaveren af forældremyndigheden, de sociale myndigheder og eventuelt kriminalforsorgen om retsmøder i sager.

Hvis tiltalte udebliver, udsættes sagen som udgangspunkt. Hovedforhandlingen kan dog i særlige tilfælde fremmes til dom, selv om tiltalte udebliver, jf. s § 855, stk. 3, § 897, stk. 1, og § 921, stk. 1. Der findes i § 987 særlige regler om genoptagelse af udeblivelsesdomme.

De anførte regler om retten til at være stede under hovedforhandling og om udeblivelsesdomme finder også anvendelse i sager om unge lovovertrædere.

3.7. Dørlukning, referatforbud og navneforbud

Retsplejelovens kapitel 2 indeholder nærmere regler om afviklingen af retsmøder, herunder regler om dørlukning, referatforbud og navneforbud, der også finder anvendelse i sager om unge lovovertrædere.

Det følger af § 28 a, at alle retsmøder som udgangspunkt er offentlige, medmindre andet er bestemt ved lov eller i medfør af lov. Retsmøder, hvori der afsiges dom, er altid offentlige.

Retten kan bestemme, at et retsmøde i straffesager skal holdes for lukkede døre (dørlukning), når sigtede (tiltalte) er under 18 år, jf. § 29, stk. 3, nr. 1.

Retten kan i straffesager endvidere forbyde offentlig gengivelse af forhandlingen (referatforbud), når sigtede (tiltalte) er under 18 år, jf. § 30, nr. 1.

Endelig fremgår det af § 31, stk. 1, at retten i straffesager kan forbyde, at der sker offentlig gengivelse af navn, stilling eller bopæl for sigtede (tiltalte) eller andre under sagen nævnte personer, eller at den pågældendes identitet på anden måde offentliggøres (navneforbud), når offentlig gengivelse må antages at bringe nogens sikkerhed i fare, eller når offentlig gengivelse vil udsætte nogen for unødvendig krænkelse. Navneforbuddet kan udstrækkes til at gælde under en eventuel anke af sagen, hvis anken omfatter bedømmelse af beviserne for tiltaltes skyld, jf. § 31, stk. 4.

3.8. Sagsbehandlingstid

Det følger af Rigsadvokatens retningslinjer om behandlingen af sager mod unge lovovertrædere, at sagsbehandlingstiden i straffesager, hvor en gerningsmand under 18 år tilstår den kriminelle handling, ikke må være på mere end 2 måneder.

Sagsbehandlingstiden regnes fra tidspunktet for sigtelse til sagen sendes til retten, eller anklagemyndigheden træffer anden afgørelse. De 2 måneder omfatter således den samlede sagsbehandlingstid hos de sociale myndigheder og politi og anklagemyndighed.

I bevismæssigt klare sager vedrørende vold eller anden alvorlig kriminalitet begået af unge under 18 år bosat i udsatte boligområder er der gennemført en særlig hurtig procedure, hvor politiet så vidt muligt færdiggør efterforskningen i sagen inden for 7 dage og herefter sender sagen til kommunen, der inden for yderligere 7 dage udarbejder en foreløbig handlingsplan for indsatsen over for den unge. Medmindre sagen kan afgøres udenretligt af politiet, sendes sagen snarest til retten, der hurtigst muligt berammer sagen.

I sager om vold, voldtægt og våbenovertrædelser er der i retningslinjer fra Rigsadvokaten, jf. Rigsadvokatens meddelelse nr. 11/2008, fastsat en række målsætninger for sagsbehandlingstiden, der også finder anvendelse på unge lovovertrædere. Det følger af disse retningslinjer, at det samlede tidsforbrug fra sigtelsen til sagens indbringelse for retten i sager om vold og om ulovlig besiddelse af skydevåben og knive på offentligt tilgængelige steder ikke bør overstige 30 dage. I sager om voldtægt bør det samlede tidsforbrug fra sigtelsen til sagens indbringelse for retten ifølge retningslinjerne ikke overstige 60 dage. I de tilfælde, hvor der gennemføres mentalundersøgelse af sigtede og eventuelt tillige sker forelæggelse for Retslægerådet, bør det samlede tidsforbrug fra sigtelsen til sagens indbringelse for retten ikke overstige 4 måneder.

3.8. Udleveringssager

Danmark har ved lov nr. 433 af 10. juni 2003 om ændring af udleveringsloven med senere ændringer og den nordiske udleveringslov, der trådte i kraft den 1. januar 2004, gennemført Rådets rammeafgørelse 2002/584/RIA af 13. juni 2002 om den europæiske arrestordre og om procedurerne for overgivelse mellem medlemsstaterne.

Efter udleveringslovens § 10 c kan udlevering ikke finde sted, hvis den pågældende på gerningstidspunktet var under den kriminelle lavalder, jf. straffelovens § 15.

Udleveringsloven indeholder ikke særlige bestemmelser om behandlingen af sager vedrørende personer under 18 år.

Det fremgår af udleveringslovens § 18 b, stk. 1, at bestemmelserne i retsplejelovens 4. bog (strafferetsplejen) med de fornødne lempelser gælder for undersøgelsen af, hvorvidt betingelserne for udlevering er opfyldt.

Det fremgår af udleveringslovens § 18 b, stk. 2, at til fremme af undersøgelsen og for at sikre udleveringen kan de retsmidler, der er omtalt i retsplejelovens kapitel 69 om anholdelse og kapitel 70 om varetægtsfængsling, anvendes, i det omfang den europæiske arrestordre er udstedt for en lovovertrædelse, der efter udleveringslovens regler i kapitel 2 a kan medføre udlevering.

Efter udleveringslovens § 18 b, stk. 3, jf. § 14, skal der i sager om udlevering til medlemsstater i EU beskikkes en forsvarer for den, som søges udleveret, når der iværksættes en undersøgelse af, om betingelserne for udlevering er opfyldt, medmindre den pågældende selv vælger en forsvarer. Udgifter til beskikket forsvarer og andre sagsomkostninger afholdes af det offentlige, medmindre retten under særlige omstændigheder bestemmer, at de skal betales af den, som søges udleveret.

4. Lovgivningsmæssige og statsfinansielle konsekvenser

Forslaget er som nævnt fremsat under henvisning til TEUF artikel 82, stk. 2, litra b, der er omfattet af det danske retsforbehold. Danmark deltager således ikke i vedtagelsen af direktivforslaget, som ikke vil være bindende for eller finde anvendelse i Danmark.

Forslaget har derfor hverken lovgivningsmæssige eller statsfinansielle konsekvenser.

5. Høring

Forslaget *har været* sendt i høring hos følgende myndigheder og organisationer:

Østre Landsret, Vestre Landsret, Sø- og Handelsretten, samtlige byretter, Procesbevillingsnævnet, Domstolsstyrelsen, Rigspolitiet, Rigsadvokaten, Den Danske Dommerforening, Dommerfuldmægtigforeningen, Direktoratet for Kriminalforsorgen, Foreningen af Offentlige Anklagere, Politiforbundet, Advokatrådet, Landsforeningen af Beskikkede Advokater, Danske Advokater, Amnesty International, Institut for Menneskerettigheder, Retspolitisk Forening, Retssikkerhedsfonden.

Sø- og Handelsretten, Procesbevillingsnævnet og Dommerfuldmægtigforeningen har ikke haft bemærkninger til forslaget.

Østre Landsret, Vestre Landsret, Domstolsstyrelsen og Den Danske Dommerforening finder, at forslaget kan have betydning for centrale dele af retsplejen, men da det er omfattet af retsforbeholdet, giver det på nuværende tidspunkt ikke anledning til bemærkninger.

Landsforeningen af Forsvarsadvokater og Institut for Menneskerettigheder finder det positivt, at der i EU indføres fælles minimumsrettigheder for børn, der mistænkt eller tiltalt i straffesager.

Rigspolitiet er generelt positivt indstillet over for forslagens sigte om at styrke processuelle rettigheder for børn i straffesager. Rigspolitiet finder dog, at visse elementer i forslaget er for vidtgående, herunder navnlig forslaget om, at enhver afhøring af børn skal optages med audiovisuelt udstyr. Dette vil efter Rigspolitiets opfattelse stille øgede krav til politiet i forbindelse med tilrettelæggelse af afhøringer af børn samt indkøb af audiovisuelt udstyr. Rigspolitiet finder endvidere, at forslaget om, at retslige og retshåndhævende myndigheder samt fængselspersonale, der tager sig af sager, der involverer børn, skal være specialiserede i behandlingen af sådanne sager, vil kræve, at der afsættes flere ressourcer til uddannelse/efteruddannelse af personale, der beskæftiger sig med dette område. Endelig finder Rigspolitiet, at forslaget om, at straffesager, der involverer børn, som udgangspunkt skal behandles for lukkede døre, ikke er forene-

ligt med princippet i retsplejelovens § 28 a om, at alle retsmøder som udgangspunkt er offentlige.

Rigsadvokaten er generelt positivt indstillet over for intentionerne bag forslaget om på EU-plan at styrke børns processuelle rettigheder i straffesager. Rigsadvokaten finder dog, at visse elementer i forslaget umiddelbart forekommer vidtgående. Rigsadvokaten peger således bl.a. på, at forslagets bestemmelse om, at barnet ikke kan give afkald på advokatbistand er vidtgående, f.eks. i relation til mindre bødesager, som indbringes for retten, og hvor forældrene i mange tilfælde vil kunne varetage barnets interesser. Herudover har Rigsadvokaten vedrørende bestemmelsen om beskyttelse af barnets privatliv anført, at det er et grundlæggende princip i dansk retspleje, at offentligheden som udgangspunkt er sikret adgang til retsmøder, men at retten dog kan bestemme, at et retsmøde i en straffesag skal holdes for lukkede døre, når sigtede eller tiltalte er under 18 år, og at dørene således kan lukkes i sager, hvor barnets tarv tilsiger dette. Rigsadvokaten har endvidere vedrørende bestemmelsen om adgang til retsmøder anført, at retsplejelovens regler om genoptagelse af udeblivelsesdommer er udformet ud fra en afvejning af hensynet til en effektiv behandling af straffesager og hensynet til den tiltalte i straffesagen, og at dette taler for, at det bør sikres, at disse regler kan rummes inden for direktivets regler. Endelig har Rigsadvokaten vedrørende bestemmelsen om uddannelse anført, at jurister i anklagemyndigheden gennemgår en 3-årig grunduddannelse, ligesom der udbydes efteruddannelse i form af kurset "Overbevisende afhøring". Det er Rigsadvokatens opfattelse, at anklagerne gennem denne uddannelse og deres praktiske erfaring med behandling af straffesager får de nødvendige og tilstrækkelige færdigheder til at håndtere straffesager, der involverer børn, og at direktivforslagets uddannelseskra­v til anklagere, der skal håndtere straffesager, som involverer børn, er vidtgående og vil kræve yderligere ressourcer.

Direktoratet for Kriminalforsorgen (DfK) har bl.a. anført, at såfremt direktivet også skal finde anvendelse på unge mellem 18 og 21 år, således at disse behandles og anbringes efter de samme regler, som er gældende for børn, kan dette have omfattende konsekvenser på en række områder, herunder uddannelse og ansættelse af personale og de fysiske rammer på institutionerne. Herudover har DfK vedrørende bestemmelsen om lægeundersøgelse anført, at det forudsættes, at lægeundersøgelserne vil skulle iværksættes ved anklagemyndigheden eller politiets foranstaltning. DfK har endvidere vedrørende bestemmelsen om uddannelse anført, at der på ungeafsnittet i Københavns Fængsler i dagtimerne er tilknyttet en pæda-

gogisk assistent og en særlig ungebetjent, ligesom der er tilknyttet særlig socialrådgiver- og lærerbistand til afdelingen, og at der selvom der i de øvrige arresthuse kun meget sjældent placeres unge under 18 år, i forbindelse med flerårsaftalen om kriminalforsorgens økonomi for 2013 – 2016 er udpeget og uddannet børneansvarlige i alle arresthuse og fængsler.

Foreningen af Offentlige Anklagere har anført, at direktivforslaget tilsyneladende vil indebære, at alle afhøringer af 15 – 17 årige, der søges varetægtsfængslet i surrogat, skal optages audiovisuelt. Foreningen bemærker i den forbindelse, at en sådan fremgangsmåde vil medføre et forøget tidsforbrug for de ansatte i anklagemyndigheden, eftersom videoafhøringer forudsættes at skulle foregå efter de gældende retningslinjer, jf. retsplejelovens § 731 a.

Retspolitisk Forening har anført, at direktivforslaget er udtryk for et væsentligt behov for at sikre og styrke børns retsstilling i straffesager. Det foreningen opfattelse, at dette behov allerede i betydeligt omfang er tilgodeset i dansk ret, men at direktivforslaget dog bør give anledning til, at FN's Børnekonvention inkorporeres fuldt ud i dansk ret. Endvidere opfordrer foreningen til, at der iværksættes et udredningsarbejde, der giver en samlet fremstilling af børns retsstilling i straffesager.

Advokatsamfundet har anført, at børn er særligt sårbare i forbindelse med frihedsberøvelse, og at forslaget peger på, at der bør gøres en særlig indsats for at undgå at frihedsberøve børn og sikre, at en eventuel frihedsberøvelse bliver så skånsom som mulig.

6. Nærhedsprincippet

Kommissionen har om nærhedsprincippet anført, at målet med forslaget ikke i tilstrækkelig grad kan opfyldes af medlemsstaterne. Kommissionen har i den forbindelse bl.a. anført, at fastsættelse af fælles minimumsregler om børns processuelle rettigheder i straffesager vil styrke medlemsstaternes tillid til straffesystemerne i andre medlemsstater, hvilket vil medvirke til at forbedre den gensidige anerkendelse af afgørelser i straffesager. Sådanne fælles minimumsregler vil tillige medvirke til at fjerne hindringer for borgernes frie bevægelighed overalt på medlemsstaternes område. Dette mål kan ifølge Kommissionen bedre gennemføres på EU-plan.

Det er regeringens vurdering, at forslaget er i overensstemmelse med nærhedsprincippet.

7. Andre landes kendte holdninger

Der ses ikke at foreligge offentlige tilkendegivelser fra de øvrige medlemsstater til forslaget.

8. Foreløbig generel dansk holdning

Fra dansk side er man *generelt* positivt indstillet over for *forslaget i sin nuværende form, idet man dog finder*, at visse elementer i forslaget forekommer vidtgående.

9. Europa-Parlamentet

Forslaget behandles efter den almindelige lovgivningsprocedure (TEUF artikel 294), hvilket indebærer, at forslaget skal vedtages af Europa-Parlamentet.

Europa-Parlamentet har endnu ikke afgivet udtalelse i sagen.

10. Specialudvalget for politimæssigt og retligt samarbejde

Sagen har *senest* været drøftet på et møde i Specialudvalget for politimæssigt og retligt samarbejde den *20. maj 2014*.

11. Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg

Sagen har været forelagt Folketingets Europaudvalg *forud for rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 3.-4. marts 2014*.

Dagsordenspunkt 14: Forslag til Rådets forordning om oprettelse af en europæisk anklagemyndighed*

Revideret notat. Ændringerne er markeret med kursiv.

Sagen er omfattet af retsforbeholdet.

KOM(2013) 534 endelig

Resumé

Sagen er omfattet af retsforbeholdet. Forslaget forventes sat på dagsordenen for rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 5.-6. juni 2014 med henblik på status fra formandskabet samt en orienterende debat. Formålet med forslaget er at oprette Den Europæiske Anklagemyndighed, som skal efterforske og retsforfølge strafbare handlinger, der skader Unionens finansielle interesser, ved medlemsstaternes nationale domstole. Forslaget indeholder endvidere bl.a. regler om Den Europæiske Anklagemyndigheds organisation, udnævnelse og afskedigelse af medlemmerne, procedureregler for efterforskning, retsforfølgning og behandling af straffesager. Kommissionen har tidligere fået et såkaldt "gult kort" på forslaget, idet 11 landes parlamenter/kamre (i alt 14 parlamenter/kamre) har afgivet begrundede udtalelser om, at forslaget ikke er i overensstemmelse med nærhedsprincippet. Kommissionen har efterfølgende meddelt, at forslaget er blevet genovervejet, og at Kommissionen vil fastholde forslaget, idet man finder, at det efterlever nærhedsprincippet, men at der i lovgivningsprocessen vil blive taget behørigt hensyn til de nationale parlameters begrundede udtalelser. Forslaget har ikke lovgivningsmæssige eller statsfinansielle konsekvenser. Det er regeringens vurdering, at forslaget er i overensstemmelse med nærhedsprincippet. Fra dansk side er man generelt skeptisk over for forslaget om oprettelse af en europæisk anklagemyndighed.

1. Baggrund

Det fremgår af Traktaten om Den Europæiske Unions Funktionsmåde (TEUF) artikel 86, stk. 1, at Rådet ved forordning kan oprette en europæisk anklagemyndighed ud fra Eurojust for at bekæmpe lovovertrædelser, der skader Unionens finansielle interesser, efter en særlig lovgivningsprocedure, hvor Rådet træffer afgørelse med enstemmighed efter Europa-Parlamentets godkendelse.

Det fremgår endvidere af TEUF artikel 86, stk. 2, at Den Europæiske Anklagemyndighed skal have kompetence til eventuelt i samarbejde med Eurojust at foretage efterforskning og retsforfølgning i forbindelse med gerningsmænd og medvirkende til lovovertrædelser, der skader Unionens fi-

nansielle interesser, som fastlagt i den i stk. 1 nævnte forordning, samt til at stille dem for en domstol. Endelig fremgår det, at Den Europæiske Anklagemyndighed skal optræde som offentlig anklager ved medlemsstaternes kompetente domstole.

Efter TEUF artikel 86, stk. 3, skal forordningen som nævnt i stk. 1 fastsætte statuten for Den Europæiske Anklagemyndighed, betingelserne for udøvelsen af dens funktioner, procedurereglerne for dens virksomhed samt regler om anerkendelse af bevismidler og regler om domstolskontrol med de processkrifter, som Den Europæiske Anklagemyndighed udarbejder under udøvelsen af sit hverv.

Forslaget indgår i en lovgivningspakke og fremsættes sammen med et forslag vedrørende en reform af Eurojust (KOM(2013) 535 endelig), der behandles i et særskilt notat.

Oprettelsen af Den Europæiske Anklagemyndighed har til formål at styrke beskyttelsen af Unionens finansielle interesser mod strafbare handlinger. Kommissionen har bl.a. begrundet forslaget med, at disse lovovertrædelser for nuværende ikke efterforskes og retsforfølges i tilstrækkeligt omfang af de relevante nationale myndigheder.

Det bemærkes, at Kommissionen tidligere har fået et såkaldt ”gult kort” på forslaget, idet 11 landes parlamenter/kamre (i alt 14 parlamenter/kamre) har afgivet begrundede udtalelser om, at forslaget ikke er i overensstemmelse med nærhedsprincippet. Kommissionen meddelte den 27. november 2013, at den har genovervejet forslaget og vil fastholde dette, men at der i lovgivningsprocessen vil blive taget behørigt hensyn til de nationale parlamenters begrundede udtalelser. Det fremgår af Kommissionens meddelelse, at forslaget efter Kommissionens opfattelse efterlever nærhedsprincippet i artikel 5, stk. 3 i TEU, hvorfor Kommissionen ikke finder det nødvendigt at trække forslaget tilbage eller ændre det.

På rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 5.-6. juni 2014 forventes formandskabet at orientere om status for forslaget. Formandskabet har tilkendegivet, at formandskabet ønsker at redegøre for resultatet af forhandlingerne under det græske formandskab, herunder fremlægge et revideret udkast af forslagets første 19 artikler. Herudover har formandskabet lagt op til en orienterende debat. Det vides ikke endnu, hvilke emner der ønskes drøftet.

Det danske retsforbehold

Forslaget er fremsat under henvisning til TEUF, navnlig artikel 86, og skal ifølge bestemmelsens stk. 1 vedtages efter en særlig lovgivningsprocedure, hvor Rådet træffer afgørelse med enstemmighed efter Europa-Parlamentets godkendelse.

Ifølge artikel 1 i protokollen om Danmark stilling deltager Danmark ikke i Rådets vedtagelse af foranstaltninger, der foreslås i henhold til TEUF, tredje del, afsnit V, og ifølge protokollens artikel 2 er ingen af de foranstaltninger, der er vedtaget i henhold til TEUF, tredje del, afsnit V, bindende for Danmark, ligesom de ikke finder anvendelse i Danmark ("retsforbeholdet").

2. Indhold

2.1. Generelt

Kommissionen har med forslaget lagt op til at oprette Den Europæiske Anklagemyndighed som et nyt EU-organ, der skal have opgaver og beføjelser, som i dag tilkommer medlemsstaternes nationale myndigheder. I det følgende er hovedvægten lagt på forslagens bestemmelser om Den Europæiske Anklagemyndigheds struktur, opgaver og kompetencer.

2.2. Genstand og definitioner (forslagets kapitel I)

I forslagens kapitel I bestemmes det, at Den Europæiske Anklagemyndighed oprettes. Derudover defineres en række centrale begreber i forslaget, herunder hvad der i forslaget skal forstås ved en "person", "Unionens finansielle interesser", "strafbare handlinger, der skader Unionens finansielle interesser" samt "administrative personoplysninger" og "operationelle personoplysninger".

"Unionens finansielle interesser" skal efter forslaget forstås som alle indtægter, udgifter og aktiver, der er omfattet af, anskaffet ved eller som tilkommer EU's budget og budgettet for de institutioner, organer, kontorer og agenturer, der er oprettet i medfør af traktaterne, samt de budgetter, som de forvalter eller fører tilsyn med.

Begrebet "strafbare handlinger, der skader Unionens finansielle interesser" skal efter forslaget forstås som de handlinger, der er nævnt i Europa-

Parlamentets og Rådets direktiv 2014/xx/EU om strafferetlig bekæmpelse af svig rettet mod Den Europæiske Unions finansielle interesser, som gennemført i national ret. Det bemærkes, at forslaget til dette direktiv er under behandling i Europa-Parlamentet og Rådet.

2.3. Almindelige bestemmelser (forslagets kapitel II)

Forslagets kapitel II indeholder bestemmelser om Den Europæiske Anklagemyndigheds status, organisation og struktur, om udnævnelse og afskedigelse af Den Europæiske Anklagemyndigheds medlemmer, grundlæggende principper og Den Europæiske Anklagemyndigheds kompetence.

Den Europæiske Anklagemyndighed skal efter forslaget oprettes som et uafhængigt EU-organ med en decentral struktur.

Efter forslaget skal Den Europæiske Anklagemyndighed opbygges således, at den omfatter en europæisk anklager, fire stedfortrædere, hvoraf en skal være ansvarlig for gennemførelsen af budgettet, de ansatte, der bistår dem under udførelsen af deres opgaver, samt de europæiske delegerede anklagere, der gør tjeneste i medlemsstaterne. Det er de europæiske delegerede anklagere, der udfører Den Europæiske Anklagemyndigheds efterforskning og retsforfølgning under ledelse af den europæiske anklager og under dennes tilsyn. Der skal være mindst én europæisk delegeret anklager i hver medlemsstat. De europæiske delegerede anklagere udfører deres virksomhed under den europæiske anklagers eksklusive myndighed og følger udelukkende dennes instrukser, retningslinjer og beslutninger, når de udfører den efterforskning og retsforfølgning, som de er blevet tildelt. Når de europæiske delegerede anklagere handler inden for rammerne af det mandat, som de er blevet tillagt ved forslaget, skal de således være fuldstændig uafhængige af de nationale retshåndhævende organer, og ikke have forpligtelser over for dem. De europæiske delegerede anklagere kan efter forslaget dog samtidig fungere som nationale anklagere.

Den europæiske anklager og dennes stedfortrædere udnævnes af Rådet med Europa-Parlamentets godkendelse for en periode på otte år uden mulighed for genudnævnelse. Rådet træffer afgørelse med simpelt flertal. De europæiske delegerede anklagere udnævnes for en periode på fem år med mulighed for genudnævnelse af den europæiske anklager på grundlag af en liste med mindst tre ansøgere, som er fremlagt af den/de berørte medlemsstat(er). Medlemsstaterne skal udnævne den europæiske delegerede anklager til anklager i henhold til national ret, såfremt vedkommende på tids-

punktet for udnævnelsen til europæisk delegeret anklager ikke allerede er national anklager.

Efter forslaget kan Den Europæiske Unions Domstol efter begæring fra Europa-Parlamentet, Rådet eller Kommissionen afskedige den europæiske anklager, hvis denne ikke længere opfylder betingelserne for udførelsen af sine opgaver, eller han har gjort sig skyldig i en grov tjenesteforseelse. En af den europæiske anklagers stedfortrædere kan efter begæring fra den europæiske anklager afskediges af Den Europæiske Unions Domstol, hvis denne ikke længere opfylder betingelserne for udførelsen af sine opgaver, eller han har gjort sig skyldig i en grov tjenesteforseelse. Den europæiske anklager kan afskedige en europæisk delegeret anklager, hvis denne ikke længere opfylder kravene for udnævnelse eller de kriterier, der finder anvendelse i forbindelse med udførelsen af dennes opgaver, eller hvis denne har gjort sig skyldig i en grov tjenesteforseelse. De kompetente nationale myndigheder kan ikke uden den europæiske anklagers samtykke fjerne en europæisk delegeret anklager fra sin stilling som national anklager, så længe denne udøver sine funktioner på vegne af Den Europæiske Anklagemyndighed.

Den Europæiske Anklagemyndighed skal have til opgave at bekæmpe strafbare handlinger, der skader Unionens finansielle interesser. Den Europæiske Anklagemyndighed er således ansvarlig for efterforskning og retsforfølgning af gerningsmænd og medvirkende til disse strafbare handlinger og for, at de stilles for en domstol. Med henblik herpå leder Den Europæiske Anklagemyndighed og fører tilsyn med den relevante efterforskning og træffer procesledende foranstaltninger i forbindelse med retsforfølgningen, herunder beslutninger om at henlægge sagen. Endelig optræder Den Europæiske Anklagemyndighed som anklager ved medlemsstaternes kompetente domstole i sager, der vedrører de ovennævnte strafbare handlinger. Den Europæiske Anklagemyndighed skal efter Kommissionens forslag være den eneste kompetente myndighed til at foretage efterforskning og retsforfølgning i forbindelse med strafbare handlinger, der skader Unionens finansielle interesser.

Den Europæiske Anklagemyndighed skal sikre, at den under udøvelsen af sin virksomhed respekterer de rettigheder, der er fastsat i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder. Herudover skal Den Europæiske Anklagemyndighed udføre efterforskningen på en upartisk måde og tilvejebringe al relevant materiale såvel belastende som diskulperende.

Den Europæiske Anklagemyndigheds efterforskning og retsforfølgning skal efter forslaget være undergivet forordningens bestemmelser samt den nationale lovgivning i den medlemsstat, hvor efterforskningen eller retsforfølgningen finder sted, hvis et spørgsmål ikke er reguleret i forordningen. Når et spørgsmål både reguleres af national ret og forordningen, skal sidstnævnte efter forslaget have forrang.

Den Europæiske Anklagemyndighed skal indlede relevant efterforskning uden ugrundet ophold og sikre sig, at efterforskningen og retsforfølgningen udføres hurtigt. For at opnå dette skal medlemsstaternes kompetente myndigheder bistå og aktivt støtte den af Den Europæiske Anklagemyndighed iværksatte efterforskning og retsforfølgning på dennes anmodning og afstå fra enhver handling, politik eller procedure, der forsinker eller hindrer dennes gang.

Efter forslaget skal Den Europæiske Anklagemyndighed have accessorisk kompetence til at inddrage andre strafbare handlinger end strafbare handlinger, der skader Unionens finansielle interesser, i sagen, hvis disse strafbare handlinger er uadskilleligt forbundet, og en samlet efterforskning og retsforfølgning er begrundet i hensynet til en hensigtsmæssig retspleje. Anvendelsen af denne accessoriske kompetence forudsætter dog, at de strafbare handlinger, der skader Unionens finansielle interesser, er mest tungtvejende, og at de øvrige strafbare handlinger hviler på samme faktiske omstændigheder. Hvis disse betingelser ikke er opfyldt, er den medlemsstat, der har kompetence med hensyn til de øvrige lovovertrædelser, ligeledes kompetent med hensyn til de strafbare handlinger, der skader Unionens finansielle interesser.

Den Europæiske Anklagemyndigheds udøvelse af sin enekompetence til at foretage efterforskning og retsforfølgning af strafbare handlinger, der skader Unionens finansielle interesser (og eventuelt udøvelsen af sin accessoriske kompetence), forudsætter, at den strafbare handling helt eller delvist blev begået på en eller flere medlemsstats område, eller af en statsborger i en af medlemsstaterne, en af Unionens ansatte eller et medlem af institutionerne.

2.4. Procedureregler for efterforskning, retsforfølgning og behandling af straffesager (forslagets kapitel III)

2.4.1. Udførelse af efterforskningen

Den europæiske anklager eller, på dennes vegne, de europæiske delegerede anklagere træffer en skriftlig afgørelse om indledning af en efterforskning, hvis der er begrundet formodning om, at en lovovertrædelse, der henhører under Den Europæiske Anklagemyndigheds kompetenceområde, er ved at blive begået eller er blevet begået.

Hvis Den Europæiske Anklagemyndighed beslutter ikke at indlede en efterforskning af et forhold, henlægger den sagen og noterer begrundelsen herfor i sagsforvaltningssystemet. I den forbindelse informeres den nationale myndighed, den EU-institution, det organ, kontor eller agentur, som gjorde anklagemyndigheden opmærksom på forholdet, herom, og på deres foranledning underrettes den person, der afgav oplysninger om forholdet, hvis det er hensigtsmæssigt.

De nationale myndigheder kan straks iværksætte alle de hasteforanstillinger, der er nødvendige for at sikre en effektiv efterforskning og retsforfølgning, hvis det er påkrævet i relation til en lovovertrædelse, der henhører under Den Europæiske Anklagers kompetenceområde. De nationale myndigheder skal efterfølgende henvise sagen til Den Europæiske Anklagemyndighed uden ugrundet ophold. I sådanne tilfælde bekræfter Den Europæiske Anklagemyndighed om muligt inden for 48 timer efter indledningen af sin efterforskning de foranstaltninger, som de nationale myndigheder har truffet, også selv om disse foranstaltninger er blevet truffet og gennemført i medfør af andre bestemmelser end dem, der er fastsat i forordningen. I tilfælde, hvor der i løbet af efterforskningen opstår tvivl om, hvorvidt Den Europæiske Anklagemyndighed er kompetent, kan denne – mens kompetencespørgsmålet afgøres – på samme måde træffe alle hasteforanstillinger, der er nødvendige for at sikre en effektiv efterforskning og retsforfølgning i sagen. Hvis det fastslås, at det er den nationale myndighed, der er kompetent, bekræfter den nationale myndighed tilsvarende inden for 48 timer efter indledningen af den nationale efterforskning de foranstaltninger, som Den Europæiske Anklagemyndighed har truffet.

Den Europæiske Anklagemyndighed skal endvidere henvise en sag til de kompetente nationale retshåndhavende myndigheder og retsinstanser, hvis en indledt efterforskning viser, at den adfærd, der er genstand for efter-

forskning, udgør en strafbar handling, der ikke henhører under dens kompetenceområde. Tilsvarende skal de nationale myndigheder henvise en sag til Den Europæiske Anklagemyndighed, hvis en indledt efterforskning viser, at den adfærd, der er genstand for efterforskning, udgør en strafbar handling, der ligger inden for dennes kompetenceområde.

Efter forslaget skal den europæiske delegerede anklager, der er udpeget til at forestå efterforskningen, lede efterforskningsarbejdet på vegne af den europæiske anklager og efter dennes instrukser. Den europæiske delegerede anklager, der er udpeget til at forestå efterforskningen, kan enten selv foretage de relevante efterforskningsskridt eller give de kompetente retshåndhævende myndigheder i den medlemsstat, hvor vedkommende udøver sin tjeneste, instrukser herom. Disse myndigheder skal efterkomme den europæiske delegerede anklagers instrukser og foretage de efterforskningsskridt, de er blevet pålagt at foretage. I grænseoverskridende sager skal de europæiske delegerede anklagere i de pågældende medlemsstater handle i tæt samråd, og den europæiske anklager kan inddrage flere europæiske delegerede anklagere i sagen og nedsætte fælles efterforskningshold.

Den europæiske anklager kan endvidere beslutte at omfordele sagen til en anden europæisk delegeret anklager eller beslutte selv at forestå efterforskningen, hvis det viser sig nødvendigt af hensyn til en effektiv efterforskning eller retsforfølgning. En sådan beslutning kan træffes, hvis lovovertrædelsens grovhed tilsiger dette, hvis der foreligger særlige omstændigheder i relation til den formodede gerningsmand, hvis der er særlige omstændigheder i relation til efterforskningens grænseoverskridende karakter, hvis de retshåndhævende myndigheder i den berørte medlemsstat ikke kan fås i tale, eller hvis de kompetente myndigheder i den relevante medlemsstat har anmodet herom.

2.4.2. Behandling af oplysninger

Fra det tidspunkt, hvor Den Europæiske Anklagemyndighed registrerer en sag, skal den kunne indhente enhver relevant oplysning, der er lagret i nationale databaser vedrørende efterforskning i straffesager og retshåndhævelse, såvel som i andre relevante registre, der føres af offentlige myndigheder, eller have adgang hertil ved de europæiske delegerede anklageres mellemkomst.

Herudover lægger forslaget op til, at Den Europæiske Anklagemyndighed – når det er nødvendigt af hensyn til efterforskningen – efter anmodning

skal kunne indhente enhver relevant oplysning vedrørende en lovovertrædelse, der henhører under dens kompetenceområde, fra Eurojust og Europol, ligesom den kan anmode Europol om at give analytisk støtte til en bestemt igangværende efterforskning.

Unionens institutioner, organer, kontorer og agenturer samt medlemsstaternes myndigheder skal endvidere yde fornøden bistand til og fremlægge de nødvendige oplysninger for Den Europæiske Anklagemyndighed på dennes anmodning.

2.4.3. Efterforskningskridt

Efter forslaget har Den Europæiske Anklagemyndighed beføjelse til enten at anmode om eller bestemme, at en række efterforskningskridt skal foretages. Det drejer sig f.eks. om afhøring af mistænkte og vidner, anvendelse af kontrollerede leverancer, ransagning, forevisning af genstande (edition), beslaglæggelse, indgreb i meddelelshemmeligheden og blokering af finansielle transaktioner. Det bemærkes, at forslaget i en række tilfælde anvender andre betegnelser for de opregnede efterforskningskridt, hvorfor ovennævnte eksempler er søgt tilpasset sprogbrugen som anvendes om de tilsvarende danske efterforskningskridt og tvangsindgreb.

De i forslaget opregnede efterforskningskridt må kun udføres på baggrund af de betingelser, der er fastsat i forordningen og på de betingelser, der er fastsat i den pågældende medlemsstats nationale lovgivning. Det er medlemsstaternes ansvar at påse, at de opregnede efterforskningskridt kan anvendes i forbindelse med den efterforskning og retsforfølgning, som Den Europæiske Anklagemyndighed udfører. Den Europæiske Anklagemyndighed kan dog kun anmode om eller bestemme, at disse eller andre efterforskningskridt foretages, hvis der er adgang hertil i lovgivningen i den medlemsstat, hvor de skal iværksættes. De konkrete efterforskningskridt må endvidere ikke iværksættes uden rimelig grund og heller ikke, såfremt det samme formål kan opnås ved hjælp af mindre indgribende foranstaltninger.

Derudover stiller forslaget krav om, at medlemsstaterne skal påse, at en række af de angivne efterforskningskridt kun iværksættes på baggrund af en kendelse afsagt af den kompetente retsinstans i den medlemsstat, hvor de skal foretages. Det gælder f.eks. i forhold til indgreb i meddelelshemmeligheden og ransagning. Det bemærkes i den forbindelse, at forslaget ikke åbner op for, at disse efterforskningskridt kan foretages uden

retskendelse, hvis undersøgelsens øjemed ville forspildes, dersom retskendelse skulle afventes, hvilket er tilfældet for en række af de omfattede efterforskningskridt efter dansk ret.

Endelig kan Den Europæiske Anklagemyndighed fremsætte en begæring for den kompetente retsinstans om, at den mistænkte anholdes eller varetaget fængsles i medfør af bestemmelserne i national ret.

2.4.4. Afslutning af efterforskningen og beføjelser i forbindelse med retsforfølgningen

Den europæiske anklager og de europæiske delegerede anklagere skal efter forslaget have de samme beføjelser som de nationale anklagere med hensyn til gennemførelsen af straffesager, herunder navnlig beføjelse til at fremsætte begæringer under sagen, deltage i bevisoptagelsen og udøve de relevante retsmidler.

Efter forslaget er det den europæiske anklager, som i samråd med den europæiske delegerede anklager, der skal anlægge straffesagen, som udvælger den retskreds, hvori sagen skal føres, under hensyntagen til en forsvarlig retspleje. Følgende kriterier skal ifølge forslaget anvendes til at udpege den kompetente nationale domstol:

- stedet, hvor lovovertrædelsen blev begået, eller i tilfælde af flere lovovertrædelser stedet, hvor hovedparten af disse blev begået,
- stedet, hvor tiltalte har sædvanlig bopæl,
- stedet, hvor bevismidlet forefindes,
- stedet, hvor de direkte skadelidte har sædvanlig bopæl.

Den europæiske anklager skal ifølge forslaget endvidere have kompetence til at henlægge sager bl.a. pga. bevismangel, hvis de handlinger, der har været genstand for efterforskning, ikke har karakter af strafbare handlinger, hvis den mistænkte får amnesti eller immunitet, hvis sagen ikke kan gennemføres pga. nationale forældelsesfrister, eller hvis den mistænkte allerede er blevet endeligt frikendt eller dømt på grundlag af de samme faktiske omstændigheder. Hvis efterforskningen blev indledt på grundlag af oplysninger, der blev fremlagt af den skadelidte, underretter Den Europæiske Anklagemyndighed den pågældende om, at sagen henlægges.

I tilfælde, hvor tabet er blevet erstattet, kan Den Europæiske Anklagemyndighed fremsætte et bødeforlæg for sigtede, der, når bøden er betalt, medfører, at sagen endeligt er afgjort. Denne fremgangsmåde kan anvendes, hvis sagen ikke henlægges, og det er i overensstemmelse med hensynet til

en forsvarlig retspleje. Når bødeforlægget accepteres af sigtede, og beløbet er blevet indbetalt, henlægger den europæiske anklager endeligt sagen og underretter officielt de kompetente nationale retshåndhævende myndigheder og retsinstanser herom, og informerer ligeledes de relevante EU-institutioner, -organer og -agenturer. Denne efterfølgende beslutning om at henlægge sagen kan ifølge forslaget ikke prøves af nogen retsinstans. Ifølge betragtning 31 til forslaget bør de nærmere regler, der finder anvendelse på bødeforlæg, og de, der finder anvendelse på beregningen af de bøder, der skal pålægges, fastsættes i Den Europæiske Anklagemyndigheds forretningsorden. Denne forretningsorden fastsættes ifølge forslaget ved en afgørelse, der træffes af den europæiske anklager, dennes fire stedfortrædere og fem europæiske delegerede anklagere, der udvælges af den europæiske anklager på grundlag af en ordning med en strengt ligelig rotation for derved at afspejle den demografiske og geografiske spredning i samtlige medlemsstater. Afgørelsen træffes med simpelt flertal, idet alle medlemmer har én stemme.

2.4.5. Anerkendelse af bevismidler

Det følger af forslaget, at de bevismidler, som Den Europæiske Anklagemyndighed fremlægger for den kompetente domstol, uden videre skal anerkendes af den pågældende domstol. Domstolen skal således lægge til grund, at bevismidlerne opfylder de relevante formelle krav i lovgivningen i den medlemsstat, hvor den er beliggende, forudsat at domstolen anser det for at være i overensstemmelse med retten til en retfærdig rettergang og den tiltaltes rettigheder som fastsat i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder. Domstolen kan ifølge forslaget ikke under sagen stille krav om validering eller en lignende retlig procedure – heller ikke i tilfælde hvor lovgivningen i den medlemsstat, hvor domstolen er beliggende, indeholder andre bestemmelser om indsamling og fremlæggelse af sådanne bevismidler.

Det understreges dog samtidig i forslaget, at denne umiddelbare anerkendelse af bevismidlerne ikke berører de nationale domstoles kompetence til frit at bedømme de bevismidler, der forelægges af Den Europæiske Anklagemyndighed under sagen.

2.4.6. Konfiskation

Når den kompetente domstol på Den Europæiske Anklagemyndigheds begæring ved en endelig kendelse har besluttet at konfiskere varer, der har

relation til, eller udbytte hidrørende fra en lovovertrædelse, der henhører under Den Europæiske Anklagemyndigheds kompetenceområde, skal værdien i penge af sådanne varer eller sådant udbytte overføres til EU's budget, i det omfang det er nødvendigt for at dække Unionens tab.

2.5. Processuelle garantier (forslagets kapitel IV)

Forordningen fastslår, at Den Europæiske Anklagemyndigheds virksomhed skal udføres under streng overholdelse af den mistænkte rettigheder som fastsat i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder, herunder retten til en retfærdig rettergang og retten til forsvar.

Herudover angiver forslaget de minimumsrettigheder, som enhver mistænkt eller tiltalt, der er involveret i en straffesag, der er rejst af Den Europæiske Anklagemyndighed, skal tildeles:

- ret til tolke- og oversætterbistand, som fastsat i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2010/64/EU,
- ret til information og aktindsigt, som fastsat i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2012/13/EU, og
- ret til adgang til advokatbistand og ret til kommunikation med og underretning af en tredjemand under frihedsberøvelse, som fastsat i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2013/48/EU om ret til adgang til advokatbistand i straffesager og ret til kommunikation ved anholdelse,
- ret til ikke at udtale sig og ret til uskyldsformodning,
- ret til retshjælp og
- ret til at fremlægge bevismidler, udpege sagkyndige og føre vidner.

2.6. Domstolsprøvelse (forslagets kapitel V)

Når Den Europæiske Anklagemyndighed udarbejder processkrifter under udøvelse af sin virksomhed, skal den ifølge forordningen anses for en national myndighed i relation til domstolsprøvelse. Dette indebærer, at det er medlemsstaternes nationale domstole, som forestår domstolskontrollen af Den Europæiske Anklagemyndigheds efterforskning og retsforfølgning.

Endvidere angives det i forslaget, at de nationale bestemmelser, der finder anvendelse på Den Europæiske Anklagemyndigheds virksomhed i henhold til forordningen, ikke skal anses for EU-retlige bestemmelser i relation til TEUF artikel 267. De nationale domstole kan således ikke indbringe præjudicielle spørgsmål for EU-Domstolen vedrørende fortolkning af den na-

tionale ret, selvom denne ifølge forordningen finder anvendelse på Den Europæiske Anklagemyndigheds efterforskning og retsforfølgning.

2.7. Databeskyttelse (forslagets kapitel VI)

Forslagets kapitel VI indeholder nærmere regler om Den Europæiske Anklagemyndigheds behandling af personoplysninger, der har til formål at specificere og supplere reglerne herom i Europa-Parlamentets og Rådets forordning 45/2001 af 18. december 2000 om beskyttelse af fysiske personer i forbindelse med behandling af personoplysninger i fællesskabsinstitutionerne og -organerne og om fri udveksling af sådanne oplysninger.

I forhold til personer, der i henhold til de berørte medlemsstaters lovgivning mistænkes for at have begået eller have medvirket til en lovovertrædelse, der er omfattet af Den Europæiske Anklagemyndigheds kompetence, eller som er blevet dømt for en sådan lovovertrædelse, angives det i forslaget, at Den Europæiske Anklagemyndighed kun må foretage manuel eller elektronisk behandling af de personoplysninger, der er opregnet i punkt 1 i bilaget til forordningen, til følgende formål:

- strafferetlig efterforskning og retsforfølgning, der foretages i medfør af denne forordning,
- udveksling af oplysninger med de kompetente myndigheder i medlemsstaterne og andre EU-organer i henhold til denne forordning, og
- samarbejde med tredjelande i henhold til denne forordning.

For så vidt angår vidner, forurettede og personer under 18 år, angives det i forslaget, at Den Europæiske Anklagemyndighed kun må behandle de personoplysninger, der er opregnet i punkt 2 i bilaget til forordningen, inden for rammerne af en strafferetlig efterforskning eller retsforfølgning i forbindelse med en eller flere af de former for lovovertrædelser, der er omfattet af Den Europæiske Anklagemyndigheds kompetence. Behandlingen af sådanne personoplysninger må kun finde sted, hvis det er absolut nødvendigt med henblik på de formål, der er nævnt umiddelbart ovenfor.

Derudover må Den Europæiske Anklagemyndighed også i et begrænset tidsrum, som ikke må overskride det tidsrum, der er nødvendigt for at afslutte den sag, som de behandlede oplysninger vedrører, behandle andre personoplysninger end vedrørende de ovennævnte persongrupper og/eller de i bilaget til forordningen opregnede kategorier af personoplysninger. Behandling af sådanne personoplysninger forudsætter, at de vedrører om-

stændighederne omkring en lovovertrædelse, at de er af umiddelbar betydning for og indgår i en igangværende efterforskning, som Den Europæiske Anklagemyndighed foretager, og at behandlingen af disse oplysninger er strengt nødvendig af hensyn til et af de tre formål, der er nævnt ovenfor. Behandlingen af sådanne specifikke oplysninger skal finde sted i overensstemmelse med bestemmelserne i forordningen, og den databeskyttelsesansvarlige underrettes straks, hvis denne adgang til at behandle personoplysninger bringes i anvendelse.

For så vidt angår særligt følsomme personoplysninger (personoplysninger vedrørende racemæssig eller etnisk baggrund, politisk, religiøs eller filosofisk overbevisning eller fagforeningsmæssigt tilhørsforhold samt vedrørende helbredsforhold og seksualliv) angives det i forslaget, at Den Europæiske Anklagemyndighed kun må behandle disse, hvis disse oplysninger er strengt nødvendige for efterforskningen, og hvis de supplerer andre personoplysninger, der allerede er blevet behandlet. Den databeskyttelsesansvarlige skal underrettes straks, hvis dette stykke bringes i anvendelse. Hvis disse særligt følsomme personoplysninger vedrører vidner eller forurettede, skal beslutningen om at behandle dem træffes af den europæiske anklager.

Forordningsforlaget indeholder endvidere nærmere frister for, hvor lang tid Den Europæiske Anklagemyndighed må lagre personoplysninger. Som udgangspunkt må Den Europæiske Anklagemyndighed ikke lagre personoplysninger længere end indtil den første af følgende datoer:

- datoen for udløbet af forældelsesfristen for påtale i alle de medlemsstater, der er berørt af efterforskningen og retsforfølgningen,
- den dato, hvor personen blev frifundet, og retsafgørelsen har fået retskraft,
- tre år efter den dato, hvor retsafgørelsen har fået retskraft i den sidste af de medlemsstater, der er berørt af efterforskningen og retsforfølgningen, eller
- den dato, hvor Den Europæiske Anklagemyndighed konstaterede, at det ikke længere var nødvendigt for den at fortsætte efterforskningen eller retsforfølgningen.

Under alle omstændigheder skal Den Europæiske Anklagemyndighed hvert tredje år efter indlæsningen vurdere, om det fortsat er nødvendigt at lagre oplysningerne. Hvis personoplysninger vedrørende mistænkte, vidner, forurettede og personer under 18 år lagres i en længere periode end fem år, underrettes Den Europæiske Tilsynsførende for Databeskyttelse

herom.

Når en af de fire ovennævnte frister udløber, skal Den Europæiske Anklagemyndighed ifølge forslaget foretage en vurdering af, om det er nødvendigt fortsat at lagre oplysningerne, for at den kan udføre sine opgaver, og den kan undtagelsesvis beslutte at lagre oplysningerne, indtil den næste vurdering skal foretages. Det skal i den forbindelse angives, hvorfor en fortsat lagring heraf er berettiget, og begrundelsen herfor skal registreres. Hvis der ikke træffes beslutning om fortsat at lagre personoplysningerne, slettes de automatisk efter tre år.

For så vidt angår den registreredes ret til indsigt samt til at anmode om berigtigelse, sletning eller begrænsning i behandlingen af personoplysninger henviser forordningsforslaget til reglerne herom i Europa-Parlamentets og Rådets forordning 45/2001 af 18. december 2000 om beskyttelse af fysiske personer i forbindelse med behandling af personoplysninger i fællesskabsinstitutionerne og -organerne og om fri udveksling af sådanne oplysninger.

Derudover fastsættes i forslaget bl.a. nærmere regler om registrering og dokumentation, udpegning af en databeskyttelsesansvarlig, databeskyttelsesansvar, ansvar for uautoriseret eller ukorrekt behandling af personoplysninger, samarbejde med Den Europæiske Tilsynsførende for Databeskyttelse og de nationale datatilsynsmyndigheder samt klageadgang for registrerede til Den Europæiske Tilsynsførende for Databeskyttelse.

2.8. Bestemmelser om Den Europæiske Anklagemyndigheds forbindelser med sine partnere (forslagets kapitel VIII)

2.8.1. Forbindelser med partnere

Forslagets kapitel VIII angiver, med hvem og hvordan Den Europæiske Anklagemyndighed kan indlede samarbejde. Den Europæiske Anklagemyndighed kan, i det omfang det er nødvendigt for dens udførelse af sine opgaver, indlede et varigt samarbejde med EU-organer og -agenturer i overensstemmelse med disse organers og agenturers mål, de kompetente myndigheder i tredjelande, internationale organisationer og Den Internationale Kriminalpolitiorganisation (Interpol).

Den Europæiske Anklagemyndighed skal efter forslaget for det første etablere og opretholde et særligt tæt forhold til Eurojust på grundlag af et nært samarbejde og udvikling af operationelle, administrative og forvalt-

ningsmæssige forbindelser mellem dem.

Eurojust kan i operationelle sager inddrages af Den Europæiske Anklagemyndighed, hvis der er tale om en grænseoverskridende eller kompleks sag, og hvis et af en række nærmere opregnede kriterier er opfyldt. Det kan f.eks. være i tilfælde, hvor efterforskningen har afsløret forhold, der falder uden for Den Europæiske Anklagemyndigheds saglige eller stedlige kompetence. Dette kan også være for at lette indgåelsen af en aftale mellem Den Europæiske Anklagemyndighed og den/de berørte medlemsstat/medlemsstater om accessorisk kompetence, jf. pkt. 2.2.2 ovenfor, eller for at anmode Eurojust eller dets kompetente nationale medlem(mer) om at yde bistand i forbindelse med fremsendelse af afgørelser eller anmodninger om gensidig retshjælp til og fuldbyrdelse i stater, der er medlemmer af Eurojust, men som ikke deltager i oprettelsen af Den Europæiske Anklagemyndighed, eller tredjelande.

Samarbejdet med Eurojust omfatter også udveksling af personoplysninger. Alle oplysninger, der udveksles i den forbindelse, må dog kun anvendes til de formål, hvortil de blev meddelt. Enhver anden anvendelse af oplysningerne er kun tilladt, såfremt denne anvendelse falder ind under det modtagende organs beføjelser, og efter forudgående tilladelse fra det organ, som meddelte oplysningerne.

Herudover lægges der i forslaget endvidere op til, at samarbejdet med Eurojust skal indebære, at Den Europæiske Anklagemyndighed benytter sig af Eurojusts administrative bistand og ressourcer, og at det nærmere indhold af denne ordning reguleres ved en aftale. Derudover er det hensigten, at Eurojust skal yde en række tekniske tjenester til Den Europæiske Anklagemyndighed, f.eks. teknisk bistand i forbindelse med udarbejdelsen af årsbudgettet samt i forbindelse med ansættelse af personale, sikkerhedstjenester, it-tjenester og tjenester inden for økonomisk forvaltning, regnskab og revision.

For det andet skal Den Europæiske Anklagemyndighed ifølge forslaget udvikle et særligt tæt forhold til Europol, som omfatter udveksling af oplysninger, herunder personoplysninger. Anvendelsen af personoplysninger er underlagt de samme begrænsninger som i forhold til samarbejdet med Eurojust, jf. umiddelbart ovenfor.

Derudover skal Den Europæiske Anklagemyndighed indgå en aftale med Kommissionen, herunder med OLAF, hvor der fastsættes nærmere regler

om samarbejde med henblik på at gennemføre de forpligtelser, der er omhandlet i TEUF artikel 325, stk. 3. Denne bestemmelse angiver, at medlemsstaterne samordner deres optræden med henblik på at beskytte Unionens finansielle interesser mod svig, og at de sammen med Kommissionen med henblik herpå tilrettelægger et snævert, løbende samarbejde mellem de kompetente myndigheder.

For det tredje kan Den Europæiske Anklagemyndighed efter forslaget etablere samarbejdsordninger med tredjelandes myndigheder og internationale organisationer. Ifølge forslaget kan sådanne samarbejdsordninger navnlig vedrøre udveksling af strategiske oplysninger og udstationering af forbindelsesofficerer ved Den Europæiske Anklagemyndighed, ligesom Den Europæiske Anklagemyndighed efter aftale med de kompetente myndigheder kan udpege kontaktpunkter i tredjelande for at lette samarbejdet.

Forslaget giver endvidere mulighed for, at Kommissionen i medfør af TEUF artikel 218 kan fremlægge forslag om indledning af forhandlinger om aftaler med et eller flere tredjelande om samarbejde mellem Den Europæiske Anklagemyndighed og de kompetente myndigheder i disse tredjelande med hensyn til retshjælp i straffesager og udlevering i sager, der henhører under Den Europæiske Anklagemyndigheds kompetenceområde.

Endelig skal medlemsstaterne ifølge forslaget anerkende Den Europæiske Anklagemyndighed som en kompetent myndighed i forbindelse med gennemførelsen af deres internationale aftaler om retshjælp i straffesager og i forbindelse med udlevering for så vidt angår straffbare handlinger, der henhører under dens kompetenceområde. Om fornødent ændrer medlemsstaterne disse internationale aftaler for at sikre, at Den Europæiske Anklagemyndighed kan udøve sin virksomhed med støtte i sådanne aftaler, når den udfører sine opgaver.

2.8.2. Videregivelse af personoplysninger

Forslagets kapitel VIII fastlægger endvidere betingelserne for, hvornår Den Europæiske Anklagemyndighed kan videregive personoplysninger til EU-organer eller –agenturer samt til tredjelande og internationale organisationer.

Videregivelse til EU-organer eller –agenturer kan efter forslaget ske, hvis det er nødvendigt for, at den selv eller det modtagende EU-organ eller –agentur kan udføre deres opgaver, medmindre der er fastsat begrænsninger

herfor i medfør af denne forordning.

Videregivelse af personoplysninger til en myndighed i et tredjeland eller til en international organisation eller Europol kan efter forslaget alene ske i det omfang, det er nødvendigt for udførelsen af dens opgaver.

Derudover forudsætter videregivelsen til et tredjeland mv., at Kommissionen har truffet afgørelse om, at det pågældende land mv. sikrer et tilstrækkeligt niveau for databeskyttelse, jf. Europa-Parlamentet og Rådets direktiv 95/46/EF af 24. oktober 1995 om beskyttelse af fysiske personer i forbindelse med behandling af personoplysninger og om fri udveksling af sådanne oplysninger, eller at videregivelsen har hjemmel i en international aftale, der er indgået mellem Unionen og det pågældende tredjeland mv. i medfør af TEUF artikel 218, og som frembyder tilstrækkelige garantier med hensyn til beskyttelsen af privatlivets fred og fysiske personers grundlæggende rettigheder og friheder.

Hvis disse betingelser for videregivelse til et tredjeland mv. ikke er opfyldt, giver forslaget mulighed for, at Den Europæiske Anklagemyndighed kan give tilladelse til videregivelse af personoplysninger til tredjelands mv. under hensyntagen til en sags konkrete omstændigheder, hvis:

- det er strengt nødvendigt at videregive oplysninger for at beskytte Unionens væsentlige interesser inden for rammerne af Den Europæiske Anklagemyndigheds målsætninger,
- det er strengt nødvendigt at videregive oplysningerne af hensyn til forebyggelse af en nært forestående fare forbundet med kriminalitet eller terrorhandlinger,
- det af andre grunde er nødvendigt, eller der gælder en retlig forpligtelse til, at oplysningerne videregives for at beskytte en vigtig samfundsinteresse i Unionen eller medlemsstaterne, der er anerkendt i EU-retten eller i national ret, eller for, at retskrav kan fastslås, gøres gældende eller forsvares, eller
- det er nødvendigt at videregive oplysningerne for at beskytte den registreredes eller en anden persons vitale interesser.

Herudover giver forslaget mulighed for, at Den Europæiske Anklagemyndighed efter aftale med Den Europæiske Tilsynsførende for Databeskyttelse løbende kan videregive personoplysninger i periode, der ikke må overstige et år (dog med mulighed for forlængelse), hvis én af de fire ovennævnte betingelser er opfyldt, og hvis der foreligger garantier for beskyt-

telsen af privatlivets fred og fysiske personers grundlæggende rettigheder og friheder.

2.9. Øvrige emner (forslagets kapitel VII, IX og X)

Forslagets kapitel VII indeholder finansielle bestemmelser og bestemmelser vedrørende personale.

Kapitel IX omhandler diverse bestemmelser om bl.a. tavshedspligt, gennemsigtighed, afrapportering mv. til Europa-Parlamentet, Rådet, de nationale parlamenter og Kommissionen.

Kapitel X indeholder overgangsbestemmelser og afsluttende bestemmelser. Det foreslås bl.a., at Kommissionen senest fem år efter forordningens ikrafttræden forelægger en evalueringsrapport af forordningens gennemførelse ledsaget af eventuelle ændringsforslag samt Kommissionens vurdering af, hvorvidt det er muligt og tilrådeligt at udvide Den Europæiske Anklagemyndigheds kompetenceområde til andre lovovertrædelser, jf. TEUF artikel 86, stk. 4.

3. Gældende dansk ret

Efter de gældende regler varetages den strafferetlige beskyttelse af Unionens finansielle interesser af medlemsstaterne. I tilfælde af f.eks. svig med EU-midler i Danmark er det i henhold til retsplejeloven det danske politi og den danske anklagemyndighed, der gennemfører efterforskningen, beslutter om der skal rejses tiltale og i givet fald fører sagen ved retten. Udenlandske myndigheder kan være til stede og deltage, herunder stille spørgsmål til et vidne, i forbindelse med efterforskning og retsforfølgning her i landet, der iværksættes af dansk politi og anklagemyndighed efter begæring fra en udenlandsk myndighed.

Efterforskningen af straffesager er i et vist omfang undergivet domstolskontrol. Således skal retten i forbindelse med visse særlige efterforskningsskridt, f.eks. indgreb i meddelelshemmeligheden, ransagning og beslaglæggelse, påse, at betingelserne for indgrebet – såsom mistankekrav, proportionalitetskrav samt krav til indgrebets betydning for efterforskningen og til lovovertrædelsens grovhed – er opfyldt.

De materielle straffebestemmelser, der finder anvendelse på sager vedrørende beskyttelse af Unionens finansielle interesser, findes i straffeloven

og særlovgivningen.

Ved grænseoverskridende kriminalitet, herunder lovovertrædelser der vedrører Unionens finansielle interesser, samarbejder politi og anklagemyndighed efter behov med myndighederne i andre lande. For så vidt angår samarbejdet med myndighederne i andre EU-medlemsstater, sker dette navnlig gennem Europol, Eurojust og Det Europæiske Retlige Netværk.

Eurojust er en koordinationsenhed mellem EU-medlemsstaternes anklagemyndigheder, der giver større mulighed for at samordne efterforskning og retsforfølgning af straffesager under Eurojusts kompetenceområde. Eurojust kan f.eks. anmode et eller flere lande om at iværksætte efterforskning eller retsforfølgning i konkrete sager eller at nedsætte fælles efterforskningshold i sager.

Kommissionen har allerede i dag en til dels uafhængig svigsbekæmpelseenhed, OLAF, der har til opgave at beskytte Unionens interesser mod ulovlig virksomhed, som kan føre til disciplinærsager og straffesager. OLAF, hvis personale ofte er politiuddannet, har kompetence til selv at gennemføre undersøgelser af administrativ karakter og formidle resultaterne videre til de nationale myndigheder, herunder politi- og anklagemyndighederne. OLAF udøver desuden en støttefunktion i forhold til de nationale politi- og anklagemyndigheder i konkrete sager vedrørende EU-svig og har bl.a. en koordineringsfunktion i tværnationale sager. Herudover bidrager OLAF til den forebyggende indsats mod EU-svig.

4. Lovgivningsmæssige og statsfinansielle konsekvenser

Forslaget er som nævnt fremsat under henvisning til TEUF artikel 86, der er omfattet af det danske retsforbehold. Danmark deltager således ikke i vedtagelsen af forordningsforslaget, som ikke vil være bindende for eller finde anvendelse i Danmark.

Forslaget har derfor hverken lovgivningsmæssige eller statsfinansielle konsekvenser.

5. Høring

Forslaget har været i høring hos følgende myndigheder og organisationer mv. Præsidenten for Vestre Landsret, Præsidenten for Østre Landsret, Præsidenten for Sø- og Handelsretten, Præsidenterne for byretterne, Advokat-

rådet, Amnesty International, Danske Advokater, Datatilsynet, Den Danske Dommerforening, Dommerfuldmægtigforeningen, Domstolsstyrelsen, Foreningen af Advokater og Advokatfuldmægtige, Foreningen af Offentlige Anklagere, Handelshøjskolen i København (Juridisk Institut), Handelshøjskolen i Aarhus (Juridisk Institut), Institut for Menneskerettigheder, Kriminalpolitisk Forening (KRIM), Københavns Universitet, Landsforeningen af Forsvarsadvokater, Politiforbundet, Retspolitisk Forening, Retssikkerhedsfonden, Rigsadvokaten, Rigspolitiet, Syddansk Universitet (Juridisk Institut), Aalborg Universitet (Juridisk Institut), Aarhus Universitet (Juridisk Institut).

Præsidenten for Vestre Landsret, Præsidenten for Østre Landsret, Præsidenten for Sø- og Handelsretten, Præsidenten for Københavns Byret på vegne af de øvrige byretter, Den Danske Dommerforening, Dommerfuldmægtigforeningen, Domstolsstyrelsen, Foreningen af Offentlige Anklagere, Institut for Menneskerettigheder, Politiforbundet og Rigspolitiet har ikke haft bemærkninger til forslaget.

Rigsadvokaten, Advokatrådet, Landsforeningen af Forsvarsadvokater, Retspolitisk Forening og Datatilsynet har afgivet høringsvar til forslaget. De fremsendte bemærkninger er nærmere beskrevet nedenfor.

5.1. Generelle bemærkninger

Rigsadvokaten bemærker, at det grundlæggende er en politisk beslutning, hvorvidt Danmark, såfremt forslaget ikke havde været omfattet af det danske retsforbehold, skulle tilslutte sig en EU-institution, der er tillagt eksklusive, overstatslige beføjelser til at efterforske og retsforfølge visse strafbare handlinger, der skader Unionens finansielle interesser. Rigsadvokaten kan tilslutte sig Justitsministeriets samlenotat af 26. september 2013, hvoraf det fremgår, at den danske anklagemyndighed varetager indsatsen mod svig, herunder med EU-midler, effektivt og målrettet. Rigsadvokaten bemærker endvidere, at forslaget er ganske omfattende, samt at det indeholder en del uklarheder, som bør søges afklaret under forhandlingerne.

Retspolitisk Forening bemærker, at foreningen ud fra en suverænitetstragting og en betragtning om retssikkerhed for borgerne i relation til efterforskning og domstolsbehandling generelt må tage afstand fra den filosofi, forslaget er udtryk for. Retspolitisk Forening finder, at forslaget er udtryk for mere EU-myndighedsudøvelse på et sagsområde, hvor et effektivt samarbejde mellem landene og med EU's allerede eksisterende institu-

tioner, f.eks. OLAF, bør kunne virke og håndhæves. Retspolitisk Forening lægger vægt på, at EU-borgere bør møde nationale politi- og anklagemyndigheder samt domstole.

Advokatrådet og **Landsforeningen af Forsvarsadvokater** bemærker sammenfattende, at forslaget til Rådets forordning om oprettelse af en europæisk anklagemyndighed forekommer tungt og på flere punkter uklart.

5.2. Kapitel I: Genstand og definitioner

Advokatrådet og **Landsforeningen af Forsvarsadvokater** bemærker vedrørende forslagets artikel 2, at formuleringen ”strafbare handlinger, der skader Unionens finansielle interesser” er en vag formulering, der kan give anledning til mange afgrænsningsproblemer.

5.3. Kapitel II: Almindelige bestemmelser

5.3.1. Den europæiske anklagemyndigheds struktur

Rigsadvokaten bemærker, at det vil være mest hensigtsmæssigt med en decentraliseret struktur, hvor nationale delegerede i videst muligt omfang integreres i de nationale anklagemyndigheder. Dermed vil det være muligt at sikre national forankring af de sager, der vedrører den enkelte medlemsstat, ligesom det vil være muligt at bygge videre på den ekspertise, der er opbygget hos den nationale anklagemyndighed. Rigsadvokaten anfører, at de nationale delegerede samtidig skal kunne fungere som nationale anklagere med behandling af andre sager end dem, der er omfattet af den europæiske anklagemyndigheds mandat.

5.3.2. Den europæiske anklagemyndigheds opgaver og kompetencer

Rigsadvokaten bemærker, at det ville være hensigtsmæssigt at overveje en model, hvor den europæiske anklagemyndigheds kompetence er subsidiær i forhold til de nationale myndigheders kompetence, idet indsatsen mod svig allerede varetages effektivt og målrettet.

5.3.3. Den europæiske anklagemyndigheds uafhængighed

Rigsadvokaten sætter spørgsmålstegn ved, om man vil kunne sikre den delegerede anklagers fuldstændige uafhængighed af den nationale anklagemyndighed, som forslaget foreslår, idet Rigsadvokaten påpeger, at det

må formodes, at den delegerede anklager efter sin udnævnelsesperiode (5 år med mulighed for genudnævnelse) kan være interesseret i at fortsætte i den nationale anklagemyndighed.

Advokatrådet og **Landsforeningen af Forsvarsadvokater** bemærker, at de europæiske anklageres uafhængighed kan give anledning til bekymring, idet de europæiske anklagere ikke er underlagt klageadgang og kun kan afskediges af Rådet ved grove tjenesteforseelser.

5.4. Kapitel III: Procedureregler for efterforskning, retsforfølgning og behandling af straffesager

5.4.1. Straffeprocessuelle bestemmelser

Rigsadvokaten bemærker, at den europæiske anklagemyndighed i videst muligt omfang bør operere på baggrund af nationale procesregler. Rigsadvokaten anfører, at det bør afklares, hvad retsvirkningen vil være, når forordningen, der er direkte anvendelig i medlemsstaterne og vil have forrang for retsplejelovens regler, indeholder andre regler end dem, der fremgår af retsplejeloven, f.eks. i forhold til reglerne om anholdelse. Rigsadvokaten anfører endvidere, at det ville være bedre i tråd med danske retsprincipper, hvis det var muligt at påklage afgørelser, der går ud på at afvise eller indstille en efterforskning.

5.4.2. Særligt vedrørende anerkendelse af bevismidler

Advokatrådet og **Landsforeningen af Forsvarsadvokater** finder forslagets artikel 30 vedrørende anerkendelse af bevismidler særdeles vidtgående og mener, at bestemmelsen medfører en risiko for såkaldt ”forum shopping”, idet den europæiske anklagemyndighed kan have interesse i at retsforfølge en lovovertrædelse i ét land frem for et andet. Advokatrådet er af den opfattelse, at bevisreglerne bør ændres således, at bevis indsamlet i ét medlemsland, kun kan anvendes i et andet medlemsland, hvis begge landes lovgivning tillader anvendelse af beviset.

5.4.3. Særligt vedrørende jurisdiktion

Advokatrådet og **Landsforeningen af Forsvarsadvokater** finder, at der i forslaget mangler klare regler for jurisdiktion i tilfælde af grænseoverskridende kriminalitet, samt at der bør sikres en judiciel prøvelse af spørgsmålet, eventuelt med klageadgang til EU-domstolen.

5.5. Kapitel IV: Processuelle garantier

Advokatrådet og **Landsforeningen af Forsvarsadvokater** bemærker, at den sigtedes rettigheder ikke er tilstrækkeligt specificeret i forslaget, og at forslaget mangler bestemmelser vedrørende erstatning til den sigtede, f.eks. i det tilfælde, at han måtte blive frifundet.

5.6. Kapitel VI: Databeskyttelse

Datatilsynet har bemærket, at Den fælles kontrolinstans for Eurojust (JSB) den 14. november 2013 har afgivet en udtalelse om Eurojust, og at Den Europæiske Tilsynsførende for Databeskyttelse ifølge deres hjemmeside bl.a. vil afgive en udtalelse om ”Establishment of a European Public Prosecutor’s Office (EPPO) to protect the financial interests of the Union”, hvorfor Datatilsynet anbefaler, at disse udtalelser indgår i overvejelserne om de aktuelle forslag. Datatilsynet anfører endvidere, at Europaudvalget i det britiske underhus (The European Scrutiny Committee of the House of Commons) den 11. september 2013 har afgivet en rapport om bl.a. forslaget til Rådets forordning om oprettelse af en europæisk anklagemyndighed, og at de persondataretlige spørgsmål, der rejses i rapporten, kan indgå i overvejelserne om de aktuelle forslag.

Advokatrådet og **Landsforeningen af Forsvarsadvokater** bemærker, at der gives den europæiske anklagemyndighed en vid adgang til at indsamle, videregive og lagre oplysninger, herunder personfølsomme oplysninger, og at der bør være et uafhængigt tilsynsorgan til at bedømme nødvendigheden af den meget omfattende kompetence.

5.7. Kapitel VII: Finansielle bestemmelser og bestemmelser vedrørende personale

Rigsadvokaten bemærker, at det er nødvendigt, at midlerne til den europæiske anklagemyndighed ikke må gå fra Eurojusts budget på en sådan måde, at Eurojust ikke fremover kan varetage sine operationelle opgaver i fuldt tilfredsstillende omfang.

6. Nærhedsprincippet

Kommissionen har i forslaget i forhold til nærhedsprincippet anført, at der er behov for tiltag på EU-plan, fordi den planlagte foranstaltning i sig selv har en EU-dimension. Den indebærer EU-baseret styring og koordinering

af efterforskning og retsforfølgning i forbindelse med strafbare handlinger, der skader Unionens finansielle interesser, som skal beskyttes af både Unionen og medlemsstaterne, jf. TEUF artikel 310, stk. 6, og artikel 325. I overensstemmelse med nærhedsprincippet kan dette mål ifølge Kommissionen kun nås på EU-plan pga. dets omfang og virkninger. Den nuværende situation, hvor retsforfølgning i forbindelse med lovovertrædelser, der skader Unionens finansielle interesser, alene varetages af medlemsstaternes myndigheder, opfylder ifølge Kommissionen ikke i tilstrækkelig grad dette mål.

Kommissionen har endvidere anført, at forslaget i overensstemmelse med proportionalitetsprincippet ikke går videre, end hvad der er nødvendigt for at nå dette mål. Løsningerne i forslaget er de mindst indgribende for så vidt angår medlemsstaternes retsorden og institutionelle strukturer. De vigtigste aspekter af forslaget, bl.a. hvilken lovgivning der finder anvendelse på efterforskningsskridt, antallet af delegerede anklagere, den decentrale karakter af Den Europæiske Anklagemyndighed og systemet med domstolskontrol, er udformet således, at de ikke går videre, end hvad der er nødvendigt for at nå dette mål.

Endelig har Kommissionen anført, at Unionens kompetence til at bekæmpe svig og andre lovovertrædelser, der skader dens finansielle interesser, klart fremgår af TEUF artikel 86 og 325. Da Unionens kompetence ikke er underordnet medlemsstaternes kompetence, og udøvelsen af dens kompetence er blevet nødvendig for at sikre en mere effektiv beskyttelse af Unionens finansielle interesser, er forslaget ifølge Kommissionen i overensstemmelse med nærhedsprincippet.

Efter fremsættelsen af forslaget har Kommissionen fået et såkaldt ”gult kort” på forslaget, idet 11 landes parlamenter/kamre (i alt 14 parlamenter/kamre) efter proceduren i artikel 6 og 7 i tillægsprotokol nr. 2 om anvendelse af nærhedsprincippet og proportionalitetsprincippet har afgivet begrundede udtalelser om, at forslaget ikke er i overensstemmelse med nærhedsprincippet.

Kommissionen har den 27. november 2013 meddelt, at forslaget er blevet genovervejet, og at Kommissionen vil fastholde dette, men at der i lovgivningsprocessen vil blive taget behørigt hensyn til de nationale parlameters begrundede udtalelser. Kommissionen har i meddelelsen af 27. november 2013 konkluderet, at forslaget efterlever nærhedsprincippet i artikel 5, stk. 3, i TEU, hvorfor Kommissionen ikke finder det nødvendigt at

trække forslaget tilbage eller ændre dette.

Kommissionen bemærker, at målet ikke opfyldes tilstrækkeligt på nationalt plan. Kommissionen anfører, at det ikke er forholdene i den enkelte medlemsstat, der er afgørende, hvis det kan påvises, at foranstaltningerne i medlemsstaterne generelt er utilstrækkelige, og at foranstaltninger på EU-plan generelt set ville opfylde det politiske mål bedre. Kommissionen lægger bl.a. vægt på, at OLAF's årlige statistikker viser, at de nationale straffesager ikke er effektive, idet de varer for længe, ligesom mange sager er blevet afvist inden retssagen.

Kommissionen bemærker, at de eksisterende organer på EU-plan ikke er tilstrækkelige til at afhjælpe de konstaterede mangler, idet OLAF's beføjelser er begrænset til administrative undersøgelser, og da der er iboende begrænsninger i den rolle, Europol og Eurojust spiller.

Vedrørende merværdien af forslaget bemærker Kommissionen, at det foreslåede system efter Kommissionens opfattelse vil tilføre bekæmpelsen af svig til skade for Unionen en væsentlig merværdi, herunder ved at forhindre såkaldt "forum shopping".

Kommissionen begrundet afslutningsvist, at den finder strukturen for den europæiske anklagemyndighed samt karakteren og omfanget af myndighedens kompetencer i overensstemmelse med nærhedsprincippet.

Det er regeringens vurdering, at forslaget er i overensstemmelse med nærhedsprincippet. Regeringen har herved bl.a. lagt vægt på, at det konkrete forslag i vidt omfang bygger på anvendelse af nationale straffeprocessuelle regler og alene vedrører svig med Unionens finansielle midler og ikke øvrige sager om svig. Det bemærkes, at oprettelsen af en europæisk anklagemyndighed er forudsat i TEUF.

7. Andre landes kendte holdninger

Som nævnt ovenfor har 11 landes parlamenter/kamre (i alt 14 parlamenter/kamre) afgivet begrundede udtalelser om, at forslaget ikke er i overensstemmelse med nærhedsprincippet. Der er tale om følgende lande: Storbritannien, Nederlandene, Ungarn, Tjekkiet, Irland, Cypern, Frankrig, Malta, Sverige, Rumænien, Slovenien. Gruppen af nationale parlamenter finder typisk ikke, at Kommissionen i tilstrækkelig grad har argumenteret for op-

rettelsen af en anklagemyndighed på europæisk niveau og peger ligeledes på, at strafferet primært hører under national kompetence.

Der ses ikke i øvrigt at foreligge offentlige tilkendegivelser om de øvrige medlemsstaters holdning til sagen.

8. Foreløbig generel dansk holdning

Fra dansk side kan man støtte initiativer, der med respekt af grundlæggende principper i national ret samt nationale myndigheders beføjelser sikrer et effektivt samarbejde om bekæmpelse af grov international kriminalitet, herunder samarbejde om efterforskning og retsforfølgning i konkrete straffesager. Dette gælder ligeledes i forhold til bekæmpelsen af strafbare handlinger, der skader Unionens finansielle interesser.

Fra dansk side anser man samarbejdet mellem de nationale myndigheder, Europol og Eurojust i sager, der vedrører strafbare handlinger, som skader Unionens finansielle interesser, for at være særdeles nyttigt, ligesom man anser medlemsstaternes samarbejde i disse sager med Det Europæiske Kontor til Bekæmpelse af Svig (OLAF) for velfungerende.

Det er endvidere regeringens opfattelse, at den danske anklagemyndighed varetager indsatsen mod svig, herunder svig med EU-midler, effektivt og målrettet.

Den grundlæggende ordning i det danske retssystem er, at det er det danske politi og den danske anklagemyndighed, der gennemfører efterforskning, beslutter om der skal rejses tiltale og i givet fald fører straffesager ved de danske domstole, og regeringen er derfor skeptisk over for det element i forslaget, som lægger op til, at Den Europæiske Anklagemyndighed skal kunne efterforske og retsforfølge i de enkelte medlemsstater.

På den baggrund er det regeringens foreløbige holdning, at oprettelsen af en europæisk anklagemyndighed rejser spørgsmål om, hvorvidt der hermed sikres en mere effektiv beskyttelse af Unionens finansielle interesser.

9. Europa-Parlamentet

Forslaget skal efter TEUF artikel 86, stk. 1, vedtages efter en særlig lovgivningsprocedure, hvor Rådet træffer afgørelse med enstemmighed efter Europa-Parlamentets godkendelse.

Europa-Parlamentet har den 12. marts 2014 afgivet en foreløbig rapport om forslaget til Rådets forordning om oprettelse af en europæisk anklagemyndighed, hvori Parlamentet kommer med en række anbefalinger til ændringer af forslaget, som Parlamentet anmoder Rådet om at tage behørigt hensyn til ved behandlingen af forslaget.

10. Specialudvalget for politimæssigt og retligt samarbejde

Sagen har senest været drøftet i Specialudvalget for politimæssigt og retligt samarbejde den 20. maj 2014.

11. Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg

Forslaget har senest været forelagt for Folketingets Europaudvalg til orientering forud for rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 3.-4. marts 2014.

Dagsordenspunkt 15: Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om Den Europæiske Unions Agentur for Strafferetligt Samarbejde (Eurojust)*

Revideret notat. Ændringerne er markeret med kursiv.

Sagen er omfattet af retsforbeholdet.

KOM(2013) 535 endelig

Resumé

Sagen er omfattet af retsforbeholdet. Det forventes, at formandskabet på rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 5.-6. juni 2014 vil lægge op til en drøftelse af dele af forordningsforslaget. Forslaget viderefører dele af de nugældende regler for Eurojust. Samtidig lægges der op til en række nyskabelser, herunder foreslås en strømligning af Eurojusts virke og struktur med henblik på at sikre, at dets operationelle funktioner styrkes ved at mindske de nationale medlemmers administrative arbejdsbyrde. Forslaget har ikke lovgivningsmæssige eller statsfinansielle konsekvenser. Forslaget vurderes at være i overensstemmelse med nærhedsprincippet. Fra dansk side er man overordnet positivt indstillet over for forslaget.

1. Baggrund

Eurojust blev oprettet ved Rådets afgørelse 2002/187/RIA af 28. februar 2002 om oprettelse af Eurojust for at styrke bekæmpelsen af grov kriminalitet, og medlemsstaternes samarbejde i Eurojust er efterfølgende blevet forstærket ved Rådets afgørelse 2009/426/RIA af 16. december 2008 om styrkelse af Eurojust.

Eurojust er en EU-institution, etableret på mellemstatsligt grundlag. Eurojusts hovedopgave er at styrke indsatsen vedrørende efterforskning og retsforfølgning af alvorlig, grænseoverskridende kriminalitet, navnlig når kriminaliteten er organiseret og berører to eller flere medlemsstater.

Kommissionen har som en del af baggrunden for det foreliggende forordningsforslag peget på, at det i Traktaten om Den Europæiske Unions Funktionsmåde (TEUF) artikel 85, stk. 1, 2. led, bestemmes, at Europa-Parlamentet og Rådet ved forordning efter den almindelige lovgivningsprocedure skal fastlægge Eurojusts struktur, funktionsmåde, indsatsområde og opgaver.

Kommissionen har endvidere henvist til, at der i løbet af det seneste årti er

sket en eksplosion i den grænseoverskridende kriminalitet, bl.a. hvad angår narkotikasmugling, menneskehandel, terrorisme og internetkriminalitet, herunder børnepornografi. Et fællestræk ved alle disse former for kriminalitet er, at kriminaliteten begås på tværs af grænserne af særdeles mobile og fleksible grupper, som opererer inden for flere forskellige retssystemer og kriminelle sektorer. Hvis de skal bekæmpes effektivt, er der efter Kommissionens opfattelse behov for en koordineret paneuropæisk indsats.

Derudover har Kommissionen peget på, at det forhold, at kriminalitet i stigende grad begås på tværs af grænserne og dækker flere forskellige kriminelle aktiviteter, gør det vanskeligere for de enkelte medlemsstater at opklare og håndtere grænseoverskridende kriminalitet, især organiseret kriminalitet. Eurojusts opgave med at forbedre det retlige samarbejde og koordineringen mellem medlemsstaternes kompetente retsmyndigheder og bistå efterforskninger, der involverer tredjelande, er stadig særdeles vigtig.

Endelig har Kommissionen henvist til den fælles tilgang til EU's decentraliserede agenturer, som Europa-Parlamentet, Rådet og Parlamentet godkendte i juli 2012, og som skal tages i betragtning i forbindelse med alle deres fremtidige beslutninger om EU's decentraliserede agenturer på grundlag af en analyse af den konkrete sag.

Forslaget indgår i en lovgivningspakke og fremsættes sammen med et forordningsforslag om oprettelsen af Den Fælles Europæiske Anklagemyndighed (KOM(2013) 534 endelig), der behandles i et særskilt notat.

På rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 7.-8. oktober 2013 præsenterede Kommissionen forslaget om Eurojust. Der var generel støtte til forslaget, selvom en række medlemsstater ikke så behov for en revision af Eurojust på nuværende tidspunkt.

Formandskabet forventes på rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 5.-6. juni 2014 at lægge op til en drøftelse af dele af forordningsforslaget.

Det danske retsforbehold

Forslaget er fremsat under henvisning til TEUF, navnlig artikel 85, og skal vedtages efter den almindelige lovgivningsprocedure (TEUF artikel 294).

Ifølge artikel 1 i protokollen om Danmark stilling deltager Danmark ikke i Rådets vedtagelse af foranstaltninger, der foreslås i henhold til TEUF,

tredje del, afsnit V, og ifølge protokollens artikel 2 er ingen af de foranstaltninger, der er vedtaget i henhold til TEUF, tredje del, afsnit V, bindende for Danmark, ligesom de ikke finder anvendelse i Danmark ("retsforbeholdet").

Det må forventes, at det danske retsforbehold og forordningsforslaget, herunder i lyset af de ændringer, der lægges op til i forhold til den nuværende ordning, vil føre til, at Danmark ikke længere vil deltage i Eurojust-samarbejdet.

2. Indhold

2.1. Generelt

Kommissionen har med forslaget lagt op til en gennemgribende omskrivning af retsgrundlaget for Eurojust. Indholdsmæssigt videreføres store dele af reglerne i de nugældende rådsafgørelser om Eurojust, dog i mange tilfælde omskrevet og/eller lettere justeret.

Hovedformålene med forslaget er ifølge Kommissionen følgende:

- at øge Eurojusts effektivitet ved at give det en ny forvaltningsstruktur,
- at forbedre Eurojust operationelle effektivitet ved at sikre en fælles definition af de nationale medlemmers status og beføjelser,
- at give Europa-Parlamentet og de nationale parlamenter en rolle i forbindelse med evalueringen af Eurojusts virke i overensstemmelse med Lissabontraktaten,
- at sikre, at den retlige ramme for Eurojust er i overensstemmelse med den fælles tilgang til EU's decentraliserede agenturer, samtidig med at dets særlige rolle, hvad angår koordineringen af igangværende strafferetlige efterforskninger, fuldt ud respekteres, og
- at sikre, at Eurojust kan arbejde tæt sammen med Den Europæiske Anklagemyndighed, når denne er blevet oprettet.

I det følgende er hovedvægten lagt på forslagets centrale og nyskabende dele.

2.2. Mål og opgaver (forslagets kapitel I)

Forslaget lægger op til, at Eurojust – ligesom i dag – skal have til opgave at støtte og styrke koordineringen af og samarbejdet mellem de nationale

myndigheder, der har til opgave at efterforske og forfølge grov kriminalitet, der berører to eller flere medlemsstater eller kræver retsforfølgning på fælles basis, på grundlag af operationer foretaget af medlemsstaternes myndigheder og Europol samt oplysninger fra disse. Eurojust udfører sine opgaver på anmodning af medlemsstaternes kompetente myndigheder eller på eget initiativ.

Eurojusts kompetence omfatter de 31 former for grov kriminalitet, der er opført på listen i bilag 1 til forslaget. Det drejer sig f.eks. om organiseret kriminalitet, terrorisme, narkotikahandel, hvidvaskning af penge, bestikelse, manddrab og grov legemsbeskadigelse, bortførelse, frihedsberøvelse og gidseltagning, seksuelt misbrug og seksuel udnyttelse af kvinder og børn, børnepornografi og hvervning af børn til seksuelle formål, racisme og fremmedhad, organiseret røveri samt underslæb og bedrageri. Forslaget indebærer, at Eurojusts kompetence ikke skal omfatte de former for kriminalitet, som foreslås henført under Den Europæiske Anklagemyndigheds kompetence, dvs. bekæmpelse af strafbare handlinger, der skader Unionens finansielle interesser. Derudover omfatter Eurojusts kompetence – som hidtil – såkaldte ”tilknyttede strafbare handlinger”, hvorved forstås strafbare handlinger, der begås for at skaffe midler til at begå de handlinger, der er opført på listen i bilag 1, strafbare handlinger, der begås for at fremme eller begå de handlinger, der er opført på listen i bilag 1, og strafbare handlinger, der begås for at undgå straf for de handlinger, der er opført på listen i bilag 1.

Forslagets bestemmelser om Eurojusts operationelle funktioner er i stor udstrækning en videreførelse af dets nuværende operationelle funktioner. Dog lægges der med forslaget op til, at flere af de operationelle funktioner skal udføres af et eller flere af de berørte nationale medlemmer i stedet for, at disse som i dag skal udføres af Eurojust som kollegium.

2.3. Eurojusts struktur og organisation (forslagets kapitel II)

2.3.1. Struktur

En central del af forslaget vedrører Eurojusts struktur. Som en nyskabelse lægger forslaget op til, at Eurojust – ud over de nationale medlemmer, kollegiet og en administrerende direktør – skal bestå af en bestyrelse.

2.3.2. Nationale medlemmer

Som i dag lægger forslaget op til, at hver medlemsstat udstationerer et nationalt medlem af Eurojust, hvis faste arbejdssted bliver på Eurojusts hjemsted. Hvert nationalt medlem bistås af én stedfortræder og en anden person, som assisterer medlemmet. Som en nyskabelse i forhold til den gældende ordning indeholder forslaget krav om, at stedfortræderen og assistenten har deres faste arbejdssted i Eurojust.

2.3.3. Kollegiet

Som en nyskabelse skal der i forhold til sammensætningen af kollegiet i Eurojust sondres mellem, om kollegiet udøver operationelle eller forvaltningsmæssige funktioner.

Når kollegiet udøver sine operationelle funktioner, dvs. de opgaver, der er forbundet med støtte mv. til de nationale myndigheders retsforfølgning, jf. 2.2. ovenfor, består det af alle de nationale medlemmer.

Når kollegiet udøver sine forvaltningsfunktioner, består det af alle de nationale medlemmer og to repræsentanter for Kommissionen. Kollegiets forvaltningsfunktioner består bl.a. i vedtagelse af Eurojusts årlige arbejdsprogram, vedtagelsen af Eurojusts budget, vedtagelse af en konsolideret årsberetning om Eurojusts aktiviteter, vedtagelse af en personaleplan, vedtagelse af regler for forebyggelse og styring af interessekonflikter i forhold til sine medlemmer, udnævnelse af den administrerende direktør og om nødvendigt forlængelse af den pågældendes mandat eller afskedigelse, udnævnelse af en regnskabsfører og en databeskyttelsesansvarlig, valg af formand og næstformænd samt vedtagelse af Eurojusts forretningsorden.

Kollegiet skal med to tredjedeles flertal blandt medlemmerne vælge en formand og to næstformænd blandt de nationale medlemmer. Formanden og næstformændene vælges for fire år og kan genvælges én gang. Som en nyskabelse skal Rådet ikke godkende kollegiets valg af formand og næstformænd.

Som en yderligere nyskabelse forlænges et nationalt medlems mandat som nationalt medlem af Eurojust, når den pågældende vælges til formand eller næstformand for Eurojust, således at det sikres, at vedkommende kan udføre sit hverv som formand eller næstformand.

I forslaget er det som noget nyt endvidere bestemt, at kollegiet mindst skal afholde et operationelt møde om måneden og mindst to ordinære møder om året med henblik på udøvelse af kollegiets forvaltningsopgaver. Derudover afholder det møder på formandens initiativ, på Kommissionens anmodning eller på anmodning af mindst to tredjedele af medlemmerne.

2.3.4. Bestyrelsen

Bestyrelsen – der som nævnt er et nyt organ i forhold til Eurojusts nuværende struktur – har til opgave at bistå kollegiet, men er ikke involveret i Eurojusts operationelle funktioner.

Bestyrelsen består af kollegiets formand og næstformænd, en repræsentant for Kommissionen og et andet medlem af kollegiet. Kollegiets formand fungerer som formand for bestyrelsen. Bestyrelsen træffer beslutninger med flertal blandt medlemmerne, idet hvert medlem har én stemme. Den administrerende direktør deltager i bestyrelsens møder, men har ikke stemmeret. Bestyrelsesmedlemmernes mandat er på fire år med undtagelse af medlemmet af kollegiet, som udpeges efter et toårigt rotationsystem. Bestyrelsesmedlemmernes mandat udløber, når deres mandat som nationale medlemmer udløber.

Bestyrelsen har til opgave at:

- forberede de beslutninger, som kollegiet skal vedtage under udøvelse af sine forvaltningsfunktioner,
- vedtage en strategi til bekæmpelse af svig, som står i et rimeligt forhold til risiciene for svig, hvad angår costbenefitanalysen af de foranstaltninger, der skal gennemføres,
- vedtage hensigtsmæssige gennemførelsesbestemmelser til tjenestemandsvedtægten og ansættelsesvilkårene for de øvrige ansatte,
- sikre en passende opfølgning af resultaterne og henstillingerne fra de interne og eksterne revisionsrapporter, evalueringer og undersøgelser, bl.a. fra Den Europæiske Tilsynsførende for Databeskyttelse (EDPS) og Det Europæiske Kontor for Bekæmpelse af Svig (OLAF),
- træffe alle beslutninger vedrørende indførelsen og om nødvendigt ændringen af Eurojusts interne administrative strukturer,
- bistå og rådgive den administrerende direktør i forbindelse med gennemførelsen af kollegiets beslutninger med henblik på at øge tilsynet med den administrative og budgetmæssige forvaltning
- træffe alle andre beslutninger, som ikke udtrykkeligt er tillagt kol-

legiet eller henhører under den administrerende direktørs ansvar,
og

- vedtage sin forretningsorden.

2.3.5. Den administrerende direktør

Som en nyskabelse lægges der med forslaget op til, at det er Kommissionen, som efter en åben og gennemsigtig udvælgelsesprocedure skal fremlægge en liste med kandidater for Eurojusts kollegium med henblik på udnævnelse af en administrerende direktør. Derudover lægges der som noget nyt endvidere op til, at kollegiets beslutning alene skal træffes med simpelt flertal og ikke som i dag med to tredjedels flertal. Tilsvarende ændringer gør sig gældende i forhold til reglerne om forlængelse af den administrerende direktørs mandat og ved afskedigelse.

Den administrerende direktør er ansvarlig for gennemførelsen af Eurojusts administrative opgaver. Den administrerende direktør er ifølge forslaget bl.a. ansvarlig for:

- den daglige forvaltning af Eurojust,
- gennemførelsen af kollegiets og bestyrelsens beslutninger,
- forberedelsen af arbejdsprogrammet og videregivelsen heraf til bestyrelsen og kollegiet, efter at Kommissionen er blevet konsulteret,
- gennemførelsen af arbejdsprogrammet og rapporteringen til bestyrelsen og kollegiet om gennemførelsen heraf,
- udarbejdelsen af Eurojusts årsberetning og fremlæggelsen heraf for bestyrelsen med henblik på færdiggørelse og for kollegiet med henblik på godkendelse,
- udarbejdelsen af en strategi for bekæmpelse af svig i Eurojust og forelæggelse for bestyrelsen til godkendelse,
- udarbejdelsen af et udkast til finansielle bestemmelser for Eurojust, og
- udarbejdelsen af et udkast til overslag over indtægter og udgifter for Eurojust og gennemførelsen af dets budget.

2.4. Operationelle anliggender (forslagets kapitel III)

Reglerne i forslagets kapitel III om Eurojusts operationelle anliggender er en videreførelse af de allerede gældende regler herom. Forslaget bibeholder således bl.a. den nuværende ordning med en koordineringsvagt til brug i hastesager, det nationale Eurojustkoordineringssystem samt reglerne om udveksling af oplysninger med medlemsstaterne og mellem nationale med-

lemmer og om meddelelse af oplysninger fra Eurojust til de kompetente nationale myndigheder. Endelig videreføres reglerne om Eurojusts sagsforvaltningssystem og adgangen hertil.

Det bemærkes dog, at medlemsstaternes forpligtelse til at underrette det nationale Eurojustmedlem foreslås ophævet i forhold til den gældende ordning for så vidt angår konkrete sager, som mindst tre medlemsstater er direkte involveret i og i forbindelse med hvilken, der er sendt anmodninger eller afgørelser om retligt samarbejde til mindst to medlemsstater.

2.5. Behandling af personoplysninger (forslagets kapitel IV)

Dele af reglerne i forslaget kapitel IV om Eurojusts behandling af personoplysninger er en videreførelse af de nugældende regler. Det drejer sig navnlig om fristerne for lagring af personoplysninger, autoriseret adgang til personoplysninger og udpegning af en databeskyttelsesansvarlig.

I forbindelse med oprettelsen af det ”nye” Eurojust som et EU-agentur indeholder forslaget dog flere steder bestemmelser, der skal afspejle, at Europa-Parlamentets og Rådets forordning 45/2001 af 18. december 2000 om beskyttelse af fysiske personer i forbindelse med behandling af personoplysninger i fællesskabsinstitutionerne og -organerne og om fri udveksling af sådanne oplysninger finder anvendelse på Eurojust.

I forhold til personer, der i henhold til de berørte medlemsstaters lovgivning mistænkes for at have begået eller have medvirket til en lovovertrædelse, der er omfattet af Eurojusts kompetence, eller som er blevet dømt for en sådan lovovertrædelse, angives det i forslaget, at Eurojust – i det omfang det er nødvendigt for udførelsen af sin udtrykkeligt beskrevne opgave – alene må behandle de personoplysninger, der er opregnet i punkt 1 i bilag 2 til forslaget, ved hjælp af elektronisk databehandling eller strukturerede manuelle registre inden for rammerne af sin kompetence og med henblik på udførelsen af sine operationelle opgaver.

For så vidt angår vidner, forurettede og personer under 18 år, angives det i forslaget, at Den Europæiske Anklagemyndighed kun må behandle de personoplysninger, der er opregnet i punkt 2 i bilag 2 til forordningen, inden for rammerne af en strafferetlig efterforskning eller retsforfølgning, der falder inden for Eurojusts kompetenceområde. Behandlingen af sådanne personoplysninger må kun finde sted, hvis det er absolut nødvendigt af hensyn til udførelsen af Eurojusts udtrykkeligt beskrevne opgave, og hvis

behandlingen af oplysningerne ligger inden for rammerne af agenturets kompetence og sker med Eurojusts operationelle opgaver for øje.

Derudover må Eurojust i undtagelsestilfælde også i et begrænset tidsrum, behandle andre personoplysninger end de ovennævnte vedrørende de pågældende persongrupper og/eller de i bilaget til forordningen opregnede kategorier af personoplysninger, hvis det er strengt nødvendigt af hensyn til en efterforskning, som Eurojust koordinerer.

For så vidt angår særligt følsomme personoplysninger (personoplysninger vedrørende racemæssig eller etnisk baggrund, politisk, religiøs eller filosofisk overbevisning eller fagforeningsmæssigt tilhørsforhold samt vedrørende helbredsforhold og seksualliv) angives det i forslaget, at Eurojust kun må behandle disse, hvis disse oplysninger er strengt nødvendige for den relevante nationale efterforskning samt for koordineringen i Eurojust, og hvis de supplerer andre personoplysninger, der allerede er blevet behandlet. Den databeskyttelsesansvarlige skal underrettes straks, hvis denne behandlingsmulighed bringes i anvendelse. Hvis disse særligt følsomme personoplysninger vedrører vidner eller forurettede, skal beslutningen om at behandle dem træffes af Eurojusts kollegie.

For så vidt angår den registreredes ret til indsigt samt til at anmode om berigtigelse, sletning eller begrænsning i behandlingen af personoplysninger henviser forordningsforslaget til reglerne herom i Europa-Parlamentets og Rådets forordning 45/2001 af 18. december 2000 om beskyttelse af fysiske personer i forbindelse med behandling af personoplysninger i fællesskabsinstitutionerne og -organerne og om fri udveksling af sådanne oplysninger.

Indgivelsen af anmodninger om indsigt og behandlingen heraf er dog reguleret nærmere i forslaget. Det fremgår således, at enhver, der har været genstand for registrering, og som ønsker at udøve indsigtsretten, vederlagsfrit kan indgive en anmodning herom til den myndighed, der er udpeget hertil, i en medlemsstat efter eget valg. Myndigheden videresender straks og under alle omstændigheder senest en måned efter modtagelsen anmodningen til Eurojust. Eurojust besvarer anmodningen uden ugrundet ophold og under alle omstændigheder senest tre måneder efter modtagelsen. De kompetente myndigheder i de berørte medlemsstater høres af Eurojust, inden Eurojust træffer afgørelse. De nationale medlemmer, som er berørt af anmodningen, behandler den og træffer afgørelse på vegne af Eurojust. Såfremt de nationale medlemmer er uenige, henvises anmodningen til kollegiet, der træffer afgørelse med to tredjedeles flertal.

Derudover fastsættes i forslaget bl.a. nærmere regler om registrering og dokumentation, udpegning af en databeskyttelsesansvarlig, databeskyttelsesansvar, ansvar for uautoriseret eller ukorrekt behandling af personoplysninger, samarbejde med EDPS og de nationale datatilsynsmyndigheder samt klageadgang for registrerede til EDPS.

2.6. Forbindelser med partnere (forslagets kapitel V)

2.6.1. Forbindelser med partnere

Forslagets kapitel V angiver, med hvem og hvordan Eurojust kan indlede samarbejde. Eurojust kan, i det omfang det er nødvendigt for udførelsen af sine opgaver, indlede et varigt samarbejde med EU-organer og -agenturer i overensstemmelse med disse organers og agenturers mål, kompetente myndigheder i tredjelande, internationale organisationer og Den Internationale Kriminalpolitiorganisation (Interpol).

Eurojust skal efter forslaget for det første opretholde de særlige forbindelser med Det Europæiske Retlige Netværk på det strafferetlige område, som allerede eksisterer på baggrund af de nugældende regler om Eurojust.

For det andet lægger forslaget op til en videreførelse og udbygning af Eurojusts forbindelser med Europol. Efter forslaget skal Eurojust således træffe alle nødvendige foranstaltninger for, at Europol kan få indirekte adgang til oplysninger, der er meddelt til Eurojust, for at få svar på, om der findes oplysninger om søgemnet. Dette skal dog ske med forbehold af de begrænsninger, som de medlemsstater, EU-organer, tredjelande, internationale organisationer eller Europol, der har meddelt oplysningerne, har anført. Hvis der findes oplysninger om søgemnet, indleder Eurojust den procedure, hvorefter de oplysninger, der svarer til søgemnet, kan videregives. Disse søgninger efter oplysninger kan kun foretages med det formål at konstatere, om de oplysninger, som Eurojust råder over, svarer til de oplysninger, som Europol behandler.

Hvis Eurojust eller en medlemsstat i forbindelse med Eurojusts behandling af oplysninger som led i en konkret efterforskning konstaterer, at der er behov for koordinering, samarbejde eller støtte i overensstemmelse med Europolis beføjelser, meddeler Eurojust efter forslaget Europol dette og iværksætter proceduren for at dele oplysningerne med dem i overensstemmelse med afgørelsen fra den medlemsstat, der har indgivet oplysningerne. I så fald rådfører Eurojust sig med Europol.

Efter forslaget skal Eurojust for det tredje etablere og opretholde et særligt tæt forhold til Den Europæiske Anklagemyndighed på grundlag af et nært samarbejde og udvikling af operationelle, administrative og forvaltningsmæssige forbindelser mellem dem.

Eurojust kan i operationelle sager inddrages af Den Europæiske Anklagemyndighed, hvis der er tale om en grænseoverskridende eller kompleks sag, og hvis et af en række nærmere opregnede kriterier er opfyldt. Det kan f.eks. være i tilfælde, hvor efterforskningen har afsløret forhold, der falder uden for Den Europæiske Anklagemyndigheds saglige eller stedlige kompetence. Dette kan også være for at lette indgåelsen af en aftale mellem Den Europæiske Anklagemyndighed og den/de berørte medlemsstat/medlemsstater om accessorisk kompetence, jf. pkt. 2.2 ovenfor, eller for at anmode Eurojust eller dets kompetente nationale medlem(mer) om at yde bistand i forbindelse med fremsendelse af afgørelser eller anmodninger om gensidig retshjælp til og fuldbyrdelse i stater, der er medlemmer af Eurojust, men som ikke deltager i oprettelsen af Den Europæiske Anklagemyndighed, eller tredjelande.

Samarbejdet med Den Europæiske Anklagemyndighed omfatter også udveksling af personoplysninger. Alle oplysninger, der udveksles i den forbindelse, må dog kun anvendes til de formål, hvortil de blev meddelt. Enhver anden anvendelse af oplysningerne er kun tilladt, såfremt denne anvendelse falder ind under det modtagende organs beføjelser, og efter forudgående tilladelse fra det organ, som meddelte oplysningerne.

Herudover lægges der i forslaget endvidere op til, at Eurojust skal bistå Den Europæiske Anklagemyndighed i dens virksomhed via en række tekniske tjenester, f.eks. teknisk bistand i forbindelse med udarbejdelsen af årsbudgettet.

For det fjerde skal Eurojust efter forslaget oprette og opretholde et samarbejde med Det Europæiske Netværk for Uddannelse af Dommere og Anklagere, hvilket også er tilfældet efter de gældende regler. Derudover kan OLAF bidrage til Eurojusts koordineringsarbejde, hvad angår beskyttelsen af Unionens finansielle interesser i overensstemmelse med OLAFs beføjelser.

Efter forslaget skal Eurojust for det femte etablere samarbejdsordninger med tredjelandes myndigheder og internationale organisationer, ligesom Eurojust efter aftale med de kompetente myndigheder kan udpege kon-

taktpunkter i tredjelande for at lette samarbejdet.

2.6.2. Videregivelse af personoplysninger

Forslagets kapitel V fastlægger endvidere betingelserne for, hvornår Eurojust kan videregive personoplysninger til EU-organer eller –agenturer samt til tredjelande og internationale organisationer.

Videregivelse til EU-organer eller -agenturer kan efter forslaget ske, hvis det er nødvendigt for, at Eurojust selv eller det modtagende EU-organ eller -agentur kan udføre deres opgaver, medmindre der er fastsat begrænsninger herfor i bilaterale eller multilaterale aftaler eller ordninger mellem medlemsstater og tredjelande.

Videregivelse af personoplysninger til en myndighed i et tredjeland eller til en international organisation eller Europol kan efter forslaget alene ske i det omfang, det er nødvendigt for udførelsen af dens opgaver.

Derudover forudsætter videregivelsen til et tredjeland mv., at Kommissionen har truffet afgørelse om, at det pågældende land mv. sikrer et tilstrækkeligt niveau for databeskyttelse, jf. Europa-Parlamentet og Rådets direktiv 95/46/EF af 24. oktober 1995 om beskyttelse af fysiske personer i forbindelse med behandling af personoplysninger og om fri udveksling af sådanne oplysninger, at videregivelsen har hjemmel i en international aftale, der er indgået mellem Unionen og det pågældende tredjeland mv. i medfør af TEUF artikel 218, og som frembyder tilstrækkelige garantier med hensyn til beskyttelsen af privatlivets fred og fysiske personers grundlæggende rettigheder og friheder, eller at der er indgået en samarbejdsaftale mellem Eurojust og det pågældende tredjeland mv. i henhold til de gældende regler om Eurojust.

Hvis disse betingelser for videregivelse til et tredjeland mv. ikke er opfyldt, giver forslaget mulighed for, at Eurojust i særlige tilfælde kan give tilladelse til videregivelse af personoplysninger til tredjelande mv. under hensyntagen til en sags konkrete omstændigheder, herunder hvis det er strengt nødvendigt at videregive oplysninger for at beskytte Unionens væsentlige interesser inden for rammerne af Eurojusts målsætninger.

Herudover giver forslaget mulighed for, at Eurojusts kollegium, efter aftale med Den Europæiske Tilsynsførende for Databeskyttelse, kan give tilladelse til løbende videregivelse af personoplysninger i periode, der ikke må

overstige et år (dog med mulighed for forlængelse), hvis én af de fire ovennævnte betingelser er opfyldt, og hvis der foreligger garantier for beskyttelsen af privatlivets fred og fysiske personers grundlæggende rettigheder og friheder.

Endelig viderefører forslaget Eurojusts nuværende muligheder for at udsende retsombudsfolk som forbindelsespersoner til tredjelande og for at koordinere fuldbyrdelsen af anmodninger om retligt samarbejde til og fra et tredjeland.

2.7. Øvrige emner (forslagets kapitel VI-IX)

I Kapitel VI i forslaget fastsættes finansielle bestemmelser og i kapitel VII omhandler personale.

Kapitel VIII omhandler evaluering og Eurojusts årlige rapportering til Europa-Parlamentet og de nationale parlamenter. Det foreslås bl.a., at Kommissionen senest fem år efter forordningens ikrafttræden og herefter hvert femte år skal bestille en evaluering af Eurojusts effektivitet, produktivitet og arbejdsmetoder.

Kapitel IX indeholder almindelige og afsluttende bestemmelser, herunder om at forordningen erstatter og ophæver Rådets afgørelse 2002/187/RIA (om oprettelse af Eurojust) og Rådets afgørelse 2009/426/RIA (om styrkelse af Eurojust).

3. Gældende dansk ret

Eurojust blev oprettet ved Rådets afgørelse 2002/187/RIA af 28. februar 2002 om oprettelse af Eurojust for at styrke bekæmpelsen af grov kriminalitet, og medlemsstaternes samarbejde i Eurojust er efterfølgende blevet forstærket ved Rådets afgørelse 2009/426/RIA af 16. december 2008 om styrkelse af Eurojust. Der er ikke vedtaget dansk lovgivning i anledning af rådsafgørelserne.

Det nuværende Eurojust er etableret på mellemstatsligt grundlag, og Danmark deltager således fuldt ud i det nuværende samarbejde.

Eurojusts kerneopgave er at bistå nationale myndigheder med at sikre et effektivt samarbejde og en tæt koordination på tværs af landegrænser vedrørende efterforskning og retsforfølgning af alvorlig kriminalitet.

Eurojust kan yde danske myndigheder bistand i forbindelse med behandling af sager vedrørende bl.a. organiseret grænseoverskridende menneskehandel, narkotikahandel, terrorisme mv.

Eurojusts bistand ydes i den forbindelse bl.a. i form af koordinerende funktioner og som et forbindelsesled mellem Danmark og andre medlemsstaters myndigheder. Dette arbejde foregår gennem det for Danmark nationalt udpegede medlem i Eurojust. Bistanden foregår normalt ved, at Eurojust faciliterer afholdelse af koordinationsmøder mellem relevante medlemsstater, yder støtte til etablering og drift af fælles efterforskningshold samt yder generel bistand til nationale myndigheder, der har brug for retshjælp fra en anden medlemsstat i EU.

4. Lovgivningsmæssige og statsfinansielle konsekvenser

Forslaget har hverken lovgivningsmæssige eller statsfinansielle konsekvenser.

Det bemærkes i øvrigt, at Kommissionen skønner, at der ikke er omkostninger forbundet med reformen af Eurojust.

5. Høring

Forslaget til forordning har været sendt i høring hos følgende myndigheder og organisationer mv.:

Vestre Landsret, Østre Landsret, Sø- og Handelsretten, byretterne, Advokatrådet, Amnesty International, Danske Advokater, Datatilsynet, Den Danske Dommerforening, Dommerfuldmægtigforeningen, Domstolsstyrelsen, Foreningen af Advokater og Advokatfuldmægtige, Foreningen af Offentlige Anklagere, Handelshøjskolen i København (Juridisk Institut), Handelshøjskolen i Aarhus (Juridisk Institut), Institut for Menneskerettigheder, Kriminalpolitisk Forening (KRIM), Københavns Universitet, Landsforeningen af Forsvarsadvokater, Politiforbundet, Retspolitisk Forening, Retssikkerhedsfonden, Rigsadvokaten, Rigspolitiet, Syddansk Universitet (Juridisk Institut), Aalborg Universitet (Juridisk Institut), Aarhus Universitet (Juridisk Institut).

Justitsministeriet har modtaget høringssvar fra Syddansk Universitet, Østre Landsret, Den danske Dommerforening, Vestre Landsret, Domstols-

styrelsen, Dommerfuldmægtigforeningen, Sø- og Handelsretten, Foreningen af Offentlige Anklagere, byretterne, Politiforbundet, Institut for Menneskerettigheder, Datatilsynet, Rigspolitiet, Advokatrådet og Rigsadvokaten.

Syddansk Universitet, Østre Landsret, Den Danske Dommerforening, Vestre Landsret, Domstolsstyrelsen, Dommerfuldmægtigforeningen, Sø- og Handelsretten, Foreningen af Offentlige Anklagere, byretterne, Politiforbundet, Institut for Menneskerettigheder, Rigspolitiet, og Advokatrådet har ikke haft bemærkninger til forslaget.

Datatilsynet har bemærket, at Den fælles kontrolinstans for Eurojust (JSB) den 14. november 2013 har afgivet en udtalelse om Eurojust, og at Den Europæiske Tilsynsførende for Databeskyttelse ifølge deres hjemmeside bl.a. vil afgive en udtalelse om reformen af Eurojusts struktur, hvorfor Datatilsynet anbefaler, at disse udtalelser indgår i overvejelserne om det aktuelle forslag. Datatilsynet anfører endvidere, at Europaudvalget i det britiske underhus (The European Scrutiny Committee of the House of Commons) den 11. september 2013 har afgivet en rapport om bl.a. forslaget til forordning om Eurojust, og at de persondataretlige spørgsmål, der rejses i rapporten, kan indgå i overvejelserne om de aktuelle forslag.

Rigsadvokaten er overordnet positivt indstillet over for forslaget, men påpeger, at det havde været hensigtsmæssigt, hvis fremsættelsen af forslaget havde afventet resultaterne af den 6. runde af gensidige evalueringer.

For så vidt angår forslagets nærmere indhold, bemærker Rigsadvokaten, at det ikke forekommer velbegrundet, at man ikke har valgt at videreføre opsamlingsbestemmelsen i artikel 4, stk. 2, i den nuværende Eurojustafgørelse, hvorefter Eurojust, udover de nærmere definerede sagstyper, på anmodning fra en medlemsstat kan assistere i sager i overensstemmelse med sine overordnede formål.

Rigsadvokaten påpeger, at oprettelsen af et eksternt management board kunne være et alternativ til indførelsen af en bestyrelse.

Efter Rigsadvokatens opfattelse bør det tillægges større vægt, hvem der af medlemsstaterne udpeges som nationale medlemmer. Det bør desuden indgå i overvejelserne, om analysearbejde, der foretages i forbindelse med udveksling af oplysninger, kunne varetages af Europol.

Henset til retsforbeholdet finder Rigsadvokaten desuden, at der bør tilføjes en bestemmelse om, at Eurojust kan etablere samarbejdsordninger med EU-medlemsstater, der ikke deltager i det nye retsgrundlag for Eurojust.

Afslutningsvist bemærker Rigsadvokaten, at det bør sikres at Eurojusts budget, i forbindelse med det tætte samarbejde med den muligt fremtidige europæiske anklagemyndighed (EPPO), ikke berøres i en sådan grad, at Eurojust ikke fremover vil kunne varetage sine operationelle opgaver fuldt ud.

6. Nærhedsprincippet

Kommissionen har i forhold til nærhedsprincippet anført, at der er behov for tiltag på EU-niveau, fordi de planlagte foranstaltninger i sig selv har en EU-dimension, eftersom de indebærer oprettelsen af en enhed, hvis opgave er at støtte og styrke koordineringen og samarbejdet mellem de nationale retsmyndigheder i forbindelse med sager om grov kriminalitet, der berører to eller flere medlemsstater eller kræver retsforfølgning på fælles basis. Dette mål kan i overensstemmelse med nærhedsprincippet kun nås på EU-niveau. Kommissionen anfører endvidere, at forslaget i overensstemmelse med proportionalitetsprincippet ikke går videre, end hvad der er nødvendigt for at nå dette mål.

Det er ud fra tilsvarende betragtninger regeringens vurdering, at forslaget er i overensstemmelse med nærhedsprincippet.

7. Andre landes kendte holdninger

Der ses ikke at foreligge offentlige tilkendegivelser om de øvrige medlemsstaters holdning til sagen.

8. Foreløbig generel dansk holdning

Regeringen er overordnet positivt indstillet over for forslaget.

9. Europa-Parlamentet

Forslaget til forordning behandles efter den almindelige lovgivningsprocedure (TEUF artikel 294), der indebærer, at forslaget skal vedtages af Europa-Parlamentet.

10. Specialudvalget for politimæssigt og retligt samarbejde

Sagen har været drøftet i Specialudvalget for politimæssigt og retligt samarbejde den 24. september 2013 og den 20. maj 2014.

11. Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg

Sagen har været forelagt Folketingets Europaudvalg forud for rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 7.-8. oktober 2013.

Dagsordenspunkt 16: Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om beskyttelse af fysiske personer i forbindelse med behandling af personoplysninger og den fri udveksling af sådanne oplysninger (generel forordning om databeskyttelse)

Revideret notat. Ændringerne er markeret med kursiv.

Sagen er ikke omfattet af retsforbeholdet.

KOM(2012) 11 endelig

Resumé

Forslaget til en generel forordning om databeskyttelse er ikke omfattet af retsforbeholdet. Det er endnu ikke oplyst, hvilket emne der skal gøres til genstand for drøftelser på rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 5. og 6. juni 2014. Forslaget er på en række punkter en videreførelse af reguleringen i det gældende databeskyttelsesdirektiv, men forslaget indeholder samtidig en række væsentlige ændringer og nyskabelser. Det er regeringens vurdering, at forslaget er i overensstemmelse med nærhedsprincippet. Forslaget vurderes at have lovgivningsmæssige konsekvenser. Forslaget vurderes at have statsfinansielle konsekvenser. Kommissionens forslag vurderes at medføre såvel administrative lettelser som administrative byrder for danske virksomheder. Fra dansk side finder man, at der er anledning til at modernisere de gældende EU-regler om persondatabeskyttelse. Forordningsforslaget indeholder imidlertid i den nuværende udformning en række elementer, som efter dansk opfattelse bør afklares, ligesom der på visse punkter er behov for ændringer af forslaget, hvis man fra dansk side skal kunne tilslutte sig det.

1. Baggrund

Den 4. november 2010 afgav Kommissionen en meddelelse med titlen: ”En global metode til beskyttelse af personoplysninger i Den Europæiske Union” (KOM(2010) 609 endelig). Denne meddelelse beskriver hovedtemaerne for den reform af EU’s databeskyttelsesregler, som Kommissionen nu tilsligter at gennemføre bl.a. ved det foreliggende forordningsforslag.

I forbindelse med fremsættelse af det foreliggende forordningsforslag afgav Kommissionen endvidere en meddelelse med titlen: ”Beskyttelse af privatlivets fred i en forbundet verden: En europæisk databeskyttelsesramme til det 21. århundrede” (KOM(2012) 9 endelig). I meddelelsen beskrives de overvejelser, der ligger til grund for Kommissionens forslag. Det anføres i den forbindelse, at Kommissionen finder, at der er brug for

moderne, sammenhængende databeskyttelsesregler for hele EU, så oplysninger kan flyde frit mellem medlemsstaterne. Virksomhederne har samtidig brug for klare og ensartede regler, der giver retssikkerhed og minimerer den administrative byrde. Dette er efter Kommissionens opfattelse vigtigt for at sikre, at det indre marked er velfungerende og i stand til at skabe økonomisk vækst, nye job og innovation.

Herudover anfører Kommissionen bl.a., at artikel 16 i Traktaten om den Europæiske Unions Funktionsmåde (TEUF) har skabt et nyt retsgrundlag, der muliggør en moderniseret og global tilgang til databeskyttelse og fri udveksling af personoplysninger, som også omfatter politimæssigt og retligt samarbejde i straffesager.

Kommissionen har afholdt flere offentlige høringer om databeskyttelse og ført en tæt dialog med de relevante interessenter i de seneste år. På baggrund af de oplysninger, som Kommissionen har indsamlet i den forbindelse, konkluderes det i meddelelsen, at både borgere og virksomheder ønsker, at der gennemføres en altomfattende reform af EU's databeskyttelsesregler.

Kommissionen ønsker derfor, at der skabes ”en stærk og konsekvent retlig ramme” på området på tværs af EU's politikker. Denne ramme skal bl.a. styrke fysiske personers rettigheder og bekæmpe bureaukrati for erhvervs livet.

Kommissionen foreslår, at denne nye retlige ramme skal bestå af

- en databeskyttelsesforordning, der skal erstatte det gældende direktiv 95/46/EF om beskyttelse af fysiske personer i forbindelse med behandling af personoplysninger og om fri udveksling af sådanne oplysninger (databeskyttelsesdirektivet), og
- et direktiv, der skal erstatte den gældende rammeafgørelse 2008/977/RIA om beskyttelse af personoplysninger i forbindelse med politisamarbejde og retligt samarbejde i kriminalsager.

Det græske formandskab har sat forslaget til databeskyttelsesforordning på dagsordenen for rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 5. og 6. juni 2014. Det er på nuværende tidspunkt ikke oplyst, hvilket emne ministrene skal drøfte. Umiddelbart er det dog forventningen, at forslagets kapitel 5 – om videregivelse af personoplysninger til tredjelande mv. – i et el-

ler andet omfang vil indgå i drøftelserne. Nedenfor under pkt. 2.6. gennemgås derfor kapitel 5, som det ser ud på nuværende tidspunkt i Rådets kompromistekst.

2. Indhold

2.1. Indledning

Forslaget til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om beskyttelse af fysiske personer i forbindelse med behandling af personoplysninger og den fri udveksling af sådanne oplysninger (databeskyttelsesforordningen) er fremsat efter artikel 16, stk. 2, i TEUF, hvorefter der kan fastsættes regler for beskyttelse af fysiske personer i forbindelse med behandling af personoplysninger, der foretages af bl.a. medlemsstaterne under udøvelse af aktiviteter, der er omfattet af EU-retten.

Forslaget er endvidere fremsat under henvisning til EUF-traktatens artikel 114, stk. 1, hvorefter der, med henblik på virkeliggørelsen af de i artikel 26 fastsatte mål (oprettelsen af det indre marked), efter den almindelige lovgivningsprocedure kan vedtages foranstaltninger med henblik på indbyrdes tilnærmelse af medlemsstaternes love og administrative bestemmelser, der vedrører det indre markeds oprettelse og funktion.

Det bemærkes, at forslaget i en række henseender tager udgangspunkt i den regulering, der følger af det gældende databeskyttelsesdirektiv (direktiv 95/46/EF), som navnlig er gennemført i dansk ret ved lov om behandling af personoplysninger (persondataloven).

Siden forordningsforslaget blev fremsat under dansk formandskab i januar 2012, har forslaget været genstand for intensive forhandlinger på teknisk niveau i Rådet. På baggrund heraf har teksten undergået væsentlige ændringer i forhold til Kommissionens forslag.

Forordningsforslaget blev drøftet på Det Europæiske Råds møde den 24. og 25. oktober 2013. I den forbindelse er der anført følgende i konklusionerne fra Det Europæiske Råd: ”Det er vigtigt at fremme borgernes og virksomhedernes tillid til den digitale økonomi. Rettidig vedtagelse af nogle stærke generelle EU-bestemmelser for databeskyttelse [og direktivet om cybersikkerhed] er afgørende for gennemførelsen af det digitale indre marked senest i 2015.”

På baggrund heraf fandt Justitsministeriet, at der – i forbindelse med forelæggelse af sagen for Folketingets Europaudvalg med henblik på forhandlingsoplæg i december 2013 – burde udarbejdes en detaljeret gennemgang af forslaget, som det så ud på daværende tidspunkt. Gennemgangen af forslaget nedenfor tager således udgangspunkt i de seneste kompromisforslag forud for rådsmødet i december 2013. *Det bemærkes dog, at gennemgangen af kapitel 5 nedenfor under pkt. 2.6. tager udgangspunkt i kompromisteksten, som den ser ud på nuværende tidspunkt i Rådet.*

Forslaget – og derved gennemgangen nedenfor – indeholder en række væsentlige ændringer i forhold til Kommissionens oprindelige forslag. Det bemærkes dog, at der endnu ikke er opnået enighed om den foreliggende tekst, og at det forventes, at der fortsat løbende vil komme nye kompromisforslag fra formandskabet, ligesom medlemsstaterne løbende vil fremkomme med nye forslag.

2.2. Generelle bestemmelser (forordningens kapitel I)

I kapitel I fastsættes regler om forordningens genstand og formål og dens materielle og territoriale anvendelsesområder. Endvidere indeholder kapitlet en række definitioner.

Forslagets overordnede formål er efter artikel 1 at beskytte fysiske personers grundlæggende rettigheder og frihedsrettigheder, især retten til beskyttelse af personoplysninger, og at sikre at den frie udveksling af personoplysninger i EU hverken indskrænkes eller forbydes af grunde, der vedrører beskyttelse af fysiske personer i forbindelse med behandling af personoplysninger.

Forordningen vil ifølge forslagens artikel 2 finde anvendelse på behandling af personoplysninger, der helt eller delvis foretages automatisk, og på anden behandling end automatisk behandling af personoplysninger, som er eller vil blive indeholdt i et register.

De følgende behandlinger af personoplysninger er efter artikel 2, stk. 2, undtaget fra forordningsforslagets anvendelsesområde:

- Behandlinger, som iværksættes med henblik på udøvelse af aktiviteter, der ikke er omfattet af EU-retten. I den tilhørende præambelbetragtning henvises der til, at dette bl.a. betyder, at national sik-

kerhed falder uden for forordningens anvendelsesområde (betragtning nr. 14).

- Behandlinger, som foretages af medlemsstaterne ved udførelse af aktiviteter, der falder inden for rammerne af kapitel 2, afsnit 5, i traktaten om Den Europæiske Union (fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik).
- Behandlinger, som foretages af en fysisk person som led i personlige aktiviteter eller husholdningsaktiviteter.
- Behandlinger, som foretages af kompetente offentlige myndigheder med henblik på forebyggelse, efterforskning, opdagelse eller retsforfølgning af straffelovsovertrædelser, opretholdelsen af den offentlige orden, når dette sker med de nævnte formål, eller fuldbyrdelse af strafferetlige sanktioner.

Efter artikel 3, stk. 1, i forslaget finder forordningen anvendelse på behandling af personoplysninger i forbindelse med aktiviteter, der gennemføres af en registeransvarligs eller registerførers virksomhed i EU.

Herudover vil forordningen efter artikel 3, stk. 2, finde anvendelse på behandling af personoplysninger om registrerede, der er bosiddende i EU, som foretages af en registeransvarlig, der ikke er etableret i EU, hvis behandlingsaktiviteterne vedrører dels udbud af varer eller tjenester til sådanne registrerede i EU, uanset om den registrerede skal betale herfor eller ikke, dels overvågning af sådanne registreredes adfærd for så vidt denne adfærd finder sted i EU.

Endelig vil forordningen efter artikel 3, stk. 3, finde anvendelse på behandling af personoplysninger, som foretages af en registeransvarlig, der ikke er etableret i Unionen, men et sted, hvor en medlemsstats nationale lovgivning gælder i henhold til folkeretten.

I artikel 4 defineres en række centrale begreber. Visse af disse begreber er nyskabelser eller ændrede i forhold til, hvad der følger af det gældende databeskyttelsesdirektiv. Følgende definitioner kan fremhæves:

- ”Pseudonyme data”, som betyder personoplysninger, som er behandlet på en sådan måde, at de ikke kan henføres til en bestemt registreret person uden brug af yderligere information, så længe

denne yderligere information opbevares separat og er underlagt tekniske og organisatoriske foranstaltninger som sikrer, at de personoplysninger, som behandles, ikke kan henføres til den registrerede (nr. 2a).

- ”Begrænsning af behandling”, som betyder markering af opbevarede oplysninger med den hensigt at begrænse den fremtidige behandling af disse oplysninger (nr. 3a).
- ”Den registreredes samtykke”, som betyder enhver frivillig, specifik og informeret viljestilkendegivelse baseret på en erklæring eller klar bekræftelse fra den registrerede, hvorved den registrerede indvilliger i, at personoplysninger om vedkommende gøres til genstand for behandling (nr. 8).
- ”Brud på persondatasikkerheden”, som betyder brud på sikkerheden, der fører til hændelig eller ulovlig tilintetgørelse, tab, ændring, ubeføjet udbredelse af eller indsigt i personoplysninger, der er videregivet, lagret eller på anden måde behandlet (nr. 9).
- ”Genetiske data”, som betyder alle personoplysninger vedrørende de genetiske karakteristika ved en person, som er arvet eller pådraget, og som er resultatet af en analyse af en biologisk prøve fra den pågældende person (nr. 10).
- ”Biometriske data”, som betyder alle personoplysninger, som er resultatet af en specifik teknisk behandling, som relaterer sig til en persons fysiske, fysiologiske eller adfærdsmæssige karakteristika, som muliggør eller bekræfter den unikke identifikation af denne person, så som ansigtsbilleder eller fingeraftryk (nr. 11).
- ”Helbredsoplysninger”, som betyder oplysninger, der relaterer sig til en persons fysiske eller mentale helbred, og som afslører information om dennes helbredsmæssige status (nr. 12).
- ”Profilering”, som betyder enhver form for automatisk behandling af personoplysninger, hvis formål er at skabe eller bruge en profil ved at evaluere personlige aspekter, der relaterer sig til en fysisk person, herunder især analyse og forudsigelse af forhold vedrørende erhvervsevne, økonomisk situation, helbred, personlige præfe-

rener eller interesser, pålidelighed eller opførsel, placering eller bevægelser (nr. 12a).

- ”Hovedvirksomhed” (”main establishment”), som betyder – for så vidt angår den registeransvarlige – stedet for den centrale administration i EU, medmindre beslutninger om formål med og midler for behandling af personoplysninger træffes et andet sted i EU. I det sidstnævnte tilfælde skal virksomheden, hvor beslutninger træffes, betragtes som hovedvirksomhed. Hvis ingen beslutning om formål med og midler for behandling af personoplysninger træffes i EU, skal den virksomhed, hvor den hovedbehandling af oplysningerne finder sted i forbindelse med aktiviteter, der gennemføres af en registeransvarligs virksomhed i EU, være hovedvirksomheden.

For så vidt angår registerføreren er hovedvirksomheden stedet for den centrale administration i EU og – såfremt registerføreren ikke har en central administration i EU – er hovedvirksomheden den virksomhed, hvor hovedbehandlingen af oplysningerne finder sted i forbindelse med aktiviteter, der gennemføres af en registerførers virksomhed i EU.

I det tilfælde, at behandlingen foretages af en koncern, skal hovedvirksomheden være dér, hvor den kontrollerende virksomhed i koncernen er etableret, medmindre beslutninger om formål med eller midler for behandling bestemmes af en anden virksomhed (nr. 13).

I forhold til definitionen af ”hovedvirksomhed” bemærkes det, at dette begreb anvendes til at fastlægge, hvilken national tilsynsmyndighed der skal agere som "lead authority" og i den forbindelse være enekompetent i hele EU i visse tilfælde. Se nedenfor om kapitel 6 og 7.

- ”Bindende virksomhedsregler”, som betyder regler om beskyttelse af personoplysninger, som en registeransvarlig eller registerfører, der er etableret i en EU-medlemsstat, overholder i forbindelse med en videregivelse eller en serie af videregivelser af personoplysninger til en registeransvarlig eller registerfører i et eller flere tredjelande inden for en koncern (nr. 17).
- *“International organisation”, som betyder en organisation og dens underordnede organer, som er reguleret ved offentligretlig interna-*

tional lovgivning eller ethvert andet organ, som er oprettet ved eller på baggrund af en aftale mellem to eller flere lande (nr. 21).

2.3. Principper (forordningens kapitel II)

Forordningsforslagets kapitel II indeholder en række generelle behandlingsprincipper, der altid skal efterleves i forbindelse med behandling af personoplysninger, og dernæst en række specifikke regler for, hvornår oplysninger må behandles, såkaldte behandlingsregler. Forslaget følger i denne henseende i vidt omfang strukturen i det gældende databeskyttelsesdirektiv.

Det følger af artikel 5, stk. 1, litra a, at personoplysninger skal behandles lovligt, rimeligt og på en gennemsigtig måde i forhold til den registrerede. Dertil skal oplysninger indsamles til udtrykkeligt angivne og legitime formål og må ikke senere gøres til genstand for behandling, som er uforenelig med disse formål (det såkaldte finalité-princip, jf. artikel 5, stk. 1, litra b). Endvidere fremgår det af artikel 5, stk. 1, litra c, at personoplysninger skal være tilstrækkelige og relevante, og at de ikke må omfatte mere end det, der kræves for at opfylde det formål, hvortil de behandles. Endvidere gælder, at der efter artikel 5, stk. 1, litra d, et krav om, at oplysninger skal være korrekte og – om nødvendigt – ajourførte, og at der skal tages ethvert rimeligt skridt til at sikre, at personoplysninger, der er urigtige i forhold til de formål, hvortil de behandles, omgående slettes eller berigtiges. Efter artikel 5, stk. 1, litra e, skal personoplysninger opbevares på en sådan måde, at det ikke er muligt at identificere de registrerede i et længere tidsrum end det, der er nødvendigt af hensyn til de formål, hvortil personoplysningerne behandles. Endelig skal behandling efter artikel 5, stk. 1, litra ee, ske på en måde, der sikrer den tilstrækkelige sikkerhed. Det er ifølge artikel 5, stk. 2, den registeransvarlige, der har ansvaret for efterlevelse af disse generelle behandlingsprincipper.

Derudover indeholder forslaget en række behandlingsregler. Disse regler regulerer, hvornår der må behandles oplysninger. Behandlingsreglernes indhold varierer alt efter, hvor følsomme oplysninger der er tale om.

Efter artikel 6, stk. 1, kan behandlingen af almindelige personoplysninger, bl.a. finde sted, hvis den registrerede har givet et entydigt samtykke (litra a), hvis behandlingen er nødvendig af hensyn til opfyldelsen af en kontrakt (litra b), eller hvis behandlingen er nødvendig for overholdelse af en retlig forpligtelse, som gælder for den registeransvarlige (litra d). Dertil kan be-

handling finde sted, hvis den er nødvendig for udførelsen af en opgave i samfundets interesse eller henhørende under offentlig myndighedsudøvelse, som den registeransvarlige har fået pålagt (litra e). Endvidere kan behandling finde sted, hvis den er nødvendig, for at den registeransvarlige kan forfølge en legitim interesse, medmindre den registreredes interesser eller grundlæggende rettigheder og frihedsrettigheder går forud herfor, navnlig hvis den registrerede er et barn. Dette behandlingsgrundlag kan ikke anvendes for behandling, som foretages af offentlige myndigheder som del i udførelsen af deres offentlige forpligtelser (litra f).

Det er i artikel 6, stk. 3, anført, at grundlaget for den behandling, som finder sted efter stk. 1, litra c og e (om overholdelse af en retlig forpligtelse, og behandling, som er nødvendig for udførelsen af en opgave i samfundets interesse eller henhørende under offentlig myndighedsudøvelse) skal findes i EU-lovgivning eller national lovgivning, som den registeransvarlige er underlagt. Det fremgår endvidere af bestemmelsen, at formålet med behandlingen skal fastslås i dette lovgrundlag. For så vidt angår behandling efter stk. 1, litra e, skal behandlingen være nødvendig for udførelsen af en opgave i samfundets interesse eller i forbindelse med offentlig myndighedsudøvelse, som den registeransvarlige har fået pålagt. Inden for rammerne af forordningen kan den registeransvarlige, behandlingerne og behandlingsprocedurerne, herunder foranstaltninger til at sikre lovlig og rimelig behandling, være uddybet i lovgrundlaget.

Det følger af artikel 6, stk. 3a, at den registeransvarlige i forbindelse med vurderingen af, om en senere behandling af personoplysninger er uforenelig med de formål, hvortil oplysningerne oprindeligt blev indsamlet, skal inddrage enhver forbindelse mellem formålene, hvortil oplysningerne blev indsamlet og formålene med den senere behandling (litra a). Dertil skal den registeransvarlige inddrage den sammenhæng oplysningerne blev indsamlet i (litra b), personoplysningernes karakter (litra c), mulige konsekvenser, den senere behandling vil have for den registrerede (litra d) og tilstedeværelse af tilstrækkelige garantier (litra e).

I de tilfælde, hvor den senere behandling er uforenelig med de formål, hvortil oplysningerne oprindeligt blev indsamlet, skal den senere behandling baseres på mindst et af behandlingsgrundlagene, som er nævnt i artikel 6, stk. 1, litra a til e (artikel 6, stk. 4).

I artikel 7 indeholder forslaget regler om betingelserne for samtykket, som den registrerede kan afgive for at tillade behandling af oplysninger. Det

følger af forslaget's stk. 1, at samtykke til behandling af almindelige oplysninger skal være entydigt. Samtykke til behandling af en række særlige kategorier af oplysninger (følsomme oplysninger) skal være udtrykkeligt, jf. stk. 1a.

Artikel 7, stk. 2 og 3, indeholder regler om skriftligt samtykke og tilbagekaldelse af samtykke.

For at sikre, at et samtykke er afgivet frivilligt, jf. definitionen af samtykke i artikel 4, nr. 8, fremgår det af forslaget's præambelbetragtninger, at et samtykke ikke kan anses for at være afgivet frivilligt, såfremt den registrerede ikke har et reelt og frit valg og ikke kan afvise eller tilbagetrække sit samtykke, uden at det er til skade for den pågældende. Dertil fremgår, at et samtykke ikke kan danne grundlag for en behandling i et konkret tilfælde, såfremt der er en klar skævhed mellem den registrerede og den registeransvarlige, og denne skævhed gør det usandsynligt, at samtykket er givet frivilligt i alle forhold i den specifikke situation (betragtning nr. 33 og 34).

Som en nyskabelse foreslås der i artikel 8 endvidere en række særlige krav til samtykke fra børn i relation til børns anvendelse af informationssamfundsydelser. Det er bl.a. i artikel 8, stk. 1, foreslået, at samtykke fra børn under 13 år kun er lovligt, hvis det er givet eller godkendt af barnets forældre eller værger.

Kapitel II indeholder herudover en række yderligere behandlingsregler, der fastsætter de betingelser, som behandlingen af særlige kategorier af personoplysninger skal efterleve.

Forslaget indeholder således i artikel 9 særlige behandlingsregler for en række særlige kategorier af personoplysninger (følsomme oplysninger). Opregningen i bestemmelsen af de oplysninger, som skal anses for at være følsomme, er udtømmende.

Efter artikel 9, stk. 1, er behandling af oplysninger, der viser race og etnisk oprindelse, politisk, religiøs eller filosofisk overbevisning og fagforeningsmæssigt tilhørsforhold, genetiske data, helbredsoplysninger og oplysninger om seksuelle forhold som udgangspunkt forbudt.

Efter artikel 9, stk. 2, kan behandling af de nævnte oplysninger dog ske af en række grunde. Det følger således af stk. 2, litra a, at behandling kan finde sted, hvis den registrerede har givet sit udtrykkelige samtykke til en så-

dan behandling, medmindre det i EU-lovgivning eller medlemsstatslovgivning er fastsat, at forbuddet mod behandling ikke kan hæves af den registrerede. Behandling kan endvidere finde sted, hvis den er nødvendig for overholdelse af den registeransvarliges forpligtelser og specifikke rettigheder på det arbejdsretlige område, for så vidt behandlingen er hjemlet i EU-lovgivning eller medlemsstatslovgivning, som fastsætter de fornødne garantier (litra b), og hvis behandlingen er nødvendig for at beskytte den registreredes eller en anden persons vitale interesser i tilfælde, hvor den pågældende ikke fysisk eller juridisk er i stand til at give sit samtykke (litra c). Dertil kan behandling finde sted, hvis den foretages af en stiftelse, en sammenslutning eller et andet almennyttigt organ, hvis sigte er af politisk, filosofisk, religiøs eller faglig art, som led i organets legitime aktiviteter og med de fornødne garantier, på betingelse af, at behandlingen alene vedrører organets medlemmer, tidligere medlemmer eller personer, der på grund af organets formål er i regelmæssig kontakt hermed, og at oplysningerne ikke videregives uden for organet uden den registreredes samtykke (litra d). Ifølge artikel 9, stk. 2, litra e og f, kan behandling af følsomme oplysninger finde sted, såfremt behandlingen vedrører personoplysninger, som tydeligvis er offentliggjort af den registrerede, eller hvis behandlingen er nødvendig for, at et retskrav kan fastslås, gøres gældende eller forsvares. Stk. 2, litra g, indebærer, at følsomme oplysninger kan behandles, hvis behandlingen er nødvendig af hensyn til udførelsen af en opgave af vigtig samfundsinteresse på grundlag af EU-lovgivning eller medlemsstatslovgivning, som fastsætter tilstrækkelige foranstaltninger til beskyttelse af den registreredes legitime interesser. Behandling kan endelig finde sted, hvis behandlingen af helbredsoplysninger er nødvendig til sundhedsformål med forbehold af de betingelser og garantier, som er omhandlet i artikel 81 (litra h), eller hvis behandlingen er nødvendig til historiske, statistiske eller videnskabelige formål under de betingelser og garantier, der er omhandlet i artikel 83 (litra i).

Det følger dertil af artikel 9, stk. 2a, at behandling af oplysninger om straffedomme, lovovertrædelser og tilknyttede sikkerhedsforanstaltninger alene kan finde sted, hvis det sker under kontrol af en offentlig myndighed, eller hvis behandlingen er nødvendig for overholdelse af en forpligtelse, som den registeransvarlige er underlagt, eller i forbindelse med udførelse af en opgave af vigtig samfundsinteresse, såfremt denne behandling er autoriseret i EU-lovgivning eller i national lovgivning, som sikrer fornødne garantier for den registreredes rettigheder og frihedsrettigheder. Et fuldstændigt register over straffedomme må kun føres under kontrol af en offentlig myndighed.

2.4. Den registreredes rettigheder (forordningens kapitel III)

Forordningens kapitel III indeholder bl.a. regler om gennemsigtighed, den registreredes ret til information og adgang til oplysninger, berigtigelse og sletning samt om den registreredes ret til at gøre indsigelse.

Af forslagets artikel 12, stk. 1, følger en overordnet forpligtelse for den registeransvarlige til at foretage tilstrækkelige foranstaltninger, således at oplysninger vedrørende behandling af personoplysninger, som meddeles den registrerede i forbindelse med dennes rettigheder i henhold til forordningen, meddeles i en forståelig og let tilgængelig form, hvor der bliver anvendt et klart og tydeligt sprog.

Artikel 12, stk. 2 og 3, indeholder tidsfrister mv. for meddelelse af oplysninger til den registrerede om, hvad der er foretaget i anledning af udøvelsen af en række af den registreredes rettigheder.

Al information, som meddeles den registrerede skal efter bestemmelsens stk. 4, bortset fra i tilfælde af indsigt, meddeles den registrerede uden omkostninger. I de tilfælde, hvor anmodninger fra den registrerede er åbenbart grundløse eller overdrevne, kan den registeransvarlige nægte at handle. I så fald er det den registeransvarlige, der har bevisbyrden i forhold til at demonstrere, at henvendelsen er åbenbart grundløs eller overdreven.

Forslagets artikel 14 og 14a indeholder (ligesom det gældende direktiv) en forpligtelse for den registeransvarlige til at meddele de personer, der behandles oplysninger om, en række oplysninger om behandlingen, herunder formålet med denne. Forslaget sonderer i den forbindelse imellem de tilfælde, hvor oplysningerne indhentes hos den registrerede (artikel 14), og hvor oplysningerne indhentes hos andre (artikel 14a).

Det følger af artikel 14, stk. 1, at den registeransvarlige i forbindelse med indhentelse af oplysninger hos den registrerede, på det tidspunkt oplysninger indhentes, altid skal meddele den pågældende identitet og kontaktoplysninger for den registeransvarlige samt dennes eventuelle repræsentant og databeskyttelsesansvarlige (litra a), ligesom den registeransvarlige altid skal meddele den registrerede formålet med den behandling, som personoplysningerne skal bruges til (litra b). Den registeransvarlige skal derudover – hvor yderligere information er nødvendig for at sikre en rimelig og gennemsigtig behandling i forhold til den registrerede med hensyntagen til de konkrete omstændigheder og sammenhængen, hvori oplysningerne bliver behandlet – meddele den registrerede de legitime interesser, som den

registeransvarlige forfølger, såfremt behandlingen baseres på artikel 6, stk. 1, litra f (litra b), modtagerne eller kategorierne af modtagere af oplysningerne (litra c), hvis det er relevant, at oplysningerne forventes at blive videregivet til en modtager i et tredjeland eller international organisation (litra d), retten til at anmode den registeransvarlige om indsigt i, berigtigelse, begrænsning eller sletning af personoplysninger vedrørende den registrerede eller gøre indsigelse mod behandlingen af sådanne personoplysninger (litra e), retten til at indgive en klage (litra f), om den registreredes meddelelse af personoplysninger er et krav, som følger af lovgivning eller kontrakt eller om indgivelse af personoplysningerne er nødvendig for at indgå en kontrakt, og i den forbindelse også mulige konsekvenser, hvis den registrerede ikke indgiver personoplysningerne (litra g), og tilstedeværelsen af profilering, som omhandlet i artikel 20, stk. 1 og 3, oplysninger vedrørende denne profilering samt betydningen af profileringen og de forventede konsekvenser heraf for den registrerede (litra h).

I lighed med artikel 14 er artikel 14a, som vedrører oplysninger, der skal meddeles den registrerede i forbindelse med indhentelse af oplysninger hos andre end den registrerede, opdelt i oplysninger, som altid skal meddeles, og oplysninger, som skal meddeles den registrerede under visse betingelser. De oplysninger, som skal meddeles, svarer i vidt omfang til oplysningerne, som skal meddeles efter artikel 14. Artikel 14a, stk. 4, indeholder dertil en opregning af tilfælde, hvor meddelelse af oplysninger til den registrerede ikke skal finde sted, herunder hvis den registrerede allerede er i besiddelse af oplysningerne (litra a) eller hvis oplysningerne stammer fra offentligt tilgængelige kilder (litra d).

Ligesom det gældende direktiv indeholder forslaget en bestemmelse om den registreredes ret til indsigt (artikel 15, stk. 1 og 1a). Den registrerede har således ret til med jævne mellemrum og uden omkostninger at få en bekræftelse af, om der behandles oplysninger om den pågældende eller, der ikke gør. I de tilfælde, hvor der behandles oplysninger om den pågældende, har den registrerede ret til at få indsigt i disse oplysninger og få oplysninger om formålet med behandlingen (artikel 15, stk. 1, litra a), modtagere som oplysningerne er eller vil blive videregivet til, herunder især modtagere i tredjelande (artikel 15, stk. 1, litra c), såfremt det er muligt det forventede tidsrum, hvori oplysningerne vil blive opbevaret (artikel 15, stk. 1, litra d), retten til at anmode den registeransvarlige om berigtigelse eller sletning af oplysninger om den registrerede og gøre indsigelse mod behandlingen af sådanne oplysninger (artikel 15, stk. 1, litra e), retten til at indgive en klage til en tilsynsmyndighed (artikel 15, stk. 1, litra f), enhver

tilgængelig oplysning om, hvor oplysningerne stammer fra, såfremt oplysningerne ikke indsamles hos den registrerede (artikel 15, stk. 1, litra g), og såfremt der træffes afgørelser, som omhandlet i artikel 20, kendskab til den logik, der indgår i den automatiske behandling, og betydningen og de forventede konsekvenser af denne behandling, (artikel 15, stk. 1, litra h).

I artikel 15, stk. 1b, 2 og 2a er foreslået bestemmelser om den registreredes ret til en kopi af oplysninger, der behandles om den pågældende.

Efter forslaget artikel 16 har den registrerede ret til rettelse af oplysninger om den pågældende, som er urigtige, ligesom den registrerede har ret til at fuldstændiggøre af ufuldstændige personoplysninger.

Kapitlet indeholder også en nyskabelse i artikel 17 i form af indførelsen af en såkaldt ret til at blive glemt. Retten til at blive glemt indebærer efter forslaget, at den registrerede i visse tilfælde har en ret til at opnå sletning af personoplysninger vedrørende den registrerede, ligesom der i disse tilfælde foreligger en forpligtelse for den registeransvarlige til at slette oplysningerne. Sletning skal efter artikel 17, stk. 1, bl.a. finde sted, hvis personoplysningerne ikke længere er nødvendige til opfyldelse af de formål, hvortil de blev indsamlet, hvis den registrerede tilbagekalder et samtykke, der er grundlaget for behandlingen, og der ikke foreligger et andet grundlag, som behandlingen kan baseres på, eller hvis oplysningerne har været behandlet ulovligt.

I de tilfælde, hvor den registeransvarlige har offentliggjort personoplysningerne, og i henhold til retten til at blive glemt skal slette oplysningerne om den registrerede, skal den registeransvarlige tage rimelige skridt, herunder tekniske foranstaltninger, til at informere andre registeransvarlige, som behandler oplysningerne, om, at den registrerede anmoder om, at alle link til, kopier eller gengivelser af oplysningerne bliver slettet (artikel 17, stk. 2a).

Retten til at blive glemt er underlagt en række undtagelser, jf. artikel 17, stk. 3. Retten til at blive glemt gælder således eksempelvis ikke, jf. artikel 17, stk. 3, hvis behandling af oplysninger er nødvendig med henblik på at udøve retten til ytringsfrihed, jf. artikel 80 (litra a), eller hvor behandling af oplysninger er nødvendig for at opfylde en retlig forpligtelse i henhold til EU-lovgivning eller medlemsstats lovgivning eller for udøvelse af en opgave i samfundets interesse eller som led i myndighedsudøvelse (litra b). Retten til at blive glemt gælder heller ikke i de tilfælde, hvor behand-

ling af oplysninger er nødvendig af hensyn til samfundsinteresser på folkesundhedsområdet (litra c), eller hvis behandlingen er nødvendig for, at et retskrav kan fastslås, gøres gældende eller forsvares (litra g).

Herudover indeholder forslaget i artikel 17a en ret til begrænsning af behandling af personoplysninger bl.a. i de tilfælde, hvor den registrerede anfægter oplysningernes rigtighed, eller hvor den registeransvarlige ikke længere har brug for oplysningerne, men de er nødvendige for den registrerede i forhold til at et retskrav kan fastslås, gøres gældende eller forsvares.

Den registeransvarlige skal ifølge forslagens artikel 17b kommunikere alle rettelser, sletninger eller begrænsninger til samtlige modtagere af oplysningerne, medmindre dette viser sig at være umuligt eller uforholdsmæssigt vanskeligt.

Som en nyskabelse indeholder forslaget i artikel 18 en ret til såkaldt dataportabilitet. Forslaget indebærer, at den registrerede i visse tilfælde har ret til at trække egne personoplysninger ud af et automatisk behandlingssystem, som er stillet til rådighed af en informationssamfundsyder, i en form, som tillader, at den registrerede kan overføre oplysningerne til et andet automatisk behandlingssystem.

Efter artikel 19, stk. 1, har den registrerede til enhver tid ret til af rimelige grunde, der vedrører den pågældendes særlige situation, at gøre indsigelse mod en behandling af personoplysninger vedrørende den pågældende, der er begrundet i, at den er nødvendig, for at den registeransvarlige kan forfølge en legitim interesse. Behandlingen skal standses, medmindre den registeransvarlige kan påvise legitime grunde til behandlingen, der tilside sætter den registreredes interesser eller rettigheder eller frihedsrettigheder. Artikel 19, stk. 2 og 2a, indeholder særlige regler om behandling af personoplysninger i forbindelse med direkte markedsføring.

Forslaget indeholder derudover i artikel 20 en ret for enhver registreret til som udgangspunkt ikke at modtage en afgørelse, som er baseret udelukkende på såkaldt profilering, hvis afgørelsen har retsvirkning eller alvorligt påvirker den pågældende.

Ifølge artikel 20, stk. 1, kan en person kun meddeles afgørelser, som er baseret på profilering, hvis det sker som led i indgåelsen eller opfyldelsen af en aftale mellem den registrerede og den registeransvarlige og passende foranstaltninger til at sikre den registreredes legitime interesser er foreta-

get, herunder eksempelvis retten for den registrerede til at opnå menneskelig indgriben fra den registeransvarliges side, muligheden for at udtrykke den registreredes synspunkt og for at bestride afgørelser (litra a), hvis behandlingen er autoriseret i EU-lovgivning eller medlemsstatslovgivning, som den registeransvarlige er underlagt, og som foreskriver passende foranstaltninger, som sikrer den registreredes legitime interesser (litra b) eller såfremt behandlingen er baseret på den registreredes udtrykkelige samtykke.

Ifølge artikel 20, stk. 3, må profilering ikke være baseret på de særlige oplysninger, som er nævnt i artikel 9, stk. 1, medmindre artikel 9, stk. 2, finder anvendelse, og passende foranstaltninger for at sikre den registreredes legitime interesser er til stede.

Efter artikel 21, stk. 1, kan anvendelsesområdet for visse generelle databehandlingsprincipper samt de registreredes rettigheder begrænses ved EU-lovgivning eller national lovgivning, når en sådan begrænsning udgør en nødvendig og proportional foranstaltning i et demokratisk samfund. Begrænsningen kan ske for at beskytte national sikkerhed (litra aa), forsvar (litra ab), forebyggelse, efterforskning, opdagelse og retsforfølgning i straffesager og opretholdelsen af den offentlige orden, når dette sker med de nævnte formål, og fuldbyrdelsen af straffedomme (litra a). Begrænsning kan endvidere ske for at beskytte Unionens eller en medlemsstats andre vigtige samfundsinteresser, navnlig væsentlige økonomiske eller finansielle interesser, herunder valuta-, budget-, og skatteanliggender og beskyttelsen af markedets stabilitet og integritet (litra c). Dertil kan begrænsning finde sted, såfremt dette sker til forebyggelse, efterforskning, opdagelse og retsforfølgning i forbindelse med brud på etiske regler for lovregulerede erhverv (litra d), og kontrol-, tilsyns-, eller reguleringsfunktioner, selv af midlertidig karakter, der er et led i den offentlige myndighedsudøvelse i de tilfælde, der er nævnt i litra a, b, c og d. Endelig kan begrænsning ske, hvis dette sker med henblik på beskyttelse af den registrerede eller andres rettigheder og frihedsrettigheder (litra f).

Den omhandlede lovgivning skal efter artikel 21, stk. 2, i det mindste indeholde bestemmelser om formålet med behandlingen eller kategorierne af behandlinger, kategorierne af personoplysninger, anvendelsesområdet for begrænsningerne, specificering af den registeransvarlige eller kategorier af registeransvarlige samt de gældende sikkerhedsregler under inddragelse af karakteren, omfanget og formålet med behandlingen og risikoen for den registreredes rettigheder og frihedsrettigheder.

2.5. Registeransvarlig og registerfører (forordningens kapitel IV)

Forordningens kapitel IV indeholder bl.a. regler om den registeransvarlige og registerførerens generelle forpligtelser, regler om datasikkerhed og regler om udarbejdelse af en konsekvensanalyse om databeskyttelse. Endvidere fastsættes regler om udpegning af en databeskyttelsesansvarlig og regler om adfærdskodekser og certificering.

Generelt bemærkes det, at dette kapitel indeholder en række forpligtelser for den registeransvarlige og registerføreren, der ikke følger af det gældende databeskyttelsesdirektiv.

Det følger af forslaget artikel 22, at den registeransvarlige under hensyntagen til behandlingens karakter, sammenhæng, omfang og formål og de risici, der er for den registreredes rettigheder og frihedsrettigheder, skal gennemføre passende foranstaltninger og kunne demonstrere, at behandlingen af personoplysninger er i overensstemmelse med forslaget.

Som noget nyt er der endvidere indført et krav om såkaldt ”indbygget databeskyttelse”. Efter artikel 23, stk. 1, skal den registeransvarlige således under hensyntagen til den teknologi, som er tilgængelig, og omkostningerne ved gennemførelse samt med hensyntagen til risikoen for den registreredes rettigheder og frihedsrettigheder som følge af behandlingens karakter, omfang og formål, gennemføre tekniske og organisatoriske foranstaltninger, som er passende til behandlingsaktiviteten og dens formål, herunder ved at anvende pseudonyme data, således at behandlingen vil opfylde kravene, som fastlægges i forslaget, og som beskytter den registreredes rettigheder.

Den registeransvarlige skal efter artikel 23, stk. 2, gennemføre passende foranstaltninger gennem indstillinger (”by default”) for at sikre, at det alene er personoplysninger, som er nødvendige for hver behandling, der bliver behandlet. Dette gælder både for så vidt angår mængden af personoplysninger, som bliver indsamlet, perioden oplysningerne opbevares og tilgængeligheden af oplysningerne. I de tilfælde, hvor det ikke er formålet med behandlingen, at oplysningerne gøres offentligt tilgængelige, skal der være indstillinger, som sikrer, at disse oplysninger ikke bliver gjort tilgængelige for et ubestemt antal personer, uden at dette sker ved menneskelig indgriben.

Efter artikel 23, stk. 2a, kan den registeransvarlige demonstrere overholdelse af kravene i stk. 1 og 2, ved en certificering som omtalt i artikel 39.

Af forordningsforslaget artikel 24, stk. 1, fremgår, at i det tilfælde, at der er flere registeransvarlige, skal disse fælles registeransvarlige på gennemsigtig vis fastsætte deres respektive ansvar for overholdelse af forpligtelserne, der følger af forordningen. Efter artikel 24, stk. 2, har denne fordeling af ansvar mellem de registeransvarlige ingen indflydelse på den registreredes mulighed for at gøre sine rettigheder gældende, medmindre den registrerede på en gennemsigtig måde er blevet gjort bekendt med ansvarsfordelingen.

Af forslaget artikel 25, stk. 1, fremgår, at i de tilfælde, hvor den registeransvarlige ikke er etableret i EU, men forordningen alligevel finder anvendelse på grund af dens territoriale anvendelsesområde, skal den registeransvarlige udpege en repræsentant i EU. Efter artikel 25, stk. 2, gælder det dog ikke for registeransvarlige, som er etableret i et tredjeland, som Kommissionen har afgjort har et tilstrækkeligt beskyttelsesniveau (litra a), for virksomheder, som beskæftiger under 250 ansatte, medmindre behandlingen, som den udfører, medfører specifikke risici for den registreredes rettigheder og frihedsrettigheder under hensyntagen til behandlingens karakter, omfang og formål (litra b), eller for offentlige myndigheder og organer (litra c).

Efter artikel 25, stk. 3 og 3a, stilles der krav til repræsentantens etableringssted og rolle.

Forslagets artikel 26 indeholder regler om registerføreren. Det følger således af bestemmelsen, at den registeransvarlige alene skal anvende registerførere, som kan give de tilstrækkelige garantier for gennemførelsen af passende tekniske og organisatoriske foranstaltninger, således at behandlingen opfylder kravene i forordningsforslaget. Efter artikel 26, stk. 1a, kan registerføreren demonstrere de tilstrækkelige garantier ved overholdelse af en adfærdskodeks, jf. artikel 38, eller en certificering, jf. artikel 39.

Registerførerens behandling af oplysninger skal efter artikel 26, stk. 2, ske i henhold til en skriftlig kontrakt, som bl.a. fastsætter aftalens genstand og varighed, karakteren og formålene med behandlingen, typen af personoplysninger og kategorien af registrerede samt en række detaljerede krav, som angives i bestemmelsen.

Som en nyskabelse stiller forslaget artikel 28 også krav om, at den registeransvarlige skal opbevare optegnelser over alle kategorier af behandlinger af personoplysninger, som foregår under den pågældendes ansvar. Disse optegnelser skal indeholde oplysning om navn og kontaktoplysninger for den registeransvarlige, enhver fælles registeransvarlig, den registeransvarliges repræsentant samt databeskyttelsesansvarlige (litra a), formålet med behandlingen, herunder de legitime interesser, der forfølges ved behandlingen, såfremt den er baseret på behandlingsgrundlaget i artikel 6, stk. 1, litra f (litra c), en beskrivelse af kategorien af registrerede og kategorien af oplysninger, som behandles om dem (litra d), kategorien af modtagere, som oplysningerne er eller vil blive videregivet til, især modtagere i tredjelande (litra e), kategorien af eventuelle videregivelser af personoplysninger til et tredjeland eller en international organisation (litra f), og såfremt det er muligt, oplysning om hvornår oplysningerne vil blive slettet (litra g). Registerføreren pålægges efter artikel 28, stk. 2a, et næsten tilsvarende krav om at opbevare optegnelser over alle kategorier af behandlinger af personoplysninger, som foregår på vegne af den registeransvarlige.

Efter artikel 28, stk. 4, gælder kravene til opbevaring af optegnelser ikke for virksomheder eller organisationer, der beskæftiger under 250 personer, medmindre behandlingen medfører specifikke risici for den registreredes rettigheder og frihedsrettigheder under hensyntagen til behandlingens karakter, omfang og formål. Kravene gælder heller ikke, hvis det er usandsynligt, at behandlingen på grund af dens karakter, omfang og formål, vil medføre specifikke risici for den registreredes rettigheder og frihedsrettigheder.

Forslagets artikel 30 indeholder regler om behandlingssikkerhed. Det følger af forslaget artikel 30, stk. 1, at den registeransvarlige og registerføreren under hensyntagen til den teknologi, som er tilgængelig, og omkostningerne ved gennemførelse samt med hensyntagen til risikoen for den registreredes rettigheder og frihedsrettigheder ved inddragelse af behandlingens karakter, sammenhæng, omfang og formål, skal gennemføre tekniske og organisatoriske foranstaltninger, herunder anvendelse af pseudonyme data, for at sikre et tilstrækkeligt sikkerhedsniveau.

Det følger af artikel 30, stk. 2a, at den registeransvarlige eller registerføreren kan demonstrere opfyldelse af kravene i artikel 30, stk. 1, ved overholdelse af en adfærdskodeks, jf. artikel 38, eller en certificering, jf. artikel 39. Det følger endvidere af artikel 30, stk. 2b, at registeransvarlige og registerførere skal tage skridt til at sikre, at enhver person, som handler under

de pågældendes bemyndigelse, og som har adgang til personoplysninger, kun behandler disse efter instruktion fra den registeransvarlige, medmindre den pågældende i henhold til EU-lovgivning eller national lovgivning er forpligtet til at behandle oplysningerne.

Artikel 31 indeholder en yderligere nyskabelse med indførelsen af et krav om, at den registeransvarlige skal anmelde brud på persondatasikkerheden til tilsynsmyndigheden. Ifølge forslaget skal et brud, som sandsynligvis vil påvirke den registreredes rettigheder eller frihedsrettigheder, anmeldes uden unødigt forsinkelse og – om muligt – senest 72 timer efter, at den registeransvarlige er blevet bekendt med et brud på persondatasikkerheden. I det tilfælde, at anmeldelsen ikke er sket indenfor 72 timer, skal den registeransvarlige redegøre for baggrunden herfor samtidig med, at anmeldelsen indgives.

Ifølge artikel 31, stk. 1a, gælder kravet om anmeldelse ikke i de tilfælde, hvor den registeransvarlige har gennemført passende tekniske beskyttelsesforanstaltninger, og disse foranstaltninger er anvendt på oplysninger, som var påvirket af bruddet, herunder især beskyttelsesforanstaltninger, der har gjort oplysningerne uforståelige for alle, som ikke har lovlig adgang til dem, eksempelvis ved kryptering eller pseudonymisering. Kravet om anmeldelse gælder heller ikke i de tilfælde, hvor den registeransvarlige efterfølgende har taget skridt, som sikrer, at det ikke længere er sandsynligt, at den registreredes rettigheder og frihedsrettigheder vil være alvorligt påvirket. I disse tilfælde skal den registeransvarlige dog opbevare dokumentation for bruddene på sikkerheden, således at det er muligt for tilsynsmyndigheden at kontrollere, at anmeldelseskravet er overholdt.

Anmeldelsen til tilsynsmyndigheden skal efter artikel 31, stk. 3, bl.a. beskrive karakteren af bruddet på persondatasikkerheden, herunder – såfremt det er muligt – kategorierne og antallet af berørte registrerede og databeskyttelsesbruddets forventede konsekvenser. Anmeldelsen skal endvidere indeholde en beskrivelse af de foranstaltninger, som foreslås eller er iværksat for at afhjælpe bruddet.

Det følger af artikel 32, stk. 1, at når sikkerhedsbruddet kan forventes at krænke den registreredes rettigheder og frihedsrettigheder alvorligt, skal den registeransvarlige ligeledes uden unødigt forsinkelse underrette den registrerede om sikkerhedsbruddet. Denne underretning skal efter artikel 32, stk. 2, omfatte karakteren af bruddet på persondatasikkerheden og indeholde en række af de oplysninger og anbefalinger, der også skal afgives til

tilsynsmyndigheden. Dog er det efter artikel 32, stk. 3, ikke nødvendigt at underrette den registrerede om et brud på persondatasikkerheden, hvis den registeransvarlige har gennemført passende tekniske beskyttelsesforanstaltninger, og disse foranstaltninger er anvendt på oplysninger, som var påvirket af bruddet, herunder især beskyttelsesforanstaltninger, der har gjort oplysningerne uforståelige for alle, som ikke har lovlig adgang til dem, eksempelvis ved kryptering eller pseudonymisering (litra a). Den registrerede skal heller ikke underrettes, hvis den registeransvarlige efterfølgende har taget skridt, som sikrer, at det ikke længere er sandsynligt, at den registreredes rettigheder og frihedsrettigheder vil være alvorligt påvirket (litra b), og hvis det vil indebære en uforholdsmæssig indsats, herunder især med henvisning til antallet af sager, som er påvirket. I sådanne tilfælde skal en offentlig meddelelse eller lignende finde sted, således at de registrerede er informeret på en effektiv måde (litra c). Underretning skal endvidere ikke finde sted, hvis det alvorligt ville påvirke en væsentlig samfundsinteresse (litra d).

Forslagets artikel 33, stk. 1, indeholder krav om, at den registeransvarlige i de tilfælde, hvor behandlingen som følge af dens karakter, omfang og formål sandsynligvis vil medføre specifikke risici for den registreredes rettigheder og frihedsrettigheder, forud for behandlingen af oplysninger skal gennemføre en såkaldt konsekvensanalyse af den planlagte behandling for så vidt angår beskyttelsen af personoplysninger.

I forslagets artikel 33, stk. 2, anføres det, at behandlinger, der indebærer disse specifikke risici, og som derfor udløser kravet om en konsekvensanalyse, bl.a. er behandlinger, hvor der indgår en systematisk og omfattende evaluering af personlige aspekter vedrørende en fysisk person, som er baseret på profilering, og på baggrund af hvilke afgørelser, som vil have retsvirkning for registrerede eller alvorligt berøre disse, vil blive truffet. En konsekvensanalyse er efter bestemmelsen også nødvendig, hvis en behandling vedrører oplysninger, der afslører race og etnisk oprindelse, politiske holdninger, religiøs eller filosofisk overbevisning og fagforeningsmæssigt tilhørsforhold, genetiske data, oplysninger om helbred eller oplysninger om seksuelle forhold, straffedomme og forseelser eller tilknyttede sikkerhedsforanstaltninger, og oplysningerne bliver behandlet for at træffe en et stort antal afgørelser vedrørende specifikke personer.

Herudover er en konsekvensanalyse efter bestemmelsen nødvendig, hvis der finder en omfattende videoovervågning sted af offentligt tilgængelige

områder, eller hvis der behandles personoplysninger i omfattende registre vedrørende genetiske data eller biometriske data.

Tilsynsmyndigheden kan endvidere beslutte, at andre typer af behandlinger sandsynligvis vil medføre specifikke risici for den registreredes rettigheder eller frihedsrettigheder. Tilsynsmyndigheden skal i så fald udarbejde og offentliggøre en liste over disse behandlinger.

En konsekvensanalyse skal efter artikel 33, stk. 3, mindst indeholde en generel beskrivelse af den planlagte behandling og en analyse af risiciene for registreredes rettigheder og frihedsrettigheder, de foranstaltninger, der er nødvendige for at afhjælpe disse risici, samt garantier, sikkerhedsforanstaltninger og mekanismer, som kan sikre beskyttelsen af personoplysninger og påvise overensstemmelse med forslaget under hensyntagen til de registreredes og andre berørte personers rettigheder og legitime interesser.

Offentlige myndigheder og organer er efter artikel 33, stk. 5, i visse tilfælde undtaget fra forpligtelsen til at udarbejde en konsekvensanalyse.

Efter artikel 34, stk. 1, skal den registeransvarlige i de tilfælde, hvor en konsekvensanalyse påviser, at en behandling af personoplysninger sandsynligvis vil medføre en høj grad af specifikke risici, høre tilsynsmyndigheden, inden behandlingen iværksættes. Det følger af artikel 34, stk. 3, at i de tilfælde, hvor tilsynsmyndigheden er af den opfattelse, at den planlagte behandling ikke er i overensstemmelse med forordningen, herunder især hvis risiciene ikke er tilstrækkeligt identificeret eller afhjulpet, skal tilsynsmyndigheden inden 6 uger efter modtagelse af høringen rådgive den registeransvarlige herom.

Det følger af forslagets artikel 34, stk. 7, at medlemsstater i forbindelse med forberedelse af lovforslag eller andre forskrifter skal høre tilsynsmyndigheden, såfremt forslaget giver mulighed for behandling af oplysninger og vil kunne berøre kategorier af registrerede alvorligt på grund af karakteren, omfanget og formålene med behandlingen.

Ud over forpligtelsen til forudgående høring kan det, jf. artikel 34, stk. 7a, følge af en medlemsstats lovgivning, at en registeransvarlig skal høre og indhente forudgående godkendelse fra en tilsynsmyndighed i forbindelse med, at en registeransvarlig skal behandle oplysninger ved udførelse af en opgave i samfundets interesse.

Artikel 35 indeholder regler om udpegning af såkaldte databeskyttelsesansvarlige. Udpegning af en databeskyttelsesansvarlig er efter forslaget i dets nuværende udformning friwillig, medmindre krav herom følger af EU- eller medlemsstats lovgivning.

Forordningens artikel 35 indeholder en række krav, som en ordning med en databeskyttelsesansvarlig skal overholde. Den databeskyttelsesansvarlige skal eksempelvis udpeges på baggrund af professionelle kvaliteter og dennes ekspertviden om databeskyttelse (artikel 35, stk. 5), ligesom den databeskyttelsesansvarlige som udgangspunkt alene kan afskediges, såfremt den pågældende ikke længere opfylder de betingelser, som er nødvendige for at udføre de opgaver, som følger af forordningen (artikel 35, stk. 7). Den databeskyttelsesansvarlige kan være en person, som allerede er ansat af den registeransvarlige eller registerføreren (artikel 35, stk. 8). Registrerede kan kontakte den databeskyttelsesansvarlige angående alle spørgsmål om behandling af den registreredes personoplysninger, ligesom de kan udøve deres rettigheder i henhold til forordningen over for den databeskyttelsesansvarlige (artikel 35, stk. 10).

Efter artikel 36 skal den registeransvarlige eller registerføreren sikre, at den databeskyttelsesansvarlige inddrages tilstrækkeligt og rettidigt i alle spørgsmål vedrørende beskyttelse af personoplysninger, ligesom den registeransvarlige eller registerføreren skal støtte den databeskyttelsesansvarlige i udførelsen af dennes hverv, bl.a. ved at tilvejebringe tilstrækkelige ressourcer.

Den databeskyttelsesansvarlige skal efter artikel 37 bl.a. oplyse og rådgive den registeransvarlige eller registerføreren og de ansatte, som behandler personoplysninger, om deres forpligtelser i henhold til forordningen, ligesom den databeskyttelsesansvarlige skal overvåge overholdelsen med forordningen. Herudover skal den databeskyttelsesansvarlige bl.a. samarbejde med og fungere som tilsynsmyndighedens kontaktpunkt i virksomheden angående spørgsmål vedrørende behandling af personoplysninger.

Kapitlet indeholder endvidere i artikel 38, stk. 1, en bestemmelse om, at medlemsstaterne, tilsynsmyndighederne, Det Europæiske Databeskyttelsesråd og Kommissionen skal tilskynde til udarbejdelsen af adfærdskodekser, der – afhængigt af de særlige forhold i de forskellige behandlingssektorer – bidrager til en korrekt anvendelse af forordningen. Sådanne adfærdskodekser kan efter artikel 38, stk. 1a, udarbejdes af foreninger og andre organisationer, som repræsenterer kategorier af registeransvarlige eller

registerførere, med henblik på at uddybe anvendelsen af forordningens bestemmelser. Som eksempel herpå er bl.a. anført, at adfærdskodekser kan vedrøre rimelig og gennemsigtig behandling af personoplysninger, indhentelsen af oplysninger, brugen af pseudonyme data, information til offentligheden og til registrerede, registreredes udøvelse af deres rettigheder samt overførsel af oplysninger til tredjelande eller internationale organisationer. En adfærdskodeks skal indeholde mekanismer, som overvåger og sikrer dens overholdelse af de registeransvarlige eller registerførere, der vælger at tilslutte sig en sådan adfærdskodeks (artikel 38, stk. 1b).

Den forening eller organisation, som ønsker at udarbejde en adfærdskodeks, skal indsende et udkast hertil til den kompetente tilsynsmyndighed. Tilsynsmyndigheden skal komme med en udtalelse om, hvorvidt den foreslåede adfærdskodeks er i overensstemmelse med forordningen (artikel 38, stk. 2). I de tilfælde, hvor en adfærdskodeks vedrører behandling i flere medlemsstater, skal tilsynsmyndigheden iværksætte sammenhængsmekanismen med henblik på, at Det Europæiske Databeskyttelsesråd kommer med en udtalelse om udkastet til en adfærdskodeks (artikel 38, stk. 2b).

Forslaget indeholder i sin nuværende udformning endvidere en bestemmelse i artikel 38a om, at overvågningen af overholdelse af adfærdskodeksen kan udføres af et organ, som har en tilstrækkelig grad af ekspertise i forhold til kodeksens genstand, og som er akkrediteret til dette formål af den kompetente tilsynsmyndighed (artikel 38a, stk. 1). Forslaget indeholder krav for at få denne akkreditering, herunder bl.a., at organet skal demonstrere dets uafhængighed og ekspertise. Uden at det i øvrigt berører forslaget bestemmelser om sanktioner, kan organet tage nødvendige skridt i forbindelse med overtrædelse af bestemmelser i en adfærdskodeks, herunder suspendering eller eksklusion (artikel 38a, stk. 2-6).

Kapitlet indeholder endelig i artikel 39, stk. 1, en bestemmelse om, at medlemsstaterne, Det Europæiske Databeskyttelsesråd og Kommissionen skal tilskynde – navnlig på europæisk plan – til fastlæggelsen af certificeringsordninger for databeskyttelse og databeskyttelsesmærkninger og -mærker med det formål, at registeransvarlige og registerførere kan demonstrere overholdelse af forordningen. Det er anført, at de særlige behov, som små og mellemstore virksomheder har, skal inddrages. Artikel 39, stk. 2-4, indeholder nærmere regler om den registeransvarliges og registerførerens forpligtelser i forbindelse med certificeringer, herunder oplysningspligt til organer oprettet i henhold til artikel 39a.

I lighed med adfærdskodekser indeholder forslaget i sin nuværende form i artikel 39a en bestemmelse om, at certificering og periodisk gennemgang heraf kan udføres af et organ, som har en tilstrækkelig grad af ekspertise i forhold til databeskyttelse, og som er akkrediteret til dette formål af den kompetente tilsynsmyndighed (artikel 39a, stk. 1). Forslaget indeholder krav for at få denne akkreditering, herunder bl.a., at organet skal demonstrere dets uafhængighed og ekspertise. Uden at det i øvrigt berører forslagets bestemmelser om sanktioner, kan organet trække en certificering tilbage i tilfælde af uhensigtsmæssig anvendelse heraf (artikel 39a, stk. 2-8).

2.6. Videregivelse af personoplysninger til tredjelande eller internationale organisationer (forordningens kapitel V)

Forordningens kapitel V fastsætter reglerne for, hvornår der kan videregives personoplysninger til tredjelande eller internationale organisationer.

Overordnet set indeholder kapitlet fire forskellige videregivelsesgrundlag, som efter omstændighederne kan anvendes, når der skal finde en videregivelse sted.

For det første kan en videregivelse af personoplysninger til modtagere i tredjelande eller i en international organisation efter artikel 41, *stk. 1*, finde sted, hvis Kommissionen har fastslået, at et tredjeland, et område eller en *specifik* sektor (f.eks. sundhedssektoren) i tredjelandet eller en international organisation sikrer et tilstrækkeligt databeskyttelsesniveau (en såkaldt tilstrækkelighedsafgørelse). En sådan videregivelse kræver ikke godkendelse.

Ved vurderingen af beskyttelsesniveauet skal Kommissionen efter artikel 41, stk. 2, især tage hensyn til en række nærmere opregnede forhold i tredjelandet mv. Det gælder retsstatsprincippet ("rule of law"), respekten for menneskerettigheder og grundlæggende rettigheder, både generel og sektorspecifik relevant gældende lovgivning, databeskyttelsesregler og sikkerhedsforanstaltninger, herunder reglerne om videreoverførsel af personoplysninger til et andet tredjeland eller international organisation, og som efterleveres i det pågældende tredjeland eller den pågældende internationale organisation, samt om der er effektive rettigheder, der kan håndhæves administrativt eller retsligt af de registrerede, hvis personoplysninger videregives (litra a). Kommissionen skal ligeledes inddrage, om der i tredjelandet er en eller flere uafhængige tilsynsmyndigheder, som det pågældende tredjeland eller den pågældende internationale organisation er underlagt,

og som er ansvarlige for og håndhæver overholdelse af databeskyttelsesregler, herunder gennem passende sanktionsbeføjelser, som assisterer og vejleder registrerede i forbindelse med udøvelse af deres rettigheder, og som samarbejder med tilsynsmyndigheder i Unionen og medlemsstaterne (litra b). Endelig skal Kommissionen inddrage, om der foreligger en international forpligtelse om beskyttelse af personoplysninger, som det pågældende tredjeland eller organisation har tilsluttet sig, eller om der foreligger en anden forpligtelse som følge af deltagelse i multilaterale eller regionale systemer, især med hensyn til beskyttelse af personoplysninger (litra c).

Det Europæiske Databeskyttelsesråd skal give Kommissionen en udtalelse om beskyttelsesniveauet i et tredjeland eller international organisation i forbindelse med Kommissionens vurdering af beskyttelsesniveauet, herunder også i forbindelse med vurderingen af, om beskyttelsesniveauet ikke længere er tilstrækkeligt (artikel 41, stk. 2a).

Efter en vurdering af *tilstrækkeligheden af beskyttelsesniveauet* kan Kommissionen træffe en afgørelse om, at et tredjeland, et område, en *specifik* sektor i et tredjeland eller en international organisation sikrer det tilstrækkelige beskyttelsesniveau. Den gennemførelsesretsakt, som tilstrækkelighedsafgørelsen skal fremgå af, skal specificere territorialt og sektorspecifikt anvendelsesområde samt angive eventuelle tilsynsmyndigheder. Gennemførelsesretsakten skal vedtages i overensstemmelse med proceduren i artikel 87, stk. 2 (artikel 41, stk. 3).

Afgørelser om det tilstrækkelige beskyttelsesniveau, som er truffet af Kommissionen i henhold til det gældende databeskyttelsesdirektiv, skal fortsætte med at være gældende indtil de er ændret, erstattet eller trukket tilbage af Kommissionen *i overensstemmelse med proceduren i artikel 87, stk. 2* (artikel 41, stk. 3a).

Kommissionen skal overvåge anvendelsen af afgørelserne, som er truffet om tilstrækkeligt beskyttelsesniveau i henhold til ovennævnte bestemmelse i forordningen og i henhold til det gældende databeskyttelsesdirektiv (artikel 41, stk. 4a).

Kommissionen kan endvidere træffe afgørelse om, at et tredjeland mv. ikke længere sikrer et tilstrækkeligt beskyttelsesniveau og har mulighed for, såfremt dette er nødvendigt, at trække en tilstrækkelighedsafgørelse tilbage, *at ændre eller suspendere den, uden at dette har tilbagevirkende kraft.*

Gennemførelsesretsakten skal vedtages i overensstemmelse med proceduren i artikel 87, stk. 2, men kan i ekstremt hastende tilfælde vedtages efter proceduren i artikel 87, stk. 3 (artikel 41, stk. 5).

Kommissionen skal indlede drøftelser med tredjelandet eller den internationale organisation med henblik på at udbedre situationen, som har givet anledning til en afgørelse efter artikel 41, stk. 5 (artikel 41, stk. 5a).

Uanset om der er truffet en afgørelse efter artikel 41, stk. 5, om at beskyttelsesniveauet ikke længere er tilstrækkeligt i tredjelandet mv., kan videregivelse ske efter bestemmelserne i artikel 42-44, hvis betingelserne herfor er opfyldt. (artikel 41, stk. 6).

Kommissionen skal offentliggøre en liste over de tredjelande mv., som har modtaget en afgørelse efter artikel 41, stk. 3 og 5 (artikel 41, stk. 7).

Efter artikel 42 kan en videregivelse til et tredjeland mv. – i tilfælde, hvor Kommissionen ikke har truffet en afgørelse efter artikel 41, stk. 3 – endvidere finde sted, hvis der i et retligt bindende instrument er indført de fornødne garantier, som sikrer beskyttelsen af personoplysninger eller hvor den registeransvarlige eller registerføreren har fået forudgående tilladelse hertil fra tilsynsmyndigheden (artikel 42, stk. 1).

Ifølge artikel 42, stk. 2, kan de fornødne garantier sikres gennem såkaldte bindende virksomhedsregler, der er nærmere omtalt i artikel 43 (litra a), gennem standardbestemmelser om databeskyttelse vedtaget af Kommissionen efter proceduren i artikel 87, stk. 2 (litra b) eller gennem standardbestemmelser om databeskyttelse vedtaget af en tilsynsmyndighed, og som er vedtaget af Kommissionen efter proceduren i artikel 87, stk. 2 (litra c). En videregivelse, som baseres på et af disse instrumenter forudsætter ikke yderligere specifik godkendelse fra tilsynsmyndigheden.

Under forudsætning af godkendelse fra den kompetente tilsynsmyndighed, kan de fornødne garantier herudover især sikres gennem kontraktbestemmelser mellem den registeransvarlige eller registerføreren og modtageren af personoplysningerne (stk. 2a, litra a), gennem godkendte adfærdskodekser, jf. artikel 38 (stk. 2a, litra b), gennem en certificering, jf. artikel 39 (stk. 2a, litra c) eller gennem bestemmelser i administrative ordninger mellem offentlige myndigheder eller organer, som er grundlag for videregivelsen (stk. 2a, litra d).

Tilsynsmyndigheden skal anvende sammenhængsmekanismen i forbindelse med vedtagelse af standardbestemmelser om databeskyttelse efter artikel 42, stk. 2, litra c, samt hvis videregivelsen sker på baggrund af stk. 2a, litra a, og vedrører registrerede i flere medlemsstater eller kan påvirke den frie udveksling af oplysninger inden for Unionen (artikel 42, stk. 5a).

Godkendelser fra medlemsstater eller tilsynsmyndigheder på baggrund af det gældende databeskyttelsesdirektiv vil fortsætte med at være gældende indtil de er ændret, erstattet eller trukket tilbage af den pågældende tilsynsmyndighed. Afgørelser vedtaget af Kommissionen i henhold til det gældende databeskyttelsesdirektiv vil fortsætte med at være gældende indtil de er ændret, erstattet eller trukket tilbage af Kommissionen i overensstemmelse med proceduren i artikel 87, stk. 2 (artikel 42, stk. 5b).

Som anført ovenfor kan videregivelse efter artikel 42 finde sted, hvis der foreligger såkaldte bindende virksomhedsregler. Ifølge artikel 43, stk. 1, skal den kompetente tilsynsmyndighed godkende bindende virksomhedsregler i overensstemmelse med sammenhængsmekanismen, hvis de er retligt bindende, gælder for og håndhæves af alle omfattede medlemmer af en koncern eller alle medlemmer af en gruppe af virksomheder, som udøver fælles økonomiske aktiviteter (litra a), hvis reglerne udtrykkeligt tillægger den registrerede rettigheder, der kan håndhæves retligt i forbindelse med behandlingen af deres personoplysninger (litra b), og de udførlige krav til de bindende virksomhedsregler, som opregnes i artikel 43, stk. 2, er opfyldt (litra c).

Af artikel 43, stk. 2, følger, at de bindende virksomhedsregler, som minimum skal specificere bl.a. strukturen og kontaktoplysninger til berørte grupper og medlemmerne heraf (litra a), videregivelserne eller kategorien af videregivelser, herunder typen af personoplysninger, behandlinger og formål, hvilke registrerede berøres heraf samt angivelse af tredjelandet eller -landene, som videregivelse skal ske til (litra b) instrumentets bindende karakter, både internt og eksternt (litra c), de registreredes rettigheder (litra d), klageprocedurer (litra hh) og den passende databeskyttelsesuddannelse, som ansatte med permanent eller lejlighedsvis adgang til personoplysninger modtager (litra m).

Endvidere indeholder forslaget i artikel 44, stk. 1, adgang til, at der – uden for de tilfælde, der er nævnt ovenfor – kan ske videregivelse i en række konkrete tilfælde. Videregivelse kan således ske, hvis den registrerede har givet sit *udtrykkelige* samtykke hertil efter at være blevet gjort opmærksom

på, at der kan være risici for den registrerede i forbindelse med videregivelsen, idet der ikke foreligger en tilstrækkelighedsafgørelse eller fornødne garantier (litra a), videregivelsen er nødvendig af hensyn til opfyldelsen af en kontrakt mellem den registrerede og den registeransvarlige eller af hensyn til gennemførelsen af foranstaltninger, der træffes på den registreredes anmodning forud for indgåelsen af en sådan kontrakt (litra b), eller hvis videregivelsen er nødvendig af hensyn til indgåelsen eller opfyldelsen af en kontrakt, der i den registreredes interesse er indgået mellem den registeransvarlige og en anden fysisk eller juridisk person (litra c). Videregivelse kan endvidere finde sted, hvis den er nødvendig af hensyn til vigtige samfundsinteresser (litra d), videregivelsen er nødvendig for, at et retskrav kan fastslås, gøres gældende eller forsvares (litra e) eller videregivelsen er nødvendig for at beskytte den registreredes eller en anden persons vitale interesser, hvor den registrerede ikke er fysisk eller juridisk i stand til at give sit samtykke (litra f). Endelig kan videregivelse ske, hvis den finder sted fra et register, der ifølge EU-lovgivning eller medlemsstatslovgivning er beregnet til at informere offentligheden, og som er tilgængeligt for offentligheden generelt eller for personer, der kan godtgøre at have en legitim interesse heri, men alene i det omfang de ved lov fastsatte betingelser for offentlig tilgængelighed er opfyldt i det specifikke tilfælde (litra g) eller videregivelsen, som ikke er omfattende eller hyppig, er nødvendig af hensyn til den registeransvarliges eller registerførerens legitime interesser, og den registeransvarlige eller registerføreren har vurderet samtlige de forhold, der har indflydelse på en videregivelse eller en serie af videregivelser af oplysninger, og på grundlag af denne vurdering yder de fornødne garantier for beskyttelsen af personoplysninger (litra h).

En videregivelse efter artikel 44, stk. 1, litra g, skal ikke omfatte alle personoplysninger eller hele kategorier af personoplysninger i registeret. Når et register er beregnet til at blive konsulteret af personer, der har en legitim interesse heri, sker videregivelse kun på anmodning af disse personer, eller hvis de selv er modtageren (artikel 44, stk. 2).

Artikel 44, stk. 1, litra a-c samt litra h skal ikke finde anvendelse på aktiviteter, der gennemføres af offentlige myndigheder, som led i deres myndighedsudøvelse (artikel 44, stk. 4).

Den offentlige interesse, som der henvises til i artikel 44, stk. 1, litra d, skal være anerkendt i EU- eller national lovgivning i den medlemsstat, som den registeransvarlige er underlagt (artikel 44, stk. 5).

I de tilfælde, hvor der ikke foreligger en tilstrækkelighedsafgørelse eller de fornødne garantier, kan EU- eller medlemsstats lovgivning – af hensyn til vigtige samfundsinteresser – udtrykkeligt forbyde en registeransvarlig eller registerfører at overføre oplysninger til et tredjeland eller international organisation (artikel 44, stk. 5a).

Den registeransvarlige eller registerføreren skal dokumentere såvel vurderingen som de fornødne garantier, der henvises til i artikel 44, stk. 1, litra h, i de optegnelser, som skal opbevares, jf. artikel 28 (artikel 44, stk. 6).

Kommissionen og tilsynsmyndighederne skal efter artikel 45 tage passende skridt til at udvikle internationale samarbejdsmekanismer, som letter den effektive håndhævelse af persondatalovgivning (litra a), yde international gensidig bistand i forbindelse med håndhævelse af persondatalovgivning gennem ved at videresende klager, yde undersøgelsesassistance og udveksle oplysninger, under hensyntagen til passende garantier for beskyttelse af personoplysninger og andre grundlæggende rettigheder og frihedsrettigheder (litra b), inddrage relevante høringsparter i diskussioner og aktiviteter, som skal fremme internationalt samarbejde om håndhævelse af databeskyttelseslovgivning (litra c) samt fremme udveksling og dokumentation af persondatalovgivning og -praksis (litra d).

2.7. Uafhængige tilsynsmyndigheder (forordningens kapitel VI)

Forordningens kapitel VI indeholder regler om de nationale tilsynsmyndigheders uafhængige status og deres opgaver og beføjelser.

Efter artikel 46 skal medlemsstaterne vedtage bestemmelser om, at en eller flere uafhængige offentlige myndigheder er ansvarlige for at overvåge anvendelsen af forordningen (stk. 1). Enhver tilsynsmyndighed skal bidrage til en ensartet anvendelse af forordningen i hele Unionen, og tilsynsmyndighederne skal i den forbindelse samarbejde i overensstemmelse med reglerne herom i forordningen (stk. 1a).

I forhold til de tilsvarende regler i det gældende databeskyttelsesdirektiv opstiller kapitlet en række nye og uddybede krav til de nationale tilsynsmyndigheders organisering og uafhængighed. Det følger således bl.a. udtrykkeligt af forslaget, at medlemmer af tilsynsmyndigheden ved udøvelsen af deres opgaver hverken må søge eller modtage instrukser fra andre (artikel 47, stk. 1-2). Ligeledes fremgår det af en præambelbetragtning, at medlemmer af tilsynsmyndigheden både under og efter embedsperiodens

ophør skal udvise tilbageholdenhed med hensyn til at påtage sig visse hverv eller at acceptere visse fordele (betragtning nr. 95). Der stilles endvidere krav om, at hver medlemsstat skal sikre, at tilsynsmyndigheden råder over tilstrækkelige menneskelige, tekniske og økonomiske ressourcer samt lokaler og infrastrukturer til effektivt at udføre sine opgaver og udøve sine beføjelser (artikel 47, stk. 5). Endelig skal medlemsstaterne sikre, at tilsynsmyndigheden har sit eget personale og er underlagt finansiel kontrol, som ikke påvirker dens uafhængighed, ligesom de skal sikre, at tilsynsmyndigheden fører særskilt årsregnskab, som skal offentliggøres, og som kan være en del af det årlige statsbudget (artikel 47, stk. 6-7).

Ifølge forslaget artikel 48 skal medlemsstaterne vedtage bestemmelser om, at medlemmer af tilsynsmyndigheden udpeges af parlamentet, regeringen eller statsoverhovedet i den pågældende medlemsstat eller af et uafhængigt organ, som er overladt denne opgave i henhold til medlemsstatens lovgivning (stk 1). Medlemmerne af tilsynsmyndigheden skal have tilstrækkelige kvalifikationer, erfaringer og kompetence til at varetage opgaven (stk. 2).

I forhold til tilsynsmyndighedernes organisering og opgaver følger det af forslaget artikel 49, at hver medlemsstat ved lov bl.a. skal fastsætte regler om tilsynsmyndighedens oprettelse, de kvalifikationer, der er nødvendige for at udøve hvervet som medlem af tilsynsmyndigheden, reglerne og procedurerne for udnævnelsen af medlemmerne af tilsynsmyndigheden, regler om varigheden af en embedsperiode, som dog ikke må være under 4 år, regler om betingelser vedrørende de pligter, som påhviler tilsynsmyndighedens medlemmer og personale, bl.a. forbud mod handlinger og stillinger, som er uforenelige med deres hverv i tilsynsmyndigheden (artikel 49, stk. 1).

Efter artikel 49, stk. 2, har tilsynsmyndighedens medlemmer og personale såvel under embeds- og ansættelsesperioden som efter dens ophør tavshedspligt i overensstemmelse med EU-lovgivning eller medlemsstatslovgivning, for så vidt angår alle fortrolige oplysninger, der er kommet til deres kendskab under udøvelsen af deres opgaver og beføjelser.

Udgangspunktet er efter artikel 51, stk. 1, at en tilsynsmyndighed er ansvarlig for tilsyn med behandling af personoplysninger, som finder sted i forbindelse med aktiviteter, der gennemføres af en registeransvarligs eller registerførers virksomhed på myndighedens medlemsstats eget territorium, og som udgangspunkt er den kompetente tilsynsmyndighed, jf. artikel 51,

stk. 1a, til at udføre de opgaver og beføjelser, som den har fået tillagt i henhold til forordningen, på dens egen medlemsstats territorium.

Som en nyskabelse lægges der i artikel 51, stk. 1b, (efter forslaget nuværende affattelse) op til, at der i visse tilfælde skal være én tilsynsmyndighed, som er kompetent i hele EU. Der lægges op til, at visse beføjelser skal tildeles en såkaldt "lead authority", som således skal være ene-kompetent i hele EU.

Det er på nuværende tidspunkt lagt op til en række forskellige mulige modeller for, hvilke kompetencer der skal tillægges "lead authority", jf. nedenfor. (Se endvidere nærmere om "lead authority" nedenfor under kapitel VII).

Bestemmelserne om en "lead authority" skal ifølge artikel 51, stk. 1c, ikke finde anvendelse over for offentlige myndigheder eller organer.

Tilsynsmyndigheder har efter artikel 51, stk. 3, ikke kompetence til at føre tilsyn med behandlinger af personoplysninger, som domstole foretager som led i deres retspleje.

Ifølge forslagets artikel 52 tillægges tilsynsmyndigheden en række opgaver. Tilsynsmyndigheden vil bl.a. skulle kontrollere og håndhæve anvendelse af forordningen, fremme kendskabet til risici, regler, garantier og rettigheder i forbindelse med behandling af personoplysninger, oplyse parlament, regering og andre politiske institutioner om forhold, som relaterer sig til persondatabeskyttelse, oplyse de registrerede om deres rettigheder i henhold til forordningen, behandle klager fra registrerede og fra organer, organisationer og sammenslutninger, samarbejde med andre tilsynsmyndigheder, gennemføre undersøgelser på eget initiativ eller på grundlag af information modtaget fra andre tilsyn eller myndigheder og overvåge relevant udvikling (stk. 1).

Efter artikel 52, stk. 5, skal tilsynsmyndighedens udøvelse af opgaver være uden omkostninger for den registrerede og databeskyttelsesansvarlige.

Herudover indeholder forslaget i artikel 53 en bestemmelse om, at medlemsstaterne ved lov skal tildele tilsynsmyndigheden en række beføjelser. Udgangspunktet er, at disse beføjelser skal udøves af en tilsynsmyndighed på dens eget territorium.

Tilsynsbeføjelser er beskrevet i artikel 53, stk. 1. Det fremgår heraf, at tilsynsmyndighederne skal kunne anmode den registeransvarlige eller registerføreren om at give alle informationer, som er nødvendige for, at tilsynsmyndigheden kan udøve sine opgaver (litra a), foretage databeskyttelsesrevisioner (litra aa), give den registeransvarlige eller registerføreren påbud om at imødekomme den registreredes anmodning om at udøve de rettigheder, der er omfattet af forordningen (litra b), og at underrette den registeransvarlige eller registerføreren om en påstået overtrædelse af forordningen og i givet fald give den registeransvarlige eller registerføreren påbud om at afhjælpe en sådan overtrædelse (litra d).

Det bemærkes, at disse beføjelser ifølge forslaget, som det ser ud på nuværende tidspunkt, ikke skal kunne tillægges "lead authority", jf. nedenfor under kapitel VII.

Undersøgesbeføjelser er beskrevet i artikel 53, stk. 1a. Det fremgår heraf, at tilsynsmyndighederne fra den registeransvarlige eller registerføreren skal have indsigt i alle personoplysninger, som er nødvendige for at udøve myndighedens opgaver (artikel 53, stk. 1a, litra a), og få adgang til alle den registeransvarliges eller registerføreres lokaler, herunder databehandlingsudstyr og –midler (artikel 53, stk. 1a, litra b).

Det bemærkes, at disse beføjelser ifølge forslaget, som det ser ud på nuværende tidspunkt, ikke skal tillægges "lead authority" jf. nedenfor under kapitel VII.

Korrigerende beføjelser er beskrevet i artikel 53, stk. 1b. Det fremgår heraf, at tilsynsmyndighederne skal kunne udstede en advarsel til en registeransvarlig eller en registerfører om, at en påtænkt behandling formentlig vil overtræde bestemmelser i forordningen (litra a), og udstede en reprimande til en registeransvarlig eller en registerfører, når en behandling har været i strid med bestemmelser i forordningen (artikel 53, stk. 1b, litra b). Dertil kan tilsynsmyndigheden påbyde den registeransvarlige eller registerføreren at bringe en ulovlig behandling i overensstemmelse med forordningen, og hvis det er hensigtsmæssigt på en bestemt måde og inden for en bestemt tidsfrist, bl.a. ved at påbyde berigtigelse, begrænsning eller sletning af oplysninger i overensstemmelse med artikel 16, 17a og 17 og med en meddelelse af dette til modtagere af oplysninger, jf. artikel 17, stk. 2a og artikel 17b (artikel 53, stk. 1b, litra d). Tilsynsmyndigheden kan endvidere midlertidigt eller definitivt begrænse en behandling (litra e), suspendere videregivelsen af oplysninger til et tredjeland eller en international organisati-

on (artikel 53, stk. 1b, litra f) eller udstede en administrativ bøde i overensstemmelse med artikel 79 og 79a (artikel 53, stk. 1b, litra g).

Det bemærkes, at disse beføjelser ifølge forslaget, som det ser ud på nuværende tidspunkt, i visse tilfælde skal tillægges "lead authority" jf. nedenfor under kapitel VII.

Autorisationsbeføjelser er beskrevet i artikel 53, stk. 1c. Det fremgår heraf, at tilsynsmyndighederne skal kunne godkende sådanne kontraktklausuler, som der henvises til i artikel 34 og artikel 42, stk. 2, litra c (standardklausuler om videregivelse vedtaget af en tilsynsmyndighed) og d (kontraktklausuler om videregivelse godkendt af en tilsynsmyndighed) (artikel 53, stk. 1c, litra a) og godkende bindende virksomhedsregler, jf. artikel 43 (artikel 53, stk. 1c, litra b).

Det bemærkes, at disse beføjelser ifølge forslaget, som det ser ud på nuværende tidspunkt, skal tillægges "lead authority" jf. nedenfor under kapitel VII.

2.8. Samarbejde og sammenhæng (forordningens kapitel VII)

Forordningens kapitel VII indeholder bl.a. regler om "lead authority", samarbejde mellem tilsynsmyndighederne, samt regler om en såkaldt "sammenhængsmekanisme", som skal sikre en ensartet anvendelse af forordningen, og regler om Det Europæiske Databeskyttelsesråd.

Det bemærkes, at særligt affattelsen af disse bestemmelser er under løbende udvikling. I det følgende beskrives bestemmelserne, som de er formuleret i det seneste arbejdsgruppedokument fra formandskabet.

Som en væsentlig nyskabelse i forhold til de gældende regler om tilsynsmyndighedernes kompetence foreslås der i artikel 54a særlige regler om et såkaldt one-stop-shop princip, som indebærer, at én tilsynsmyndighed i visse grænseoverskridende sager skal være kompetent tilsynsmyndighed i hele EU (herefter "lead authority").

Dette indebærer, at det alene vil være tilsynsmyndigheden i den medlemsstat, hvor den registeransvarliges hovedvirksomhed er etableret jf. artikel 4, nr. 13, der vil være kompetent til at udøve tilsynsbeføjelser efter artikel 53 i visse tilfælde, uanset at der behandles personoplysninger om registrerede bosat i andre medlemsstater.

Udgangspunktet er, at en tilsynsmyndighed er kompetent på dens egen medlemsstats område, jf. artikel 51 ovenfor. Artikel 54a om "lead authority" er en undtagelse hertil.

Det følger af artikel 54a, stk. 1, at i de tilfælde, hvor personoplysninger behandles i forbindelse med aktiviteter, der gennemføres af en registeransvarligs eller registerførers virksomhed i Unionen, og den registeransvarlige eller registerføreren er etableret i mere end én medlemsstat skal tilsynsmyndigheden i den medlemsstat, hvor hovedvirksomheden er beliggende agere som "lead authority" i forhold til den registeransvarlige eller registerførers behandlingsaktiviteter i alle de medlemsstater, som er påvirket af behandlingen.

Af artikel 54a, stk. 1a, følger endvidere, at i tilfælde, hvor personoplysninger behandles i forbindelse med aktiviteter, der gennemføres af en registeransvarligs eller registerførers virksomhed i Unionen, og hvor den registeransvarlige eller registerføreren alene er etableret i én medlemsstat, men hvor behandlingen alvorligt berører registrerede i mere end én medlemsstat eller den frie bevægelighed af personoplysninger inden for Unionen, skal én tilsynsmyndighed agere som "lead authority".

I forslaget artikel 54b er fremført, at bestemmelserne i stk. 1 og 1a om en "lead authority" ikke skal finde anvendelse i tilfælde, hvor behandlingen alene relaterer sig til én medlemsstat. Også denne bestemmelse foreligger der dog flere udkast til i det nuværende udkast.

I de tilfælde, hvor en tilsynsmyndighed i en medlemsstat skal agere som "lead authority", er denne myndighed enekompetent til at udøve visse beføjelser, jf. artikel 51, stk. 1b ovenfor.

Det er på nuværende tidspunkt ikke endelig afgjort, hvilke beføjelser der skal tillægges "lead authority". Der er således endnu ikke opnået enighed om, hvorvidt "lead authority" alene skal tildeles autorisationsbeføjelser (artikel 53, stk. 1c, som er beskrevet ovenfor) eller om "lead authority" tillige skal tildeles korrigerende beføjelser, herunder beføjelsen til at påbyde den registeransvarlige eller registerføreren at bringe en ulovlig behandling i overensstemmelse med forordningen (artikel 53, stk. 1b, litra d, som er beskrevet ovenfor) samt beføjelser til midlertidigt eller definitivt begrænse en behandling (artikel 53, stk. 1b, litra e), suspendere videregivelsen af oplysninger til et tredjeland eller en international organisation (artikel 53, stk. 1b, litra f) eller udstede en administrativ bøde i overensstemmelse med artikel 79 og 79a (artikel 53, stk. 1b, litra g).

Det følger af artikel 54a, stk. 2, at i de tilfælde, hvor der er udpeget en "lead authority", skal denne myndighed være det eneste kontaktpunkt for registeransvarlige og registerførere.

Ifølge artikel 54a, stk. 6, skal enhver registeransvarlig eller registerfører kunne anmode tilsynsmyndigheden i den medlemsstat, hvor de anser deres hovedvirksomhed for at være beliggende, om en bekræftelse på, at denne tilsynsmyndighed er "lead authority". Myndigheden skal meddele dette til de øvrige tilsynsmyndigheder. I de tilfælde, hvor de berørte tilsynsmyndigheder er uenige om, hvem der er "lead authority", skal det være muligt for enhver af de berørte tilsynsmyndigheder at høre Det Europæiske Data-beskyttelsesråd, som skal komme med en udtalelse om dette spørgsmål (artikel 54a, stk. 7).

En "lead authority" skal efter artikel 54b, stk. 1, samarbejde med tilsynsmyndighederne i de andre berørte medlemsstater i et forsøg på et opnå enighed om en foreslået afgørelse. Det fremgår således af artikel 54b, stk. 2, at når en "lead authority" forbereder og udarbejder en afgørelse, skal den dele al relevant information med tilsynsmyndighederne i de andre berørte medlemsstater (litra a). Endvidere skal "lead authority" rundsende et udkast til afgørelse til tilsynsmyndigheden i de berørte medlemsstater (litra b) og skal herefter tage størst muligt hensyn til de synspunkter, som disse tilsynsmyndigheder har i sagen (litra c).

Såfremt en tilsynsmyndighed modtager en klage, som den ikke er kompetent til at behandle, da den ikke er "lead authority", har denne tilsynsmyndighed efter artikel 54b, stk. 3, mulighed for at udarbejde et udkast til afgørelse, som den sender til "lead authority", som herefter skal følge proceduren i artikel 54b, stk. 2, herunder sende udkastet til tilsynsmyndighederne i de berørte medlemsstater. Reagerer "lead authority" ikke inden for to uger på et udkast, som den har modtaget fra en tilsynsmyndighed, som har modtaget en klage, kan denne myndighed iværksætte sammenhængsmekanismen, som er reguleret i artikel 57 (artikel 54a, stk. 5)

Ifølge artikel 54b, stk. 4, kan en tilsynsmyndighed, som ikke er enig i et udkast, som er rundsendt efter stk. 2 og 3, iværksætte sammenhængsmekanismen.

I hastende tilfælde kan en tilsynsmyndighed, som ikke er "lead authority", vedtage en foreløbig foranstaltning, som skal være gældende på dens egen

medlemsstats territorium. Tilsynsmyndigheden skal i disse tilfælde uden forsinkelse – med angivelse af uddybende begrundelse om baggrunden for vedtagelsen – meddele foranstaltningen til Det Europæiske Databeskyttelsesråd i overensstemmelse med sammenhængsmekanismen, som er beskrevet i artikel 57 (artikel 54a, stk. 6).

Det følger af artikel 54c, stk. 1, at det er "lead authority", der skal underrette den registeransvarlige eller registerføreren om de afgørelser, som den træffer. Tilsynsmyndigheden, som har modtaget en klage, skal underrette klageren om den afgørelse, som "lead authority" har truffet (artikel 54c, stk. 2).

Ifølge bestemmelsen i artikel 54c, stk. 3, skal alle bindende afgørelser, som vedtages af "lead authority" i overensstemmelse med betingelserne i kapitel VII, være bindende i alle medlemsstater.

Artikel 54c, stk. 4 og 5, indeholder formelle regler om, at der skal være adgang til effektive retsmidler i forbindelse med afgørelser fra "lead authority".

Ud over det samarbejde, som tilsynsmyndigheder har i forbindelse med, at der udpeges en "lead authority", indeholder forslaget artikel 55 regler om gensidig bistand. Det følger således af forslaget, at tilsynsmyndighederne udveksler oplysninger og yder hinanden gensidig bistand med henblik på at gennemføre og anvende forordningen på en ensartet måde og træffe foranstaltninger med henblik på et effektivt samarbejde med hinanden. Det gensidige samarbejde skal bl.a. omfatte anmodning om oplysninger og tilsynsforanstaltninger, som f.eks. anmodning om gennemførelse af forudgående godkendelse, høring og inspektioner (artikel 55, stk. 1).

Det følger endvidere af forslaget, at hver tilsynsmyndighed skal træffe alle foranstaltninger, som er nødvendige for at besvare anmodninger fra en anden tilsynsmyndighed uden forsinkelse og senest en måned efter modtagelsen af anmodningen. Efter forslaget kan sådanne foranstaltninger bl.a. omfatte videregivelse af relevante oplysninger om undersøgelsen eller håndhævelsesforanstaltninger, der har til formål at suspendere eller forbyde behandling, der er i strid med forslaget (artikel 55, stk. 2).

Herudover fastsættes det bl.a. i forslaget artikel 55, stk. 4, at en tilsynsmyndighed, der modtager en anmodning om bistand, ikke kan afvise at imødekomme denne, medmindre den ikke har kompetence i forbindelse

med anmodningen eller i forbindelse med de foranstaltninger, som skal ivær sættes, eller hvis imødekommelse af anmodningen er uforenelig med bestemmelserne i forslaget, EU-lovgivning eller medlemsstatslovgivning.

Den tilsynsmyndighed, som har modtaget en anmodning om gensidig bistand, skal efter artikel 55, stk. 5, underrette den anmodende myndighed om bl.a. resultatet af undersøgelserne.

I de tilfælde, at den anmodende myndighed ikke får den information, som den er berettiget til, kan den efter artikel 55, stk. 8, vedtage en foreløbig foranstaltning, som skal være gældende på dens egen medlemsstats territorium, og forelægge sagen for Det Europæiske Databeskyttelsesråd og Kommissionen i overensstemmelse med sammenhængsmekanismen i artikel 57.

Som en yderligere nyskabelse indeholder forslaget i artikel 56 udtrykkelige regler om, at tilsynsmyndigheder, hvor det er hensigtsmæssigt, kan udføre fælles aktiviteter, der bl.a. kan omfatte fælles undersøgelsesopgaver og fælles håndhævelsesforanstaltninger (artikel 56, stk. 1). Endvidere indeholder forslaget regler om, at når en registeransvarlig, der er etableret i flere medlemsstater eller registrerede i flere medlemsstater sandsynligvis berøres mærkbart af en behandling, har tilsynsmyndigheden i hver af disse medlemsstater ret til at deltage i fælles undersøgelsesopgaver eller fælles aktiviteter. Den kompetente tilsynsmyndighed skal i disse tilfælde indbyde tilsynsmyndigheden i hver af de berørte medlemsstater til at deltage i de respektive fælles undersøgelsesopgaver eller fælles aktiviteter og skal straks besvare en tilsynsmyndigheds anmodning om deltagelse i aktiviteterne (artikel 56, stk. 2).

Forslaget indeholder også regler om, at den såkaldte værtstilsynsmyndighed i overensstemmelse med sin nationale lovgivning og med den udsendende tilsynsmyndigheds godkendelse kan delegere beføjelser, herunder undersøgelsesbeføjelser, til den udsendende tilsynsmyndigheds medlemmer eller medarbejdere, som deltager i fælles aktiviteter. For så vidt værtstilsynsmyndighedens lovgivning giver mulighed herfor, kan værtstilsynsmyndigheden endvidere tillade, at den udsendende tilsynsmyndigheds medlemmer eller medarbejdere udøver deres forvaltningsbeføjelser i overensstemmelse med den udsendende tilsynsmyndigheds lovgivning. Efter forslaget må sådanne forvaltningsbeføjelser kun udøves under vejledning og under tilstedeværelse af værtstilsynsmyndighedens medlemmer eller medarbejdere (artikel 56, stk. 3).

I den nuværende affatning er der i artikel 56, stk. 3a-3c, fastsat nærmere regler om erstatningsansvar i forbindelse med fælles aktiviteter.

Som en anden væsentlig nyskabelse indeholder kapitlet regler om den nævnte ”sammenhængsmekanisme”. Denne mekanisme har til formål at sikre, at tilsynsmyndighederne anvender forordningens regler på en ensartet og sammenhængende måde. Samlet set fremstår mekanismen som en væsentlig udbygning af det gældende databeskyttelsesdirektivs regler om samarbejde mellem tilsynsmyndighederne.

Mekanismen er forankret i Det Europæiske Databeskyttelsesråd, der er et nyt organ, der efter forslaget skal oprettes til formålet, jf. nærmere herom nedenfor.

Efter forslagets artikel 57, stk. 2, skal en tilsynsmyndighed, som agter at vedtage en foranstaltning, som skal have retsvirkninger, forelægge udkastet til foranstaltning for Det Europæiske Databeskyttelsesråd. De foranstaltninger, som skal forelægges for Det Europæiske Databeskyttelsesråd, er foranstaltninger, som har til formål at vedtage en liste over de tilfælde, hvor der skal udarbejdes en konsekvensanalyse, jf. artikel 33, stk. 2b (litra c) og foranstaltninger, der vedrører spørgsmål efter artikel 38, stk. 2b, om, hvorvidt vedtagelse eller ændring af en adfærdskodeks, som skal være gældende i flere lande, er i overensstemmelse med forordningen (litra ca). Endvidere skal foranstaltninger, der har til formål at godkende kriterier for akkreditering af organer, jf. artikel 38a, stk. 3, eller artikel 39a, stk. 3, igennem sammenhængsmekanismen (litra cb), ligesom foranstaltninger, der har til formål at godkende standardbestemmelser om databeskyttelse som omhandlet i artikel 42, stk. 2, litra c (litra d). Dertil skal foranstaltninger, der har til formål at godkende kontraktbestemmelser som omhandlet i artikel 42, stk. 2, litra d (litra e) og foranstaltninger, som har til formål at godkende bindende virksomhedsregler som omhandlet i artikel 43 (litra f) igennem sammenhængsmekanismen forud for vedtagelse. Såfremt den kompetente myndighed ikke opfylder sin forpligtelse i henhold til artikel 57, stk. 2, forpligtelsen til at yde gensidig bistand, jf. artikel 55, eller forpligtelsen til at deltage i fælles aktiviteter, jf. artikel 56, kan enhver tilsynsmyndighed i en berørt medlemsstat, Det Europæiske Databeskyttelsesråd eller Kommissionen anmode om, at en sag skal meddeles Det Europæiske Databeskyttelsesråd (artikel 57, stk. 3).

Det Europæiske Databeskyttelsesråd skal efter artikel 58, stk. 7, komme med en udtalelse om sagens genstand i de tilfælde en sag er omfattet af

sammenhængsmekanismen. Udtalelsen skal udstedes inden for en måned. Såfremt Det Europæiske Databeskyttelsesråd ikke kommer med en udtalelse inden for den i stk. 7 angivne frist, kan den tilsynsmyndighed, som har iværksat sammenhængsmekanismen, vedtage foranstaltningsudkastet (artikel 58, stk. 7a). Den tilsynsmyndighed, som har iværksat sammenhængsmekanismen, skal tage størst muligt hensyn til udtalelsen fra Det Europæiske Databeskyttelsesråd. I de tilfælde, hvor tilsynsmyndigheden ikke agter at følge en udtalelse fra Det Europæiske Databeskyttelsesråd, skal den inden for to uger meddele formanden for Rådet dette sammen med begrundelsen for, at udtalelsen ikke følges (artikel 58, stk. 8 og 9). Inden for en måned efter at have modtaget denne meddelelse fra tilsynsmyndigheden kan Det Europæiske Databeskyttelsesråd med 2/3 flertal vedtage en ny udtalelse om sagens genstand. Ønsker tilsynsmyndigheden fortsat ikke at følge udtalelsen, skal den meddele Det Europæiske Databeskyttelsesråd dette samt begrundelsen herfor inden for 10 dage (artikel 58, stk. 10-11).

Som en undtagelse kan en tilsynsmyndighed efter artikel 61 i hastende tilfælde træffe en foreløbig foranstaltning med en specifik gyldighedsperiode uden at forelægge dette for Det Europæiske Databeskyttelsesråd gennem sammenhængsmekanismen, hvis vedtagelse er nødvendig for at beskytte den registreredes rettigheder og frihedsrettigheder. Tilsynsmyndigheden skal i disse tilfælde uden forsinkelse underrette Det Europæiske Databeskyttelsesråd herom, samt begrundelsen for vedtagelse. Tilsynsmyndigheden kan anmode om, at Det Europæiske Databeskyttelsesråd kommer med en hastende udtalelse i de tilfælde, hvor det haster at træffe en endelig foranstaltning (artikel 61, stk. 2).

I artikel 61, stk. 3 og 4, er fastsat yderligere bestemmelser om anvendelse af en hasteprocedure.

Efter artikel 62, stk.1, kan Kommissionen vedtage gennemførelsesretsakter med et generelt anvendelsesområde for at sikre en korrekt og ensartet anvendelse af forordningen (litra a) og for at angive ordningerne for elektronisk udveksling af oplysninger imellem tilsynsmyndigheder og mellem tilsynsmyndigheder og Det Europæiske Databeskyttelsesråd (litra b). Disse gennemførelsesretsakter skal vedtages i henhold til proceduren i artikel 87, stk. 2.

I behørigt begrundede tilfælde af særlig hastende karakter vedrørende den registreredes interesser omhandlet i artikel 62, stk. 1, litra a, kan Kommis-

sionen ifølge artikel 62, stk. 2, omgående vedtage gennemførelsesretsakter i overensstemmelse med den procedure, som er omhandlet i artikel 87, stk. 3. Disse retsakter skal gælde i en periode på højst 12 måneder.

I artikel 64 fastsættes de nærmere regler for oprettelsen af Det Europæiske Databeskyttelsesråd. Efter forslaget skal Databeskyttelsesrådet sammensættes af direktøren for tilsynsmyndigheden i hver medlemsstat og Den Europæiske Tilsynsførende for Databeskyttelse (artikel 64, stk. 2). Herudover har Kommissionen ret til at deltage i Det Europæiske Databeskyttelsesråds aktiviteter og møder, dog uden at have stemmerettigheder (artikel 64, stk. 4).

Det Europæiske Databeskyttelsesråd skal efter artikel 65 udøve sine opgaver uafhængigt. Rådet har efter artikel 66 til opgave at arbejde for, at forordningen anvendes på en ensartet måde. I den forbindelse skal rådet bl.a. rådgive Kommissionen om ethvert spørgsmål vedrørende beskyttelse af personoplysninger i EU og undersøge ethvert spørgsmål vedrørende anvendelsen af forordningen og arbejde for at fremme samarbejde og en effektiv udveksling af information mellem tilsynsmyndighederne. Det Europæiske Databeskyttelsesråd skal herudover bl.a. udarbejde retningslinjer for tilsynsmyndighederne angående anvendelse af korrigerende beføjelser samt udmåling af bøder, ligesom Rådet skal opfordre til udarbejdelsen af adfærdskodekser og give Kommissionen en udtalelse om beskyttelsesniveauet i tredjelande eller internationale organisationer (artikel 66, stk. 1).

Efter artikel 67 skal Rådet udarbejde en årlig rapport som spørgsmål om databeskyttelse i Den Europæiske Union.

Det Europæiske Databeskyttelsesråd skal efter artikel 68 som udgangspunkt tage beslutninger ved simpelt flertal. Rådet fastsætter sin egen forretningsorden og skal efter artikel 69 vælge en formand og to næstformænd blandt sine medlemmer. Efter artikel 70 skal formanden indkalde til møder og sikre Rådets rettidige opgavevaretagelse. Efter artikel 71 skal Den Europæiske Tilsynsførende for Databeskyttelse forestå driften af Databeskyttelsesrådets sekretariat. Sekretariatet skal yde analytisk, administrativ og logistisk støtte til rådet under formandens ledelse.

Efter artikel 72 er drøftelser i Det Europæiske Databeskyttelsesråd fortrolige.

2.9. Klageadgang, ansvar og sanktioner (forordningens kapitel VIII)

Det bemærkes, at dette kapitel, ligesom bestemmelserne om one-stop-shop princippet i kapitel VII er under løbende udvikling. I det følgende beskrives bestemmelserne, som de er formuleret i det seneste arbejdsgruppedokument fra formandskabet.

Forslagets artikel 73, stk. 1, indeholder en bestemmelse om, at den registrerede har ret til at indgive klage til tilsynsmyndigheden i den medlemsstat, hvor hovedvirksomheden er beliggende (dvs. til "lead authority") eller i den medlemsstat, hvor den pågældende bor, hvis den registrerede finder, at behandlingen af den pågældendes personoplysninger ikke er i overensstemmelse med bestemmelserne i forordningen.

Den tilsynsmyndighed, som har modtaget en klage, skal ikke anvende nogen korrigerende beføjelser, som er nævnt i artikel 53, stk. 1b, hvis en mulig overtrædelse af de samme rettigheder forårsaget af den samme behandling allerede prøves ved en domstol, jf. artikel 74, for så vidt den registrerede også er part i sagen, som føres ved domstolen (artikel 73, stk. 1a).

Når en tilsynsmyndighed modtager en klage, som myndigheden ikke er kompetent til at behandle, skal myndigheden videresende klagen til den kompetente myndighed (artikel 73, stk. 4). Den tilsynsmyndighed, som har modtaget en klage, skal efter artikel 73, stk. 5, orientere klageren om sagens behandling samt afgørelsen i sagen. Såfremt den kompetente tilsynsmyndighed finder, at en klage er grundløs, skal myndigheden underrette klageren herom, oplyse om grundene for afvisning af klagen og muligheden for domstolsprøvelse efter artikel 74.

Det følger af artikel 74, stk. 1, at enhver fysisk eller juridisk person har ret til domstolsprøvelse af afgørelser, der er truffet af en tilsynsmyndighed vedrørende den pågældende. Dertil følger det af artikel 74, stk. 2, at den registrerede skal have ret til et retsmiddel i de tilfælde, hvor en tilsynsmyndighed vælger ikke at behandle en klage, afviser en klage helt eller delvist, eller ikke inden for tre måneder – eller en kortere periode, som er fastsat i national lovgivning – underretter den registrerede om forløbet eller resultatet af en klage.

En sag mod en tilsynsmyndigheds afgørelse skal efter artikel 74, stk. 3, anlægges ved domstolen i den medlemsstat, hvor tilsynsmyndigheden er

etableret og i overensstemmelse med de regler, der gælder i den pågældende medlemsstat.

Herudover følger det af artikel 75, stk. 1, at registrerede skal have mulighed for domstolsprøvelse, hvis de finder, at deres rettigheder i henhold til forordningen er blevet krænket som følge af behandlingen af personoplysninger i strid med forordningen. En sag mod en registeransvarlig eller en registerfører skal ifølge artikel 75, stk. 2, anlægges ved domstolen i den medlemsstat, hvor den registeransvarlige eller registerføreren er etableret i overensstemmelse med de regler, der gælder i den pågældende medlemsstat. Alternativt kan en sådan sag også anlægges ved domstolen i den medlemsstat, hvor den registrerede har sit sædvanlige opholdssted, medmindre den registeransvarlige er en offentlig myndighed, der udøver offentligretlige beføjelser.

Artikel 76, stk. 1, indeholder en bestemmelse om, at den registrerede skal have ret til at overlade retten til på den registreredes vegne at indgive en klage, at indbringe en afgørelse fra en tilsynsmyndighed for domstolene samt at føre en sag mod en registeransvarlig eller en registerfører til et organ, en organisation eller sammenslutning, som er oprettet i henhold til lovgivningen i den pågældende medlemsstat, og hvis formål bl.a. er at beskytte registreredes rettigheder og frihedsrettigheder i forbindelse med beskyttelse af personoplysninger

De samme organisationer mv. har efter artikel 76, stk. 1a, ret til – uafhængigt af en klage fra en registreret – at indgive klage til en tilsynsmyndighed, hvis de vurderer, at et brud på persondatasikkerheden omfattet af artikel 32, stk. 2, har fundet sted (brud på persondatasikkerheden, som alvorligt påvirker den registreredes rettigheder og frihedsrettigheder).

Forslaget tillægger således enhver organisation – uanset dennes størrelse og medlemskreds – en ret til at indgive klage til enhver tilsynsmyndighed, alene på baggrund af organisationens vurdering af, at der har fundet et brud på persondatasikkerheden sted.

I de tilfælde, hvor en domstol i forbindelse med en domstolsprøvelse har rimelige grunde til at tro, at en sag vedrørende den samme behandling finder sted ved en domstol i en anden medlemsstat, skal den efter artikel 76a, stk. 1, kontakte domstolen i den anden medlemsstat for at få dette bekræftet. Såfremt en mulig overtrædelse af de samme rettigheder i forbindelse med den samme behandling allerede bliver prøvet for en domstol i en an-

den medlemsstat, kan en domstol suspendere sin behandling af sagen, såfremt sagen i den anden medlemsstat har de samme parter (artikel 76a, stk. 2).

Forslaget indeholder i artikel 77, stk. 1, en bestemmelse om, at enhver, som har lidt skade som følge af, at en behandling, der ikke er i overensstemmelse med forordningen, har ret til erstatning for den forvoldte skade fra den registeransvarlige eller registerføreren. Ifølge artikel 77, stk. 2, skal registeransvarlige og registerførere være solidarisk ansvarlige for hele skadesbeløbet. Efter artikel 77, stk. 3, kan en registeransvarlig eller registerfører fritages helt eller delvist for erstatningsansvar, hvis den registeransvarlig eller registerføreren kan bevise, at de ikke er skyld i den begivenhed, som har medført skaden.

Som en væsentlig nyskabelse indeholder kapitel VIII udførlige regler om, at de nationale tilsynsmyndigheder har beføjelse til at anvende administrative bøder.

Det følger af artikel 79, stk. 1, at enhver kompetent tilsynsmyndighed skal være bemyndiget til at udstede administrative bøder for overtrædelse af forordningen. De administrative bøder skal – afhængig af de konkrete omstændigheder – udstedes i tillæg til eller i stedet for en foranstaltning, som er nævnt i artikel 53.

Ifølge artikel 79, stk. 2, skal den administrative bøde i hvert enkelt tilfælde være effektiv, proportional og afskrækkende. Derudover indeholder artikel 79, stk. 2a, en omfangsrig liste – der dog ikke er udtømmende – over hensyn, som en tilsynsmyndighed skal inddrage i forbindelse med fastlæggelse af, om der skal pålægges en bøde og i givet fald, hvor stor denne bøde skal være. Tilsynsmyndigheden skal inddrage overtrædelses karakter, grovhed og varighed under hensyntagen til behandlingens karakter, omfang og formål (litra a), overtrædelsens forsætlige eller uagtsomme karakter (litra b), antallet af registrerede, som er berørt af overtrædelsen og graden af den skade de har lidt (litra c), hvilke foranstaltninger den registeransvarlige eller registerføreren har taget for at afhjælpe den skade, som den registrerede har lidt (litra d), graden af den registeransvarliges og registerførerens ansvar under hensyntagen til tekniske og organisatoriske foranstaltninger, som er gennemført, jf. artikel 23 og 30 (om behandlingssikkerhed) (litra e) og om den registeransvarlige eller registerføreren tidligere har overtrådt forordningen (litra f). Herudover skal det inddrages, om der direkte eller indirekte er opnået økonomiske fordele på grund af overtrædel-

sen, eller om økonomiske tab er blevet forhindret (litra g), måden overtrædelsen kom til tilsynsmyndigheds kendskab, herunder især om – og i hvilket omfang – den registeransvarlige eller registerføreren har anmeldt bruddet (litra h), overholdelse af foranstaltninger, som er nævnt i artikel 53, stk. 1, litra b og c og stk. 1b, litra a, d, e og f (om tilsynsmyndighed beføjelser, herunder muligheden for at give påbud og forbud) (litra i) og overholdelse af godkendte adfærdskodekser, jf. artikel 38, eller certificeringsmærkninger, jf. artikel 39 (litra i). Tilsynsmyndigheden skal herudover inddrage alle andre skærpende eller formildende forhold i den konkrete sag (litra m).

Det følger af artikel 79, stk. 2b, at såfremt tilsynsmyndigheden ved overvejelse af disse hensyn kommer frem til, at overtrædelsen er af mindre alvorlig karakter, kan den vælge at give en reprimande, jf. artikel 53, stk. 1b, litra b.

Enhver medlemsstat kan efter artikel 79, stk. 3b, fastsætte regler om, hvorvidt offentlige myndigheder kan idømmes administrative bøder, og i hvilket omfang dette i givet fald kan ske.

Tilsynsmyndighedens udøvelse af beføjelsen til at udstede administrative bøder efter artikel 79, skal efter artikel 79, stk. 4, være underlagt passende proceduremæssige garantier i overensstemmelse med EU-lovgivning og medlemsstatslovgivning, herunder effektiv klageadgang og en retfærdig rettergang.

Ifølge artikel 79a skal administrative bøder pålægges ud fra en niveaumæssig graduering fastsat efter karakteren af de overtrædelser, der er begået. Det er i artikel 79a udtømmende opregnet de bestemmelser, hvor en overtrædelse kan medføre en administrativ bøde.

Der er lagt op til, at der på hvert niveau skal henvises til et maksimumbeløb, og at der for så vidt angår koncerner skal henvises til en procentsats af virksomhedens totale årlige globale omsætning baseret på det forudgående regnskabsår, jf. artikel 79a, stk. 1, 2 og 3. Der er på nuværende tidspunkt ikke taget stilling til, hvor høje disse beløb eller procentsatser skal være.

Første niveau indebærer, jf. artikel 79a, stk. 1, at tilsynsmyndigheden kan pålægge en bøde i de tilfælde, hvor den registeransvarlige forsætligt eller uagtsomt ikke besvarer en henvendelse fra en registreret inden for den frist, som fremgår af artikel 12, stk. 2 (litra a) eller i strid med artikel 12, stk. 4, opkræver et gebyr for meddelelse af information til den registrerede

(litra b). I Kommissionens forslag var foreslået, at bøderne i det første niveau skulle udgøre op til 250.000 euro, eller, hvis der drejede sig om en virksomhed op til 0,5 % af dens årlige globale omsætning.

Andet niveau indebærer, jf. artikel 79a, stk. 2, at tilsynsmyndigheden kan pålægge den registeransvarlige eller registerføreren en bøde i de tilfælde, hvor den registeransvarlige eller registerføreren forsætligt eller uagtsomt undlader at meddele den registrerede oplysninger – eller meddeler ufuldstændige oplysninger – eller ikke meddeler oplysninger rettidigt eller i en tilstrækkelig gennemsigtig form for den registrerede, jf. artikel 12, stk. 3, artikel 14 og artikel 14a (litra a), hvis den registeransvarlige eller registerføreren ikke giver den registrerede adgang til indsigt, jf. artikel 15, ikke berigtiger oplysninger, jf. artikel 16, eller ikke overholder kravene i artikel 17, 17a, 17b, 18 og 19 (litra b), hvis de registeransvarlige ikke – eller ikke i tilstrækkelig grad – fordeler ansvaret i overensstemmelse med artikel 24 (litra e), eller den registeransvarlige eller registerføreren ikke opfylder kravene om opbevaring af dokumentation, jf. artikel 28 og artikel 31, stk. 4 (litra f). I Kommissionens forslag var det foreslået, at bøderne i det andet niveau skulle udgøre op til 500.000 euro, eller hvis det drejede sig om en virksomhed op til 1 % af dens årlige globale omsætning.

Det tredje niveau indebærer efter artikel 79a, stk. 3, at tilsynsmyndigheden kan pålægge den registeransvarlige eller registerføreren en bøde i de tilfælde, hvor den registeransvarlige eller registerføreren forsætligt eller uagtsomt behandler personoplysninger uden at have et lovligt behandlingsgrundlag eller ikke overholder betingelserne om samtykke i artikel 6, 7, 8 og 9 (litra a), ikke overholder betingelserne i forhold til profilering i artikel 20 (litra d), ikke gennemfører tilstrækkelige foranstaltninger eller ikke er i stand til at demonstrere overholdelse af artikel 22 og 30 (litra e), ikke udpeger en repræsentant, jf. artikel 25 (litra f) eller behandler eller giver instrukser om behandling i strid med artikel 26 (litra g). Dertil kan tilsynsmyndigheden pålægge en bøde, hvis den registeransvarlige eller registerføreren forsætligt eller uagtsomt ikke meddeler et brud på datasikkerheden til tilsynsmyndigheden, eller hvis de pågældende ikke rettidigt eller fuldstændigt anmelder et brud til tilsynsmyndigheden eller underretter den registrerede i overensstemmelse med artikel 31 og 32 (litra h), eller hvis den registeransvarlige eller registerføreren ikke udarbejder en konsekvensanalyse, når dette er påkrævet, jf. artikel 33, eller behandler oplysninger uden forudgående høring af tilsynsmyndigheden i strid med artikel 34, stk. 1 (litra i). Desuden kan den registeransvarlige eller registerføreren pålægges en bøde, hvis den pågældende forsætligt eller uagtsomt misbruger en

databeskyttelsesmærkning, jf. artikel 39, eller ikke opfylder betingelserne og procedurerne, der er fastsat i artikel 38a og 39a (litra k). Endelig kan den registeransvarlige eller registerføreren pålægges en bøde, såfremt den pågældende forsætligt eller uagtsomt overfører oplysninger til et tredjeland i strid med reglerne i artikel 40 til 44 (litra l), eller hvis den pågældende ikke overholder et påbud, et midlertidigt eller definitivt forbud om behandling eller en suspendering af en videregivelse, som er givet efter artikel 53, stk. 1, eller ikke giver tilsynsmyndigheden adgang til lokaler mv. i strid med artikel 53, stk. 1b (litra m). I Kommissionens forslag var det foreslået, at bøderne i det tredje og sidste niveau skulle udgøre op til 1.000.000 euro, eller, hvis det drejede sig om en virksomhed op til 2 % af dens årlige globale omsætning.

Det følger af artikel 79a, stk. 3a, at i tilfælde, hvor en registeransvarlig eller registerfører, som forsætligt eller uagtsomt overtræder flere bestemmelser, som er angivet i artikel 79a, stk. 1, 2 og 3, skal den samlede bøde ikke overskride det beløb, som er fastsat for den groveste overtrædelse. Endvidere følger det af artikel 79a, stk. 3a, at den administrative bøde skal være højere end den økonomiske fordel, som er opnået ved overtrædelsen af reglerne. Såfremt det maksimum, som er angivet i forordningen, ikke er tilstrækkeligt til at fratage den økonomiske fordel, som er opnået, skal tilsynsmyndigheden have mulighed for at udstede en bøde, der er højere end det angivne maksimum.

Medlemsstater skal efter artikel 79b, stk. 1, i den nationale lovgivning fastlægge regler om straffe for overtrædelse af bestemmelser i forordningen, som ikke kan medføre en administrativ bøde, ligesom det skal sikres at disse gennemføres. Disse straffe skal være effektive, proportionale og afskrækkende.

2.10. Bestemmelser vedrørende specifikke databehandlingssituationer (forordningens kapitel IX)

Kapitlet indeholder en række bestemmelser om behandling af personoplysninger i særlige situationer, herunder i ansættelsesforhold og til brug for historiske, statistiske eller forskningsformål.

I artikel 80 fastslås det overordnet, at medlemsstatslovgivning skal forene retten til databeskyttelse, som følger af denne forordning, med retten til ytringsfrihed, herunder behandlingen af personoplysninger til journalistiske formål, kunstneriske formål og litterær virksomhed.

Endvidere følger det af artikel 80a, at personoplysninger i officielle dokumenter, som en offentlig myndighed eller offentligt organ har i sin besiddelse, kan videregives i overensstemmelse med EU-lovgivning eller medlemsstatslovgivning, som myndigheden eller organet er underlagt, for at forene retten til offentlig adgang til disse dokumenter med retten til beskyttelse af personoplysninger, som følger af forordningen.

Efter artikel 80b bestemmer medlemsstaterne, på hvilke betingelser et nationalt identifikationsnummer eller andre almene midler til identifikation kan gøres til genstand for behandling.

Der fastsættes endvidere i artikel 81 regler om behandling af personoplysninger om helbredsforhold i en række situationer.

Det fastsættes i artikel 81, stk. 1, at der under overholdelse af forordningen og i overensstemmelse med forslagets artikel 9, stk. 2, litra h, kan behandles personlige helbredsoplysninger på grundlag af EU-retten eller medlemsstatslovgivningen, som skal fastsætte tilstrækkelige og specifikke foranstaltninger til beskyttelse af den registreredes legitime interesser, og som er nødvendig i forbindelse med forebyggende medicin, arbejdsmedicin, medicinsk diagnose, sygepleje eller patientbehandling eller forvaltning af læge- og sundhedstjenester, og hvis behandlingen af disse oplysninger foretages af en erhvervsudøvende i sundhedssektoren, der i henhold til medlemsstatens lovgivning eller regler, der er fastsat af kompetente nationale organer, har tavshedspligt, eller af en anden person med tilsvarende tavshedspligt (litra a), af hensyn til folkesundheden, f.eks. beskyttelse mod alvorlige sundhedsrisici på tværs af grænserne eller sikring af høje kvalitets- og sikkerhedsstandarder for bl.a. lægemidler eller lægeudstyr (litra b) og behandling af hensyn til andre samfundsmæssige interesser på områder som f.eks. social sikring, navnlig for at sikre kvaliteten og rentabiliteten af de procedurer, der anvendes i forbindelse med ansøgninger om ydelser og tjenester inden for sygesikringsordningen (litra c). Det følger af artikel 81, stk. 2, at behandling af personoplysninger, som er nødvendig til historiske, statistiske eller videnskabelige formål, f.eks. patientregistre, der oprettes for at forbedre diagnosticering og differentiering af lignende sygdomstyper samt forberedelse af forsøgsbehandlinger, er underlagt de betingelser og garantier, som følger af artikel 83.

Artikel 82 indeholder regler om medlemsstaternes adgang til – under overholdelse af forordningen – at vedtage specifikke bestemmelser om behandling af personoplysninger i forbindelse med ansættelsesforhold, bl.a. i for-

bindelse med ansættelse og ansættelseskontrakter, arbejdets ledelse, planlægning og tilrettelæggelse.

Kapitel IX indeholder endvidere bestemmelser om behandling af personoplysninger til historiske, statistiske og videnskabelige formål.

Det følger af artikel 83a, stk. 1, at behandling af personoplysninger til historiske formål i arkiver, som føres af offentlige myndigheder eller organer, ikke skal anses for at være uforenelig med de formål, som oplysningerne oprindeligt blev indsamlet til, forudsat at den registeransvarlige sikrer tilstrækkelige garantier for den registreredes rettigheder og frihedsrettigheder, herunder især ved at sikre, at oplysningerne ikke bliver behandlet til andre formål eller bliver anvendt i forbindelse med foranstaltninger eller afgørelser vedrørende en person, og ved at specificere betingelserne for adgang til oplysningerne. Ifølge artikel 83a, stk. 2, skal den registeransvarlige sikre, at personoplysninger, som behandles til de formål, som er nævnt i stk. 1, kun skal gøres tilgængelige for modtagere, som sikrer, at oplysningerne efterfølgende kun vil blive anvendt til historiske formål.

Det følger af artikel 83a, stk. 3, at forpligtelsen for den registeransvarlige i artikel 14a til at meddele den registrerede en række oplysninger, når personoplysninger om den registrerede indhentes fra andre, ikke skal finde anvendelse i forbindelse med behandling af personoplysninger til historiske formål, hvis meddelelsen af sådanne oplysninger er umulig eller forbundet med uforholdsmæssige vanskeligheder, eller hvis optegnelse eller offentliggørelse er udtrykkeligt fastlagt ved EU-lovgivning eller medlemsstatslovgivning. I så fald skal den registeransvarlige sikre de fornødne garantier.

Det følger endvidere af artikel 83a, stk. 4, at bestemmelserne om de registreredes rettigheder i artikel 15 (retten til indsigt), artikel 17 (retten til at blive glemt), artikel 17a (retten til begrænsning af behandling) og artikel 18 (retten til dataportabilitet) ikke skal finde anvendelse, når personoplysninger opbevares for en periode, som ikke overskrider den periode, som er nødvendig for behandling til de historiske formål. Det er i den forbindelse forudsat, at den registeransvarlige sikrer de fornødne garantier under hensyntagen til risikoen for de registreredes rettigheder og frihedsrettigheder, herunder især for at sikre, at oplysningerne ikke bruges til at træffe foranstaltninger eller afgørelser vedrørende den pågældende person.

Det følger af artikel 83b, stk. 1, at behandling af personoplysninger til statistiske formål, ikke skal anses for at være uforenelig med de formål, som oplysningerne oprindeligt blev indsamlet til, forudsat at den registeransvarlige sikrer tilstrækkelige garantier for den registreredes rettigheder og frihedsrettigheder, herunder især ved at sikre, at oplysningerne ikke bliver behandlet til andre formål eller bliver anvendt i forbindelse med foranstaltninger eller afgørelser vedrørende en person, eller ved anvendelse af pseudonyme data.

Af artikel 83b, stk. 2 og 3, følger tilsvarende bestemmelser, som i artikel 83a, stk. 3 og 4.

Det følger af artikel 83c, stk. 1, at der inden for rammerne af forordningen kun kan behandles personoplysninger til videnskabelige formål, hvis disse formål ikke kan opfyldes ved at anvende oplysninger, som ikke længere tillader, at den registrerede bliver identificeret (litra a) eller ved at anvende oplysninger, som kun kan identificere den pågældende ved anvendelse af yderligere oplysninger, og disse yderligere oplysninger opbevares separat, og så længe formålet kan opfyldes på denne måde (litra b).

Personoplysninger, som behandles til videnskabelige formål kan efter artikel 83c, stk. 2, kun offentliggøres af den registeransvarlige, hvis offentliggørelsen er nødvendig for at præsentere forskningens resultat eller formidle videnskabelige formål for så vidt den registreredes rettigheder og frihedsrettigheder ikke overstiger disse interesser, og den registrerede har givet sit udtrykkelige samtykke (litra a), eller oplysninger er blevet offentliggjort af den registrerede (litra b).

Det følger af artikel 83c, stk. 3, at behandling af personoplysninger til videnskabelige formål, ikke skal anses for at være uforenelig med de formål, som oplysningerne oprindeligt blev indsamlet til, forudsat at den registeransvarlige sikrer tilstrækkelige garantier for den registreredes rettigheder og frihedsrettigheder, herunder især ved at sikre, at oplysningerne ikke bliver behandlet til andre formål eller bliver anvendt i forbindelse med foranstaltninger eller afgørelser vedrørende en person, eller ved anvendelse af pseudonyme data.

Bestemmelsen i artikel 83c, stk. 4 og 5, indeholder de tilsvarende bestemmelser, som beskrevet oven for under artikel 83a, stk. 3 og 4.

Herudover indeholder artikel 84 en bestemmelse om, at medlemsstaterne – under overholdelse af forordningen – kan vedtage specifikke regler om forholdet mellem tilsynsmyndighedernes undersøgelsesbeføjelser og nationale tavshedspligtsregler.

Endvidere indeholder artikel 85 en bestemmelse om kirkers og religiøse sammenslutningers adgang til at opretholde gældende regler af omfattende karakter om behandling af personoplysninger under forudsætning af, at reglerne bringes i overensstemmelse med forslaget.

2.11. Delegerede retsakter og gennemførelsesforanstaltninger (forordningens kapitel X)

Artikel 86 indeholder en opregning af de bestemmelser i forslaget, hvorved Kommissionen tillægges beføjelser til at vedtage delegerede retsakter, og en regulering af, hvordan Kommissionen kan udøve disse beføjelser.

Det bemærkes i den forbindelse, at der blandt medlemsstaterne er enighed om, at antallet af muligheder for Kommissionen til at udstede delegerede retsakter skal reduceres betragteligt. Der er på nuværende tidspunkt ikke opnået endelig enighed om, hvilke af disse muligheder der skal slettes. Det bemærkes dog, at en række af hjemmelsbestemmelserne allerede er udgået af forslaget.

Artikel 87 indeholder bestemmelser om den udvalgsprocedure, der skal finde anvendelse i forbindelse med Kommissionens vedtagelse af gennemførelsesretsakter. Der henvises i den forbindelse til forordning 182/2011 om de generelle regler og principper for, hvordan medlemsstaterne skal kontrollere Kommissionens udøvelse af gennemførelsesbeføjelser.

2.12. Afsluttende bestemmelser (forordningens kapitel XI)

Forslagets artikel 88 indeholder en række afsluttende bestemmelser, hvor der bl.a. lægges op til at ophæve det gældende databeskyttelsesdirektiv 95/46/EF.

Derudover fremgår det af artikel 89, at forordningen ikke indfører yderligere forpligtelser for fysiske eller juridiske personer, for så vidt angår behandling af personoplysninger i forbindelse med levering af offentligt tilgængelige elektroniske kommunikationstjenester i offentlige kommunika-

tionsnet i Unionen, i forhold, hvor de er underlagt specifikke forpligtelser med samme mål som fastsat i direktiv 2002/58/EF (e-privacy direktivet).

Efter artikel 90 skal Kommissionen med jævne mellemrum evaluere forordningen. Senest 4 år efter ikrafttræden skal Kommissionen indgive den første evaluering til EU-parlamentet og Rådet.

Endelig følger det af forslaget artikel 91, at det træder i kraft på tyvendagen efter offentliggørelse i Den Europæiske Unions Tidende, og at det finder anvendelse 2 år fra denne dato. Forordningen vil være bindende i alle enkeltheder og gælder umiddelbart i hver medlemsstat.

3. Gældende dansk ret

3.1. Indledning

Henset til, at forordningsforslaget berører forhold, der har relevans for en række retsområder, er det alene et udvalg af de berørte love, der omtales i dette afsnit.

3.2. Persondataloven

I lov nr. 429 af 31. maj 2000 om behandling af personoplysninger med senere ændringer (persondataloven) er der fastsat generelle regler om behandling af personoplysninger for offentlige myndigheder og den private sektor.

Persondataloven indeholder således bl.a. regler om, hvornår behandling af personoplysninger i almindelighed må finde sted, ligesom loven indeholder regler vedrørende behandling af særlige typer oplysninger (f.eks. regler om personnumre) og vedrørende behandling af personoplysninger på særlige områder (f.eks. regler om kreditoplysningsbureauer).

Loven indeholder desuden en række bestemmelser om rettigheder for de personer, der behandles oplysninger om, f.eks. regler om den registreredes ret til information, indsigelse, indsigt, berigtigelse og sletning af personoplysninger. Endvidere er fastsat regler om datasikkerhed i forbindelse med behandling af personoplysninger.

Persondataloven indeholder også bestemmelser om Datatilsynets kontrol med behandling af personoplysninger, der foretages for offentlige myn-

digheder og den private sektor, ligesom der i loven er fastsat regler om pligt til at foretage anmeldelse til Datatilsynet i forbindelse med bestemte typer behandling af personoplysninger.

Persondataloven er først og fremmest baseret på databeskyttelsesdirektivet.

3.3. Forvaltningsloven

I lov nr. 571 af 19. december 1985 med senere ændringer (forvaltningsloven) fastsættes regler om en række forhold vedrørende den offentlige forvaltning, herunder om udveksling af oplysninger mellem forvaltningsmyndigheder.

Det følger af lovens § 27, stk. 1, at reglerne i persondatalovens § 5, stk. 1-3, §§ 6-8, § 10, § 11, stk. 1, § 38 og § 40 gælder for videregivelse af oplysninger om enkeltpersoner (personoplysninger) til en anden forvaltningsmyndighed.

3.4. Sundhedslovgivningen

Den endelige vurdering af, i hvilket omfang forordningsforslaget vil berøre reglerne på sundhedsområdet, er endnu ikke foretaget. Dog forventes forordningsforslaget, herunder navnlig den foreslåede artikel 9, stk. 2, litra h, samt artikel 81 (om behandling af helbredsoplysninger), generelt at berøre de gældende regler på sundhedsområdet.

Det bemærkes i den forbindelse, at lovbekendtgørelse nr. 913 af 13. juli 2010 med senere ændringer (sundhedsloven) bl.a. indeholder bestemmelser, der regulerer sundhedspersoners tavshedspligt, videregivelse og indhentning af helbredsoplysninger, herunder medicin- og vaccinationsoplysninger, oplysninger om øvrige rent private forhold og andre fortrolige oplysninger, jf. lovens kapitel 9, herunder § 42 a, samt §§ 157 og 157 a. Disse regler må forventes at blive berørt af forordningsforslagets regler.

Endvidere må forordningsforslagets artikel 83c om behandling af personoplysninger til videnskabelige formål forventes at have betydning for forskningsarbejde på det sundhedsmæssige område.

3.5. Andre love mv.

En række andre love og retsakter indeholder bestemmelser om behandling af personoplysninger. Dette gælder f.eks. lovgivningen om behandling af personoplysninger til forskningsformål, om tv-overvågning, om behandling af personoplysninger i CPR-systemet samt i forbindelse med udøvelsen af offentlig og privat virksomhed inden for en række konkrete områder.

4. Lovgivningsmæssige og statsfinansielle konsekvenser

Det følger af EUF-traktatens artikel 288, at en forordning er almengyldig, samt at den binder i alle enkeltheder og gælder umiddelbart i hver medlemsstat. Hertil kommer, at forordningsforslaget efter sit indhold bl.a. har til formål at ophæve og erstatte det gældende databeskyttelsesdirektiv (direktiv 95/46/EF). En konsekvens af forslaget vil derfor bl.a. være, at den regulering, der følger af lov nr. 429 af 31. maj 2000 om behandling af personoplysninger (persondataloven) – samt andre love, bekendtgørelser mv., der vedrører behandling af personoplysninger – efter omstændighederne vil skulle ophæves eller ændres i overensstemmelse med ordlyden af den endelige forordning.

Det bemærkes, at forordningsforslaget indeholder en række bestemmelser, hvorved medlemsstaterne på konkrete områder overlades beføjelse til – inden for rammerne af forordningen – at fastsætte nærmere regler om behandling af personoplysninger, jf. bl.a. under pkt. 2.10 ovenfor. Rækkevidden af disse bestemmelser, og dermed rammerne for den nationale lovgivning på disse områder, er endnu ikke afklaret.

Den endelige fastlæggelse af, hvilke love der vil være behov for at ophæve eller ændre, vil finde sted i samarbejde med de berørte ressortministerier.

Forslaget vil indebære, at bestemmelserne i den gældende persondatalov i al væsentlighed vil skulle erstattes af forordningens regulering, der som nævnt vil gælde umiddelbart i hver medlemsstat. De behandlingsregler, rettigheder for den registrerede, datasikkerhedsregler mv., der i dag følger af persondataloven, vil – efter forslagets vedtagelse – således alene være at finde i forordningen.

Det følger endvidere af forslaget, at forordningens regulering skal suppleres af national lovgivning bl.a. om oprettelse af en national tilsynsmyndighed.

Herudover bemærkes det, at det følger af forslagets artikel 79, at tilsynsmyndigheder skal kunne udstede administrative bøder. Datatilsynet har ikke en sådan adgang efter gældende ret, og det vil således i givet fald kræve en lovændring, hvis der skal etableres en sådan adgang i overensstemmelse med forslaget.

Forslaget vurderes at have statsfinansielle konsekvenser.

Efter et foreløbigt skøn baseret på de foreliggende forslag (forordning og direktiv), vil reformpakken om databeskyttelse medføre øgede omkostninger. Det følger af budgetreglerne, at finansieringen af disse øgede omkostninger skal holdes inden for Justitsministeriets ramme eller forelægges regeringens Ø-udvalg, hvis det skønnes, at dette ikke kan lade sig gøre.

Kommissionens forslag vurderes at medføre såvel administrative lettelser som administrative byrder for danske virksomheder.

De administrative lettelser skyldes især harmoniseringen af databeskyttelseskrav. Lettelserne vurderes især at vedrøre virksomheder, der opererer i flere EU-lande.

Forslaget vil dog også medføre en række nye byrder for erhvervslivet som følge af bl.a. bestemmelserne om opbevaring af optegnelser for databehandling, jf. artikel 28 og kravet om konsekvensanalyser vedrørende databeskyttelse, inden der foretages risikobehæftede databehandlinger, jf. artikel 33.

De forventede administrative konsekvenser ved forslaget overvejes løbende i forbindelse med forhandlingerne af forordningsforslaget med henblik på dels at kvantificere konsekvenserne for danske virksomheder, dels at komme med anbefalinger til, hvordan de administrative byrder i forslaget kan reduceres.

5. Høring

Forslaget har været i høring hos nedenstående myndigheder og organisationer mv. med en høringsfrist den 1. juli 2012. Det bemærkes, at det således er Kommissionens oprindelige forslag, der har været i høring.

Præsidenten for Vestre Landsret, Præsidenten for Østre Landsret, Præsidenten for Sø- og Handelsretten, Præsidenterne for byretterne, Advokatrådet og Advokatsamfundet, Advokatsamfundet, Akademikernes Centralorganisation, Amnesty International, Arbejderbevægelsens Erhvervsråd, Arbejdsmarkedsstyrelsen, Arbejdstilsynet, BAT-Kartellet (Bygge- Anlægs- og Trækartellet), BFID (Brancheforeningen af Farmaceutiske Industrivirksomheder i Danmark), Boligselskabernes Landsforening, Brancheforeningen for Sæbe, Parfume og Teknisk/kemiske artikler, Bryggeriforeningen, Børnerådet, Danmarks Apotekerforening, Danmarks Rederiforening, Danmarks Statistik, Dansk Arbejdsgiverforening, Dansk Byggeri, Dansk Ejendomsmæglerforening, Dansk Eksporforening, Dansk Erhverv, Dansk Industri, Dansk InkassoBrancheforening, Dansk Metal, Dansk Metalarbejderforbund, Dansk Rejsebureau Forening, Dansk Retspolitisk Forening, Dansk Selskab for Akutmedicin, Dansk Selskab for Retsmedicin, Dansk Standard, Dansk Sygeplejeråd, Dansk Told og Skatteforbund, Dansk Varefakta Nævn, Danske Advokater, Danske Arkitektvirksomheder, Danske Dagblades Forening, Danske Maritime (skibsværtforening), Danske Regioner, Danske Reklamebureauers Brancheforening, Danske Speditører, De Danske Patentagenter Forening, De Videnskabsetiske Komiteer for Region Hovedstaden, De Videnskabsetiske Komiteer for Region Midtjylland, De Videnskabsetiske Komiteer for Region Sjælland, Den Centrale Videnskabsetiske Komité, Den Videnskabsetiske Komité for Region Nordjylland, Den Videnskabsetiske Komité for Region Syddanmark, Det Ethiske Råd, Det Frie Forskningsråd, Det Nordiske Cochrane Center, Det Strategiske Forskningsråd, DI-Organisation for erhvervslivet, DJØF, Dommerforeningen, Dommerfuldmægtigforeningen, Domstolenes Tjenestemandsförening, Domstolsstyrelsen, DPU - Danmarks Pædagogiske Universitets-skole, DSI – Dansk Sundhedsinstitut, Elektricitetsrådet, Fagligt Fælles Forbund, FDB, Finans og Leasing, Finansrådet, Forbrugerombudsmanden, Forbrugerrådet, Forebyggelses- og Patientrådet, Foreningen af Advokater og Advokatfuldmægtige, Foreningen af Danske Interaktive Medier, Foreningen af Offentlige Anklagere, Foreningen af Registrerede Revisorer, Foreningen af Rådgivende Ingeniører, Foreningen af Statsautoriserede Revisorer, Foreningen Danske Inkassoadvokater, Forsikring & Pension, Frederiksberg Kommune, FTF-Funktionærernes og Tjenestemændenes Fællesråd, Grundejernes Landsorganisation, Grønlands Hjemmestyre, Handels- og Kontorfunktionærernes Forbund, Handelshøjskolen i København (Juridisk Institut), Handelshøjskolen i Århus (Juridisk Institut), HK Landsklubben Danmarks Domstole, Horesta, Håndværksrådet, IDA (Ingeniørforeningen), Institut for Menneskerettigheder, IT-Brancheforeningen,

ITEK, Jordemoderforeningen, Kommunernes Landsforening, Kooperations-
nen, Kræftens Bekæmpelse, Københavns Kommune, Københavns Univer-
sitet, Københavns Universitetshospital, Landbrug og Fødevarer, Landsfor-
eningen af Beskikkede Advokater, Landsforeningen af Forsvarsadvokater,
Ledernes Hovedorganisation, Lejernes Landsorganisation, Liberale Er-
hvervs Råd, LIF – Lægemedelindustriforeningen, LO, Lægeforeningen,
Lægemedelindustriforeningen – LIF, MCI – Danmark, Medicoindustrien,
Microsoft Danmark, Motorola, NFA - Det Nationale Forskningscenter for
Arbejdsmiljø, Offentligt Ansattes Organisationer, Organisationen af Læ-
gevidenskabelige Selskaber, Parellelimportørforeningen af Lægemedler,
Patientforsikringen, Patientombuddet, Politiforbundet i Danmark, Praktise-
rende Lægers Organisation, Procesbevillingsnævnet, Professionshøjskolen
Metropol, Professionshøjskolen UCC, Professionshøjskolen University
College Nordjylland, Realkreditrådet og Realkreditforeningen, Retspoli-
tisk Forening, Retssikkerhedsfonden, RUC, Sammenslutningen af Danske
Småøer, SFI (Det Nationale Forskningscenter for Velfærd), Skibsværfts-
foreningen, Sonofon, Statens Seruminstitut, Syddansk Universitet, Syd-
dansk Universitet (Juridisk Institut), Tele2 A/S, Telekommunikationsindu-
strien, Telia, University College Lillebælt, University College Sjælland,
University College Syddanmark, VIA University College, Yngre Læger,
Aalborg Universitet, Aarhus Universitet, Datatilsynet, Digitaliseringssty-
relsen, Direktoratet for Kriminalforsorgen, Erhvervsstyrelsen, Finanstilsy-
net, Forsknings- og Innovationsstyrelsen, Konkurrence- og Forbrugersty-
relsen, Lægemedelstyrelsen, Miljøstyrelsen, Naturstyrelsen, Patent- og
Varemærkestyrelsen, Rigsadvokaten, Rigspolitiet, Sikkerhedsstyrelsen,
Styrelsen for Slotte og Kulturejendomme, Søfartsstyrelsen og Trafikstyrel-
sen.

Høringssvar

5.1. Generelle bemærkninger

Østre Landsret, Vestre Landsret, Procesbevillingsnævnet, Rigspolitiet, Dommerfuldmægtigforeningen, Foreningen for Offentlige Anklagere, Roskilde Universitet, Syddansk Universitet, Danske Revisorer og Den Videnskabetiske Komité og Dansk Rejsebureau Forening har ingen bemærkninger til forslaget.

5.1.1. Valg af retsakt

Dansk Erhverv, Mastercard, Danske Reklame- og Relationsbureauers Brancheforening, Nets og DI og DI ITEK finder, at der er behov for øget harmonisering af reglerne og bifalder derfor, at Kommissionen har fremsat et forordningsforslag frem for et direktivforslag.

Danske Regioner, Finansrådet og Tandlægeforeningen finder, at det er hensigtsmæssigt, at der arbejdes for at etablere et ensartet retsgrundlag i EU.

Institut for Menneskerettigheder finder, at en forordning til regulering af området er et fornuftigt valg, men også at det bør sikres, at forordningen ikke på enkelte områder udvander Danmarks i forvejen høje databeskyttelsesniveau.

Dansk Arbejdsgiverforening (DA) kan ikke støtte, at reguleringen af dele af arbejdsmarkedet sker ved en forordning, idet dette rejser principielle betænkeligheder i forhold til den danske arbejdsmarkedsmodel. DA finder, at der skal arbejdes for en regulering, der harmoniserer databeskyttelsen, men på et lavere niveau.

LO finder, at ændringen af det retlige instrument giver anledning til betydelig bekymring i relation til mulighederne for at opretholde de hidtidige særregler og de regler, der er særegne for det danske arbejdsmarked.

FTF og Finanssektorens Arbejdsgiverforening (FA) har ligeledes betænkeligheder ved, at regulering af arbejdsmarkedsretlige forhold sker ved en forordning, idet dette ikke er i overensstemmelse med artikel 153 i Traktaten om den Europæiske Unions Fællesskab.

Generelt finder **Datatilsynet**, at det kan vise sig meget vanskeligt at sikre en ensartet databeskyttelsesregulering af mange forskellige sektorer i 27 EU-lande ved en generel forordning.

Danske Medier er skeptiske i forhold til valget af forordning frem for et direktiv.

KL har anført, at forordningen rammer u hensigtsmæssigt i forhold til offentlige myndigheder og det ansættelsesretlige område, hvor hovedparten af persondatabehandlinger er rent nationale. KL foreslår, at privates be-

handling af persondata reguleres i en forordning, mens offentlige myndigheds behandling af persondata og det ansættelsesretlige område undtages herfra og fortsat reguleres i et direktiv. KL finder ikke, at det foreliggende forordningsudkast opfylder nærhedsprincippet.

Danske Regioner finder, at der i forhold til private og kommercielle virksomheder vil være en samfundsmæssig interesse i at sikre, at der foretages en streng kontrol af behandlingen af personoplysninger, men finder, at der er behov for en mere bred og friere behandling af personoplysninger i den offentlige sektor.

5.1.2. Kommissionens mulighed for udstedelse af delegerede retsakter

Advokatrådet og **Advokatsamfundet** er skeptiske over for, at Kommissionen, som ikke kan sidestilles med en uafhængig databeskyttelsesmyndighed, kan udstede delegerede retsakter. Kommissionens muligheder for at udstede delegerede retsakter og gennemførelsesretsakter indebærer en risiko for, at udfyldningen af de retlige standarder i nogle tilfælde ikke vil forekomme naturlige, rimelige og tilstrækkelig fleksible i forhold til gældende nationale normer og traditioner.

Kræftens Bekæmpelse er betænkelig i forhold til den foreslåede reguleringsteknik især med hensyn til den usikkerhed, den indebærer bl.a. i forhold til registerforskningens fremtidige vilkår. Kommissionens mulighed for at udstede delegerede retsakter bidrager således til en alvorlig og foruroligende uklarhed og uigennemsigthed vedrørende det persondataretlige grundlag for fremtidig forskning i den danske såvel som i den europæiske folkesundhed.

Institut for Menneskerettigheder finder, at delegationen til Kommissionen bør begrænses til mere specifikke områder, og at forordningens tekst bør være mere klar og præcis, således som også Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol har fastlagt.

Kommissionens mulighed for at udstede delegerede retsakter medfører ifølge **KL**, at der er en høj grad af usikkerhed om gældende ret. KL frygter, at Kommissionen vil vedtage regler, som ikke i nødvendigt omfang tager højde for særlige forhold i den offentlige sektor og på ansættelsesområdet.

DA kan ikke støtte delegation af kompetence til udstedelse af delegerede retsakter til Kommissionen, idet det ansættelsesretlige område ikke hensigtsmæssigt kan reguleres på den måde, som Kommissionen foreslår.

Finansrådet finder, at det høje antal hjemler til at udstede delegerede retsakter medfører, at forordningsforslaget er uigennemskueligt.

Da de delegerede retsakter vil få stor betydning for den endelige forståelse af regelsættet, er **Realkreditrådet, Realkreditforeningen, FA, Danske Reklame- og Relationsbureauers Brancheforening, DI, DI ITEK** og **Lægemiddel Industri Foreningen** af den opfattelse, at det er afgørende, at Kommissionen foretager relevante høringer forud for udstedelse af delegeret retsakter.

Danske Reklame- og Relationsbureauers Brancheforening finder endvidere, at Kommissionens hjemler til at udstede delegerede retsakter bør overvejes nøje, idet indholdet kan få vidtrækkende betydning for forordningens indhold.

Rettighedsalliancen, Landbrug og Fødevarer, DI og **DI ITEK** har anført, at Kommissionens vedvarende mulighed for at vedtage delegerede retsakter medfører en væsentlig grad af retlig uforudsigelighed og usikkerhed.

Datatilsynet peger på, at databeskyttelsesområdet er indrettet med kompetence hos en række uafhængige datatilsyn, hvorved området adskiller sig væsentligt fra andre områder, hvor der er tillagt Kommissionen centrale kompetencer. Kommissionen er ikke en uafhængig databeskyttelsesmyndighed, hvorfor det for hvert punkt, hvor Kommissionen tillægges kompetence, bør overvejes, om dette er hensigtsmæssigt. Desuden er Kommissionen med forslaget tillagt kompetence til at udstede delegerede retsakter på områder, der på ingen måde kan anses for at være ikke-væsentlige, jf. artikel 290 i traktaten om Den Europæiske Unions Funktionsmåde.

Forsikring & Pension finder, at det er vanskeligt at tage stilling til de enkelte bestemmelser uden at kende indholdet af den supplerende regulering og opfordrer derfor til, at der arbejdes på at begrænse denne regulering, at der dertil indføres et krav om inddragelse af interessenter i udarbejdelsen af de supplerende regler, og at der indføres et obligatorisk krav om evaluering af anvendelsen af de delegerede retsakter efter få år.

Med henvisning til mængden af hjemler til at udstede delegerede retsakter forventer **Danske Regioner**, at der vil følge en ikke ubetydelig lovregulering i kølvandet på en eventuel vedtagelse af forordningen, hvorfor man kan frygte, at detailreguleringen sker i et tempo, der medfører usikre retstilstande.

Videnscentret for Landbrug, Økonomi og Virksomhedsledelse opfordrer til, at gennemførelsesretsakter udarbejdes hurtigst muligt, og at de ikke bliver for omfattende eller mere vanskelige at håndtere end højst nødvendigt.

5.1.3. Administrative byrder

Danske Reklame- og Relationsbureauers Brancheforening peger på, at forordningsforslaget fører til nye, unødigt vidtgående administrative byrder, som vil medføre betydelige meromkostninger, der ikke i alle tilfælde er forholdsmæssige.

Danske Medier peger på, at balancen mellem hensynet til den registrerede og hensynet til virksomhederne ikke er opnået. De øgede dokumentationskrav og de omfattende krav om implementering af procedurer og behandlingspolitik er klare eksempler herpå.

Danske Regioner er af den opfattelse, at der hos myndighederne skal indføres en meget højere grad af egenkontrol, øgede dokumentationskrav i forhold til behandling af data og større krav om implementering af procedurer og politikker mv. Der bliver endvidere krav om konsekvensanalyser og kontrol samt større krav til information, uddannelse og træning af medarbejdere i persondatabeskyttelse, hvilket vil medføre et ikke ubetydeligt administrativt og organisatorisk merarbejde.

Realkreditrådet og **Realkreditforeningen** er bekymrede for, om forslaget er for omfattende og unødigt bureaukratisk, ligesom de administrative byrder ikke synes at blive modsvaret af tilstrækkelige positive effekter.

Finansrådet og **KL** finder, at der er forbundet betydelige omkostninger og administrative byrder til forslaget, som på ingen måde er proportionale med den merværdi, som forslaget indeholder. KL finder endvidere, at administrative byrder helt eller delvist bør fjernes i forhold til kommunerne.

Advokatrådet og **Advokatsamfundet** har anført, at det bør overvejes, om det er hensigtsmæssigt i den nuværende økonomiske situation at belaste virksomheder med regler, som kræver et øget ressourceforbrug.

Rigsarkivet finder, at forslaget stiller krav til opbevaring af personoplysninger, som vil pålægge de offentlige arkiver meget store ekstraomkostninger, og som vil medføre alvorlige risici for arkivaliernes integritet og autenticitet.

5.2. Forslagets enkelte elementer

5.2.1. Kapitel 1: Generelle bestemmelser

5.2.1.1. Anvendelsesområde

Institut for Menneskerettigheder har bl.a. anført, at begrebet national sikkerhed, jf. artikel 2, stk. 2, litra a, bør præciseres nærmere. Instituttet foreslår desuden, at det i artikel 2, stk. 2, litra d, tilføjes, at undtagelsen ikke gælder, hvis data bliver gjort tilgængelige for en bredere kreds.

Datatilsynet, Institut for Menneskerettigheder, DA, DI og DI ITEK finder, at det er uhensigtsmæssigt, at forordningen ikke skal gælde for EU-institutioner, jf. artikel 2, stk. 2, litra b.

Rigsadvokaten er af den opfattelse, at det er uklart, om den formulering, som fremgår af artikel 2, stk. 2, litra e, indebærer, at dele af behandlingen af personoplysninger inden for det politimæssige og strafferetlige område er omfattet af forordningen.

Advokatrådet og **Advokatsamfundet** finder, at artikel 3, hvorefter forordningen i visse tilfælde finder anvendelse, når den registeransvarlige ikke er etableret i EU, er meget bred.

Datatilsynet og **Danske Medier** har anført, at der er behov for, at forordningen ligeledes regulerer, hvorledes bestemmelserne skal håndhæves over for virksomheder i tredjelande.

5.2.1.2. Definitioner

DI, DI ITEK og **IT-Branchen** finder, at definitionen i forslagets artikel 4, nr. 1, er for bred.

Institut for Menneskerettigheder og **KL** finder, at sammenhængen mellem betragtning 24 i præamblen og definitionen i artikel 4, nr. 1, er uklar. Institut for Menneskerettigheder har desuden anført, at begrebet ”offentlighedens interesse” bør afklares nærmere.

DA ønsker afklaret, hvad en ”automatiseret behandling” i artikel 4, nr. 3, dækker over.

Advokatrådet og **Advokatsamfundet** har anført, at definitionen af et register i artikel 4, nr. 4, vil medføre en forringelse af persondataskyttelsen, idet reglerne i persondatalovens § 1, stk. 2, ikke videreføres.

Foreningen for Dansk Internet Handel finder, at det er et grundlæggende problem, at det er uklart, hvad et ”udtrykkeligt samtykke” er, jf. artikel 4, nr. 8. **Danske Medier** og **Forsikring & Pension** er enige og finder ligeledes, at der er uklart, hvornår et udtrykkeligt samtykke er indhentet.

Forbrugerombudsmanden finder, at det bør præciseres, at et samtykke skal være særskilt for at være frivilligt.

Datatilsynet er af den opfattelse, at definitionerne af genetiske og biometriske data i artikel 4, nr. 10 og 11, bør analyseres nærmere.

Lægemiddel Industri Foreningen har anført, at den foreslåede definition af genetiske data er for bred.

KL finder det vigtigt, at muligheden for at sende borgere en almindelig sms eller e-mail med en aftalepåmindelse bør kunne opretholdes uanset definitionen af helbredsoplysninger i artikel 4, nr. 12.

5.2.2. Kapitel 2: Principper

5.2.2.1. Principper for behandling og lovlig behandling

Institut for Menneskerettigheder og **Kræftens Bekæmpelse** finder det vigtigt, at ”uforenlig med disse formål” i artikel 5, litra b, nærmere defineres.

Experian har anført, at artikel 5 vil medføre en begrænsning for kreditoplysningsbureauers virke.

Videnscentret for Landbrug, Økonomi og Virksomhedsledelse finder, at det er uklart, om behandling af personoplysninger i forbindelse med klientforhold skal behandles efter artikel 6, stk. 1, litra a eller b.

DI og **DI ITEK** finder det utilfredsstillende, at artikel 6, stk. 1, litra d, sammenholdt med artikel 6, stk. 3 og 4, indeholder en vid adgang til vedtagelse af national lovgivning, som vil medføre, at harmoniseringen, som er tiltænkt med forordningen, ikke opnås.

Datatilsynet finder det problematisk i forhold til gældende dansk praksis, at offentlige myndigheder ikke kan anvende interesseafvejningsreglen i artikel 6, stk. 1, litra f.

Anti Doping Danmark gør opmærksom på, at det er afgørende for, at deres fortsatte virke, at databehandling kan ske i overensstemmelse med artikel 6, stk. 1, litra c. **Danmarks Idrætsforbund** gør ligeledes opmærksom på, at artikel 6, stk. 1, litra f, ikke medfører en begrænsning i adgangen til at behandle persondata i forhold til den gældende bestemmelse i persondatalovens § 6, stk. 1, nr. 7.

5.2.2.2. Betingelser for samtykke

Instituttet for Menneskerettigheder finder, at der bør fokuseres på, om samtykket er meningsfuldt, og at betingelserne for et samtykke bør præciseres nærmere.

Danske Regioner har anført, at hjemlen for indhentelse af samtykke og brugen heraf bør tilstræbes at være smidig og operationel og påpeger endvidere, at kravene til anvendelsen af samtykke, som fremgår af artikel 7, forudsætter lovændringer på en række områder.

Danske Medier finder, at samtykkekravet ikke bør være unødigt restriktivt, ligesom **Realkreditrådet** og **Realkreditforeningen** er efterladt med det indtryk, at Kommissionen med forslaget vil gøre reglerne om samtykke mindre fleksible.

Forsikring & Pension finder det afgørende, at der er proportionalitet mellem kravene til samtykke og formålet med behandlingen af oplysningerne, og at reglerne får indbygget tilstrækkelig fleksibilitet.

Kræftens Bekæmpelse understreger, at det er yderst centralt, at registerforskningen undtages fra kravet om informeret samtykke. **Det Nationale**

Forskningscenter for Velfærd lægger i den forbindelse til grund, at artikel 6, stk. 2, skal fortolkes således, at behandling af registerdata kan ske uden samtykke fra de registrerede personer.

RettighedsAlliancen peger på, at de øgede krav til afgivelse af gyldigt samtykke vil medføre mere bureaukrati for registeransvarlige og registerførere.

Dansk Sygeplejeråd finder det positivt, at der indføres skærpede krav til samtykke som behandlingsgrundlag. Rådet finder det dog uklart, hvilke konkrete situationer i relation til ansættelsesforhold bestemmelsen er tænkt anvendt på, og på hvilket grundlag behandlingen af personoplysninger i ansættelsesforhold i så fald kan ske.

Dansk Reklame- og Relationsbureauers Brancheforening mener det bør tydeliggøres, at erhvervslivet bør indrømmes en rimelig reaktionstid, hvis et samtykke tilbagetrækkes.

Anti Doping Danmark og **Danmarks Idrætsforbund** gør opmærksom på, at det er afgørende, at dopingkontrol og sanktionering kan ske uden begrænsning af en eventuel tilbagekaldelse af samtykke.

Forbrugerrådet støtter forslaget i forhold til bevisbyrde og tilbagekaldelse af samtykke og finder det vigtigt med en regel, der fastsætter, at et samtykke ikke generelt er tilstrækkeligt til, at virksomheder kan tilsidesætte enhver databeskyttelse. Forbrugerrådet kan derimod ikke støtte, at virksomheder ikke kan indhente samtykke til flere formål på én gang.

Dansk Erhverv er af den opfattelse, at artikel 7, stk. 4, ikke finder anvendelse i forholdet mellem erhvervsdrivende og forbrugere i forbindelse med indgåelse af aftaler om levering af varer eller tjenesteydelser, men ser gerne, at dette bliver udtrykkeligt nævnt i præambelen.

Finansrådet og **Nets** finder, at artikel 7, stk. 4, bør præciseres.

Datatilsynet gør opmærksom på, at den gældende praksis efter persondataloven ikke er forenelig med artikel 7, stk. 4, og mener, at rækkevidden af bestemmelsen sammenholdt med betragtning 34 i præambelen bør afklares.

DI og **DI ITEK** foreslår, at kravet om, at der ingen skævhed skal være mellem den registrerede og den registeransvarlige, og betragtning 34 i

præambelen slettes, idet bestemmelsen giver anledning til betydelig fortolkningstvív og vil være vanskelig anvendelig i praksis.

ATP ser intet behov for en nærmere præcisering af samtykkekravet og lægger til grund, at skævheden, som der henvises til i artikel 7, ikke omfatter tilfælde, hvor en borger får behandlet en sag i den offentlige forvaltning med henblik på at få udbetalt en ydelse.

Realkreditrådet og **Realkreditforeningen** mener, at det er problematisk, at den almindelige aftalefrihed underlægges specifikke gyldigheds- eller ugyldighedsbetingelser, som der lægges op til med forslaget.

KL finder det problematisk, at der skabes usikkerhed om, hvorvidt en arbejdsgiver kan behandle oplysninger på grundlag af et samtykke fra den ansatte. **KL** finder det desuden uhensigtsmæssigt, at der skabes uklarhed og tvív om offentlige myndigheders mulighed for at behandle oplysninger på grundlag af samtykke fra borgeren.

DA er af den opfattelse, at det arbejds- og ansættelsesretlige område bør undtages fra anvendelsesområdet for artikel 7. **DA** peger i den forbindelse på, at der ved den foreslåede regulering ikke længere vil være muligt at fortsætte opfølgingsindsatsen på sygefravær eller tilbyde hjælp i krisesituationer, der overvejende kan henføres til privatsfæren, men som har indflydelse på arbejdsevnen og trivslen.

FA er af den opfattelse, at artikel 7, stk. 4, vil udhule enhver mulighed for i ansættelsesforhold at persondatabehandle på grundlag af et samtykke, hvilket er klart uacceptabelt. **FA** peger i den forbindelse på, at der er et reelt behov for, at arbejdsgivere behandler oplysninger i forbindelse med et ansættelsesforhold, herunder ved behandling af helbredsoplysninger og indhentelse af straffeattester.

Ophævelsen af arbejdsgiverens adgang til at benytte samtykke som behandlingsgrundlag finder **Advokatrådet** og **Advokatsamfundet** vil medføre en væsentlig administrativ byrde for arbejdsgiveren. Der er tale om en indgribende ændring i retstilstanden for arbejdsgiveren, og hensynet til at undgå, at medarbejdere giver samtykke af frygt for konsekvenserne for forholdet til arbejdsgiveren, kunne varetages med mindre vidtgående foranstaltninger.

5.2.2.3. Børn

Advokatrådet, Advokatsamfundet og Prosa er overordnet set positiv over for styrkelsen af børns retsstilling.

Børnerådet finder, at forordningsforslaget udgør en klar styrkelse af børns rettigheder, idet der på tværs af landegrænser etableres en høj og ensartet beskyttelse af børn, når der behandles personoplysninger.

Institut for Menneskerettigheder peger på, at et barns modenhed er individuelt bestemt, og undrer sig over, hvorfor aldersgrænsen i artikel 8 er 13 år.

5.2.2.4. Behandling af særlige kategorier af personoplysninger

Det Nationale Forskningscenter for Velfærd fortolker artikel 9 således, at behandling af de i stk. 1 omhandlede oplysninger kan finde sted til videnskabelige formål med henvisning til stk. 2, litra i.

DI og DI ITEK finder, at forslaget artikel 9, stk. 1, bør afspejle persondatalovens §§ 7 og 8. Endvidere finder DI og DI ITEK, at kollektive overenskomster og kollektive aftaler på arbejdsmarkedet skal sidestilles med lov i artikel 9, stk. 1, litra b.

DA mener ikke, at undtagelserne i artikel 9 er tilstrækkelige, idet det skal sikres, at der kan behandles oplysninger om fagforeningsmæssige tilhørsforhold, helbredsoplysninger og straffedomme, da sådanne oplysninger kan være af stor og væsentlig betydning i et ansættelsesforhold.

Dansk Sygeplejeråd finder, at det er uklart, om opregningen i artikel 9, stk. 1, er udtømmende, og om der kan slutes modsætningsvist, således at de oplysninger, der ikke er nævnt i bestemmelsen, skal anses som ikke-følsomme oplysninger efter artikel 6.

Institut for Menneskerettigheder har anført, at også oplysninger om væsentlige sociale eller økonomiske forhold bør omfattes af forslaget artikel 9, og at bestemmelsen bør formuleres således, at også andre rent private forhold kan kategoriseres som følsomme oplysninger.

5.2.3. Kapitel 3: Den registreredes rettigheder

5.2.3.1. Information til den registrerede

Danmarks Statistik finder, at der bør være en klar undtagelse i artikel 14, stk. 5, for de tilfælde, hvor oplysninger behandles til statistisk brug og er indsamlet gennem et register, jf. artikel 11, stk. 2, i det gældende direktiv.

ATP gør opmærksom på, at oplysningspligten udvides, og at dette vil medføre en udvidelse af ATP's forpligtelser med deraf følgende administrative omkostninger.

Institut for Menneskerettigheder mener, at forslagets artikel 14, stk. 5, litra b, bør præciseres nærmere.

5.2.3.2. Den registreredes ret til indsigt

Realkreditrådet og **Realkreditforeningen** finder, at bestemmelsen i artikel 15, stk. 1, hvorefter den registrerede til enhver tid har ret til indsigt, bør suppleres af en bestemmelse som i den gældende persondatalovs § 33.

Finansrådet finder, at anvendelsesområdet for artikel 15 bør præciseres.

Kræftens Bekæmpelse finder, at artikel 13, stk. 2, i det gældende direktiv, hvorefter retten til indsigt kan begrænses, såfremt oplysningerne udelukkende behandles til videnskabelig forskning eller kun opbevares i det tidsrum, som kræves for at udarbejde statistikker, bør videreføres i forordningen.

Danmarks Statistik peger på vigtigheden af, at der indføres en undtagelse til brug for behandling af oplysninger til statistiske formål, idet ret til indsigt i disse oplysninger vil medføre store administrative byrder.

5.2.3.3. Ret til at blive glemt og ret til sletning

Landbrug og Fødevarer, Forbrugerrådet, Advokatrådet og **Advokatsamfundet** bifalder bestemmelsen.

Lægeforeningen finder, at retten til at blive glemt ikke bør gælde for helbredsoplysninger, der bør kunne fremfindes i en periode på mindst 10 år.

Det Nationale Forskningscenter for Velfærd og Kræftens Bekæmpelse finder det afgørende for fremtidig registerforskning, at retten til at blive glemt ikke omfatter administrative registre og lignende.

Institut for Menneskerettigheder har anført, at det i artikel 17, stk. 2 og 3, bør præciseres nærmere, hvorledes retten til at blive glemt skal afbalanceres over for hensynene til ytringsfriheden.

Statsbiblioteket peger på, at retten til at bliver glemt ikke umiddelbart er forenelig med ABM Institutionernes formål, som er at bevare oplysninger. Med henvisning til præambelens betragtning 53 er Statsbiblioteket dog af den opfattelse, at opbevaring af dokumenter, der indeholder personoplysninger, vil være muligt, såfremt dette bl.a. sker i forbindelse med historiske, statistiske eller videnskabelige forskningsformål.

Det Frie Forskningsråd finder principielt, at oplysninger, som ikke kan henføres til fysiske personer, ikke bør kunne kræves slettet, da det vil kunne påvirke forskningssituationen særdeles negativt.

Dansk Erhverv og Foreningen for Dansk Internet Handel finder, at artikel 17 giver anledning til uklarheder.

Finansrådet finder, at artikel 17 indeholder store udfordringer, da den registeransvarlige skal sondre mellem, hvilke oplysninger der er pligt til at opbevare, også selv om den registrerede ikke ønsker det, og øvrige oplysninger.

Det er **Datatilsynets** opfattelse, at artikel 17 bør underkastes en nøje analyse, og at rækkevidden af bestemmelsens stk. 8 bør overvejes.

ATP og Nets finder, at det er problematisk, såfremt en registreret opnår en ret til at kræve individuel sletning uafhængigt af automatiserede og økonomisk samt administrativt hensigtsmæssige sletteprocedurer, som finder sted med jævne mellemrum.

Dansk Reklame- og Relationsbureauers Brancheforening har anført, at det bør præciseres, at retten til at blive glemt alene omfatter data, som den registeransvarlige er ansvarlig for og har den operationelle kontrol over.

Danske Medier mener, at artikel 17 kan være ganske byrdefuld for den enkelte virksomhed. Dertil kan det vise sig svært for en virksomhed at

identificere den pågældende bruger og/eller de oplysninger, som den pågældende har afgivet om sig selv.

KL finder det vigtigt, at en kommunes registreringer af personoplysninger som udgangspunkt ikke kan kræves slettet.

Experian har den opfattelse, at artikel 17 ikke bør finde anvendelse i forhold til kreditinformationsvirksomhed.

DI og **DI ITEK** foreslår, at det alene er data, som er umiddelbart tilgængelig, der skal være omfattet af retten til at blive glemt. Således bør anonymiserede data eller data på backup ikke omfattes.

Microsoft finder ikke, at artikel 17 i tilstrækkelig grad tager højde for den måde, data deles på på internettet, og finder det vigtigt, at bestemmelsen ikke forpligter den registeransvarlige til at foretage noget, der er umuligt.

5.2.3.4. Ret til dataportabilitet

Videnscentret for Landbrug, Økonomi og Virksomhedsledelse, Realkreditrådet, Realkreditforeningen, Finansrådet, Advokatrådet og Advokatsamfundet finder, at artikel 18 er uklar og bør præciseres.

Dansk Erhverv og Nets finder, at det er uklart, om den registrerede har ret til at modtage den ”værditilvækst”, som den databehandlende virksomhed har tilført oplysningerne.

IT-Branchen finder, at en bestemmelse om dataportabilitet er positiv og gavnlige for konkurrencen, men at det vil være omkostningsfuldt at realisere.

Landbrug og Fødevarer og **ATP** er bekymrede for, at artikel 18 kan blive byrdefuld for virksomheder, og finder, at der bør tages højde for dette i den endelige forordning.

Forsikring & Pension gør opmærksom på, at bestemmelsen kan medføre visse konkurrenceforvridende situationer, og finder, at bestemmelsen bør tage højde herfor.

Experian finder, at forslaget artikel 18 ikke bør finde anvendelse i forhold til kreditinformationsvirksomhed.

Microsoft støtter forslaget, der giver den registrerede ret til at råde over egne oplysninger, men peger på, at artikel 18, som den er affattet i det foreliggende udkast, vil være vanskelig at efterleve, idet data fra ét system ikke umiddelbart kan finde anvendelse i et andet system.

5.2.3.5. Profilering

Forbrugerrådet støtter forslaget om forbud mod profilering.

Institut for Menneskerettigheder og **Mastercard** finder, at det bør præciseres yderligere i artikel 20, i hvilke tilfælde profilering ikke er tilladt.

KL og **ATP** finder det uhensigtsmæssigt, at der ikke er hjemmel til, at den offentlige, herunder kommunale, forvaltning kan foretage profilering af personer som led i myndighedsudøvelse.

Danske Medier, **DI** og **DI ITEK** finder, at anvendelsesområdet for artikel 20 er uklart.

Forsikring & Pension peger på, at det er nødvendigt at profilere for at kunne tilbyde forsikringer, og finder at det er væsentligt, at forordningen ikke medfører begrænsninger i muligheden for at udbyde disse ydelser.

Experian har anført, at der allerede i dansk ret findes restriktioner på foranstaltninger baseret på profilering, hvorfor artikel 20 ikke er nødvendig.

Microsoft mener, at artikel 20 bør have fokus på, hvad profileringen bliver brugt til, og finder, at profilering i nogle tilfælde bør tillades.

5.2.4. Kapitel 4: Registeransvarlig og registerfører

5.2.4.1. Dokumentation

KL anser det beklageligt og uhensigtsmæssigt, at der indføres krav om dokumentation for enhver databehandling, og bemærker dertil, at der ikke skal stilles unødvendige og bureaukratiske krav. **KL** ønsker, at kommuner undtages fra kravet om dokumentation.

Dansk Erhverv har anført, at undtagelsen i artikel 28, stk. 4, litra a, er vigtig, idet mindre og mellemstore virksomheder vil have svært ved at op-

fylde betingelsen, da kravet vil medføre en uoverskuelig administrativ og økonomisk byrde.

Videnscentret for Landbrug, Økonomi og Virksomhedsledelse, Dansk Sygeplejeråd, Nets, DA og Landbrug og Fødevarer finder, at forpligtelsen efter artikel 28 vil være omfattende, og at opfyldelsen vil medføre et stort ressourceforbrug.

Det Nationale Forskningscenter for Velfærd mener, at det er af væsentlig betydning, at dokumentationskravet holdes på et omkostningsbevidst niveau.

Danmarks Idrætsforbund finder det ikke helt oplagt, at undtagelsen knytter sig til antal ansatte og ikke til organisationens formål eller lignende.

5.2.4.2. Anmeldelse af brud på persondatasikkerheden

Datatilsynet, Advokatrådet og Advokatsamfundet, Realkreditrådet, Realkreditforeningen, Finansrådet, Microsoft og Dansk Reklame- og Relationsbureauers Brancheforening finder, at anmeldelse af brud til tilsynsmyndigheden kun bør ske ved alvorligere sikkerhedsbrist. En række af disse høringsparter peger desuden på, at der bør ske en afklaring i forhold til forbuddet mod selvinkriminering, og at fokus bør rettes fra anmeldelsespligt mod at hindre (yderligere) sikkerhedsbrist.

KL, DI og DI ITEK er skeptiske i forhold til artikel 31 og finder, at det er urealistisk og fagligt uforsvarligt, at der skal ske en anmeldelse, hvis indhold er ret omfattende, inden for 24 timer. Det anbefales, at bestemmelsen udgår.

Forsikring og Pension, Dansk Erhverv, Nets, Videnscentret for Landbrug, Økonomi og Virksomhedsledelse, IT-Branchen og Landbrug og Fødevarer finder, at det ikke er hensigtsmæssigt med en tidsfrist på 24 timer, og at denne derfor bør fjernes eller forlænges.

Institut for Menneskerettigheder har anført, at det er uklart, hvad der skal forstås ved ”sikkerhedsbrud”, og anbefaler at dette præciseres nærmere i artikel 31.

Lægemiddel Industri Foreningen finder, at kravet i artikel 31 ikke bør gælde i forhold til nøglekodede data, idet disse data ikke er identificerbare, medmindre nøglen brydes samtidigt.

5.2.4.3. Konsekvensanalyse og forudgående godkendelse og høring

Advokatrådet, Advokatsamfundet og Datatilsynet er positive over for artikel 33 og 34, men finder det vigtigt, at der ikke kommer til at gælde en generel godkendelses- og anmeldelsesordning.

Prosa, DI og DI ITEK støtter umiddelbart kravet om konsekvensanalyse. Prosa finder, at forpligtelsen bør udvides til at gælde i alle tilfælde, hvor behandlingen er omfattende eller omfatter følsomme oplysninger.

KL, Kræftens Bekæmpelse og Lægemiddel Industri Foreningen finder, at kravet om konsekvensanalyse medfører en unødvendig administrativ byrde. KL anbefaler, at udarbejdelse af konsekvensanalyser bliver frivillig.

Institut for Menneskerettigheder mener, at undtagelsen i artikel 33, stk. 5, om offentlige myndigheder bør slettes.

Realkreditrådet og Realkreditforeningen, DA og Mastercard har anført, at udarbejdelsen af konsekvensanalyser vil medføre øgede administrative udgifter, og finder reglernes nuværende udformning uklar.

DA og Danmarks Idrætsforbund finder det vigtigt, at undtagelserne i persondatalovens § 49 videreføres i artikel 34.

5.2.4.4. Databeskyttelsesansvarlig

DA finder forslagets særlige beskyttelsesregler for den databeskyttelsesansvarlige uacceptable, idet de ikke er i overensstemmelse med den danske arbejdsretlige model. Ledelsesretten fratages arbejdsgiveren bl.a. ved, at den databeskyttelsesansvarlige ikke kan afskediges.

KL kan ikke acceptere, at arbejdsgiverens ledelsesret begrænses, og finder i den forbindelse, at artikel 35 til 37 er en alt for detaljeret regulering af den databeskyttelsesansvarliges stilling og hverv.

FA finder det ansættelsesretligt urimeligt, at arbejdsgiveren ikke kan afskedige den databeskyttelsesansvarlige.

Danske Regioner mener, at det er afgørende, at forordningen i alle henseender overholder principperne om arbejdsmarkedsparternes rolle som defineret i artikel 153 i traktaten om det Europæiske Unions Funktionsmåde.

Realkreditrådet, Realkreditforeningen og Finansrådet har anført, at det er uhensigtsmæssigt, at der skal oprettes en ny funktion uden en nærmere analyse af de administrative omkostninger herved. **Finansrådet og Landbrug og Fødevarer** finder, at det er unødigt byrdefuldt at pålægge større virksomheder at udpege en databeskyttelsesansvarlig.

DI og DI ITEK er generelt tilhænger af, at der skal udpeges et kontaktpunkt for databeskyttelse, men finder det urimeligt, at en ledelse pålægges at ansætte en person, som ledelsen ikke har nogen ledelsesret over for.

Institut for Menneskerettigheder og LO finder det uhensigtsmæssigt, at det afgørende for udpegning af en databeskyttelsesansvarlig er antallet af ansatte og ikke andre konkrete og individuelle forhold.

Datatilsynet, Advokatrådet og Advokatsamfundet ser positivt på den foreslåede ordning, idet der henvises til positive erfaringer fra Tyskland, Norge og Sverige. **Dansk Sygeplejeråd, Prosa og FTF** er ligeledes positive. Advokatrådet, Advokatsamfundet og Danske Advokater finder det imidlertid ikke rimeligt, at det ikke er muligt at afskedige den databeskyttelsesansvarlige ved væsentlig misligholdelse. Det bør afklares, hvilke strafferetlige og civile sanktioner overtrædelse heraf medfører.

Dansk Erhverv er af den opfattelse, at forslaget om en databeskyttelsesansvarlig er fornuftigt, men finder at bestemmelserne ikke er klare nok.

Videnscentret for Landbrug, Økonomi og Virksomhedsledelse finder, at der er uklarheder i bestemmelserne om den databeskyttelsesansvarlige og præamblerne herom, som skal præciseres.

5.2.5. Kapitel 5: Videregivelse af personoplysninger til tredjelande eller internationale organisationer

Dansk Erhverv finder det positivt, at der foreslås ens spilleregler i EU på dette område.

DI og **DI ITEK** er endvidere positive over for de forbedrede muligheder for at videreføre data til tredjelande.

Institut for Menneskerettigheder finder, at Det Europæiske Databeskyttelsesråd skal inddrages ved afgørelser efter artikel 41. Endvidere finder instituttet, at anvendelsesområdet for artikel 42, stk. 5, og 44 bør begrænses.

Danmarks Idrætsforbund gør opmærksom på, at artikel 40 til 45 vil vanskeliggøre, og i visse tilfælde umuliggøre, forbundets arbejde væsentligt, herunder ved udveksling af oplysninger med WADA.

Anti Doping Danmark finder det afgørende, at der etableres hjemmel til deres udveksling af oplysninger med internationale parter i og uden for EU.

5.2.6. Kapitel 6: Uafhængige tilsynsmyndigheder

Datatilsynet peger på, at forslaget indeholder adskillige bestemmelser, der berører tilsynets opgavevaretagelse, som vil nødvendiggøre ændringer i tilsynets organisering. Tilsynet bemærker, at selv om den gældende anmeldelsespligt afskaffes, indeholder forslaget en række bestemmelser, som forudsætter forudgående høring eller forudgående godkendelse fra tilsynsmyndigheden. Tilsynet anbefaler, at man arbejder for at indføre princippet om ”accountability” for derved ikke at bebyrde virksomheder og myndigheder unødvendigt ved eksempelvis at kræve forelæggelse af sager for tilsynsmyndigheden.

5.2.7. Kapitel 7: Samarbejde og sammenhæng

Datatilsynet har anført, at det bør overvejes, hvilke sagstyper og spørgsmål der skal være omfattet af sammenhængsmekanismen, og herunder også hvilken rolle Kommissionen skal have. Tilsynet finder det vidtgående, at Kommissionen får beføjelse til at suspendere et nationalt tilsyns foreslåede foranstaltning.

Mastercard støtter forslaget om en sammenhængsmekanisme, men finder at der bør fastsættes tidsfrister, da det ellers vil være vanskeligt for virksomhederne.

Advokatrådet og **Advokatsamfundet** finder, at der skal arbejdes for, at afgørelseskompetencen i videst muligt omfang ligger hos de nationale tilsynsmyndigheder. Det foreslåede system forekommer unødigt ressourcekrævende og til skade for nærhedsprincippet, og det må befrygtes, at systemet vil medføre længerevarende sagsbehandlingstider.

5.2.8. Kapitel 8: Klageadgang, ansvar og sanktioner

5.2.8.1. Klageadgang

Datatilsynet finder det ikke hensigtsmæssigt, at registrerede og organer mv. kan indgive klage i enhver medlemsstat, og finder derfor, at det bør præciseres i forordningen, hvilken tilsynsmyndighed en klage skal indgives til.

DA kan ikke støtte særlige påtalerettigheder for udenforstående i ansættelsesforhold.

Videnscentret for Landbrug, Økonomi og Virksomhedsledelse og **Danmarks Idrætsforbund** finder, at det er meget vidtgående, at organer, organisationer mv. får en selvstændig ret til at indgive klage uafhængig af en klage fra den registrerede.

Danske Regioner ønsker en præcisering af, hvilke organer, organisationer mv., der har ret til at indgive en klage på vegne af den registrerede.

5.2.8.2. Sanktioner

Danske Regioner, Realkreditrådet, Realkreditforeningen, Forsikring og Pension, DI, DI ITEK, Landbrug og Fødevarer, Finansrådet, Dansk Sygeplejeråd, FA, Dansk Reklame- og Relationsbureauers Brancheforening, IT-Brancen, ATP, Danske Medier, Tandlægeforeningen og **Dansk Erhverv** finder det betænkeligt, at der kan pålægges administrative bøder i den angivne størrelsesorden og finder dertil, at bødestørrelserne ikke er i overensstemmelse med proportionalitetsprincippet.

Videnscentret for Landbrug, Økonomi og Virksomhedsledelse finder det principielt betænkeligt, at tilsynsmyndigheder får muligheden for at udstede bøder i den angivne størrelsesorden, idet dette bør henhøre under domstolene.

Advokatrådet, Advokatsamfundet, Danske Advokater og Institut for Menneskerettigheder finder, at det bør overvejes nøje, om bødestørrelserne er i overensstemmelse med proportionalitetsprincippet. Danske Advokater finder det betænkeligt med en retstilstand, hvor der knyttes betydelige bøder til overtrædelser af formel karakter, som ikke har betydning for den enkelte person.

Region Sjælland finder, at det er væsentligt, at der er en adgang til anke ved pålæggelse af store bøder.

Danmarks Idrætsforbund finder det ikke hensigtsmæssigt, at Datatilsynet får adgang til at udstede udenretlige bøder i den angivne størrelsesorden.

5.2.9. Kapitel 9: Bestemmelser vedrørende specifikke databehandlingssituationer (historiske, statistiske eller videnskabelige forskningsformål)

Danske Regioner er bekymret for, at forordningen vil fjerne muligheden for at anvende patienters data til kvalitetsudvikling, og finder det uklart, om det fortsat vil være muligt at anvende data uden borgernes individuelle samtykke.

Lægemiddel Industri Foreningen er tilfreds med, at forslaget anerkender, at der er behov for særlige regler for indsamling og brug af personlige data til medicinsk forskning.

Kræftens Bekæmpelse og Organisationen af Lægevidenskabelige Selskaber er bekymrede for, at en harmonisering vil medføre, at de enestående muligheder, der er i Danmark for registerbaseret sundhedsforskning, vil begrænses og udhules. Kræftens Bekæmpelse finder det positivt, at der er indført en bestemmelse herom i artikel 83, men opfordrer til, at der sikres rammer for, at registerbaseret sundhedsforskning fortsat kan gennemføres fremover.

Det Nationale Forskningscenter for Velfærd, Københavns Universitet og Det Frie Forskningsråd finder det afgørende, at der fortsat er mulighed for at anvende samfundsvidenskabelige og helbredsoplysninger til statistisk og forskningsmæssigt brug i et omfang, der svarer til den gældende regulering i persondataloven.

Medico Instustrien finder, at hensynet til beskyttelse af fysiske personers oplysninger skal afbalanceres i forhold til medicinalbranchens behov for at forske og udvikle nye, innovative produkter.

Statsbiblioteket anerkender, at det sikres, at personer ikke udstilles unødigt, ved at følsomme oplysninger bliver offentliggjort, men finder det for vidtgående, hvis hensynet til den registrerede kategorisk går forud for hensynet til muligheden for at fremlægge forskningsresultater.

6. Nærhedsprincippet

Kommissionen har om nærhedsprincippet bl.a. anført, at retten til beskyttelse af personoplysninger, som er udtrykkeligt anerkendt i artikel 8 i Den Europæiske Unions Charter om Grundlæggende Rettigheder, kræver samme databeskyttelsesniveau i hele EU. Hvis der ikke indføres fælles EU-regler, opstår der ifølge Kommissionen risiko for forskellige databeskyttelsesniveauer i medlemsstaterne og begrænsninger for strømmen af personoplysninger på tværs af landegrænserne mellem medlemsstater med forskellige standarder.

Herudover har Kommissionen peget på, at personoplysninger videregives stadig hurtigere på tværs af nationale grænser, og at der er en række praktiske udfordringer i forbindelse med håndhævelsen af lovgivningen om databeskyttelse og et behov for samarbejde mellem medlemsstaterne og deres myndigheder, som bør organiseres på EU-plan for at sikre en ensartet anvendelse af EU-retten. Kommissionen anser desuden EU som mest velegnet til effektivt og ensartet at sikre det samme beskyttelsesniveau for fysiske personer, når deres personoplysninger videregives til tredjelande.

Kommissionen anfører også, at der er et specifikt behov for at skabe en harmoniseret og sammenhængende ramme, som muliggør nem udveksling af personoplysninger på tværs af EU's grænser, samtidig med at alle fysiske personer i EU sikres en effektiv beskyttelse. Kommissionen mener ikke, at medlemsstaterne selv kan mindske de aktuelle problemer, navnlig ikke problemerne vedrørende de nationale lovgivningers fragmentering.

Kommissionen anfører herudover, at den foreslåede EU-lovgivning vil være mere effektiv end tilsvarende lovgivning på medlemsstatsniveau på grund af problemernes karakter og omfang, som ikke kun gør sig gældende for en eller flere medlemsstater.

Forslagets mål kan derfor ifølge Kommissionen bedre gennemføres på EU-niveau.

Regeringen er umiddelbart enig med Kommissionen i, at en manglende ensartet udformning og anvendelse af databeskyttelsesregler på tværs af medlemsstaterne skaber visse vanskeligheder navnlig for private virksomheder, der driver virksomhed i flere medlemsstater. Det er på den baggrund regeringens vurdering, at forslaget er i overensstemmelse med nærhedsprincippet. Det bemærkes i den forbindelse, at det gældende databeskyttelsesdirektiv bl.a. har til formål at sikre en indbyrdes tilnærmelse af medlemsstaternes lovgivninger med henblik på at fjerne hindringer for udveksling af personoplysninger.

7. Andre landes kendte holdninger

Der ses ikke at foreligge offentlige tilkendegivelser om de øvrige medlemsstaters holdning til forslaget.

8. Generel dansk holdning

Fra dansk side finder man, at der er anledning til at modernisere de gældende EU-regler om persondatabeskyttelse, som går tilbage til 1995.

Det foreliggende forslag er meget ambitiøst og meget omfattende.

Regeringen finder på baggrund af forslagets omfattende karakter og dets forventede indvirkning på den offentlige og private sektor, at der bør foretages en nærmere vurdering af valget af retsakt. Valget af forordning er især byrdefuldt i forhold til den offentlige sektor. Regeringen finder derfor, at det under de fortsatte forhandlinger nøje bør overvejes, om reguleringen af persondataområdet bør ske ved en forordning eller ved et direktiv.

Valget af retsakt har sammenhæng med spørgsmålet om fleksibilitet for medlemslandene i forhold til at kunne fastsætte nationale regler om behandling af personoplysninger på særømråder. I dansk lovgivning er der således fastsat en række særregler, som fraviger/præciserer/specificerer den generelle regulering, som følger af persondataloven (som gennemfører det nugældende EU-direktiv). Regeringen finder, at det må sikres, at et kommende EU-instrument fortsat åbner mulighed for at have sådanne særregler, hvilket forordningsforslaget i dets nuværende udformning ikke vurderes at give adgang til.

Fra regeringens side finder man endvidere, at forslaget indeholder bestemmelser, som medfører, at de administrative omkostninger for myndigheder og virksomheder øges, uden at dette medfører, at den registrerede sikres en bedre retsstilling. Vurderingen er, at Kommissionens forslag ikke på nuværende tidspunkt skaber den rette balance mellem merværdi og omkostninger, herunder i form af administrative konsekvenser. Det er derfor væsentligt, at de enkelte bestemmelser overvejes nøje med henblik på at sikre, at de administrative omkostninger reduceres. Regeringen finder i den forbindelse, at der bør arbejdes videre med den risikobaserede tilgang, som det irske formandskab tog udgangspunkt i.

Herudover finder regeringen, at Kommissionens oprindelige forslag indeholder for mange muligheder for, at Kommissionen kan udstede delegerede retsakter. Dette medfører, at forordningens i forvejen meget brede og detaljerede regulering bliver endnu mere vidtfavnende med den konsekvens, at gældende ret vil kunne blive uforudsigelig og svært gennemskuelig. Regeringen vil arbejde for, at antallet af de delegerede retsakter nedbringes.

Regeringen finder endvidere, at forslaget til et såkaldt "one-stop-shop princip" for tilsynsmyndigheder, hvorefter der skal være en hovedtilsynsmyndighed ("lead authority"), som skal være enekompetent i hele EU, i en dansk sammenhæng rejser grundlæggende og principielle spørgsmål. Danmark vil således ikke kunne støtte en ordning, som medfører, at udenlandske myndigheder træffer afgørelser med bindende virkning for borgere, virksomheder mv. i Danmark.

Endelig finder man fra dansk side, at forslaget på nuværende tidspunkt indeholder en række væsentlige elementer, hvis rækkevidde må søges nærmere afklaret under de fortsatte forhandlinger. Det drejer sig bl.a. om bestemmelserne om rammerne for den nationale særregulering, spørgsmålet om det såkaldte one-stop-shop princip for tilsynsmyndigheder og bestemmelsen om behandling af oplysninger til videnskabelige formål. Fra dansk side finder man det afgørende, at de nationale tilsynsmyndigheder ikke skal kunne udstede administrative bøder, som i en dansk sammenhæng ligeledes vil rejse principielle spørgsmål.

De danske bekymringer og synspunkter deles af en række af de øvrige medlemsstater.

9. Europa-Parlamentet

Forslaget til forordning behandles efter den almindelige lovgivningsprocedure (TEUF artikel 294), der indebærer, at forslaget skal vedtages af Europa-Parlamentet. Europa-Parlamentets Libe-udvalg nåede den 21. oktober 2013 til enighed om et kompromisforslag. *Kompromisforslaget blev vedtaget i Europa-Parlamentets plenarforsamling den 12. marts 2014.*

10. Specialudvalget for politimæssigt og retligt samarbejde

Sagen har senest været drøftet i Specialudvalget for politimæssigt og retligt samarbejde den 20. maj 2014.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Sagen har senest været forelagt for Folketingets Europaudvalg *til orientering* forud for rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 3. og 4. marts 2014.

Dagsordenspunkt 17: forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om beskyttelse af fysiske personer i forbindelse med de kompetente myndigheders behandling af personoplysninger med henblik på at forebygge, efterforske, opdage eller retsforfølge straffelovsovertrædelser eller fuldbyrde strafferetlige sanktioner og om fri udveksling af sådanne oplysninger

Revideret notat. Ændringerne er markeret med kursiv.

Sagen er omfattet af retsforbeholdet.

KOM (2012) 10 endelig

Resumé

Forslaget til et databeskyttelsesdirektiv for de kompetente myndigheders behandling af personoplysninger på det strafferetlige område er omfattet af retsforbeholdet. Det følger af forslagens præambelbetragtninger, at direktivforslaget udbygger Schengenreglerne, hvorfor Danmark i henhold til artikel 4 i protokollen om Danmarks stilling inden for 6 måneder skal træffe afgørelse om, hvorvidt direktivet skal gennemføres i national lovgivning. Ifølge direktivforslaget skal dette finde anvendelse på de kompetente myndigheders behandling af personoplysninger med henblik på at forebygge, efterforske, opdage eller retsforfølge straffelovsovertrædelser eller fuldbyrde strafferetlige sanktioner. Det gælder også i forhold til rent nationale forhold. Forslaget er på en række punkter en videreførelse af den gældende regulering, men indeholder også en række væsentlige ændringer og nykabelser. Det er regeringens vurdering, at dele af forslaget er i overensstemmelse med nærhedsprincippet. Forslaget vurderes at have lovgivningsmæssige og statsfinansielle konsekvenser, hvis det gennemføres i dansk ret. Der ses ikke at foreligge offentlige tilkendegivelser om de øvrige medlemsstaters holdninger til forslaget. En række tvivlsspørgsmål om forslagens indhold og rækkevidde bør afklares, før der kan tages nærmere stilling til forslaget.

1. Baggrund

Den 4. november 2010 offentliggjorde Kommissionen en meddelelse med titlen: "En global metode til beskyttelse af personoplysninger i Den Europæiske Union" (KOM(2010) 609 endelig). Denne meddelelse indeholder hovedtemaerne for den reform af EU's databeskyttelsesregler, som Kommissionen nu tilsigter at gennemføre bl.a. ved det foreliggende direktivforslag.

I forbindelse med fremsættelsen af det foreliggende direktivforslag afgav Kommissionen endvidere en meddelelse med titlen: ”Beskyttelse af privatlivets fred i en forbundet verden: En europæisk databeskyttelsesramme til det 21. århundrede” (KOM(2012) 9 endelig). I meddelelsen beskrives de mere konkrete overvejelser, der ligger til grund for Kommissionens forslag. Det anføres i den forbindelse, at Kommissionen finder, at der er brug for moderne, sammenhængende databeskyttelsesregler for hele EU, så oplysninger kan flyde frit mellem medlemsstaterne. Virksomhederne har samtidig brug for klare og ensartede regler, der giver retssikkerhed og minimerer den administrative byrde. Dette er efter Kommissionens opfattelse meget vigtigt for at sikre, at det indre marked er velfungerende og i stand til at skabe økonomisk vækst, nye job og innovation.

Herudover anfører Kommissionen bl.a., at Lissabon-traktatens artikel 16 har skabt et nyt retsgrundlag, der muliggør en moderniseret og global tilgang til databeskyttelse og fri udveksling af personoplysninger, som også omfatter politimæssigt og retligt samarbejde i straffesager.

Kommissionen anfører endvidere, at den har afholdt flere offentlige høringer om databeskyttelse og ført en tæt dialog med de relevante interessenter i de seneste år. På baggrund af de oplysninger, som Kommissionen har indsamlet i den forbindelse, konkluderes det i meddelelsen, at både borgere og virksomheder ønsker, at der gennemføres en altomfattende reform af EU's databeskyttelsesregler.

Kommissionen ønsker derfor at skabe ”en stærk og konsekvent retlig ramme” på området på tværs af EU's politikker. Denne ramme skal bl.a. styrke fysiske personers rettigheder og bekæmpe bureaukrati for erhvervs livet.

Kommissionen foreslår, at denne nye retlige ramme skal bestå af

- en databeskyttelsesforordning, der skal erstatte det gældende direktiv 95/46/EF om beskyttelse af fysiske personer i forbindelse med behandling af personoplysninger og om fri udveksling af sådanne oplysninger (databeskyttelsesdirektivet), og
- et direktiv, der skal erstatte den gældende rammeafgørelse 2008/977/RIA om beskyttelse af personoplysninger i forbindelse med politisamarbejde og retligt samarbejde i kriminalsager.

Det bemærkes, at selv om den såkaldte databeskyttelsespakke – dvs. ovennævnte forordnings- og direktivforslag – har været prioriteret af samtlige formandskaber siden fremsættelsen i januar 2012, er det forordningsforslaget, som har haft formandskabernes hovedfokus. Dette betyder, at direktivforslaget ikke har været underlagt samme intensive behandling på arbejdsgruppeniveau som forordningsforslaget.

Det græske formandskab har sat sagen på dagsordenen for rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 5. og 6. juni 2014. Det er forventningen, at formandskabet vil give en statusorientering.

Det danske retsforbehold

Det følger af forslagens præambelbetragtninger, at direktivforslaget udbygger Schengenreglerne, hvorfor Danmark i henhold til artikel 4 i protokollen om Danmarks stilling inden for 6 måneder skal træffe afgørelse om, hvorvidt direktivet skal gennemføres i national lovgivning.

2. Indhold

2.1. Indledning

Forslaget til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om beskyttelse af fysiske personer i forbindelse med de kompetente myndigheders behandling af personoplysninger med henblik på at forebygge, efterforske, opdage eller retsforfølge straffelovsovertrædelser eller fuldbyrde strafferetlige sanktioner og om fri udveksling af sådanne oplysninger er fremsat efter TEUF artikel 16, stk. 2, hvorefter der kan fastsættes regler for beskyttelse af fysiske personer i forbindelse med behandling af personoplysninger, der foretages af bl.a. medlemsstaterne under udøvelse af aktiviteter, der er omfattet af EU-retten.

Forslaget tager i en række henseender udgangspunkt i den regulering, der følger af det gældende databeskyttelsesdirektiv (direktiv 95/46/EF), som navnlig er gennemført i dansk ret ved lov om behandling af personoplysninger (persondataloven). Herudover tager forslaget udgangspunkt i den regulering, der følger af Rådets rammeafgørelse om beskyttelse af personoplysninger i forbindelse med politisamarbejde og retligt samarbejde i kriminalsager (rammeafgørelse 2008/977/RIA). Rammeafgørelsen er gennemført i dansk ret ved persondatalovens § 72 a og bekendtgørelse nr. 1287 af 25. november 2010 om beskyttelse af personoplysninger i forbindelse med politisamarbejde og retligt samarbejde i kriminalsager inden for

Den Europæiske Union og Schengen-samarbejdet. På den baggrund vil der i det følgende hovedsageligt blive fokuseret på de væsentligste nyskabelser og ændringer, som forslaget indeholder.

Gennemgangen af forslaget nedenfor tager udgangspunkt i kompromisteksten, som den ser ud i Rådet pr. april 2014. Der er foretaget en række væsentlige ændringer, idet det dog bemærkes, at der ikke er opnået enighed om nogen del af forslaget endnu.

2.2. Generelle bestemmelser (direktivforslagets kapitel I)

Forslagets kapitel I beskriver direktivets formål, ligesom det fastlægger dets materielle anvendelsesområde og indeholder definitioner af udvalgte begreber.

Det følger af forslaget artikel 1, at forslaget fastsætter regler om beskyttelse af fysiske personer i forbindelse med de kompetente offentlige myndigheders behandling af personoplysninger med henblik på at forebygge, efterforske, opdage eller retsforfølge straffelovsovertrædelser og sikring af den offentlige sikkerhed på baggrund af disse formål eller fuldbyrde strafferetlige sanktioner. Forslaget finder anvendelse for kompetente offentlige myndigheder samt organer, som ved lov har fået tillagt offentlige pligter eller beføjelser som deres eneste eller overvejende opgave.

Det fremgår endvidere af forslagens artikel 1, stk. 1a, at direktivet ikke udelukker, at medlemsstaterne fastsætter højere sikkerhedsforanstaltninger i national lovgivning end dem, som fremgår af direktivet.

Medlemsstaterne skal ifølge forslagens artikel 1, stk. 2, sikre, at fysiske personers grundlæggende rettigheder og frihedsrettigheder, især retten til beskyttelse af personoplysninger, beskyttes, og at udvekslingen af personoplysninger mellem kompetente offentlige myndigheder, og organer, som ved lov har fået tillagt offentlige pligter eller beføjelser, som deres eneste eller overvejende opgave, ikke indskrænkes eller forbydes af grunde, der vedrører beskyttelsen af fysiske personer i forbindelse med behandling af personoplysninger.

Direktivet skal ifølge forslagens artikel 2 finde anvendelse på de kompetente offentlige myndigheders – samt organer, som ved lov har fået tillagt offentlige pligter eller beføjelser, som deres eneste eller overvejende opgave – behandling af personoplysninger med henblik på at forebygge, efterfor-

ske, opdage eller retsforfølge straffelovsovertrædelser og sikring af den offentlige sikkerhed på baggrund af disse formål, eller fuldbyrde strafferetlige sanktioner. Direktivet skal kun finde anvendelse på behandling af personoplysninger, der helt eller delvis foretages elektronisk, og på anden ikke-elektronisk behandling af personoplysninger, der er eller vil blive indeholdt i et register.

Det bemærkes, at der er tale om en væsentlig udvidelse af anvendelsesområdet i forhold til den gældende regulering på EU-niveau. Det nugældende databeskyttelsesdirektiv finder således ikke anvendelse på aktiviteter på det strafferetlige område, og rammeafgørelsen finder alene anvendelse på grænseoverskridende udveksling af personoplysninger inden for det politimæssige- og strafferetlige område.

Direktivet skal i henhold til artikel 2, stk. 3, ikke finde anvendelse på behandling af personoplysninger, som iværksættes med henblik på udøvelse af aktiviteter, der ikke er omfattet af EU-retten. Af den tilhørende præambelbetragtning fremgår, at dette bl.a. vedrører national sikkerhed, som derfor er undtaget fra direktivforslagets anvendelsesområde. Behandlinger af personoplysninger, som foretages af EU-institutioner, -organer, -kontorer og -agenturer er også undtaget fra direktivets anvendelsesområde.

Artikel 3 indeholder definitioner af en række centrale begreber. Visse af disse begreber er nyskabelser eller ændrede i forhold til, hvad der følger af de gældende regler. Det kan i den forbindelse særligt fremhæves følgende:

- *”Begrænsning af behandling”, som betyder markering af opbevarede oplysninger med den hensigt at begrænse den fremtidige behandling af disse oplysninger (nr. 4).*
- *”Brud på persondatasikkerheden”, som betyder brud på sikkerheden, der fører til hændelig eller ulovlig tilintetgørelse, tab, ændring, ubeføjet udbredelse af eller indsigt i personoplysninger, der er videregivet, lagret eller på anden måde behandlet (nr. 9).*
- *”Genetiske data”, som betyder alle personoplysninger vedrørende de genetiske karakteristika ved en person, som er arvet eller pådraget, og som er resultatet af en analyse af en biologisk prøve fra den pågældende person (nr. 10).*

- *”Biometriske data”, som betyder alle personoplysninger, som er resultatet af en specifik teknisk behandling, som relaterer sig til en persons fysiske, fysiologiske eller adfærdsmæssige karakteristika, som muliggør eller bekræfter den unikke identifikation af denne person, så som ansigtsbilleder eller fingeraftryk (nr. 11).*
- *”Helbredsoplysninger”, som betyder oplysninger, der relaterer sig til en persons fysiske eller mentale helbred, og som afslører information om dennes helbredsmæssige status (nr. 12).*
- *”Profilering”, som betyder enhver form for automatisk behandling af personoplysninger, hvis formål er at skabe eller bruge en profil ved at evaluere personlige aspekter, der relaterer sig til en fysisk person (nr. 12a).*
- *”Lovovertrædelse”, som betyder enhver krænkelse af lovgivning, som er underlagt strafferetlige sanktioner i EU-retten eller medlemsstats lovgivning (nr. 16).*

2.3. Principper (direktivforslagets kapitel II)

Direktivforslagets kapitel II indeholder en række generelle behandlingsprincipper, der altid skal efterleves i forbindelse med behandling af personoplysninger, og derudover en række konkrete behandlingsregler.

De generelle behandlingsprincipper i forslaget svarer i vidt omfang til de regler, som er fastsat i det gældende databeskyttelsesdirektiv fra 1995. Det fremgår af forslagens artikel 4, stk. 1, at medlemsstaterne skal sikre, at personoplysninger behandles lovligt og rimeligt (litra a), og at de indsamles til udtrykkeligt angivne og legitime formål og må ikke senere gøres til genstand for behandling, som er uforenelig med disse formål (det såkaldte finalité-princip, jf. litra b). Det fremgår endvidere, at personoplysningerne skal være tilstrækkelige og relevante, og at de ikke må omfatte mere end det, der kræves for at opfylde det formål, hvortil de behandles (litra c), og at oplysningerne skal være korrekte og – om nødvendigt – ajourførte (litra d). Personoplysninger skal endvidere opbevares på en sådan måde, at det ikke er muligt at identificere de registrerede i et længere tidsrum end det, der er nødvendigt af hensyn til de formål, hvortil personoplysningerne behandles (litra e), og de skal behandles på en måde, der sikrer den tilstrækkelige sikkerhed (litra ee). Det er ifølge artikel 4, stk. 2, den dataansvarli-

ge, der har ansvaret for efterlevelse af disse generelle behandlingsprincipper.

Bestemmelsen i artikel 5 i Kommissionens oprindelige forslag om, at der i videst muligt omfang skulle sondres mellem personoplysninger vedrørende forskellige kategorier af registrerede personer, er udgået af den foreliggende kompromistekst i Rådet.

Ifølge forslaget artikel 6 skal medlemsstaterne sørge for, at de kompetente offentlige myndigheder og organer, som ved lov har fået tillagt offentlige pligter eller beføjelser, som deres eneste eller overvejende opgave, sikrer, at personoplysninger, som er urigtige, ufuldstændige eller ikke ajourførte, ikke videregives eller stilles til rådighed. I dette øjemed verificerer de kompetente offentlige myndigheder samt nævnte organer kvaliteten af personoplysningerne, før de videregives eller stilles til rådighed. I forbindelse med al videregivelse af oplysninger skal der tilføjes tilgængelige oplysninger, der gør det muligt for den modtagende kompetente myndighed at vurdere graden af rigtighed, fuldstændighed samt om oplysningerne er ajourførte og pålidelige.

Ifølge forslaget artikel 7, stk. 1, skal medlemsstaterne fastsætte, at behandling af personoplysninger kun er lovlig i det omfang denne behandling er nødvendig for at kunne varetage et af følgende formål:

- Udførelse af en opgave baseret på EU-ret eller medlemsstats lovgivning af en kompetent myndighed til de formål, som er nævnt i artikel 1, stk. 1 (litra a)*
- Beskyttelse af den registreredes eller en anden persons vitale interesser (litra c)*
- Forebyggelse af en umiddelbar og alvorlig trussel mod den offentlige sikkerhed (litra d).*

Medlemsstaterne kan endvidere give den dataansvarlige mulighed for – til de formål, som er nævnt artikel 1, stk. 1 – senere at behandle personoplysninger til historiske, statistiske eller videnskabelige formål, såfremt der foreligger tilstrækkelige sikkerhedsforanstaltninger for den registreredes rettigheder og frihedsrettigheder.

Det følger af forslaget artikel 7a, at medlemsstaterne i de tilfælde, hvor EU-lovgivning eller national lovgivning, som den kompetente offentlige myndighed mv. er underlagt, fastlægger særlige betingelser for behandling

af personoplysninger i særlige situationer, skal foreskrive, at den offentlige myndighed, som overfører oplysninger, skal oplyse modtageren af oplysningerne om sådanne betingelser og kravet om at respektere disse. Efter artikel 7a, stk. 2, skal medlemsstaterne sikre, at den offentlige myndighed mv., som overfører oplysninger efter stk. 1, ikke fastlægger betingelser for modtagere i andre medlemsstater mv., som den ikke selv er underlagt.

Efter forslagets artikel 8 skal medlemsstaterne forbyde behandling af personoplysninger, der viser racemæssig eller etnisk baggrund, politisk, religiøs eller filosofisk overbevisning og fagforeningsmæssigt tilhørsforhold, genetiske data, helbredsoplysninger og oplysninger om seksuelle forhold for at være særligt følsomme oplysninger.

Medlemsstaterne kan dog ifølge forslagets artikel 8, stk. 2, fastsætte, at de kompetente offentlige myndigheder mv. kan behandle disse særligt følsomme personoplysninger, hvis behandlingen er tilladt i henhold til EU- eller medlemsstatslovgivning, som fastlægger de fornødne garantier for den registreredes rettigheder og frihedsrettigheder (litra a), hvis behandlingen er nødvendig for at beskytte den registreredes eller en anden persons vitale interesser (litra b), eller hvis behandlingen er nødvendig for forebyggelse af en umiddelbar og alvorlig trussel mod den offentlige sikkerhed (litra c).

Ifølge forslaget artikel 9, stk. 1, skal medlemsstater forbyde afgørelser, som udelukkende er baseret på såkaldt profilering, hvis afgørelsen har negativ retsvirkning eller alvorligt påvirker den pågældende, medmindre dette tillades i EU- eller medlemsstatslovgivning, som den dataansvarlige er underlagt, og som sikrer tilstrækkelige garantier for den registreredes rettigheder og frihedsrettigheder. Profilering skal ikke baseres på særligt følsomme oplysninger, som fremgår af artikel 8, stk. 1, medmindre artikel 8, stk. 2, finder anvendelse og tilstrækkelige garantier for den registreredes rettigheder og frihedsrettigheder sikres.

2.4. Den registreredes rettigheder (direktivforslagets kapitel III)

Forslagets kapitel III fastlægger den registreredes rettigheder i forhold til den dataansvarlige. Kapitlet indeholder nærmere bestemmelser om udøvelsen af den registreredes rettigheder, herunder retten til information, indsigt, berigtigelse og sletning.

Det bemærkes, at samtlige de foreslåede regler som udgangspunkt vil medføre en betydelig udvidelse af den registreredes rettigheder inden for det foreslåede direktivs anvendelsesområde. Dette skyldes, at de gældende regler om oplysningspligt over for den registrerede, den registreredes ret til indsigelse, berigtigelse, blokering og sletning af personoplysninger ikke finder anvendelse på behandlinger, der foretages for domstolene, politi og anklagemyndighed inden for det strafferetlige område. Herudover finder de gældende regler om den registreredes ret til indsigt ikke anvendelse på behandlinger, der foretages for domstolene inden for det strafferetlige område.

I forhold til personoplysninger, der udveksles eller stilles til rådighed mellem myndigheder fra to forskellige medlemsstater i forbindelse med politisamarbejde og retligt samarbejde i kriminalsager inden for EU og Schengen-samarbejdet – og som i dag er omfattet af rammeafgørelsen – er det alene forslaget bestemmelse om oplysningspligt, som er en nyskabelse.

Artikel 10 indeholder overordnede regler om den dataansvarliges kommunikation og måden den registrerede skal udøve sine rettigheder. Medlemsstaterne skal således sikre, at den dataansvarlige foretager tilstrækkelige foranstaltninger til at meddelelsen af al information, som der henvises til i artikel 11 og 11a, samt al kommunikation efter artiklerne 12, 15 og 29 vedrørende behandlingen af personoplysninger til den registrerede i en forståelig og let tilgængelig form, hvor der bliver anvendt et klart og tydeligt sprog. Det fremgår endvidere, at informationen skal meddeles skriftligt. Medlemsstaterne skal endvidere sikre, at den dataansvarlige tager alle rimelige skridt til at lette den registreredes udøvelse af retten til indsigt samt retten til rettelse, sletning og begrænsning af behandling.

Det følger af artikel 10, stk. 4, at medlemsstaterne skal sikre, at den dataansvarlige informerer den registrerede skriftligt om begrundelsen for samtlige afslag eller begrænsninger i retten til indsigt eller afslag på rettelse, sletning eller begrænsning, og at der er mulighed for at klage til tilsynsmyndigheden og at indlede en retssag.

Medlemsstaterne skal ligeledes sikre, at informationen, som meddeles efter artikel 11 og 11a, samt al kommunikation efter artikel 12, 15 og 29, meddeles gratis. I de tilfælde, hvor anmodninger fra den registrerede er åbenbart grundløse eller overdrevne, kan den dataansvarlige nægte at handle. I så fald er det den dataansvarlige, der har bevisbyrden i forhold til at demonstrere, at henvendelsen er åbenbart grundløs eller overdreven. Så-

fremt den dataansvarlige er i tvivl om identiteten på den person, som indgiver en anmodning efter artikel 12 eller 15, kan den dataansvarlige anmode om yderligere information for at bekræfte identiteten på den registrerede.

Direktivforslaget giver den registrerede en ret til oplysninger fra den dataansvarlige, når der indsamles personoplysninger om den registrerede.

I henhold til artikel 11, skal medlemsstaterne sikre, at den dataansvarlige samtidigt med, at personoplysninger indsamles om den registrerede fra den registrerede i det mindste meddeler den registrerede oplysning om identitets- og kontaktoplysninger for den dataansvarlige og for den databeskyttelsesansvarlige, hvis en sådan er udpeget (litra a), om meddelelse af personoplysningerne er obligatorisk eller frivillig, samt mulige konsekvenser, hvis den registrerede ikke meddeler oplysningerne (litra aa), om formålene med den behandling, hvortil oplysningerne er bestemt (litra b), samt om retten til at indgive en klage til en tilsynsmyndighed (litra e).

Når personoplysningerne ikke indsamles hos den registrerede, skal medlemsstaterne efter artikel 11a sikre, at den dataansvarlige i det mindste meddeler den registrerede om identitets- og kontaktoplysninger for den dataansvarlige og for den databeskyttelsesansvarlige, hvis en sådan er udpeget (litra a), kategorierne af personoplysninger (litra b), om formålene med den behandling, hvortil oplysningerne er bestemt (litra c), samt om retten til at indgive en klage til en tilsynsmyndighed (litra d). Den dataansvarlige skal meddele den omhandlede information inden for en rimelig periode efter at oplysningerne er indsamlet under hensyntagen til de specifikke omstændigheder oplysningerne behandles eller hvis videregivelse til en anden modtager er tiltænkt, senest, når oplysningerne videregives.

Det følger af artikel 11b, at medlemsstater kan vedtage lovgivning, som forsinker, begrænser eller undtager fra meddelelse af den ovennævnte information til den registrerede, såfremt det er en nødvendig og proportional foranstaltning i et demokratisk samfund, under rimelig hensyntagen til den registreredes legitime interesse, for at undgå at lægge hindringer i vejen for officielle eller retlige undersøgelser mv. (litra a), for ikke at påvirke forebyggelse, efterforskning, opdagelse eller retsforfølgning af straffelovsovertrædelser samt fuldbyrde strafferetlige sanktioner (litra b), for at beskytte offentlig sikkerhed (litra c), for at beskytte national sikkerhed (litra

d) og for at sikre andre personers rettigheder og frihedsrettigheder (litra e). Medlemsstaterne kan bestemme kategorier af behandling, som helt eller delvist falder ind under denne undtagelse.

Forslaget tillægger den registrerede en indsigtret. Efter artikel 12 skal medlemsstaterne således sikre, at den registreredes har ret til fra den dataansvarlige – med rimelige mellemrum og gratis – at få bekræftet, om personoplysninger vedrørende vedkommende behandles.

Hvis sådanne personoplysninger behandles, har den pågældende ret til indsigt i disse og til at få oplyst formålene med behandlingen (litra a), hvilke modtagere eller kategorier af modtagere, som personoplysningerne er blevet (eller vil blive) videregivet til (litra c), hvor længe oplysningerne tåntænkes opbevaret eller reglerne for beregning af denne periode (litra d), oplysninger om retten til berigtigelse, sletning eller begrænsning af behandling (litra e) samt om retten til at indgive en klage til en tilsynsmyndighed (litra f). Når oplysninger overføres til tredjelande eller til en international organisation, skal den registrerede dertil have ret til oplysning om de fornødne garantier efter artikel 35.

Retten til indsigt kan efter artikel 13 begrænses, idet medlemsstaterne kan vedtage lovgivning, som helt eller delvist begrænser den registreredes ret til indsigt, hvis en sådan begrænsning er en nødvendig og proportional foranstaltning i et demokratisk samfund under rimelig hensyntagen til den registreredes legitime interesse, for at undgå at lægge hindringer i vejen for officielle eller retlige undersøgelser mv. (litra a), for ikke at påvirke forebyggelse, efterforskning, opdagelse eller retsforfølgning af straffelovsovertrædelser samt fuldbyrde strafferetlige sanktioner (litra b), for at beskytte offentlig sikkerhed (litra c), for at beskytte national sikkerhed (litra d) og for at sikre andre personers rettigheder og frihedsrettigheder (litra e). Medlemsstaterne kan bestemme kategorier af behandling, som helt eller delvist falder ind under denne undtagelse.

Medlemsstaterne skal medmindre det underminerer formålet med begrænsningen af indsigt, jf. ovenfor, fastsætte, at den dataansvarlige skal informere den registrerede om alle afslag eller begrænsning af indsigt, begrundelsen herfor samt muligheden for at indgive en klage til tilsynsmyndigheden, jf. artikel 13, stk. 3.

Herudover foreslås det også som noget nyt i artikel 14, at medlemsstaterne skal sikre, at den registrerede i de tilfælde, hvor der meddeles helt eller

delvist afslag på indsigt, har ret til at anmode tilsynsmyndigheden om at kontrollere, om behandlingen er lovlige. Medlemsstaterne skal fastsætte bestemmelser om, at den dataansvarlige skal underrette den registrerede om retten til at anmode tilsynsmyndigheden om at gribe ind.

Forslaget giver derudover den registrerede en ret til at kræve berigtigelse af urigtige personoplysninger. Medlemsstaterne skal således efter forslaget artikel 15, stk. 1, under hensyntagen til behandlingens karakter og formål sikre, at den registrerede har ret til berigtigelse af personoplysninger om den pågældende, som er ukorrekte, ligesom medlemsstaterne skal sikre, at den registrerede har ret til at komplettere ufuldstændige oplysninger, herunder ved brug af en supplerende erklæring.

Det følger af forslaget artikel 15, stk. 1a, at medlemsstaterne skal fastsætte en forpligtelse for den dataansvarlige til uden unødigt ophold at slette personoplysninger, såfremt behandlingen ikke er i overensstemmelse med bestemmelser, som er vedtaget i henhold til artikel 4, litra a-e, artikel 7 og artikel 8 i dette direktiv eller hvis personoplysningerne skal slettes for at opfylde en retlig forpligtelse, som den dataansvarlige er underlagt.

Medlemsstaterne skal endvidere efter artikel 15, stk. 1b, sikre den registreredes ret til at opnå begrænsning af behandlingen af personoplysninger, hvis oplysningernes rigtighed bestrides af den registrerede. Begrænsningen af behandlingen skal opretholdes indtil den dataansvarlige har haft mulighed for at fastslå, om oplysningerne er rigtige eller i en periode, hvor personoplysningerne er nødvendige for, at et retskrav kan fastlægges, gøres gældende eller forsvares.

Den dataansvarlige kan ifølge forslaget meddele afslag på berigtigelse, sletning eller begrænsning af behandlingen. I givet fald skal den dataansvarlige give den registrerede skriftlig meddelelse herom. Meddelelsen skal beskrive årsagerne til afslaget og mulighederne for at indgive klage til tilsynsmyndigheden og indbringe sagen for en retsinstans. Medlemsstaterne skal i henhold til artikel 15, stk. 3, sikre, at den dataansvarlige orienterer modtagere af oplysningerne om at rette, slette eller begrænse behandlingen af personoplysninger under deres ansvar.

Efter forslaget artikel 17 kan medlemsstaterne fastsætte regler om, at udøvelsen af rettighederne i artikel 11, 11a, 12 og 15 sker i overensstemmelse med nationale retsplejeregler, når personoplysningerne er indeholdt i

en retsafgørelse, et register eller en sag, der behandles i forbindelse med strafferetlige efterforskninger og straffesager.

2.5. Den dataansvarlige og databehandlerens forpligtelser mv. (direktivforslagets kapitel IV)

Forslagets kapitel IV omhandler den dataansvarlige og databehandleren. Kapitlet indeholder regler om generelle forpligtelser, datasikkerhed og udpegning af en databeskyttelsesansvarlig.

Det følger af forslagets artikel 18, som omhandler forpligtelser for den dataansvarlige, at medlemsstaterne skal sikre, at den dataansvarlige implementerer tilstrækkelige foranstaltninger og er i stand til at demonstrere, at behandlingen af personoplysninger i overensstemmelse med bestemmelser, som implementerer direktivet. Disse foranstaltninger kan bl.a. være anvendelse af databeskyttelsespolitikker, som specificerer anvendelsen af databeskyttelsesreglerne i dette direktiv.

Medlemsstaterne skal efter artikel 19 sikre, at den dataansvarlige under hensyntagen til den teknologi, som er tilgængelig, og omkostningerne ved gennemførelse samt med hensyntagen til risikoen for den registreredes rettigheder og frihedsrettigheder som følge af behandlingens karakter, omfang og formål, gennemfører passende tekniske og organisatoriske foranstaltninger og procedurer, således at behandlingen af personoplysningerne opfylder kravene i bestemmelserne, som implementerer dette direktiv og beskytter den registreredes rettigheder. Medlemsstaterne skal endvidere sikre, at den dataansvarlige gennemfører foranstaltninger gennem indstillinger ("by default"), som sikrer, at det alene er personoplysninger, som er nødvendige for hver behandling, der bliver behandlet.

Det følger af artikel 20, at medlemsstaterne i det tilfælde, hvor der er flere dataansvarlige, skal sikre, at disse fælles dataansvarlige fastsætter deres respektive ansvar for overholdelse af forpligtelserne, der følger af bestemmelserne, som implementerer direktivet.

Forslagets artikel 21 indeholder regler om databehandleren. Det følger således af bestemmelsen, at medlemsstaterne skal sikre, at den dataansvarlige alene anvender databehandlere, som kan give de tilstrækkelige garantier for gennemførelsen af passende tekniske og organisatoriske foranstaltninger, således at behandlingen opfylder kravene i bestemmelserne, som implementerer direktivet. Behandling af personoplysninger ved en databehandler skal foretages i henhold til et retligt bindende dokument mel-

lem databehandleren og den dataansvarlige, som navnlig fastsætter, at databehandleren alene handler efter instruks fra den dataansvarlige.

Medlemsstaterne skal efter artikel 23 sikre, at enhver dataansvarlig og databehandler opbevarer optegnelser over alle behandlingssystemer og -procedurer, som de pågældende er ansvarlige for. Disse optegnelser skal efter anmodning gøres tilgængelige for tilsynsmyndigheden.

Efter forslaget artikel 24 skal medlemsstaterne som minimum sikre, at følgende behandlinger i automatiske behandlingssystemer blive logget: indsamling, ændring, søgning, videregivelse, samkøring og sletning. Logning af søgning og videregivelse skal vise formålet, datoen og tidspunktet for den pågældende behandling og i videst muligt omfang navnet på den person, som har søgt eller videregivet personoplysninger. Logningen skal anvendes til at kontrollere, om databehandlingen er lovlige, til egenkontrol og til at sikre dataintegriteten og datasikkerheden.

Artikel 26, stk. 1, indeholder en forpligtelse for medlemsstaterne at sikre, at den dataansvarlige eller databehandleren hører tilsynsmyndigheden forud for behandlingen af personoplysning, der vil indgå i et nyt register, når de særlige kategorier af oplysninger, der er omhandlet i artikel 8, skal behandles, og når den type behandling, navnlig ved brug af nye teknologier, mekanismer eller procedurer, medfører særlige risici for den registreredes grundlæggende rettigheder og frihedsrettigheder. Ifølge stk. 3, skal en tilsynsmyndigheden i de tilfælde, hvor myndigheden er af den opfattelse, at den påtænkte behandling ikke er i overensstemmelse med bestemmelserne, som implementerer dette direktiv, inden for 6 uger rådgive den dataansvarlige herom.

Ved behandling, som omhandlet i artikel 7, stk. 1, litra a (behandling af personoplysninger til udførelse af en opgave baseret på EU-ret eller medlemsstats lovgivning af en kompetent myndighed til de formål, som er nævnt i artikel 1, stk. 1), skal medlemsstaterne efter artikel 26, stk. 1a, sikre, at tilsynsmyndigheden bliver hørt i forbindelse med forberedelse af lovforslag og andre lovgivningsmæssige foranstaltninger, som vedrører behandling af personoplysninger.

Forslagets artikel 27 indeholder regler om behandlingssikkerhed. Det følger således af forslaget artikel 27, stk. 1, at medlemsstaterne skal sikre, at den dataansvarlige og databehandleren under hensyntagen til den teknologi, som er tilgængelig, og omkostningerne ved gennemførelse samt med

hensyntagen til risikoen for den registreredes rettigheder og frihedsrettigheder ved inddragelse af behandlingens karakter, sammenhæng, omfang og formål, skal gennemføre tilstrækkelige tekniske og organisatoriske foranstaltninger for at sikre et tilstrækkeligt sikkerhedsniveau.

Med henblik på automatisk databehandling af personoplysninger fastsætter medlemsstaterne, jf. artikel 27, stk. 2, bestemmelser om, at den dataansvarlige eller databehandleren på grundlag af en vurdering af risikoen ved behandlingen, gennemfører foranstaltninger til at sikre bl.a. at uautoriserede personer ikke kan få adgang til det edb-udstyr, der benyttes til behandling af personoplysninger (kontrol med fysisk adgang til udstyret, jf. litra a), at der ikke sker uautoriseret indlæsning af oplysninger samt uautoriseret læsning, ændring eller sletning af opbevarede oplysninger (kontrol med opbevaring, jf. litra c), og at personer med bemyndigelse til at anvende et automatisk databehandlingsystem kun har adgang til de oplysninger, der er omfattet af deres adgangstilladelse (kontrol med dataadgangen, jf. litra e).

En nyskabelse er indførelsen af et krav om, at den dataansvarlige skal anmelde brud på persondatasikkerheden til tilsynsmyndigheden. Efter forslagets artikel 28 skal medlemsstaterne således sikre, at der skal ske anmeldelse til tilsynsmyndigheden af brud på datasikkerheden uden unødigt forsinkelse. Anmeldelsen skal som minimum beskrive karakteren af bruddet på persondatasikkerheden, de sandsynlige konsekvenser af bruddet og de foranstaltninger, som er iværksat eller vil blive iværksat for at afhjælpe bruddet på persondatasikkerheden. For at tilsynsmyndigheden kan kontrollere overholdelse af denne forpligtelse, skal medlemsstaterne sikre, at den dataansvarlige dokumenterer alle brud på persondatasikkerheden. Undladelse af anmeldelse til tilsynsmyndigheden kan ske i de tilfælde, som refereret nedenfor under artikel 29, stk. 3, litra a og b.

Efter artikel 29, stk. 1, skal medlemsstaterne fastsætte, at når sikkerhedsbruddet forventes at krænke den registreredes rettigheder og frihedsrettigheder alvorligt, skal den dataansvarlige efter anmeldelsen til tilsynsmyndigheden, jf. artikel 28, uden unødigt forsinkelse underrette den registrerede om sikkerhedsbruddet. Denne underretning skal beskrive karakteren af bruddet på persondatasikkerheden. Det er dog, jf. stk. 3, ikke nødvendigt at underrette den registrerede om et brud på persondatasikkerheden, hvis den dataansvarlige har gennemført passende teknologiske beskyttelsesforanstaltninger, og disse foranstaltninger er blevet anvendt på de data, som sikkerhedsbruddet vedrørte (litra a), hvis den dataansvarlige efterfølgende

har taget skridt, som sikrer, at den registreredes rettigheder og frihedsrettigheder sandsynligvis ikke længere vil blive alvorligt påvirket (litra b) eller hvis det vil indebære en uforholdsmæssig indsats, herunder især med henvisning til antallet af sager, som er påvirket. I sådanne tilfælde skal en offentlig meddelelse eller lignende finde sted, således at de registrerede er informeret på en effektiv måde (litra c). Ifølge stk. 4, kan underretningen til den registrerede forsinkes, begrænses eller undlades af samme årsager, som nævnt i artikel 11b.

Efter artikel 30 kan EU-retten eller medlemsstats lovgivning foreskrive, at den dataansvarlige eller databehandleren skal udpege en databeskyttelsesansvarlig. Den databeskyttelsesansvarlige skal ifølge forslaget udpeges på grundlag af faglige kvalifikationer, herunder navnlig ekspertise inden for databeskyttelseslovgivning og -praksis samt evne til at udføre de opgaver, der er omhandlet i artikel 32. En databeskyttelsesansvarlig kan udpeges for flere enheder under hensyntagen til den kompetente myndigheds organisatoriske struktur og størrelse.

Medlemsstaterne skal fastlægge, at den dataansvarlige eller databehandleren sikrer, at den databeskyttelsesansvarlige inddrages tilstrækkeligt og rettidigt i alle spørgsmål vedrørende beskyttelse af personoplysninger. Den dataansvarlige eller databehandleren skal endvidere sikre, at den databeskyttelsesansvarlige kan udføre sine opgaver effektivt og kan handle uafhængigt i forbindelse med udøvelsen af hvervet.

Ifølge artikel 32 skal medlemsstaterne sikre, at den databeskyttelsesansvarlige bl.a. har til opgave at underrette og rådgive den dataansvarlige eller databehandleren om deres forpligtelser i henhold bestemmelser, som implementerer dette direktiv (litra a), at overvåge overholdelsen af bestemmelser, som implementerer dette direktiv (litra b), og at overvåge besvarelse af anmodninger fra tilsynsmyndigheden og – indenfor sin kompetence – at samarbejde med tilsynsmyndigheden efter anmodning eller af egen drift (litra g).

2.6. Videregivelse af personoplysninger til tredjelande eller internationale organisationer (direktivforslagets kapitel V)

Direktivets kapitel V fastlægger betingelserne for, hvornår de kompetente myndigheder kan videregive personoplysninger til tredjelande eller internationale organisationer.

Efter forslaget artikel 33 skal medlemsstaterne sikre, at en videregivelse fra en kompetent offentlig myndighed til et tredjeland eller til en international organisation, herunder også videreoverførsel til et andet tredjeland eller international organisation, alene kan finde sted, hvis videregivelsen er nødvendig for at forebygge, efterforske, opdage eller retsforfølge straffelovsovertrædelser eller fuldbyrde strafferetlige sanktioner (litra a), hvis den dataansvarlige i tredjelandet eller den internationale organisation er en kompetent myndighed i henhold til de formål, som fremgår af artikel 1, stk. 1 (litra c), hvis personoplysningerne er videregivet eller stillet til rådighed af en anden medlemsstat, at denne medlemsstat giver forudgående tilladelse til videregivelsen i henhold til dens nationale lovgivning (litra d), og hvis Kommissionen har truffet en afgørelse i henhold til artikel 34 om, at tredjelandet eller den internationale organisation sikrer et tilstrækkeligt beskyttelsesniveau eller der er indført henholdsvis eksisterer fornødne garantier, jf. direktivets artikel 35 (litra e).

Medlemsstaterne skal i henhold til artikel 34, stk. 1, fastsætte, at videregivelse af personoplysninger til et tredjeland eller en international organisation kan ske, hvis Kommissionen har fastslået, at et tredjeland, et område eller en behandlingssektor i tredjelandet eller en international organisation har et tilstrækkeligt databeskyttelsesniveau i overensstemmelse med artikel 41 i Kommissionens samtidige forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om beskyttelse af fysiske personer i forbindelse med behandling af personoplysninger og om fri udveksling af sådanne oplysninger (generel forordning om databeskyttelse) eller i overensstemmelse med direktivets artikel 34, stk. 3.

Såfremt Kommissionen ikke har truffet afgørelse om tilstrækkeligheden af beskyttelsesniveauet i henhold til (forslaget til) generel forordning om persondatabeskyttelse, skal Kommissionen i henhold til artikel 34, stk. 2, vurdere beskyttelsesniveauet under hensyntagen til bl.a. retsstatsprincippet ("rule of law"), respekten for menneskerettigheder og grundlæggende rettigheder, relevant gældende lovgivning, databeskyttelsesregler og national

strafferet samt om der er effektive rettigheder, der kan håndhæves administrativt eller retsligt af registrerede. Kommissionen skal ligeledes inddrage, om der i tredjelandet er en eller flere uafhængige tilsynsmyndigheder, som har til opgave at sikre overholdelse af databeskyttelsesregler.

Efter en vurdering af de nævnte forhold kan Kommissionen, jf. artikel 34, stk. 3, inden for direktivets anvendelsesområde, træffe en afgørelse om, at et tredjeland, et område, en behandlingssektor i et tredjeland eller en international organisation sikrer det tilstrækkelige beskyttelsesniveau.

Kommissionen kan endvidere i henhold til artikel 34, stk. 5, inden for direktivets anvendelsesområde, træffe afgørelse om, at et tredjeland, et område, en behandlingssektor i et tredjeland eller en international organisation ikke længere sikrer det tilstrækkelige beskyttelsesniveau og har mulighed for – når det er nødvendigt – at trække en afgørelse tilbage.

Medlemsstaterne kan efter artikel 35, stk. 1, fastsætte, at i de tilfælde, hvor Kommissionen ikke har truffet afgørelse om, hvorvidt et tredjeland, et område eller en behandlingssektor i dette tredjeland eller en international organisation har et tilstrækkeligt beskyttelsesniveau, kan videregivelse af personoplysninger ske til modtagere i et tredjeland eller en international organisation, hvis der i en retsakt foreligger fornødne garantier i forhold til beskyttelsen af personoplysninger (litra a) eller hvis den dataansvarlige har vurderet alle forhold i forbindelse med videregivelsen af personoplysninger og konkluderet, at der findes fornødne garantier, hvad angår beskyttelsen af personoplysninger (litra b).

Endelig skal medlemsstaterne, jf. artikel 36, fastlægge, at videregivelse af personoplysninger til et tredjeland eller en international organisation udenfor de tilfælde, som er nævnt i artikel 34 og 35, kun kan ske, hvis

- videregivelsen er nødvendig for at beskytte den registreredes eller en anden persons vitale interesser (litra a),
- videregivelsen er nødvendig for at beskytte den registreredes legitime interesser, hvis det er påkrævet ved lov i den medlemsstat, der videregiver personoplysningerne (litra b),
- videregivelsen af oplysningerne er afgørende for at afværge en umiddelbar og alvorlig trussel mod en medlemsstats eller et tredjelands offentlige sikkerhed (litra c),
- videregivelsen er nødvendig i enkeltsager med henblik på forebyggelse, efterforskning, opdagelse eller retsforfølgning af straffelovs-

overtrædelser eller fuldbyrdelse af strafferetlige sanktioner (litra d), eller

- videregivelsen er nødvendig i enkeltsager med henblik på at fastslå et retskrav eller gøre det gældende eller forsvare det ved en domstol i forbindelse med forebyggelse, efterforskning, opdagelse eller retsforfølgning af straffelovsovertrædelser eller fuldbyrdelse af strafferetlige sanktioner (litra e).

Kravet om forudgående tilladelse til videregivelse fra en anden medlemsstat i artikel 33, litra d, kan fraviges af medlemsstaterne i visse særlige tilfælde, hvis den forudgående tilladelse ikke kan indhentes i tide (artikel 36a).

2.7. Uafhængige tilsynsmyndigheder (direktivforslagets kapitel VI)

Direktivets kapitel VI indeholder regler om de nationale tilsynsmyndigheders uafhængige status, opgaver og beføjelser.

Alle medlemsstater skal efter artikel 39 sikre, at en eller flere uafhængige offentlige myndigheder er ansvarlige for overvågning af anvendelsen af bestemmelserne, som implementerer direktivet. Tilsynsmyndighederne skal bidrage til en ensartet anvendelse af reglerne og skal i den forbindelse samarbejde med hinanden og med Kommissionen.

Medlemsstaterne skal sikre, at samtlige tilsynsmyndigheder udfører deres opgaver og beføjelser i fuld uafhængighed, jf. artikel 40, stk. 1. Medlemsstaterne skal endvidere, jf. artikel 40, stk. 2, sikre, at tilsynsmyndigheden i forbindelse med udøvelse af dens opgaver ikke direkte eller indirekte bliver påvirket af udenforstående.

Medlemsstaterne skal endvidere bl.a. sikre, at tilsynsmyndighederne bliver tildelt tilstrækkelige finansielle, tekniske og menneskelige ressourcer osv. for effektivt at kunne udøve sine opgaver og beføjelser, herunder deltagelse i Det Europæiske Databeskyttelsesråds aktiviteter, jf. artikel 40, stk. 5.

Medlemsstaterne skal efter artikel 41 sikre, at medlemmerne af tilsynsmyndigheden bliver udpeget af parlamentet, regeringen eller statsoverhovedet, og at medlemmerne har kvalifikationer, erfaring og færdigheder, der kræves for at udøve deres opgaver og beføjelser.

I forhold til tilsynsmyndighedernes organisering og opgaver følger det af artikel 42, at hver medlemsstat ved lov bl.a. skal fastsætte regler om tilsynsmyndighedens oprettelse (litra a), regler om og procedurerne for udnævnelsen af medlemmerne af tilsynsmyndigheden (litra c), embedsperioden for medlemmerne af tilsynsmyndigheden (litra d) samt betingelserne for ansættelse af tilsynsmyndighedens medlemmer samt personale og reglerne om ansættelsesforholdenes ophør (litra f).

Medlemsstaterne skal i henhold til artikel 43 – og i overensstemmelse med EU-retten og national lovgivning herom – fastsætte bestemmelser om, at tilsynsmyndighedens medlemmer og personale såvel under embeds- og ansættelsesperioden som efter dens ophør har tavshedspligt, for så vidt angår fortrolige oplysninger, der er kommet til deres kendskab under udøvelsen af deres hverv.

Efter artikel 44 skal medlemsstaterne sikre, at enhver tilsynsmyndighed er kompetent til – på medlemsstatens eget område – at udføre de opgaver og beføjelser, som den har fået tillagt ved direktivet. Medlemsstaterne skal endvidere fastsætte, at tilsynsmyndighederne ikke har kompetence til at føre tilsyn med domstoles behandling af personoplysninger, når de handler i deres egenskab af domstol.

Forslagets artikel 45, stk. 1, indeholder en længere liste over de opgaver, som medlemsstaterne skal tildele tilsynsmyndighederne. Det fremgår bl.a. heraf, at medlemsstaterne skal sikre, at tilsynsmyndigheden overvåger og håndhæver anvendelsen af bestemmelser, som implementerer direktivet (litra a), fremmer dataansvarliges og databehandlers kendskab til deres forpligtelser (litra ab), efter anmodning oplyser registrerede om udøvelse af rettigheder i forhold til bestemmelser, som implementerer direktivet (litra ac), yder bistand til andre tilsynsmyndigheder for at sikre en ensartet anvendelse af bestemmelserne, som implementerer direktivet (litra d), rådgiver om behandlinger, som er omfattet af artikel 26 (litra h) og bidrager til aktiviteter i Det Europæiske Databeskyttelsesråd (litra i). Udøvelse af opgaverne i henhold til artikel 45, stk. 1, skal som udgangspunkt være gratis for den registrerede.

Medlemsstaterne skal, jf. artikel 46, endvidere sikre, at tilsynsmyndighederne som minimum har undersøgelsesbeføjelser (litra a), beføjelse til at gribe effektivt ind (litra b) og beføjelse til at indbringe overtrædelse af bestemmelser, som vedtages i medfør af dette direktiv, for retsinstanternes eller gøre retsinstanternes opmærksom på disse overtrædelser (litra c).

Medlemsstaterne sørger for, at hver tilsynsmyndighed udarbejder en årlig rapport om sin virksomhed, jf. artikel 47.

2.8. Samarbejde (direktivforslagets kapitel VII)

Direktivets kapitel VII indeholder bestemmelser om gensidig bistand og om Det Europæiske Databeskyttelsesråds opgaver.

Efter forslagets artikel 48 skal medlemsstaterne drage omsorg for, at tilsynsmyndighederne yder hinanden gensidig bistand med henblik på at gennemføre og anvende de bestemmelser, der vedtages i medfør af dette direktiv, på en ensartet måde og træffe foranstaltninger med henblik på et effektivt samarbejde med hinanden.

Det Europæiske Databeskyttelsesråd, som oprettes i henhold til bestemmelser i forslaget om en generel forordning om persondatabeskyttelse, skal efter artikel 49, stk. 1 – inden for direktivets anvendelsesområde – bl.a. rådgive Kommissionen om ethvert spørgsmål vedrørende persondatabeskyttelse i Unionen, herunder om ethvert forslag til ændring af direktivet (litra a), give Kommissionen en udtalelse om beskyttelsesniveauet i tredjelande eller internationale organisationer (litra d) samt fremme udveksling af viden og dokumentation med databeskyttelsesmyndigheder over hele verden, herunder databeskyttelseslovgivning og –praksis (litra g).

2.9. Klageadgang, ansvar og sanktioner (direktivforslagets kapitel VI-II)

Forslagets kapitel VIII indeholder bestemmelser om retten til at indgive klage til tilsynsmyndigheden, om retsmidler (dvs. adgang til domstolsprøvelse) over for tilsynsmyndigheden og over for den dataansvarlige eller databehandleren, om erstatningsansvar og om ret til erstatning samt sanktioner.

Efter forslagets artikel 50 skal medlemsstaterne sikre, at tilsynsmyndighederne behandler klager, som indgives af registrerede, som finder, at behandlingen af deres personoplysninger ikke er i overensstemmelse med bestemmelserne, som er vedtaget i national ret i medfør af direktivet. Herudover følger det som en nyskabelse af forslagets artikel 50, stk. 2, at medlemsstaterne skal sørge for, at alle organer, organisationer eller sammenlutninger, som er etableret i overensstemmelse med en medlemsstats lov-

givning, har ret til at indgive klage til en tilsynsmyndighed på vegne af en eller flere registrerede.

Artikel 51 foreskriver endvidere, at medlemsstaterne skal fastsætte bestemmelser om ret til domstolsprøvelse af afgørelser, som er truffet af tilsynsmyndighederne. Enhver registreret skal endvidere efter artikel 51, stk. 2, have ret til et retsmiddel, hvis en tilsynsmyndighed ikke behandler en klage eller undlader at informere den registrerede inden for tre måneder om forløbet eller resultatet af klagen.

Der foreligger efter artikel 52 en forpligtelse for medlemsstaterne til at fastsætte bestemmelser om, at alle fysiske personer har adgang til domstolsprøvelse, hvis de finder, at deres rettigheder, som er fastsat i bestemmelser vedtaget i medfør af dette direktiv, er blevet krænket som følge af behandling af personoplysninger i strid med disse bestemmelser.

Herudover lægges der i artikel 54 op til, at medlemsstaterne har pligt til at fastsætte bestemmelser om erstatning. Det foreslås, at enhver, som har lidt skade som følge af en behandling, som ikke er i overensstemmelse med de nationale bestemmelser, som vedtages i medfør af direktivet, skal have ret til erstatning for den forvoldte skade fra den dataansvarlige eller databehandleren. Det gælder dog ikke, hvis den dataansvarlige eller databehandleren beviser, at vedkommende ikke er skyld i den begivenhed, der medførte skaden.

Endelig lægges der i artikel 55 op til, at medlemsstaterne skal fastsætte bestemmelser om sanktioner for overtrædelse af de nationale bestemmelser, der er vedtaget i medfør af direktivet, og træffe alle nødvendige foranstaltninger til at sikre gennemførelsen heraf. Sanktionerne skal være effektive, stå i et rimeligt forhold til overtrædelsen og have afskrækkende virkning.

Det er ikke nærmere fastsat, om der skal være tale om administrative eller strafferetlige sanktioner.

2.10. Gennemførelsesforanstaltninger og afsluttende bestemmelser (direktivforslagets kapitel IX og X)

Forslagets kapitel IX indeholder bestemmelser om gennemførelsesbeføjelser til Kommissionen.

I forbindelse med udstedelsen af gennemførelsesretsakter skal Kommissionen bistås af et udvalg, der er sammensat af repræsentanter for medlemsstaterne.

Forslaget indeholder herudover en række afsluttende bestemmelser, hvor der bl.a. lægges op til at ophæve den gældende rammeafgørelse 2008/977/RIA.

Efter forslagets artikel 59 vil bestemmelser i andre EU-retsakter angående beskyttelse af personoplysninger i forbindelse med de kompetente offentlige myndigheders behandling af personoplysninger til de formål, som er nævnt i artikel 1, stk. 1, som er vedtaget forud for dette direktiv, uændret finde anvendelse.

Efter forslagets artikel 60 vil internationale aftaler om videregivelse af personoplysninger til tredjelande, som medlemsstaterne har indgået forud for direktivets ikrafttræden, og som er i overensstemmelse med gældende EU-ret, fortsætte med at være gældende indtil de ændres, erstattes eller ophæves.

Artikel 62 vedrører direktivets gennemførelse i national lovgivning. Det fremgår endvidere af forslagets præambelbetragtning 76, at i medfør af artikel 2 og 2a i protokollen om Danmarks stilling, der er knyttet som bilag til traktaten om Den Europæiske Union og til traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde, er dette direktiv ikke bindende for og finder derfor ikke anvendelse i Danmark. Da dette direktiv udbygger Schengenreglerne efter bestemmelserne i tredje del, afsnit V, i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde, skal Danmark i henhold til artikel 4 i protokollen om Danmarks stilling træffe afgørelse om, hvorvidt det vil gennemføre direktivet i sin nationale lovgivning, inden seks måneder efter direktivets vedtagelse.

3. Gældende dansk ret

3.1. Indledning

Direktivet skal ifølge forslaget finde anvendelse på de kompetente myndigheders behandling af personoplysninger med henblik på at forebygge, efterforske, opdage eller retsforfølge straffelovsovertrædelser eller fuldbyrde strafferetlige sanktioner.

Forslaget lægger som nævnt i pkt. 2.2 i den forbindelse op til en væsentlig udvidelse af anvendelsesområdet for den EU-retlige regulering af behandling af personoplysninger på det politimæssige og strafferetlige område. Det foreslås således, at direktivet også skal omfatte f.eks. politiets behandlinger af oplysninger, som er rent interne i den enkelte medlemsstat, og som således hverken er eller påtænkes udvekslet med en anden medlemsstat, jf. anvendelsesområdet for den gældende rammeafgørelse.

Hertil kommer, at der med reglerne i kapitel III lægges op til en udvidelse af den registreredes rettigheder i forhold til de gældende EU-regler på det politimæssige og strafferetlige område, jf. nærmere pkt. 2.4.

I en dansk sammenhæng vil direktivet derfor i givet fald kunne få betydning for behandling af personoplysninger i alle faser af en straffesag, og således fra f.eks. det tidspunkt politiet modtager en anmeldelse om et strafbart forhold, til Kriminalforsorgen løslader den domfældte efter endt afsoning.

En redegørelse for gældende dansk ret vil derfor principielt set kunne omfatte en omtale af lovgivningen mv. om behandling personoplysninger, herunder den registreredes eventuelle rettigheder til indsigt mv., for politiet, anklagemyndigheden, domstolene og Kriminalforsorgen.

I det følgende redegøres imidlertid for de mest centrale regler.

3.2. Persondataloven

I lov nr. 429 af 31. maj 2000 om behandling af personoplysninger med senere ændringer (persondataloven) er der fastsat generelle regler om behandling af personoplysninger for offentlige myndigheder og den private sektor. Persondataloven er først og fremmest baseret på det gældende databeskyttelsesdirektiv.

Persondataloven indeholder bl.a. regler om, hvornår behandling af personoplysninger i almindelighed må finde sted, ligesom loven indeholder regler vedrørende behandling af særlige typer oplysninger (f.eks. regler om personnumre). Loven indeholder desuden en række bestemmelser om rettigheder for de personer, der behandles oplysninger om. Det gælder f.eks. regler om den registreredes ret til information, indsigelse, indsigt, berigtigelse og sletning af personoplysninger.

Persondataloven gælder generelt for politiets, anklagemyndighedens og domstolenes behandling af personoplysninger. Som nævnt i pkt. 2.4 ovenfor finder lovens bestemmelser om oplysningspligt over for den registrerede, den registreredes ret til indsigelse, berigtigelse, blokering og sletning af personoplysninger dog ikke anvendelse på behandlinger, der foretages for domstolene, politi og anklagemyndighed inden for det strafferetlige område. Herudover finder lovens regler om den registreredes ret til indsigt ikke anvendelse på behandlinger, der foretages for domstolene inden for det strafferetlige område.

Persondataloven fastsætter endvidere regler om datasikkerhed i forbindelse med behandling af personoplysninger. Disse regler suppleres for offentlige myndigheders vedkommende af bekendtgørelse nr. 528 af 15. juni 2000 om sikkerhedsforanstaltninger til beskyttelse af personoplysninger, som behandles for den offentlige forvaltning.

Persondataloven indeholder også bestemmelser om Datatilsynets kontrol med behandling af personoplysninger, der foretages for offentlige myndigheder og den private sektor, ligesom der i loven er fastsat regler om pligt til at foretage anmeldelse til Datatilsynet i forbindelse med bestemte typer behandling af personoplysninger.

3.3. Bekendtgørelse om beskyttelse af personoplysninger i forbindelse med politisamarbejde og retligt samarbejde i kriminalsager inden for EU og Schengen-samarbejdet

Justitsministeren har i medfør af persondatalovens § 72 a fastsat nærmere regler ved bekendtgørelse nr. 1287 af 25. november 2010 om beskyttelse af personoplysninger i forbindelse med politisamarbejde og retligt samarbejde i kriminalsager inden for Den Europæiske Union og Schengen-samarbejdet. Bekendtgørelsen gennemfører Rådets rammeafgørelse 2008/977/RIA i dansk ret.

Formålet med bekendtgørelsen er at sikre beskyttelsen af personoplysninger, der behandles inden for rammerne af det politimæssige og strafferetlige samarbejde inden for EU.

Bekendtgørelsen finder anvendelse i forhold til personoplysninger, der udveksles eller stilles til rådighed mellem en dansk og en udenlandsk myndighed i forbindelse med politisamarbejde og retligt samarbejde i kriminalsager inden for Den Europæiske Union og Schengen-samarbejdet.

Bekendtgørelsen tager således sigte på den grænseoverskridende informationsudveksling i forbindelse med politisamarbejde og retligt samarbejde i kriminalsager. Den finder inden for dette område anvendelse på behandling af personoplysninger, der helt eller delvis foretages elektronisk, og i forhold til ikke-elektronisk behandling af personoplysninger, der er eller vil blive indeholdt i et register.

Bekendtgørelsen henviser bl.a. til en række af de grundlæggende regler for behandling af personoplysninger i persondataloven. Den indeholder herudover regler om datakvalitet og behandlingssikkerhed. Bekendtgørelsen indeholder desuden regler for specifikke former for databehandling, herunder regler om viderebehandling af personoplysninger modtaget fra andre medlemsstater og om videregivelse af sådanne oplysninger til private og tredjelande samt internationale organer. Herudover udvider bekendtgørelsen den registreredes rettigheder med hensyn til bl.a. underretning og berigtigelse af urigtige oplysninger i forhold til persondataloven.

Efter rammeafgårelsen, som bekendtgørelsen gennemfører i dansk ret, skal Kommissionen – på baggrund af rapporter fra medlemsstaterne – senest i november 2014 aflægge rapport til Europa-Parlamentet og Rådet med en evaluering af rammeafgårelsens gennemførelse, følgerne af rammeafgårelsens bestemmelser samt eventuelle forslag til ændringer af rammeafgårelsen.

3.4. Retsplejeloven

Retsplejeloven (lovbekendtgørelse nr. 1139 af 24. september 2013 med senere ændringer) indeholder de grundlæggende regler i dansk ret vedrørende bl.a. efterforskning og retsforfølgning af strafbare forhold.

Retsplejelovens kapitel 67-75 b fastsætter således regler om politiets efterforskning af strafbare forhold og om gennemførelsen af tvangsindgreb, herunder reglerne for anholdelse, varetægtsfængsling, indgreb i meddelelsseshemmeligheden, legemsindgreb, ransagning, beslaglæggelse, edition og personundersøgelser. Disse kapitler indeholder ligeledes grundlæggende straffeprocessuelle regler.

Retsplejeloven indeholder endvidere regler om aktindsigt i domme, kendelser og andre dokumenter, der vedrører en straffesag. Udgangspunktet er, at enhver har ret til aktindsigt i domme og kendelser mv.

Herudover kan den, der har en individuel, væsentlig interesse i et konkret retsspørgsmål, som udgangspunkt forlange at blive gjort bekendt med dokumenter, der vedrører en straffesag, herunder indførsler i retsbøgerne, i det omfang dokumenterne har betydning for vurderingen af det pågældende retsspørgsmål.

3.5. Straffuldbyrdsloven

Straffuldbyrdsloven (lovbekendtgørelse nr. 435 af 15. maj 2012 med senere ændringer) regulerer fuldbyrdelsen af fængselsstraffe, bødestrafte, betingede domme, domme med vilkår om samfundstjeneste og forvaring.

Straffuldbyrdsloven indeholder i en række tilfælde mulighed for, at myndighederne kan behandle personoplysninger om en dømt person for at varetage sine opgaver efter loven. Det er f.eks. tilfældet, hvor Kriminalforsorgen træffer afgørelse om valg af afsoningsinstitution, om anbringelse i åbent eller lukket fængsel, om overførsel fra åbent til lukket fængsel og om udgang i forbindelse med afsoning af fængselsstraf.

4. Lovgivningsmæssige og statsfinansielle konsekvenser

En vedtagelse af forslaget vil indebære, at den gældende danske lovgivning på området skal tilpasses direktivet, hvis Danmark inden 6 måneder efter direktivets vedtagelse træffer afgørelse om at gennemføre direktivet i dansk ret.

En gennemførelse af forslaget vil bl.a. indebære, at bestemmelserne i den gældende persondatalov vil skulle tilpasses direktivets regulering for den del af de kompetente myndigheders behandling af personoplysninger, der falder inden for direktivets anvendelsesområde.

Det er endvidere Justitsministeriets helt umiddelbare vurdering, at en gennemførelse af det foreliggende forslag i dansk ret vil indebære, at reglerne i retsplejeloven på en række områder vil skulle ændres. Det er således muligt, at forslagets bestemmelser om behandlingsprincipper og behandlingsregler, jf. pkt. 2.3 ovenfor, efter omstændighederne vil skulle indsættes i retsplejeloven. Herudover må det antages, at direktivforslagets bestemmelser om den registreredes ret til indsigt vil indebære, at de gældende bestemmelser i retsplejeloven om aktindsigt vil skulle revideres.

Herudover er det Justitsministeriets foreløbige vurdering, at det kan blive nødvendigt at revidere de gældende regler i straffuldbyrdelsesloven og bekendtgørelsen om beskyttelse af personoplysninger i forbindelse med politisamarbejde og retligt samarbejde i kriminalsager inden for Den Europæiske Union og Schengen-samarbejdet, hvis direktivforslaget gennemføres i dansk ret.

Det bemærkes, at vurderingen af de lovgivningsmæssige konsekvenser er præget af en vis usikkerhed, idet det præcise indhold og rækkevidden af en række af direktivforslagets bestemmelser giver anledning til betydelig tvivl.

Forslaget vurderes at have statsfinansielle konsekvenser.

Efter et foreløbigt skøn baseret på de foreliggende forslag (forordning og direktiv) vil reformpakken om databeskyttelse medføre øgede omkostninger. Det følger af budgetreglerne, at finansieringen af disse øgede omkostninger skal holdes inden for Justitsministeriets ramme eller forelægges regeringens Ø-udvalg, hvis det skønnes, at dette ikke kan lade sig gøre.

5. Høring

Forslaget er sendt i høring hos følgende myndigheder og organisationer mv.: Østre Landsret, Vestre Landsret, Sø- og Handelsretten, samtlige byretter, Domstolsstyrelsen, Datatilsynet, Rigsadvokaten, Rigspolitiet, Forbrugerombudsmanden, Aalborg Universitet (Juridisk Institut), Aarhus Universitet (Juridisk Institut), Handelshøjskolen i Aarhus (Juridisk Institut), Handelshøjskolen i København (Juridisk Institut), Københavns Universitet, Syddansk Universitet (Juridisk Institut), Den Danske Dommerforening, Dommerfuldmægtigforeningen, HK Landsklubben Danmarks Domstole, Foreningen af Offentlige Anklagere, Advokatrådet, Danske Advokater, DJØF, Foreningen af Advokater og Advokatfuldmægtige, Politiforbundet, Landsforeningen af Forsvarsadvokater, Dansk Fængselsforbund, Foreningen af Fængselsinspektører og Vicefængselsinspektører, Fængselsforbundet, HK Landsklubben for Kriminalforsorgen, Kriminalforsorgsforeningen, Dansk Socialrådgiverforening, Faggruppen af socialrådgivere i Kriminalforsorgen, Amnesty International, Institut for Menneskerettigheder, Kriminalpolitisk Forening (KRIM), Retspolitisk Forening og Retssikkerhedsfonden.

Høringssvarene og dermed gennemgangen nedenfor tager udgangspunkt i Kommissionens oprindelige forslag, som blev fremsat i januar 2012. *Visse bestemmelser, som der har været udtrykt kritik af el.lign., er derfor ikke at genfinde i gennemgangen af forslaget, som det ser ud på nuværende tidspunkt, jf. ovenfor under pkt. 2.*

5.1. Generelle bemærkninger

Vestre Landsret, Østre Landsret, byretterne, Forbrugerombudsmanden og Foreningen af Offentlige Anklagere har ingen bemærkninger til forslaget.

Retspolitisk Forening er skeptisk med hensyn til, at direktivet skal finde anvendelse i tilfælde, hvor der ikke indgår et grænseoverskridende element.

Domstolsstyrelsen forudsætter, at adgangen til oplysninger i straffesager, hvis direktivforslaget bliver implementeret i dansk ret, fortsat vil være reguleret af retsplejeloven. Styrelsen tager forbehold for eventuelle administrative og økonomiske konsekvenser ved implementeringen.

Datatilsynet finder det afgørende, at direktivet ikke forhindrer, at dansk lovgivning kan opretholdes med mindst det samme beskyttelsesniveau, som i den gældende persondatalov. Datatilsynet finder det u hensigtsmæssigt, at direktivforslaget introducerer en række rettigheder, som kan fraviges ved generelle undtagelser. Tilsynet finder, at det i visse tilfælde kan være vanskeligt at vurdere rækkevidden af undtagelsesbestemmelserne, eksempelvis artikel 16 og 17. Tilsynet opfordrer til, at direktivforslagets anvendelsesområde overvejes nøje.

Advokatrådet ser positivt på en bedre beskyttelse af borgernes dataoplysninger, men har anført, at Kommissionens begrundelse for at fremsætte direktivforslaget ikke virker overbevisende. Der er således kun tre medlemslande, der har oplyst, at det skaber problemer, at de nationale og internationale regler er forskellige. Advokatrådet fraråder, at forslaget vedtages, uden at behovet herfor er nærmere belyst, og må advare imod, at reglerne søges gennemført som en bred, generel bemyndigelse, der overlader det til Justitsministeriet at udforme de konkrete regler ved bekendtgørelse. Rådet har desuden anført, at direktivforslaget indeholder en lang række mindstekrav, hvorfor forslaget ikke vil sikre, at der vil være en højere grad af harmonisering i EU.

Landsforeningen af Forsvarsadvokater er i tvivl om, hvorvidt nærhedsprincippet er opfyldt. Landsforeningen er enig med Justitsministeriet i, at rækkevidden af direktivforslagets bestemmelser giver anledning til tvivl.

5.2. Forslagets enkelte elementer

5.2.1. Principper for behandling af personoplysninger

Datatilsynet finder det uhensigtsmæssigt, at direktivforslagets artikel 4 ikke indeholder de samme krav til den dataansvarlige, som der stilles i artikel 5 i Kommissionens forslag til en persondatabeskyttelsesforordning. Tilsynet finder det endvidere uhensigtsmæssigt, at der ikke i direktivet er fastsat regler om, at personoplysninger skal sikres mod hændelig tilintetgørelse eller hændeligt tab.

Institut for Menneskerettigheder er overordnet set enig med de bekymringer, som Artikel 29-arbejdsgruppen har fremført i forbindelse med direktivforslaget. Institutet anbefaler, at principperne for behandling af personoplysninger, eksempelvis i artikel 4, bliver udarbejdet i overensstemmelse med arbejdsgruppens anbefalinger, og at ordlyden af artikel 4, litra c, ændres således, at kriteriet for indsamling af personoplysninger bør være ”nødvendig” og ikke kun ”tilstrækkelig”.

5.2.2. Behandling af særlige kategorier af personoplysninger

Institut for Menneskerettigheder finder bl.a., at retten til databeskyttelse hænger tæt sammen med respekten for privatliv og familieliv. Institutet noterer i den forbindelse, at det følger af artikel 8, at der fastsættes et generelt forbud mod behandling af særlige kategorier af personoplysninger.

5.2.3. Den registreredes rettigheder

Advokatrådet er positiv over for en generel oplysningspligt til borgere, hvis oplysninger registreres. Rådet peger dog på, at reglerne om underretning er meget løst og generelt formuleret, og at de mange undtagelser vil udhule den sikkerhed, man ønsker at opnå.

Institut for Menneskerettigheder finder, at artikel 13 om begrænsninger i retten til indsigt bør omformuleres således, at det fremgår direkte af bestemmelsen, at enhver begrænsning skal være i overensstemmelse med Den Europæiske Unions Charter om grundlæggende rettigheder og Den

Europæiske Menneskerettighedskonvention og tilhørende domstolspraksis. Institutet har desuden anført, at der i forhold til medlemslandenes mulighed for at undtage områder fra oplysningspligt bør foretages en nødvendigheds- og proportionalitetsvurdering.

5.2.4. Videregivelse af personoplysninger til tredjelande mv.

Advokatrådet og **Retspolitisk Forening** finder uanset, at direktivforslaget er omfattet af det danske retsforbehold, at reglerne om udlevering af oplysninger til andre EU-lande og tredjelande er relevante for Danmark, idet de vil have indflydelse på udveksling af oplysninger mellem Danmark og andre EU-lande. Advokatrådet finder endvidere, at reglerne om videregivelse af oplysninger til tredjelande bør være mere detaljerede.

5.2.5. Uafhængige tilsynsmyndigheder

Advokatrådet peger på, at forslaget ikke angiver, hvorledes reglerne om den uafhængige tilsynsmyndighed, der skal udpeges af regering eller parlament, og som skal kontrollere brugen af reglerne, skal finde anvendelse på domstolens indhentelse af oplysninger og en effektiv kontrol hermed.

Datatilsynet finder det uklart, om der ved forslaget fratages tilsynet den inspektionskompetence, som tilsynet har efter de gældende regler. Tilsynet peger på, at denne inspektionskompetence er helt afgørende for tilsynets arbejde. Tilsynet er i øvrigt af den opfattelse, at pligten til at anmelde brud på datasikkerheden til tilsynsmyndigheden kun bør gælde ved alvorligere sikkerhedsbrist.

5.2.6. Klageadgang

Datatilsynet finder det afgørende, at det sikres, at tilsynsmyndigheden ikke – direkte eller indirekte – får til opgave at vurdere det materielle (strafferetlige) indhold i sager på dette område. Tilsynet finder desuden, at klageadgangen i direktivforslagets artikel 50-52 er meget vidtgående. Tilsynet foreslår, at artikel 50, stk. 2, afgrænses, således at det anføres, hvilken tilsynsmyndighed en klage skal indgives til. Endvidere er tilsynet af den opfattelse, at den maksimale sagsbehandlingstid i artikel 51, stk. 2, på 3 måneder er for kort, og at det ikke er hensigtsmæssigt at fastsætte en generel frist for en bestemt type sager.

Retspolitisk Forening peger på, at forslaget vil medføre ændringer i Datatilsynets organisation og opgaver.

6. Nærhedsprincippet

Kommissionen har om nærhedsprincippet anført, at retten til beskyttelse af personoplysninger, som er udtrykkeligt fastsat i artikel 8 i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder og i TEUF artikel 16, stk. 1, forudsætter samme databeskyttelsesniveau i hele EU.

Herudover er der ifølge Kommissionen et voksende behov for, at de retshåndhævende myndigheder i medlemsstaterne behandler og udveksler oplysninger stadig hurtigere med henblik på at forebygge og bekæmpe kriminalitet på tværs af grænserne og terrorisme. I den forbindelse vil klare og sammenhængende regler om databeskyttelse på EU-plan efter Kommissionens opfattelse medvirke til at styrke samarbejdet mellem de pågældende myndigheder.

Der er ifølge Kommissionen desuden en række praktiske udfordringer i forbindelse med håndhævelsen af lovgivningen om databeskyttelse og et behov for samarbejde mellem medlemsstaterne og deres myndigheder, som bør organiseres på EU-plan for at sikre en ensartet anvendelse af EU-lovgivningen. I visse situationer er EU ifølge Kommissionen desuden mest velegnet til effektivt og ensartet at sikre det samme beskyttelsesniveau for fysiske personer, når deres personoplysninger videregives til tredjelande.

Det er Kommissionens opfattelse, at medlemsstaterne ikke selv kan mindske de aktuelle problemer, navnlig ikke problemerne vedrørende de nationale lovgivningers fragmentering. Der er også et specifikt behov for at skabe en harmoniseret og sammenhængende ramme, som muliggør nem udveksling af personoplysninger på tværs af EU's grænser, samtidig med at alle fysiske personer i EU sikres effektiv beskyttelse.

Ifølge Kommissionen vil den foreslåede EU-lovgivning være mere effektiv end tilsvarende lovgivning på medlemsstatsniveau på grund af problemernes karakter og omfang, som ikke kun gør sig gældende for én eller nogle få medlemsstater.

Forslagets mål kan derfor ifølge Kommissionen bedre gennemføres på EU-niveau. Efter Kommissionens opfattelse vil et direktiv være det bedste instrument til at sikre harmonisering på EU-plan på dette område, samtidig

med at medlemsstaterne får den nødvendige fleksibilitet til at gennemføre principperne, reglerne og undtagelserne herfor på nationalt plan.

Regeringen er umiddelbart enig med Kommissionen i, at klare og sammenhængende regler om databeskyttelse på EU-plan kan medvirke til at styrke samarbejdet mellem de retshåndhævende myndigheder i medlemsstaterne med henblik på at forebygge og bekæmpe kriminalitet på tværs af grænserne og terrorisme. På den baggrund er det regeringens vurdering, at nærhedsprincippet er overholdt i forhold til reguleringen af personoplysninger, der udveksles eller stilles til rådighed mellem en dansk og en udenlandsk myndighed i forbindelse med de kompetente myndigheders forebyggelse, efterforskning, opdagelse eller retsforfølgning af straffelovsovertrædelser eller fuldbyrdelse af strafferetlige sanktioner.

Når det derimod gælder behandling af personoplysninger, der finder sted i sager uden et grænseoverskridende element inden for det politimæssige og strafferetlige område, er det efter regeringens opfattelse umiddelbart mere tvivlsomt, om nærhedsprincippet er opfyldt. For det første kan det på nuværende tidspunkt ikke udelukkes, at en vedtagelse af det foreliggende forslag vil betyde en harmonisering af (dele af) medlemsstaternes nationale straffeprocessuelle regler, som der ikke forekommer at være et behov for. For det andet finder regeringen, at der endnu ikke er draget konklusioner i forhold til den praktiske værdi af rammeafgørelsen – og derved en belysning af behovet for en EU-regulering – i tilfælde, hvor der ikke indgår et grænseoverskridende element. Det bemærkes i den forbindelse, at der endnu ikke er foretaget en omfattende evaluering af rammeafgørelsen. Der kan i øvrigt peges på, at det – ifølge Kommissionens rapport om implementeringen af rammeafgørelsen (KOM (2012) 12 endelig) – alene er Italien, Nederlandene og Tjekkiet, som har oplyst, at forskellige databehandlingsregler for sager med og uden et grænseoverskridende element medfører vanskeligheder for myndighederne. På den baggrund er det efter regeringens opfattelse umiddelbart vanskeligt at se behovet for at udvide forslaget's anvendelsesområde til også at omfatte behandlinger af personoplysninger uden et grænseoverskridende element.

Som det fremgår ovenfor, har Kommissionen anført, at der er en række praktiske udfordringer i forbindelse med håndhævelsen af lovgivningen om databeskyttelse. Dette er dog ikke noget, som er fremhævet i de høringssvar, som Justitsministeriet har modtaget i forbindelse med høring af forslaget, jf. ovenfor under pkt. 5.

7. Andre landes kendte holdninger

Der ses ikke at foreligge offentlige tilkendegivelser om de øvrige medlemsstaters holdning til forslaget.

8. Generel dansk holdning

Fra dansk side *er man indstillet på at se nærmere på, om de gældende regler om persondatabeskyttelse på området, som i dag følger af rammeafgørelsen fra 2008, og som alene regulerer behandling af personoplysninger, hvori der indgår et grænseoverskridende element, bør revideres.*

Fra dansk side er man umiddelbart skeptisk indstillet over for de dele af forslaget, der regulerer behandling af personoplysninger, hvori der ikke indgår et grænseoverskridende element. Der henvises i den forbindelse til bemærkningerne ovenfor under pkt. 6.

Det er regeringens opfattelse, at en række af de foreslåede regler vil *have betydning for politiets og anklagemyndighedens mv. virksomhed og vil kunne* medføre et øget bureaukrati og administrative byrder, *jf. ovenfor under pkt. 2.*

Det er endvidere Justitsministeriets umiddelbare vurdering, at forslagets betingelser for videregivelse af personoplysninger til tredjelande kan få en ikke ubetydelig indflydelse på samarbejdet med disse lande inden for det strafferetlige område.

Under alle omstændigheder er det efter regeringens opfattelse væsentligt, at eventuelle nye databeskyttelsesregler skaber den rette balance mellem hensynet til databeskyttelsen og hensynet til, at de kompetente myndigheder kan varetage deres opgaver effektivt og smidigt, ligesom forslaget skal finde den rette balance mellem merværdi og omkostninger, herunder i form af administrative konsekvenser. Denne balance indeholder forslaget endnu ikke.

Det bemærkes i øvrigt, at det præcise indhold og rækkevidden af en række af direktivforslagets bestemmelser fortsat giver anledning til betydelig tvivl. Der vil derfor være behov for på et senere tidspunkt i forhandlingerne at foretage en nøjere vurdering af forslagets indhold. En nærmere stillingtagen til forslaget må afvente denne vurdering samt en vurdering af de statsfinansielle og administrative konsekvenser.

9. Europa-Parlamentet

Forslaget til direktiv behandles efter den almindelige lovgivningsprocedure (TEUF artikel 294), der indebærer, at forslaget skal vedtages af Europa-Parlamentet. Europa-Parlamentets Libe-udvalg nåede den 21. oktober 2013 til enighed om et kompromisforslag. *Kompromisforslaget blev vedtaget i Europa-Parlamentets plenarforsamling den 12. marts 2014.*

10. Specialudvalget for politimæssigt og retligt samarbejde

Sagen har været drøftet i Specialudvalget for politimæssigt og retligt samarbejde den 20. maj 2014.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Sagen har senest været forelagt for Folketingets Europaudvalg forud for rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 3. og 4. marts 2014.

Dagsordenspunkt 18: Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om ændring af Rådets forordning (EF) nr. 1346/2000 om konkurs*

Revideret notat. Ændringerne er markeret med kursiv.

Sagen er omfattet af retsforbeholdet.

KOM(2012) 744 endelig

Resumé

Forslaget er omfattet af retsforbeholdet. Forslaget forventes sat på dagsordenen for rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 5.-6. juni 2014 med henblik på en generel indstilling. Forslaget har til formål at modernisere konkursforordningen for bl.a. at styrke modstandskraften over for økonomiske krisetider. Forslaget tager for det første sigte på at afhjælpe de mangler, der har vist sig ved anvendelsen af konkursforordningen i praksis. For det andet ønsker Kommissionen at udvide forordningens anvendelsesområde med henblik på fremover at flytte fokus fra likvidation af insolvente virksomheder til rekonstruktion. Forslaget vurderes ikke at være i strid med nærhedsprincippet. Da forslaget er omfattet af retsforbeholdet, har det hverken lovgivningsmæssige eller statsfinansielle konsekvenser. Danmark er overordnet positiv over for forslaget. Danmark agter at tage en eventuel generel indstilling til forslaget til efterretning.

1. Baggrund

Rådets forordning (EF) nr. 1346/2000 af 29. maj 2000 om konkurs trådte i kraft den 31. maj 2002 og danner grundlag for grænseoverskridende insolvensbehandling. Forordningen finder anvendelse i alle tilfælde, hvor en skyldner har aktiver eller kreditorer i mere end én medlemsstat, uanset om skyldneren er en fysisk eller juridisk person.

Forordningen afgør, hvilket lands domstole der har kompetence til at indlede konkursbehandling. Hovedinsolvensbehandlingen skal indledes i den medlemsstat, hvor centeret for skyldners hovedinteresser befinder sig, og virkningerne af insolvensbehandlingen anerkendes overalt i EU. Sekundær insolvensbehandling kan indledes overalt, hvor skyldner har et forretningssted, men har kun virkning for de aktiver, som befinder sig på den pågældende medlemsstats område.

Forordningen indeholder desuden lovvalgsregler, regler om gensidig anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser om konkurs og regler om for-

holdet mellem hovedinsolvensbehandling og sekundær insolvensbehandling. Forordningen bidrager samtidig til en koordinering af de foranstaltninger, der skal træffes i forbindelse med en insolvent skyldners aktiver.

Det følger af artikel 46 i forordningen, at Kommissionen senest den 1. juni 2012 skal forelægge en rapport om forordningens anvendelse. Rapporten skal om nødvendigt ledsages af forslag med henblik på tilpasning af forordningen.

Kommissionen afholdt i foråret 2012 en offentlig høring om konkursforordningen og har efterfølgende udarbejdet en rapport og konsekvensanalyse af forordningens anvendelse i praksis.

På den baggrund har Kommissionen i december 2012 fremsat forslag til ændring af konkursforordningen.

På rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 5.-6. juni 2014 forventes formandskabet at lægge op til en generel indstilling.

Det danske retsforbehold

Forslaget er fremsat under henvisning til Traktaten om Den Europæiske Unions Funktionsmåde (TEUF), navnlig artikel 81, og skal vedtages efter den almindelige lovgivningsprocedure (TEUF artikel 294).

Ifølge artikel 1 i protokollen om Danmark stilling deltager Danmark ikke i Rådets vedtagelse af foranstaltninger, der foreslås i henhold til TEUF, tredje del, afsnit V, og ifølge protokollens artikel 2 er ingen af de foranstaltninger, der er vedtaget i henhold til TEUF, tredje del, afsnit V, bindende for Danmark, ligesom de ikke finder anvendelse i Danmark ("retsforbeholdet").

2. Indhold

Den følgende gennemgang af forslaget er baseret på det seneste udkast til konsolideret udgave af forslaget, som formandskabet har fremlagt *i maj 2014*.

2.1. Generelt

Forslaget til ændring af konkursforordningen fra 2000 er udformet under hovedoverskriften ”Justice for growth” og har til formål at modernisere forordningen for bl.a. at styrke modstandskraften over for økonomiske krisetider og dermed understøtte de økonomiske aktiviteter i EU.

Forslaget har et todelt sigte. For det første har Kommissionen i sin rapport om anvendelse af konkursforordningen fundet, at forordningen generelt er effektiv inden for sit virkeområde. Undersøgelsen af den praktiske anvendelse af forordningen har dog påvist nogle mangler ved forordningen, og formålet med forslaget er derfor bl.a. at præcisere en række bestemmelser i den nuværende forordning, som har vist sig uklare eller utilstrækkelige.

For det andet ønsker Kommissionen at udvide forordningens anvendelsesområde med henblik på fremover at flytte fokus fra likvidation af insolvente virksomheder (afvikling) til rekonstruktion (videreførsel). Hermed skabes der bedre muligheder for, at levedygtige virksomheder kan overvinde deres økonomiske problemer.

Forslaget indeholder på baggrund heraf bl.a. bestemmelser om udvidelse af 2000-forordningens anvendelsesområde, afklaring af kompetence- og procedureregler for fastlæggelsen af kompetence, sekundær insolvensbehandling, offentliggørelse af indledning af konkursbehandling og anmeldelse af fordringer samt koncerner.

2.2. Nærmere om hovedelementerne i forslaget

2.2.1. Udvidelse af forordningens anvendelsesområde

Konkursforordningen finder anvendelse, hvor en skyldner som følge af insolvens helt eller delvis mister rådigheden over sine aktiver, og hvor der derfor udpeges en kurator med henblik på at varetage boets interesser.

En række medlemsstater har i deres nationale konkurslovgivning indført bestemmelser om rekonstruktion og andre tilsvarende ordninger for virksomheder. Endvidere har en række medlemsstater indført mulighed for at opnå gældssanering og andre former for insolvensbehandling for fysiske personer med henblik på at skabe det fornødne grundlag for at redde levedygtige virksomheder og arbejdspladser frem for at likvidere dem.

Da sådanne nationale ordninger ikke i alle tilfælde er omfattet af anvendelsesområdet for 2000-forordningen, og derfor heller ikke skal anerkendes i de andre medlemsstater, kan uenige kreditorer bremse en påbegyndt rekonstruktionsbehandling i én medlemsstat ved at søge at få deres krav fuldbyrdet i en anden medlemsstat (det såkaldte ”holding-out”-problem).

Kommissionen foreslår derfor at udvide 2000-forordningens anvendelsesområde til også at omfatte såkaldte hybride ordninger (hvor skyldneren bevarer rådigheden over sine aktiver), samt rekonstruktionsbehandlinger, gældssanering og andre former for insolvensbehandling, der ikke allerede er omfattet af 2000-forordningen.

Kommissionen stiller således forslag om, at 2000-forordningen skal finde anvendelse på bobehandlinger, hvor der ikke udpeges en kurator, men hvor skyldners aktiver og forretninger er underlagt domstolskontrol eller -tilsyn. Anerkendelsen af insolvensbehandlingens virkninger vil dermed også omfatte de former for bobehandling, hvor skyldner ikke helt eller delvist mister rådigheden over sine aktiver.

Anvendelsesområdet for 2000-forordningen foreslås endvidere udvidet til at omfatte ordninger, der indledes i en situation, hvor der kun er en risiko for, at skyldneren bliver insolvent, og som har til formål at undgå konkursbehandling, *og tilfælde hvor en ret giver midlertidigt forbud mod individualforfølgning mod skyldneren med henblik på forhandlinger mellem skyldneren og fordringshaverne om en frivillig ordning.*

Med forslaget vil virkningerne af disse ordninger blive anerkendt på tværs af grænserne og vil kunne fuldbyrdes i de øvrige medlemsstater.

Forslaget indebærer ikke en pligt for medlemsstaterne til at etablere den type ordninger, som forordningen finder anvendelse på.

Det står på nuværende tidspunkt ikke klart, om medlemsstaterne vil være forpligtede til at melde (eksisterende) nationale insolvensordninger med henblik på, at de optages i bilagene til konkursforordningen over nationale ordninger, som forordningen finder anvendelse på. Efter den gældende forordning er der valgfrihed, og medlemsstaterne kan således – selv om det ikke er hensigten – undlade at melde deres insolvensordninger, der dermed falder uden for konkursforordningens anvendelsesområde.

2.2.2. Definitioner

2000-forordningen indeholder en række definitioner af centrale begreber i forordningen. Ændringsforslaget lægger op til ændringer i disse definitioner med henblik på at løse praktiske problemer, der har vist sig ved anvendelsen af forordningen, og med henblik på at tage højde for de foreslåede ændringer. Forslaget indeholder endvidere en række nye definitioner.

Blandt de foreslåede definerede begreber kan særligt fremhæves ”insolvensbehandling”, ”insolvensbehandler” og ”ret”.

Begrebet ”insolvensbehandler” er nyt i forhold til 2000-forordningen, og det anvendes gennem ændringsforslaget som erstatning for det tidligere anvendte begreb ”kurator” som en konsekvens af, at forordningen udvides til at omfatte ordninger, hvor der ikke er beskikket en kurator, men hvor der i stedet f.eks. kan være en rekonstruktør. Insolvensbehandler omfatter således de danske begreber ”kurator” og ”rekonstruktør”.

Det bemærkes, at hverken 2000-forordningen eller ændringsforslaget hertil definerer det centrale begreb ”insolvens”. Dette overlades til national ret.

2.2.3 Kompetence til indledning af insolvensbehandling

Det følger af 2000-forordningen, at hovedinsolvensbehandling indledes i den medlemsstat, hvor centret for skyldnerens hovedinteresser befinder sig (det såkaldte COMI-princip). COMI er det sted, hvor skyldneren normalt forvalter sine interesser, og hvor det således er muligt for tredjemand at identificere stedet. Der er en formodning for, at COMI for selskaber og andre juridiske personer er det vedtægtsmæssige hjemsted.

Kommissionen foreslår – bl.a. på baggrund af retspraksis – at det præciseres i forordningen, hvor centeret for skyldnerens hovedinteresser befinder sig med henblik på at lette fastlæggelsen heraf i praksis.

Formodningsreglen for selskabers og juridiske personers COMI bibeholdes. Samtidig præciseres det i forslaget betragtninger, under hvilke omstændigheder formodningen for selskabers og juridiske personers COMI bør afkræftes. Der lægges således op til, at et selskab eller en juridisk person vil have COMI et andet sted end det vedtægtsmæssige hjemsted, når virksomhedens hovedsæde ligger i en anden medlemsstat end hjemstedet, og det er identificerbart for tredjemand, at det faktiske center for virksom-

hedens ledelse og for forvaltningen af dens interesser er beliggende i den anden medlemsstat.

For fysiske personer, der ikke er selvstændigt erhvervsdrivende, foreslås det, at det præciseres, at centeret for skyldnerens hovedinteresser formodes at være det sted, hvor den pågældende har bopæl.

Kommissionen foreslår endvidere, at der indføres en pligt for retten i den medlemsstat, hvor der begæres indledt insolvensbehandling, til af egen drift at efterprøve, om retten er stedlig kompetent til at indlede behandlingen.

Forslaget har til formål dels at forhindre ”forum-shopping”, således at den, der anmoder om indledning af hovedinsolvensbehandling, ikke kan vælge at fremsætte begæring herom i den medlemsstat, der er mest fordelagtig for den pågældende, dels at undgå, at der indledes parallelle hovedinsolvensbehandlinger.

2.2.4. Sekundære insolvensbehandlinger

Sideløbende med en hovedinsolvensbehandling i én medlemsstat kan der i medfør af 2000-forordningen indledes sekundær insolvensbehandling i en anden medlemsstat, hvor skyldner har et forretningssted. Den sekundære insolvensbehandling vil alene omfatte de aktiver, der befinder sig i denne anden medlemsstat. Bestemmelserne om sekundær insolvensbehandling blev indført for at beskytte de lokale kreditorers interesser og/eller lette behandlingen af komplekse sager.

2000-forordningen indeholder en bestemmelse om, at sekundær insolvensbehandling kun i visse tilfælde kan indledes inden indledning af hovedinsolvensbehandling. Medlemsstaterne drøfter et forslag til udvidelse af denne bestemmelse.

Kommissionen foreslår desuden en række ændringer til forordningen med henblik på at opnå en mere effektiv forvaltning af skyldners bo i de situationer, hvor skyldner har forretningssted i en anden medlemsstat. Bl.a. foreslås det, at retten på det sted, hvor der begæres indledt sekundær insolvensbehandling, skal høre *insolvensbehandleren* og eventuelt på begæring fra *denne* kunne afvise at indlede sekundær insolvensbehandling, hvis ikke det er i de lokale kreditorers interesse at indlede insolvensbehandling. Dette vil f.eks. være tilfældet, når en investor har tilbudt at overtage den på-

gældende virksomhed på ”going-concern” basis, og dette vil give kreditorerne et større udbytte end likvidation af virksomheden, eller hvis *insolvensbehandleren* i hovedinsolvensbehandlingen giver de lokale kreditorer tilsagn om at blive stillet på samme måde i denne insolvensbehandling, som var der indledt sekundær insolvensbehandling.

For at forbedre koordinationen imellem hovedinsolvensbehandling og sekundær insolvensbehandling foreslås det endvidere at pålægge også retterne i medlemsstaterne en pligt til samarbejde. I 2000-forordningen påhviler denne pligt alene kuratorerne. Pligten består bl.a. i en gensidig pligt til udveksling af oplysninger.

2.2.5. Offentliggørelse af indledning af konkursbehandling og anmeldelse af fordringer

For at sikre en bedre information af kreditorer og af retter, herunder med henblik på at undgå parallelle insolvensbehandlinger, foreslår Kommissionen, at medlemsstaterne hver især indfører offentlige insolvensregistre bl.a. med oplysning om dato for indledning af insolvensbehandlinger, frist for anmeldelse af krav og navn og adresse på skyldneren. Endvidere skal der foretages en sammenkobling af medlemsstaternes nationale registre med henblik på at skabe central adgang til oplysningerne i systemet.

Efter Kommissionens forslag skal registrering alene ske ved indledning af insolvensbehandling af en virksomhed eller anden juridisk person eller en selvstændig erhvervsdrivende. Efter en række kompromisforslag gælder pligten til at offentliggøre oplysninger i insolvensregistret for alle fysiske personer.

For at gøre det lettere for kreditorer at anmode om indledning af insolvensbehandling foreslår Kommissionen endvidere, at der indføres standardformularer, dels til underretning af kreditorerne, dels til brug for kreditorens anmeldelse af krav. *Endvidere foreslås det, at udenlandske kreditorer skal kunne anmelde deres krav mod skyldneren i mindst 30 dage fra tidspunktet for offentliggørelsen af insolvensbehandlingen.*

2.2.6. Koncerner

Konkursforordningen indeholder ikke bestemmelser om behandling af koncernforbundne virksomheder, og der sker således i dag særskilt insolvensbehandling af hver enkelt virksomhed i koncernen.

Kommissionen peger på, at mulighederne for en vellykket insolvensbehandling af koncerner herved forringes og samtidig mindsker værdien af gruppens aktiver.

Det foreslås derfor, at der indføres bestemmelser om, at der ved insolvensbehandling af koncernforbundne virksomheder ligesom ved sekundær insolvensbehandling indtræder pligt til samarbejde imellem de implicerede retter og *insolvensbehandlere*. Der skal ifølge forslaget bl.a. ske udveksling af relevante oplysninger og undersøgelse af muligheden for en samlet rekonstruktion for koncernen.

3. Gældende dansk ret

3.1. Konkursloven

Konkursloven finder alene anvendelse på rekonstruktionsbehandling, konkurs eller gældssanering i forhold til skyldnere, der enten udøver erhvervsmæssig virksomhed eller har hjemting i Danmark. Der kan begæres udlæg mv. i en skyldners ejendele her i landet, uanset om der er indledt konkursbehandling for samme skyldner i udlandet.

Justitsministeren kan efter konkurslovens § 6 fastsætte bestemmelser om grænseoverskridende konkurs og rekonstruktion. Det følger af denne bestemmelse, at justitsministeren under nærmere betingelser kan fastsætte bestemmelser om anerkendelse af afgørelser truffet af udenlandske domstole og myndigheder vedrørende konkurs, rekonstruktionsbehandling eller anden lignende insolvensbehandling i Danmark. Hjemlen er ikke udnyttet.

3.2. Den nordiske konkurskonvention

Danmark indgik den 7. november 1933 konvention om konkurs med de øvrige nordiske lande. Det følger af konventionens artikel 1, at erklæres en skyldner konkurs i et nordisk land, skal konkursen også omfatte skyldners aktiver i de øvrige nordiske lande.

Konventionen indeholder bl.a. bestemmelser om lovvalg, registrering af konkurs og anerkendelse af afgørelse om konkurs.

4. Lovgivningsmæssige og statsfinansielle konsekvenser

Forslaget er som nævnt fremsat efter TEUF, tredje del, afsnit V, og er derfor omfattet af det danske retsforbehold. Danmark deltager således ikke i vedtagelsen af forordningen, som ikke vil være bindende for eller finde anvendelse i Danmark.

Sagen har derfor hverken lovgivningsmæssige eller statsfinansielle konsekvenser.

5. Høring

Forslaget har været sendt i høring hos følgende myndigheder og organisationer mv.:

Østre Landsret, Vestre Landsret, Sø- og Handelsretten, samtlige byretter, Procesbevillingsnævnet, Den Danske Dommerforening, Dommerfuldmægtigforeningen, Domstolsstyrelsen, Rigspolitiet, Rigsadvokaten, Foreningen af Offentlige Anklagere, Direktoratet for Kriminalforsorgen, Politiforbundet, Advokatrådet, Danske Advokater, Danske Inkassoadvokater, Datatilsynet, Landsforeningen af Forsvarsadvokater, Amnesty International, Institut for Menneskerettigheder, Retspolitisk Forening, Retssikkerhedsfonden, Børsmæglerforeningen, Danmarks Nationalbank, Dansk Aktionærforening, Dansk Erhverv, Dansk Industri, Dansk Investor Relations Forening (DIRF), Dansk Pantebrevsforening, Den Danske Fondsmæglerforening, Finansforbundet, Finansrådet (Danske Pengeinstitutters Forening), Foreningen af Registrerede Revisorer, Foreningen af Statsautoriserede Revisorer, Kuratorforeningen, Liberale Erhvervs Råd, Lønmodtagernes Garantifond.

Justitsministeriet har modtaget høringssvar fra Østre Landsret, Vestre Landsret, Sø- og Handelsretten, Procesbevillingsnævnet, Datatilsynet, Den Danske Dommerforening, Domstolsstyrelsen, Rigsadvokaten, Direktoratet for Kriminalforsorgen, Politiforbundet, Advokatrådet, Finansrådet, Foreningen af Statsautoriserede Revisorer, Lønmodtagernes Garantifond og Institut for Menneskerettigheder.

Østre Landsret, Vestre Landsret, Procesbevillingsnævnet, Den Danske Dommerforening, Domstolsstyrelsen, Rigsadvokaten, Direktoratet for Kriminalforsorgen, Politiforbundet, Advokatrådet, Finansrådet, Foreningen af Statsautoriserede Revisorer og Lønmodtagernes Garanti-

fond har ingen bemærkninger til forslaget.

Sø- og Handelsretten støtter, at forslaget har fokus på rekonstruktion af levedygtige virksomheder.

Datatilsynet har om forpligtelsen til at indføre nationale insolvensregistre vedrørende juridiske personer og selvstændigt erhvervsdrivende samt sammenkobling af de nationale registre anført, at forslaget rejser spørgsmål om grundlæggende databeskyttelsesretlige principper om bl.a. nødvendighed og proportionalitet. Datatilsynet henviser i den forbindelse til bemærkningerne herom i udtalelsen om forslaget fra Den Europæiske Tilsynsførende for Databeskyttelse (EDPS). Datatilsynet bemærker endvidere, at offentliggørelse af oplysninger på internettet anses for den mest vidtgående form for videregivelse af oplysninger, idet oplysninger på internettet er meget vanskelige at berigtige eller slette effektivt. Det bør i forslaget endvidere præciseres, hvor længe oplysningerne i insolvensregistre skal fremgå heraf.

Institut for Menneskerettigheder henviser ligeledes til udtalelsen fra EDPS og anbefaler i den forbindelse, at der redegøres nærmere for nødvendigheden og proportionaliteten af indførelse, sammenkobling og offentliggørelse af nationale insolvensregistre, og at det i den forbindelse overvejes, om målet kan nås med mindre indgribende løsninger. Der bør endvidere etableres en klar og effektiv klageadgang i forbindelse med behandlingen af personoplysninger, ligesom der bør fastsættes konkrete sikkerhedsforanstaltninger i de tilfælde, hvor der kan ske behandling af personoplysninger i medfør af forordningen, herunder krav til formål med behandlingen af oplysninger, datalagringsperiode, persongruppe med adgang til oplysningerne samt ret til adgang til informationer om sig selv.

6. Nærhedsprincippet

Kommissionen har om nærhedsprincippet anført, at de foreslåede ændringer ikke kan realiseres på egen hånd af medlemsstaterne, fordi forslaget indebærer en ændring af eksisterende regler i konkursforordningen, og derfor alene kan gennemføres af EU's lovgivende myndigheder.

Det er endvidere anført af Kommissionen, at det specifikke forslag om sammenkobling af offentlige tilgængelige registre alene kan etableres på unionsplan.

Det er ud fra tilsvarende betragtninger regeringens vurdering, at forslaget er i overensstemmelse med nærhedsprincippet.

7. Andre landes kendte holdninger

Der ses ikke at foreligge offentlige tilkendegivelser om de øvrige medlemsstaters holdning til forslaget.

8. Foreløbig generel dansk holdning

Fra dansk side er man positivt indstillet over for forslaget til ændring af konkursforordningen, herunder kan det støttes, at ændringsforslaget bl.a. har til formål at sætte fokus på rekonstruktion af levedygtige virksomheder (videreførelse) frem for at erklære dem for konkurs (afvikling).

9. Europa-Parlamentet

Forslaget til forordning behandles efter den almindelige lovgivningsprocedure (TEUF artikel 294), der indebærer, at forslaget skal vedtages af Europa-Parlamentet.

Europa-Parlamentet har den 5. februar 2014 vedtaget en lovgivningsmæssig beslutning om forslaget.

Europa-Parlamentets forslag svarer i det væsentlige til Kommissionens forslag. Europa-Parlamentet lægger op til at indføre en koordinationsbehandling for behandling af koncernvirksomheders insolvens med henblik på at sikre, at et eller flere koncernmedlemmers insolvens ikke bringer de øvrige koncernmedlemmers fortsatte aktivitet i fare.

10. Specialudvalget for politimæssigt og retligt samarbejde

Sagen har været drøftet i Specialudvalget for politimæssigt og retligt samarbejde den 20. maj 2014.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Sagen har senest været forelagt Folketingets Europaudvalg til orientering forud for rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 3.-4. marts 2014.

Dagsordenspunkt 19: Udkast til rådskonklusioner om Kommissionens beretning for 2013 om anvendelsen af EU's charter om grundlæggende rettigheder og om sammenhængen mellem interne og eksterne aspekter af menneskerettighedsbeskyttelsen i EU.

Nyt notat

Sagen er ikke omfattet af retsforbeholdet.

KOM(2014) 224 endelig

Resumé

Sagen er ikke omfattet af retsforbeholdet. Formandskabet forventes på rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 5.-6. juni 2014 at fremlægge udkast til rådskonklusioner om Kommissionens beretning for 2013 om anvendelsen af EU's charter om grundlæggende rettigheder og om sammenhængen mellem interne og eksterne aspekter af menneskerettighedsbeskyttelsen i EU med henblik på vedtagelse. Der lægges med udkastet til rådskonklusioner bl.a. op til at byde Kommissionens beretning velkommen samt til at understrege vigtigheden af at sikre, at der er overensstemmelse mellem de interne og eksterne aspekter af menneskerettighedsbeskyttelsen i EU. Sagen rejser ikke spørgsmål i forhold til nærhedsprincippet, ligesom sagen ikke vurderes at have lovgivningsmæssige eller statsfinansielle konsekvenser. Der ses ikke at foreligge offentlige tilkendegivelser om de øvrige medlemsstaters holdning til sagen. Regeringen er positivt indstillet over for, at der vedtages rådskonklusioner på området.

1. Baggrund

Kommissionen afgav den 15. april 2014 sin beretning for 2013 om anvendelsen af EU's charter om grundlæggende rettigheder (Chartret) til Rådet.

Kommissionen fremhæver i sin beretning bl.a. EU-Domstolens rolle i forbindelse med gennemførelsen af chartret og navnlig dens nyeste retspraksis vedrørende chartrets anvendelighed i medlemsstaterne.

I beretningen redegøres endvidere for, hvordan EU-institutionerne under Domstolens kontrol har overholdt og fremmet de grundlæggende rettigheder i forbindelse med alle deres initiativer, bl.a. ved udformningen af ny lovgivning og retshåndhævelsesforanstaltninger, og for betydningen af Den Europæiske Menneskerettighedskonvention og de fremskridt, EU har gjort hen imod dets tiltrædelse heraf.

I beretningen konkluderer Kommissionen bl.a., at de nationale domstole er vigtige aktører, der direkte sikrer, at rettighederne og frihederne i Chartret får konkrete virkninger, og at EU-institutionerne har gjort betydelige fremskridt for at sikre en konsekvent anvendelse af Chartrets bestemmelser.

På møder i rådsarbejdsgruppen vedrørende Grundlæggende Rettigheder, Borgerlige Rettigheder og Fri Bevægelighed for Personer (FREMP) den 21. november 2013, 15. januar 2014 og 9. april 2014 blev det diskuteret, hvordan EU bedre kan sikre, at der er overensstemmelse mellem de interne og eksterne aspekter af menneskerettighedsbeskyttelsen i EU.

Udkastet til rådskonklusionerne er udarbejdet på baggrund af Kommissionens beretning og diskussionerne i FREMP.

2. Indhold

I udkastet til rådskonklusioner bydes Kommissionens beretning velkommen og vigtigheden af charteret og af en effektiv og systematisk anvendelse heraf såvel i medlemsstaterne som ved EU's institutioner understreges. Derudover noterer Rådet sig udviklingen i EU-Domstolens retspraksis og i antallet af præjudicielle forelæggelser.

Udkastet til rådskonklusioner indeholder endvidere en henvisning til vigtigheden af at sikre, at der er overensstemmelse mellem de interne og eksterne aspekter af menneskerettighedsbeskyttelsen i EU, og det anføres i den forbindelse, at EU's tiltrædelse til Den Europæiske Menneskerettighedskonvention vil bidrage til en sammenhængende beskyttelse af menneskerettigheder i Europa. Det anføres desuden, at det er vigtigt at samarbejde med Europarådet og at styrke samarbejdet internt i Rådet på menneskeretsområdet.

Derudover mindes i udkastet til rådskonklusioner om Rådets hensigt om årligt at udveksle synspunkter med de andre EU-institutioner vedrørende anvendelsen af Chartret baseret på Kommissionens beretning, resolutioner fra Europa-Parlamentet og årsrapporten fra Det Europæiske Agentur for Grundlæggende Rettigheder (FRA).

Det anføres i udkastet til rådskonklusioner endvidere, at Rådet finder det vigtigt årligt at redegøre for de initiativer, Rådet har taget i forhold til Chartrets bestemmelser og at udpege områder, hvor der fremover kan tages initiativer.

Endelig noterer Rådet sig idéen om at indføre en menneskeretlig ”politikcyklus” inden for EU, der kunne indeholde en årlig vurdering af gennemførte initiativer og fastlægge fremtidige prioriteter. Det anføres, at politikcyklussen gradvist kunne føre til en intern EU-strategi for grundlæggende rettigheder.

Udkastet til rådskonklusioner forventes fremlagt på rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 5.-6. juni 2014 med henblik på vedtagelse.

3. Gældende dansk ret

Sagen giver ikke anledning til at redegøre for gældende dansk ret.

4. Lovgivningsmæssige og statsfinansielle konsekvenser

4.1. Lovgivningsmæssige konsekvenser

Sagen har ingen lovgivningsmæssige konsekvenser.

4.2. Statsfinansielle konsekvenser

Sagen har ingen statsfinansielle konsekvenser.

5. Høring

Der er – ud over høringen af Specialudvalget for politimæssigt og retligt samarbejde, jf. pkt. 10 nedenfor – ikke foretaget høring vedrørende sagen.

6. Nærhedsprincippet

Sagen rejser ikke spørgsmål i forhold til nærhedsprincippet.

7. Andre landes kendte holdninger

Der ses ikke at foreligge offentlige tilkendegivelser om de øvrige medlemsstaters holdning til sagen.

8. Foreløbig generel dansk holdning

Regeringen er positivt indstillet over for, at der vedtages rådskonklusioner på området.

9. Europa-Parlamentet

Sagen skal ikke forelægges for Europa-Parlamentet.

10. Specialudvalget for politimæssigt og retligt samarbejde

Sagen har været drøftet på et møde i Specialudvalget for politimæssigt og retligt samarbejde den 20. maj 2014.

11. Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg

Sagen har ikke tidligere været forelagt for Folketingets Europaudvalg.

Dagsordenspunkt 20: Flerårig handlingsplan for 2014-2018 for e-justice

Nyt notat.

Sagen er ikke omfattet af retsforbeholdet.

KOM-dokument foreligger ikke

Resumé

Sagen er ikke omfattet af retsforbeholdet. På rådsmødet (retlig og indre anliggender) den 12.-13. juni 2007 blev det besluttet at nedsætte en rådsarbejdsgruppe, der skulle arbejde med at fremme "e-justice", hvorved forstås anvendelse af informations- og kommunikationsteknologi mellem retlige aktører i medlemsstaterne. En ny flerårig strategi for 2014-2018 for e-justice blev vedtaget på rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 5.-6. december 2013. Formandskabet har på baggrund af de generelle retningslinjer fastsat i den nye strategi for europæisk e-justice udarbejdet en flerårig handlingsplan for 2014-2018 for det videre arbejde med e-justice, som forventes vedtaget på rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 5.-6. juni 2014. Handlingsplanen har ikke i sig selv lovgivningsmæssige eller statsfinansielle konsekvenser. Forslaget vurderes ikke at være i strid med nærhedsprincippet. Fra dansk side agter man at tage handlingsplanen til efterretning og tilslutte sig de prioriteter for arbejdsgruppens videre arbejde, der er angivet heri.

1. Baggrund

På rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 12.-13. juni 2007 blev det besluttet at nedsætte en rådsarbejdsgruppe (e-Law-arbejdsgruppen (e-Justice)), der skulle arbejde med at fremme "e-justice", hvorved forstås anvendelse af informations- og kommunikationsteknologi på det retlige område.

Kommissionen afgav den 2. juni 2008 en meddelelse om en global strategi for e-justice, som på et bredere plan forholder sig til eksisterende og planlagte fællesskabsinstrumenter som f.eks. strafferegistre og en elektronisk betalingspåkravsprocedure.

På baggrund heraf udarbejdede e-justice-arbejdsgruppen en flerårig handlingsplan for 2009-2013 for det videre arbejde med e-justice, der blev ved-

taget på rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 27.-28. november 2008.

I forbindelse med det uformelle rådsmøde (retlige og indre anliggender) den 15.-16. juli 2010 blev e-justice-portalen lanceret.

Rådet vedtog på rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 24.-25. februar 2011 rådskonklusioner om integration af hjemmesiden for Det europæiske retlige netværk på det civil- og handelsretlige område (EJN) i e-justice-portalen.

Herudover er arbejdet med e-justice blevet drøftet på en række rådsmøder. Rådet har således bl.a. løbende fået forelagt halvårlige rapporter fra e-justice-arbejdsgruppen om status for arbejdet med at fremme e-justice.

På rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 5.-6. december 2013 vedtog rådet en flerårig strategi for 2014-2018 for e-justice. Denne strategi fastlægger de overordnede mål og generelle principper for arbejdet med e-justice. Strategien fastlægger herudover generelle retningslinjer for udarbejdelsen af en ny flerårig handlingsplan for e-justice.

På rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 5.-6. juni 2014 forventes det, at rådet vil få forelagt en ny flerårig handlingsplan for 2014-2018 for det videre arbejde med e-justice med henblik på vedtagelse.

Lissabon-traktaten

Udviklingen af e-justice har hidtil haft karakter af et mere praktisk samarbejde, der har fundet sted på uformelt grundlag. Det fremgår imidlertid af udkastet til ny flerårig strategi for 2014-2018 for europæisk e-justice, jf. nedenfor, at der skal udarbejdes et retligt instrument vedrørende e-justice.

Et sådant bindende retsgrundlag for samarbejdet og eventuelle fremtidige retsakter på området må forventes at blive fremsat med hjemmel i bl.a. tredje del, afsnit V, i Traktaten om Den Europæiske Unions Funktionsmåde (TEUF). Protokollen om Danmarks stilling, der er knyttet til Lissabon-traktaten, vil dermed finde anvendelse.

Ifølge protokollens artikel 1 deltager Danmark ikke i Rådets vedtagelse af foranstaltninger, der foreslås i henhold til TEUF, tredje del, afsnit V, og ifølge artikel 2 er ingen af de foranstaltninger, der er vedtaget i henhold til TEUF, tredje del, afsnit V, bindende for eller finder anvendelse i Danmark ("retsforbeholdet").

Spørgsmålet om retsforbeholdets betydning i forhold til en eventuel ny retsakt vil blive nærmere overvejet, når et forslag til en sådan retsakt måtte foreligge.

2. Indhold

Den flerårige handlingsplan for 2014-2018 for europæisk e-justice tager sigte på at bygge videre på det arbejde, der allerede er gennemført og fortsætte denne positive udvikling på nationalt og europæisk plan.

Det fremgår af handlingsplanen, at udviklingen af europæisk e-justice bør omfatte foranstaltninger på både europæisk og nationalt niveau. Det fremgår endvidere af handlingsplanen, at der bør lægges særlig vægt på at opnå det bredest mulige deltagergrundlag for at sikre opfyldelse af brugernes forventninger, projekternes bæredygtighed og omkostningseffektivitet. Nye projekter skal derfor have potentiale til at omfatte alle EU's medlemsstater, og alle medlemsstater bør tilskyndes til på frivillig basis at deltage i alle projekterne.

Handlingsplanen indeholder en liste over de projekter, der ønskes gennemført i perioden 2014-2018 med, så vidt muligt, en angivelse af deltagere, praktiske gennemførselsforanstaltninger og en vejledende tidsplan, således at arbejdsgruppen vedrørende e-justice kan følge op på handlingsplanen.

De oplyste projekter i handlingsplanen er opdelt i to kategorier: A-projekter og B-projekter. På nuværende tidspunkt er der en vis usikkerhed om, hvad der forstås ved A- og B-projekter, men det ligger fast, at A-projekter har højere prioritet end B-projekter.

Følgende projekter er eksempler på A-projekter:

- Den europæiske e-justice-portal
- Virksomhedsregistre
- Domstolsdatabase
- Videokonference
- Automatisk maskinoversættelse

Følgende projekter er eksempler på B-projekter:

- Tilføjelse af nye oplysninger på e-justice-portal, herunder oplysninger om mindreårige, retslige auktioner og forbrugerret

- Registre over juridiske eksperter
- Find en forligsmænd

I handlingsplanen lægges der op til, at medlemsstaterne, der deltager i specifikke projekter, kan mødes i uformelle grupper for at gøre fremskridt i de enkelte projekter. Resultaterne fra disse møder forelægges for arbejdsgruppen vedrørende e-Law (e-justice).

Ifølge handlingsplanen skal arbejdsgruppen vedrørende e-Law (e-justice) mindst én gang pr. halvår påse gennemførelsen af handlingsplanen, og handlingsplanen skal tilpasses, hvis det vurderes nødvendigt.

For så vidt angår finansieringen af projekterne fremgår det, at medlemsstaterne bør samarbejde indbyrdes på frivilligt grundlag for at sikre finansiering af de foreslåede projekter. Derudover vil Kommissionen fortsætte med at finansiere udviklingen, driften og oversættelsen af den europæiske e-justice-portal og stille finansieringsmuligheder til rådighed for e-justice-projekterne, der tilfører merværdi.

3. Gældende dansk ret

Sagen giver ikke anledning til at redegøre for gældende dansk ret.

4. Lovgivningsmæssige og statsfinansielle konsekvenser

Handlingsplanen har ikke i sig selv lovgivningsmæssige eller statsfinansielle konsekvenser.

5. Høring

Der er – ud over høringen af Specialudvalget for politimæssigt og retligt samarbejde, jf. pkt. 10 nedenfor - ikke foretaget høring vedrørende sagen.

6. Nærhedsprincippet

Sagen rejser ikke spørgsmål i forhold til nærhedsprincippet.

7. Andre landes kendte holdninger

Der ses ikke at foreligge offentlige tilkendegivelser om de øvrige medlemsstaters holdning til sagen.

8. Foreløbig generel dansk holdning

Fra dansk side er man positiv over for arbejdet med at fremme og koordinere anvendelse af informations- og kommunikationsteknologi i sager med retlige aktører fra flere medlemsstater.

9. Europa-Parlamentet

Sagen blev forelagt for Europa-Parlamentet den 22. oktober 2013.

Europa-Parlamentet vedtog den 23. oktober 2013 en resolution¹, hvoraf det fremgår, at parlamentet støtter en handlingsplan.

10. Specialudvalget for politimæssigt og retligt samarbejde

Sagen har været drøftet på et møde i Specialudvalget for politimæssigt og retligt samarbejde den 20. maj 2014.

11. Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg

Sagen har ikke tidligere været forelagt Folketingets Europaudvalg.

¹ Resolution om handlingsplanen for 2014-2018 for e-justice (2013/2852(RSP))

Dagsordenspunkt 21: